

Profet Jeremaiago Po Elalubo

Buku

Hasia nedebo tau sabo po

Profet Jeremaia te Jerusalemda bididuali sogo, te Babilon to kantri king Nebukatnesargo ami bidi dabe dali aselama, te Juda hani dabe dola-gasobo sogo elalubo pade, aga bidali profet bidi dao. Te Jeremaiago pusali po hauwade te agai te po weyu, “Te dage Juda dabe me Jerusalem bage, te dage dua dao, bugagia kone palao,” po walio. Te we bidi dabe augwaligo te tibo god dabeba lotu wabo tagalisama, tama te homu begelisabaso da, teda Godigo augwali dolabo po odo bo hagela homu yaligo da, tama agai te wali se po dabe, augwali te mu pedelama, te aga digi sualio. Te profet Jeremaiago gasa dau wabo po meba dabe pusali po te tiwai, te nosali Godigo te Juda hani dabe augwali hobede ma elama, te augwali tau ma sobaso, te augwa page bulu toba ma asela yabo po pusalio.

Jeremaiago buku da, te gasagi yai dwasianu tedali, te gasa profet dabego buku dabe tiwai si ebeo, magi baso meni, te Jeremaia aga po dabe digi hauwa pusali elalubao. Jeremaiago te Godigo agabolo wali po te agai te we bidiba pusainu ebo, te agai homu pemene isawani, tiali goli aga homu kolesaga aiyaba elaluama, tama Godigo homu kolesaga doloba peyu yali. Te hauwa sogo aga hagela sege eyu, agade digi hobede yali. Tiali goli, agai aga te hagela sege

ebo se te geme dualobeo. Agai dolo tama pusalio, tama agai te po dabe te bukude elalubao. Jeremaiaġo te Juda hani dabe godolo homu yali, tama Godigo agabolo bomai po mabo sogo da, tama agai te po pusabo homu pemene meni yani. Tama te hani bidi dabe augwaligo agai pusubo po odo bo hagela ebaso, te augwaligo aga dolainogo ebaso, agai te God dali po hauwa wai dao.

Jeremaiaġo pusali wiegi yai po me deli te Dai 31:31-34 tede elalubao. Te po dagede Jeremaiaġo pusali po e tiwai, te gesi noma wiegi yai dau wabo po Godigo aga we bidi dabe dali yabo se pusali. Te dau wabo po augwaligo te masigi pedai dagede, ma te buku me delide naga asebo se egobeo. Menio. Te we bidi dabego haliga to-mode elalueibao, tama augwa digi godolo homu eyu, wali paibao. Da te Godigo po mu odo bo we bidigo homu kone palobo se de, te Godigo Mobo Bidi Holi Spiritgo se ebode dago homu koneao.

Godigo Jeremaia i olama, agai po pusumainu yai

(Dai 1)

Te kibu be dabede Godigo po Jeremaiabolo mawai

¹ Te e da Jeremaiaġo po, te Hilkiago ogwa dao. Hilkia te pris hani dabe me deli te Anatot taunde te Benjamin hanigo tade bidai. ² Te Josaiago kibu be nogo si, sagago sela, 13 kibu be wabode, te Emongo ogwa, te Juda king bidali sogo, Genuai Bidigo po Jeremaiabolo mabo

gagalai dao. * ³ Te sogo gagalama, tama bidama nosali, Genuai Bidigo po meba te Jeremaiabolo mayu, te Jehoiakim, te Josaiago ogwa, te king bidali sogo te po mawai. Genuai Bidigo po te Jeremaiabolo maduali, te king Sedekaiago kibu be nogo si, saġaġo deli teba usu nigi palio, te Josaiago ogwa dao. Te wabo kibu bedede te a naga wabo poluade, te boi bidi dabego te Jerusalem we bidi dabe selama, te gasa tō kantriba kalabus sē igi pai dao. Te sē pedalisiaḡbadi, Genuai Bidigo agaġ po te Jeremaiabolo maduali. *

Godigo Jeremaia i olama, te profet sē emainu yai

⁴ Genuai Bidigo ena, Jeremaiabolo te po mabo gagalali sogo, agaġ te tiwai po wali, ⁵ “Te eno nage naga idago haligade ame nisābo sogo, eno nage koneai. Te nage naga idago ame nisābadi, eno nage sa munama, te gasa bulu tō kantri dabe tomode te profet sē ela bilabo bidi da homu yai dao,” wali.

⁶ Eno te Genuai Bidigo wali po odolama, te eno agaġ po wei ponoyu, te tiwai po wali, “Hobede ya, God, Genuai Bidi, ena gesi ogwa bidi mu elalubaso, eno te po pusabo kolesaga konebeo,” po wali. ⁷ Tiali goli, Genuai Bidigo e tama po enabolo wali, “Nago te tiwai po weyu, nage gesi ogwa bidi mu naga da wagio. Menio. Te eno nage gasa bidi hani meba bidiboba tagala palobo sogo da, teda nage augwaliba pagameo. Te eno nageba maiabo po tigidali, te po nago pusao,”

* **1:2:** 2 Kin 22:3–23:27; 2 Sto 34:8–35:19
23:36–24:7; 24:18–25:21; 2 Sto 36:5–8, 11–21

* **1:3:** 2 Kin

wali. ⁸ “Nage augwalide wi me elamuo, magi baso meni, ena nage dali bidiyu, te eno nage augwaligo nogode ma saibao. Ena Genuai Bidi, eno po wai dao,” wali.

⁹ Te po olama, Genuai Bidigo agai nogo eno pedauwaliba munama, tama enaba te tama po wali, “Odao, megì eno po te nago pedauwaliba mubaso, te po nago pusaibao. ¹⁰ Megi e side eno nageba te gasa bulu tō kantri hauwa hani we bidi tonalubo bomo mobao. Eno nageba te kantri dabego gavman gudabo po wabo bomo, me te gavman dolabo po wabo bomo me mayu, te augwaligo gavman ma dodoluyu, ma bulabo po wabo bomo me mawaibao,” te po wai dao.

Godigo nai si te Jeremiaibolo ola mawai

¹¹ Genuai Bidigo enaba te tama po hanalu wali, “Jeremaia, nago magi nai subawe?” Eno agabolo te tiwai po wali, “Eno te ni amon nologo subao.”

* ¹² Tama Genuai Bidigo enabolo te tama po wai, “Nago po te dolo obao. Te tiwai naga, eno ena po te bugagia tonalu, te mu po naga pedalumainu ilalibao,” wali.

¹³ Tama Genuai Bidigo enaba te tiwai po ma hanalu wali, “Nago magi nai subawe?” Tama eno te po wai, “Eno te sene sospen me deli te not badu kulugulu weyu ebo subao. Tama te sospen sene te saut pedai badu gea palainu ebao,” wali. ¹⁴ Tialima, Genuai Bidigo enabolo te tiwai po wali, “Te dolabo genuai nai me deli te not badu tagalama asiyu, tama agai te e Juda

* **1:11:** Te Hìbru pogo, “Amon” wabo, te e tobage po pade obao, “Te bugagia tonaluao,” wabo.

dabego tɔde bidibo we bidi tigidali dolaibao,” te po wai. ¹⁵ “Magi baso meni, ena Genuai Bidi, megi da, eno te not badu tigidali king i olama, augwali te augwa ami bidi dabe dali asaibao. Te king dabe aselama, te augwa king dugabo sia sai te Jerusalem taun tomoba pabo sunumi paba muagasaibao, tama augwaligo bomogo te taun bagua saibao. Tama augwaligo te tobage deli kolesaga naga te Juda dabego gasa taun dabeba me te tama tiwai yaibao. ¹⁶ Tama eno ena we bidi dabe po tɔ kot ilama, te augwali dene mawaibao. Magi baso meni, augwaligo ena tudiba munama, te augwa digi tibo god nigilama, te augwaliba ofa eyu, te lotu augwaliba wai. Te kolesagade augwaligo te dwai sege saibao. ¹⁷ Tiali goli, nage da, nage sisi elama, hogodama pao. Te tigidali po eno nageba mani, te nago augwaliba pusao. Nage wi me isiama, augwalide habu bulu me kila sigio. Nage tama tiyu da, teda te ena digi eno nage wi iliyu, te augwali gedude habu bulu kila somainu yaibao. ¹⁸ Jeremaia, odao. Megi da, eno nage te bomai obo elalubo taun tiwai bomonama dolalumainu yaibao, te ain pos tiwai, me te brasgo nigali obo tiwai elalueibao. Te Juda king dabego, me te kingo ofisa dabego, me te pris dabego me, te tigidali we bidigo te nage aiyaba me elalugobeo. ¹⁹ Te bidi dabego nageba boi bidi ebadi, tiali goli, te augwaligo nage aiyaba me elalugobeo. Magi baso meni, ena digi ena nage dali bidiyu, te eno nage tau siyu, ma dobola saibao. Ena Genuai Bidi, eno te po wai dao,” wali.

Jeremaiaگو Godigo po te Juda

dabeba me Jerusalemda me pusali

2

(Daj 2–25)

Hasia Israel dabego dwagi yai kolesaga yali

¹ Genuai Bidigo te tiwai po enabolo wali,
² “Nage pelama, Genuai Bidi eno te po te
Jerusalem dabeba pusugi pao,” wali.

“ ‘Eno homugo dage homu konealudu,
dage eno we bidi hani pedelali sogo
dagego duga homu enaba kęa pai.
Te sogo dagego ena godolo mu yali,
te gesi tamadi sai wego aga bidi
godolo mu ebo tiwai yali.
Te Isip tų kantri tagalama,
dagego te dwai masigi kemi olo tų bulude,
te bidi dabego gi bulusiawai pesagede bilali
goli,
te dagego ena wali piduai dao.
³ Te sogo dage Israel te eno gasagi yai
tedali we bidi mu bidali.
Dage eno gide te nai hasia mu inilama,
te tau ebo tiwai elaluai.
Te gasa hanigo eno te nai sobaso da,
augwaligo te dwai sę yali da weyu,
te eno augwalibolo dwai dene mawai dao.’
Genuai Bidi eno te po wai dao.”

Te Israel augwa bulai wai dabego dwai sę yai

⁴ Dage Jekopgo bulai wai wai puluba dabe,
dage tigidali te Israel hani dao,

dagego te Genuai Bidigo te tiwai po odia.

⁵ Genuai Bidigo te tiwai po wai,

“Eno mena dwai sę ebaso, te dage bulai wai
dabego

te ena tagalama,

digibulu mu paliwe? Waa?

Koneao. Augwa te olo naiba lotu obaso,

tama tiyu, augwa digi te olo nai tiwai pedelai
dao.

⁶ Augwaligo ena homu kone me ebeo.

Augwaligo te eno augwali tau sali sęde

homu kone me ebeo.

Eno augwali te tų kantri Isipde selama odasa
asiyu,

augwaligo te genuai olo bulu pesage tų
nogeai.

Te pesagede te olo masigi kemi tų elaluali,

tama te dwai bulu pesage dabe elalua pai.

Te buluba tulubage tulisawai pesage elaluai,

te bidi dolobo pesage elaluali.

Te bidi dabe bilisawai bulu,

te bulude bidi bidisawai bulu dao.

⁷ Eno te bulai wai dabe odasa asiyu,

te olo tų bulu tagalama,

tama eno augwali te wiegi yai

ili elalubo tųba odasa asai.

Tama megı dage te tųde bidibao,

te dage Israel te wiegi yai nai sela tuyu,

te wiegi yai nai elalubo digi bidibao.

Tiali goli, dage eno te tųde bidibadi,

dagego te dwai kugumini yai kolesaga ebao,

te eno dageba mani tų te eno gedude

dwai nai mu pedalubao,” wali.

8 “Te pris dabego me enaba homu kone me palobeo.
Te eno bomai po page koneai bidi dabe,
augwaligo ena me konebeo.
Te bulu tq kantri tonalubo polalubo bidi dabego enaba hagoma ebao.
Te profet dabego te tibo god Bal nogide profetgo wabo po tiwai weyu yali.
Augwaligo te augwa tau sisabo naiba lotu wai dao,” wali.

Genuai Bidigo aga we bidi dabe po tq yaibao wai

9 Genuai Bidigo te tiwai po wai,
“Dagego te tobage dwai kolesaga ebaso,
tama ena Genuai Bidi eno te po obao,
te eno dage po tq ma ilaibao.
Te eno dagego wai dabe dali,
duga wai dabe me po tq eyu,
te dagego nosali pedalubo hani dabe me po tq yaibao wali.
10 Edao. Dage sip sela pelama,
te ailan Saiprus te giliga dega sabo badu pelama,
te Saiprus dabego kolesaga suao.
Tama te bidi dabe dagego te bulu Arebia dabego tqba
te giliga pedalubo badu tagala palama,
te augwaligo kolesaga bugagia osola suao.
Te dagego subadi, te hani me deligo
te duga ebo tobage dwai kolesaga
tiwai ebo suaibawe? Mu menio.

- 11 Te hani bagego augwa god te god mu menio.
Tiali goli, te hanigo augwa te god hasegelama,
te gesi god wali me pabeo.
Ena God, eno te genuai nogi dali bomo dali si
elalubao,
tiali goli dage we bidigo te ena hasegelama,
te dage tau sisā yabo dwai god dabe
wali pidubo dao.
- 12 Tialima, ena Genuai Bidi, eno te po obao,
‘Dagalu, nage te Israel dabego ebo
dwai sē ebo kolesagade dwai midigi mu sao.
Te nage hale elama, didibili eyu,
te dwai haliga mu iduao,
- 13 magi baso meni, eno we bidi dabego te dwai
sē
si yali.
Hasia augwaligo ena tudiba muai.
Ena te ulu wē tiwai te augwali bidabo
ula maiabo wē elaluali,
tiali goli, augwaligo ena tagalali.
Tama me, tō diganama,
augwa digi te wē sabobo nai nigali.
Tiali goli, te wē sabobo nai te alua pelama,
te ąi augwalide elalubo usu ebeo.’ ”

*Te Israel dabe augwa ebo dwai sēgo te augwa
dolaibao wali*

- 14 Genuai Bidigo te tama po wali,
“Te Israel dabe te bidi me deli magi sē isāma
olo mu
bidibo tiwai elaluali.
Augwali te olo sē ebo bidi tiwai me elalubeo.
Te aga aya me te olo sē ebo bidi tiwai
gilama me elalubeo.

Tama tilama, magi baso te boi
bidi dabego augwali bomonama siyu,
te hwibode doado bage sabo tiwai yaliwe?

15 Te boi bidi dabego te laiongo
bomonama i wabo tiwai yai dao.

Augwaligo agai taun siago deyu dolama,
tede bidi me bidibeo.

Te agai tō augwaligo te olo tō pesage bulu tiwai
pedelai.

16 Israel, nage we me deli tiwai,
te taun Memfis bidi dabego,
me te taun Tapanes te tō kantri Isip bagego
nage
dwai hale iliyu,
te nago tobolu nisi tigidali poalama, sela
sawai. *

17 Te naga digi yali sēgo te sē nageba pedelali.

Magi baso meni, ena Genuai Bidi,
naga God, eno nage te sunumidu odasa
asainu yali,
tiali goli, naga hagela eyu, ena tudiba muai
dao wai.

18 Magi baso nage te tō kantri Isipba pelama,
te wē Nail tugi paiba obawe?

Magi baso nago homu kone paliyu,
te bulu tō kantri Asiriaba pelama,
te wē Yufretis tugi pabo homu eyuwe?

Te kolesagago nage dwasianu tau sainu ebaso,

* **2:16:** Te e pode dago e homu ebao, te Isip King Neko agai te kantri Judaba te sēgē mani po begelama wali. 2 Kin Daj 23:33-35, tede te po elalubo suao.

usu mu egobeo. Mu menio. †
19 Naga digi ebo dwai kolesagade
te nageba dwai dene mawaibao.
Nago ena tudiba mubaso, tama naga
te kolesagade nageba wado ilaibao.
Nago ena Genuai Bidi tagalu, te nago God,
te nago ena dologoba me bidagasobe.
Tama nago bugagia homu kone palama,
koneao, nago te dwai kolesaga dabe mu
ebogo te
nageba dwai dene mobao.
Ena God, Tigidali Bomo Elalubo
Genuai Bidi, eno te po wai dao.”

*Israel dabego Genuai Bidi wali pabo hagela
homu yali*

20 God, Genuai Bidigo po ma weyu, te tiwai
po wai,

“Israel, odao. Polobadu digi nago enaba hagoma
eyu,
tama nago eno nageba mani sę tagalai,
tama nago te po wali,

† **2:18:** Te Juda genuai bidi dabego te tama homu yali, te Juda dabego te bomai kantriba hanaluama, te augwali tau somainu yali, te boi bidi dabego augwali me elaluidali homu eyu, tama tiali. Te meba genuai nogi yai bidi dabego te Isip kantri dali abagi wai da homu yali, te mebago te kantri Asiria dali abagi wabo homu yai. Jeremaiaگو augwaliba te tiwai ola mawainogo yai, Godigo naga te augwali tau sobaso, bugagia bidaibao homu yali, tama te bomai kantri dabego augwali tau sobaso, usu egobe da homu yalio. God te augwaliba bidibo ula mabo ą tiwai elalubao (te ves 13de te po suo). Magi baso augwali te digibulu tų kantrigo genuai ąiba wę tugi painu ebawe?

‘Eno nago sę munu ma egobeo,’ wai.
Mu tama, nage te tigidali bulu duba holoyu,
tama te tigidali genuai ni dologoba sisinama,
te nago tibo god dabeba lotu wali,
te wego bidi hauwa dali penani igi pabo
tiwai yalio. †

21 Hasia nage te wiegi yai wain ni eno
bulai tiwai elaluali.

Nage te ni wain polasa mu wiegi yai
yano mu pedalubo tiwai yali.

Tiali goli, magi baso megı da, nage begelama,
enaba tudi ola menama, te buside dwai wain
ni
tiwai pedelaliwe?

22 Nago naga tigi te meda sela sȃbo
boma pai naigo teleyu,
me te wiegi yai sobu hauwago wę
telabadi, te tagalao,
tego nago yali dwai sę me sela sȃgobeo.
Menio.

Te dagego yali dwai kolesaga
te meda dagede mu dagana sai tiwai mu dao.

Ena God Genuai Bidi, eno nago yali
dwai sęę elaludubadi gebo subao.

† 2:20: Tede begelama wali po te tiwai. Israel te we me deli tiwai, tama God te aga bidi tiwai bidali. Tiali goli, te Israel dabego te God deliba lotu me wabeo. Menio. Augwa pelama, te tibo god dabeba lotu wagi pali, te wego aga bidi tagalobo tiwai eyu, te gasa bidi dali pigi pabo tiwai yali. Te wego te penani ebo kolesagade po begelama wali, te po te buku Jeremiaide hauwa sogo te tama po wai elalubao, te gasa profet dabego bukude te tiwai po elalubao. Te bidi dabego te lotu wabo pesage te bulu du bagede me genuai ni dologode nigai dao.

23 Tiyu, mena tama nage te eno gedude
meda me pedali sabe da homu elama,
nago te god Bal dabeba lotu wabe
homu egowe? Waa?

Israel, nago te bulu tq odogo pesagede
nago te dwai se yali homu kone ma palao.
Nage te tigidaliba peyu, biliyu, te tibo god gegali,
te so kibu kamelgo te tigidaliba pelama,
udada peyu,
te omai kibu kamel gegebo tiwai yalio.

24 Tama nage te so uni donkigo te tq wa pai
pesagede
sesemane sogo bilidubo tiwai ebao.

Aga te homu he wai bilidu,
te donki bidi gegali te aga guni ugaba sago-
lama,
te omai donki menade bidibowe,
te denami odada bilali.

Te aga tama tebo sogo, dego agai
tu palibo usu egowe? Bidi menio.

Te sogo te omai donki dabego te so donki aga
gegebo se
dene me egobeo, te augwa godolo ebo
homu
sia somainu tiaibao.

25 Israel, nage udada biliyu, te tibo god wali pigio.
Tiyu, nage saqa dolidali weyu,
tama naga dogoni mu wa pabuo.

Eno te tobage po wai goli,
nago te tiwai po weyu, 'Tagala,' wali,
'eno Genuai Bidigo po me odogobeo.

Eno te gasa bidi hanigo god dabe godolo mu
ebao.

Eno augwali me wali pabo homu ebao,'

dagego te po wai,” wali.

Godigo te Israel dabego kolesagade hobede mu yai

²⁶ Genuai Bidigo po ma weyu, te tiwai po wali,

“Te nai wi sabo bidi me deli augwaligo
daꝝ ola sobaso da,

teda te bidi hale dwai mu saibao.

Te Israel hani te tiwai me bidibao.

Te augwa king dabe, me augwa tobolu

bidi dabe, me pris dabe, me profet dabe,

me te tigidali we bidi dabe, te hale yaibao.

²⁷ Augwa te tama po obao,

‘Ni, nage da, te dena aya da,

te masigi, nago da ame nani.’ §

Augwaligo ena tudiba naga muyu,

te augwali ena paba me asisawai.

Tiali goli, te seꝑe pedalubo si da,

augwaligo te tiwai i wabo dao,

‘Genuai Bidi, nago da tau sagasao,’

tama wabo dao.

²⁸ Tiali goli, tega! Juda te dage tau somainogo
duga

digi te nigali god dabe mena bidibawe?

Augwa namba te duga taun dabe namba tobage
gagawai yali.

Te dageba seꝑe me pedalubo sogo,

augwaligo digi dage tau somainao,

§ 2:27: Te bidi dabe augwaligo te ni dage selama, ma masigi dage selama, tama augwaligo te tibo god piksa noma nigali. Tama nigilama, augwaligo te homu yali, e eno nigali nai, tego enabolo bidibo ula mawai dao, te homu yai.

te augwali usu elalubaso da, te emainao,”
wali.

29 Genuai Bidigo po ma weyu, te tiwai po wai,

“Dage tigidali enade hagoma ebao.
Tama tialima, magi baso dagego po enaba wei
ponoyu,
eno dwai se yali po obawe?

30 Eno dagego wai puluba dabeba
dwai dene mabo se yali,
te dage dodoliyu yali, tiali digi
ena odolali se dene yai.

Dagego duga kolesaga me hasegelebeo. Menio.
Iya! Dagego te eno dageba tagala palali
profet dabe deli deli ela muna muna pela
silali,
te nasi yai boma pai laiongo hasa elebo tiwai
yai.

31 Dage meg i bidibo Israel, te Genuai Bidi eno
poba
olo bugagia muao.

Dagego homugo ena te masigi kemi olo pesagede
te dwai nai da homu ebo dawewe?

Ma, ena te be hulua sai pesage me deli mu
tiwai da obawe?

Te tiwai isayu da, teda magi baso eno we bidi
dagego

enabolo te tiwai po weyu,

‘Megi te dena homu wali peyu, tedela paibao.

Da te nageba munu ma asogobeo,’ wali.

32 Dagego homugo te gesi wegigo aga au ebo
wiegi

yai au dobage gegeda pabo homu yaibawe?
Te we dabego te augwa bidigo kẹbo sogo au yali
wiegi yai au dobage gegeda pabo homu
yaibawe?

Menio. Augwaligo gegeda painu ebaso,
usu mu me egobeo.

Tiali goli, tega! Dage eno we bidigo enaba hauwa
sogo

homu kone gegeda paludu gebo dao,
bidigo nedebaso, usu egobeo” wali.

³³ “Israel, nago te penani kolesaga bugagia
koneama,
te bidi gegabo sunumi homu kone bugagia
palobao.

Nago koneani kolesagago te tigidali penani ebo
wego

koneani homu kolesaga te aiyaba elalui,
tama nago augwali te tobage dwai kolesaga
ola

mobaso usu yaibao.

³⁴ Te walu doado bage meni yai bidi dabego nago
be

alusiabadi,

tiali goli nago augwali odolali elama,

tama augwaligo kaneme te nago ugwa
dabede

dagana sai elalubao.

Nago te tobage dwai kolesaga dabe eyu,

³⁵ tiali goli, nago te tiwai po wabo dao,

‘Eno magi dwai sẹ me ebeo,’ wai.

‘Tama tiyu, te Genuai Bidigo enaba wado genua-
gia mu

wagio.’

Odao. Nago te mu po me wabeo.

Tama tialima, te eno nage po tu ilaibao wai.

³⁶ Nago sunumi me deli wali pali, te polo tagalama,
te nago gasa sunumi wali pobao.

Te Isip dabego nage tau sisabaso, te nage dwai hale siyu,
te nage Asiria dabego tau sisabaso,
te sogo te dwai hale yali tiwai gilama yaibao.

³⁷ Te nago Isip dabe me tagalu, te sogo nage hale elama,
te haliga sege dwai yaibao.

Nago koneani, te hani dabego nage tau saiba homu yali,
tiali ena, Genuai Bidi, eno augwali tudiba muanio,
tama tiyu, augwaligo nage tau me sogobeo.
Mu
menio.” Te po wai dao.

3

Israel dabego Genuai Bidi tagalalio

¹ Genuai Bidigo te tiwai po wai,
“Te bidigo aga we sela sabaso, te wego aga tagalama, te gasa bidiba pali,
teda te polasa sali bidigo te we ma sogobeo.
Te we agai ma siyu da,
teda agai bulu kantri te dwai meda mu eno gedude
pedelaibao.

Israel, nage te bidi hauwa dali penani ela bilama,

tama megì da, te nage enaba ma asainogo,
ebawe? *

² Nago te ni meni yai bulu du dabeba tonao.

Te bulu du me deli elalu, tama nage teba pelama,
te penani kolesaga ebe da homu eba, agawe?

Nage te sunumi sesegede dugulalu,
te bidi dabe asobo tonaluali,
te Arebia bidi dabe te bulu tɔ wa pai pesage
te
sunumi sesegede tonalu,
augwa te sunumi wali asobo bidi dabego nai
wi
sainu tama tiali.

Te nago dwai kolesaga dabego,
me te penani ebo kolesagade,
te nago bulu tɔ kantri dwai meda mu yai eno
gedude pedalubao wali.

³ Te pagede naga te eno tulubage paliama,
tama te tulubage nago tɔba tulubeo.

Awe, te gi tau sabo tulubage asobeo.

Tialima, nago te penani wego hagoma ebo tiwai
eyu,

te nage dwasianu hale me ebeo.

⁴ Megì tama nago enaba i weyu, te tiwai po wali,
'Genuai Bidio, nage eno Aya dao,
te nago ena gesi ogwa wegi elalubadi godolo
elama,
tama megì e sogoba usu nani,' wali.

⁵ 'Te nago enaba sesemane haliga sɛbɛ
elaluduabo homu igio.

Te nago wado ebo te silao homu ebao.'

* **3:1:** Tede elalubo po tiwai te Jer 2:20 tede me elalubo suao.

Israel, nago tama tiwai po wali, tiali goli, nago te
tobage
dwai kolesaga dabe idu,
te nago homude ebo kolesaga
simanigi pabo dao,” wali.

Te Israel dabe me Juda homu hasegeliqo wai

⁶ Te Josaia king bidali side, Genuai Bidigo enabolo te tiwai po wali, “Nago te enaba homu keꝥ pabo kolesaga tagalali we Israelgo ebo dwai kolesaga suyu digi eba, agawe? Aga te tigidali bulu duba holama, me te tigidali genuai ni dologoba pelama, te dwai penani kolesaga ebo dao. * ⁷ Eno e tama homu yali, agai te hagoma kolesaga eyu bolo elama, tama enaba ma asaibao. Tiali goli, menio. Aga te ma asobeo. Te aga ama, Juda, te we sabo kolesaga togobo we, agai te Israelgo kolesaga suai. † ⁸ Israelgo we bidi dali bidibo tiwai elaluali, te togwali sogo te penani kolesaga hauwa mu ebaso, eno te

* **3:6:** 2 Kin 22:1–23:30; 2 Sto 34:1–35:27 † **3:7:** Te Jeremaia profet bidali sogo, te tꝋ kantri Israel te not badu te munu me elalubeo. Te boi bidi dabego polobadu digi dolalio. Te e wali po da, Godigo te we bidi dabeba te po weyu, te polobadu te Israel dabeba pedelali sꝋ te ma homu kone palao po wali, tama ede te tiwai nogi “Israel” wali, te kantri tꝋ we bidi dꝋ ilama, te kantri Judade polobadu bidali te po olama wali. Te Jeremaia buku pedai hauwa badu, te nogi Israel wali, te Jerusalem we bidi dao olama wali, te gasa pedai kantri Juda badu te po wai dao. Augwali hani me te Jekopgo bulai wꝋ dabe, agai gasa nogi me Israel wai dao. Tama te boi bidi dabego te Israel hani te not badu bidali bage selama, te gasa kantri tꝋba kalabus igi pali, te kantri tꝋ Juda we bidigo te nogi Israel ma selama, tama augwade digi te nogi wabo dao. Te po wai.

bidigo we tagalobo pepa asenama, te eno agaba menama, te aga sela sawai. Aga ama, Juda da, agai tebo suali, tiali goli, aga wi dwasianu me ebeo. Menio. Tama eno suali, aga me pelama, te penani se ebo kolesaga ela bilali. ⁹ Agai te penani kolesaga olo nai da homu eyu, te agai masigi me ni dabeba lotu wali. Tama te kolesagade agai te penani ela bilibo tiwai yalio. Tama agai te to eno gedude meda dwai mu ilali dao. ¹⁰ Judago ena tagalama, te dwai kolesaga ela biliyu, tiali te agai haliga munu ma begelama, enaba ma begasa asobeo. Menio. Agai haliga tibo begelainogo ebo tiwai yagasali. Ena Genuai Bidi, eno te po wai dao,” wali.

¹¹ Tama Genuai Bidigo enabolo po ma weyu, te tiwai po wai, “Israel me Juda, augwali si te bidi tagalubo we si tiwai yali. Augwaligo te enaba homu kea pabo kolesaga tagalai dao. Tiali goli, te Judago yali dwai se te genuai mu elama, te Israelgo ebo dwai se aiyaba elaluai dao,” wali.

¹² “Tama Jeremaia, nage dolugulama, te not badu bidibo Israel haniba i wao. Nago Genuai Bidi eno po te tiwai pusao,

‘Israel, nage da, te aga bidiba homu kea pabo kolesaga

tagalobo we da,’ wao,

‘nage enaba begasa ma asao.

Ena Genuai Bidi, eno te po obao,

eno nageba haliga sebe munu ma egobeo.

Magi baso meni, ena te olo mu tau sabo

wiegi yai homu kolesaga ebo God dao,

te eno haliga sebe ebo

te sesemane sogo elalua pidugobeo.

¹³ Israel, nago te tiwai po dolasa hanilama pusao,
“Eno te dwai sę yai da,” po wao.

“Eno God, nage ena Genuai Bidiba hagoma yali,
te ena tigidali genuai ni dologoba pelama,
te tibo god dali dwai kolesaga yali.

Te eno nago po sela sęwani.”

Israel, ena Genuai Bidigo, eno te po nageba
mobao,’ ”

wali.

¹⁴ “Ena Genuai Bidi, ena digi eno te po dolo obao. Dage ena tagalali we bidi, dage enaba ma begasa asao, magi baso meni, dage da, dage te eno Kęani we tiwai elaluyu, tama ena da, te dagego bidi tiwai dao. Te dage deli deli eno te boi bidi dabego hanu taun dabede, te duga hanide selama, te eno dage Saionba ma odasa asaibao, te eno bulu dao. ¹⁵ Tama eno wiegi yai tonalubo bidi te ena kolesaga tiwai wali pabo bidi dabe nigilaibao. Augwaligo wiegi yai homude koneani kolesaga elalubao, te augwaligo dage bugagia tonalueibao,” wali. ¹⁶ “Te ena Genuai Bidi, eno te po obao. Nosali dage te duga tę kantride hauwa mu pedelaibao. Tama te sogo dagego te Genuai Bidi, eno Dę Wali Bomai Po Munolubo Halobage po me wagobeo. Tama te bokis kontrakde po me wasiama, tama dagego tede homu hauwa me egobeo. Tama dagego gesi te tobage Halobage me nigigobeo. Menio. ¹⁷ Te sogo te we bidi dabego te tiwai po waibao, ‘Jerusalem digi te Genuai Bidigo dugabo sia sai tiwai dao,’ waibao. Te tigidali kantri tęde bidibo hani we bidi te Jerusalemba

asiyu, te enaba genuai nogi magasaibao. Te munu ma augwa te hagoma isiama, te augwa homude digi ebo dwai kolesaga wali munu me pelamu dao,” wali. ¹⁸ “Te sogo te Juda dabe augwali te Israel augwali dali deliba sisinama, te augwa kantri te not badu, te megī bidibo madi tagalaibao. Tama augwali te eno duga waiḃa mani tḡba bidagasaibao, te augwa hanigo te tḡ sesemane elalua pidu bidaibao,” wai.

Israel dabego tibo god tagaliqo wali

¹⁹ Genuai Bidigo po ma weyu, te po walio,

“Israel, polobadu eno homugo nage ena wai
puluba mu
bidiyu,
eno dage dali te ayago ebo kolesaga elama,
tama eno nage wiegi yai tḡ mu me deli
mawaibao,
te gasa tigidali hani we bidigo tḡ aiyaba mu
elaluali.
Eno te homu yali.
Tama me eno te homu yali, nago enaba Aya nogi
yaiba
homu yali.

Tama nago ena sesemane sogo wali asiyu,
tama nago ena munu me
tagalogobeo, te homu yali.

²⁰ Tiali digi, menio.

Dage Israel we bidi hani, dagego ena tagalama,
te wego aga bidi tagalobo tiwai yali.

Ena Genuai Bidi, eno te po wai dao.”

²¹ Genuai gela te ni meni yai bulu du bagede wali.
Te Israel we bidi dwai gela weyu, Godiba i olama,

- te Godigo olo tau mabo wiegi yai
kolesaga augwaliba emainu wali.
Magi baso meni,
augwaligo te Genuai Bidi augwa Godiba
homu kone
palobo gegeda palama,
te dwai sunumidu wali pai dao.
- 22 Genuai Bidigo te po wai, “Dage te hagoma ebo
wai
puluba dabe,
dage enaba ma asiao.
Te eno dagego ena te duga tudiba mubo
kolesaga dodolama,
te dage ena dali bugagia bidimainu yaibao.”
Tama te we bidi dabego po wei ponoyu, te po
wai,
“Awe, megi da, da nageba ma asaibao, magi baso
meni,
nage God, te dago Genuai Bidi dao.
- 23 Mu tamao, te bulu du dabede penani se ela
bilibo
kolesagago te da tau sabo usugobeo,” wali.
“Genuai Bidi, dago God, nage deligo naga da
Israel ma
sobaso usu mu yaibao,” te po wai dao.
- 24 “Tiali goli, dago te Balba lotu wali,
te hale ebo god dao,
tama te tebo kolesagade dago tigidali sipsip,
me bulmakau, me wai ogwa dabe, me wegi
dabe,
me te tigidali wiegi yai nai
te wai nqi dabego se dene elama sali nai
tigidali
odolali sisai dao.

Tama te tibo god Balgo te nai dabe sese dalama
tuali.
Dago te kolesaga te da gesi ogwa bidide gagalama
yali,
te megì e sogoba usu nagasobao,” te po wali.
²⁵ “God, Genuai Bidi, da me, dena wai nõu dabe
dali,
dago te nageba dwai sẹ yai,
te da gesi ogwa bidide digi usu nama,
megì sogoba usu nagasobao.
Dago nago po wali me pişawai.
Tama tiyu, da dwai hale mu selama,
te gesabidi tɔba mu mugulaibao,” wai.

4

*Te Israel bage augwali Genuai Bidi pageba ma
geasa asao po*

¹ Genuai Bidigo te tama po wai,
“Dage Israel, te dage ma begasa asabo homu
ebaso da,
teda dage enaba naga asiào.
Dagego te dwai kugumini yai tibo god
eno gedude mubo te sela şayao.
Tama dagego ena sesemane sogo wali asiào,” wai
dao.
² “Te dagego wabo po däu waliyu, te tama po
obao,
‘Te sesemane sogo bidada pabo Genuai Bidigo
nogide
mu da,’ po wainogo eyu da,
teda dagego mu po tama naga weyu,

te wiegi yai doloba pai kolesaga wali peyu,
te po wao.

Te dagego tama tibaso da,
teda gasa hani dabego enaba hanalu,
te eno augwaliba wiegi yai se ebaso,
te augwaligo enaba genuai nogi mawaibao,”
te po wai.

³⁻⁴ Genuai Bidigo te Juda me Jerusalem augwal-
iba te tiwai po wai,

“Dagego te dwai kolesaga tagalama, te enaba ma
aselama,
te gesi homu kolesaga sagasiyu,
te bidigo gesi noma gi to elama,
te nai bulubo tiwai yaibao.

Tama dagego te nai te sesane bono
elalubo digi tomode me bulugio.

Dage Juda me Jerusalem,
te duga poloba badia pai dwai homu kolesaga
sela
sanama,
te eno we bidi dabe dolo pedelao.

Te dage tama me tisabaso da, teda ena te dagego
dwai
homu kolesagade haliga sebe eyu,
te dageba dwai dene mawaibao.

Eno haliga sebe te genuai sia dabo tiwai eyu,
tama te bidi mego sula sawainu ebaso, usu
me
egobeo,” wali. *

Te boi bidi dabego Juda dabe dali hwainu yali

* **4:3-4:** Hos 10:12

5 Genuai Bidigo enabolo te po weyu, te Juda dabeba me, Jerusalemba me, te po pusao wali. Agai po e tiwai,

“Dage pelama, te tigidali tɔ habu kantri pedaiba te biugel bu ola biligi pao,” wali.

“Te we bidi dabeba te tiwai i omainu yao,

‘Dage sisinagaselama,
te dage bomai obo elalubo taunba
geme duala sigi piɔo,’ wai dao.

6 ‘Te we bidi dabe te Saionba pomainu po walobo plak ugwa ugwaba sao,’ wali.

‘Dage me bidigio. Dage wi pelama, duala sigi pao. Magi baso meni, eno digi te tɔ boi bidi dabe not badu bidali tagalama,
te dage mu dolagasomainu ebao,’ wali.

7 Te boi bidi dabe augwa bulu tagalama asali, te laiongo aga geme dualaluali pesage taga soabo tiwai yali.

Augwali te tɔ kantri hauwa dolobo bidi dabe da, te augwali asiyu, dagego tɔ kantri dolaga-saibao.

Te dagego taun dabe mu dolaibao,
tama te taun dabede te bidi me bidigobeo.

Ena Genuai Bidigo eno te po wai dao.”

8 Tama tialima, dage te homu dene ebo sogo gudubo ugwa dabe munama,
te gela weyu, hobede ebo tɛɛbi po waiyao.

Magi baso meni, Genuai Bidigo dade haliga sêbê
umabo
eyu,
tama agai te haliga sêbê ebo me tagalobeo.

⁹ Genuai Bidigo e tiwai po wali,
“Te sogo, te king dali aga ofisa dabe
te wi umabo mu eyu,
tama te pris dabe dali, te profet dabe me,
dwai noma mu saibao.”

¹⁰ Tialima, eno te po obao, “God, Genuai Bidi,
nago te Juda me Jerusalem we bidi nago te
augwali bugagia bidaibao po wali sogo, te nago
augwaliba tibo po wabo tiwai yai dao,” te po wai.
“Tiali goli, megî da, te boi bidi aselama, te da ela
muainu ebao,” te po wali.

Boi bidi dabe te posolai wali tiwai asaibao

¹¹ Te boi bidi dabe asobo sogo, Genuai Bidigo
te Juda me Jerusalem we bidi dabeba te tiwai po
mawaibao wali, “Te posolai wali dabe te tî wa
pai bulu du dabede hogodaibao, tama wali te eno
we bidi dabeba asaibao. Tialima, te wali asobo te
dwai kolesaga sela sawainogo naga me asobeo, te
waligo te wit pobeke bage hogomu sela sâbo tiwai
me egobeo. Menio. ¹² Te wali te bomai wali, tama
te waligo augwali mu dolaibao. Ena digi eno po
obaso, te wali asaibao, magi baso meni, eno te we
bidi dabe po tî ilama, te megî da eno augwaliba
dwai dene mawaibao,” wali.

¹³ Tialima, ena Jeremaia, eno te we bidi dabeba
te po wali,

“Suao. Te boi bidi dabe te pɔ husugu yai tiwai
mu yaibao.

Te ami bidi dabego karis udada pabo te pobege
ebo wali

asobo tiwai yaibao,

te augwaligo hos dabe te ba kemodage bola
asobo

tiwai asesa asaibao.

Hobede mu dao. Megi da mu tama dolainu ebao
waibao.

¹⁴ Dage Jerusalem bage,

mena sogo dagego te tobage dobo homu
kolesaga

tagalaibawe?

Te dagego duga dwai kolesaga tigidali tagalama,
te dage wiegi yai pedalubaso,

teda Genuai Bidigo dage ma saibao.

¹⁵ Te taun Dan me te Efraimgo bulu du elaluali
te taga

soali bidi dabego te genuai sege pedelalio
wabo po

sela soalio.

¹⁶ Genuai Bidigo te bidi dabeba te tiwai po wali,

‘Dagego te gasa tɔ kantri bulu bidi dabeba wayao,
te boi bidi dabe te tɔ kantri Judaba pedelali,’

po

wao.

Te Jerusalemba tama tiwai po me walao,

‘Te boi bidi dabego bulu digibulu taga solama,
te Juda dabego taunba hwiagasainu asali,’

wao.

‘Augwaligo te taun bagua sagaselama,

te i hai bomonama weyu,

te we bidi dabeba po daga genuagia mu
waibao,’

wali.

17 Dage Jerusalem dabego ena Genuai Bidide
hagoma
yali.

Tama tibaso, boi bidi dabego te Jerusalem bagua
sagaselama,
te tonalubo bidi dabego te gi bagua sabo
tiwai
yagasaibao, te po wali.

18 Dagego te dwai kolesaga eyu,
dage te dwai sunumidu bilibaso,
tama dageba te pedalubo segego page dabe
te dao.

Te duga dwai segego digi duga te dene tolobao,
tama te duga homu enelawe togwalubo dao,”
wali

Jeremaia aga hani dabede hobede mu yali

19 Eno haliga dwai mu ebao.

Eno te genuai dene tologobeo.

Agai ena aiyaba mu elalubao,
te eno homu kolesaga tigidali me dologobeo.
Eno pedauwali me pania sogobeo, magi baso
meni,

eno odali, te ami bidi dabego te bu wabo
biugel bu weyu,

te i bomonama wabo odobao.

20 Augwaligo te tigidali to kantri badu te we bidi
dabe
mu dolama,
te to kantri dwai mu pedelali.

Polo mu tama, augwaligo te dago ugwa be dabe
dolai
dao.

21 Nisu sogo te boi bidi dabego da tagalama,

te augwa buluba ma begasa peyu,
tama dago te niba walobo ugwa plak ugwaba
sabo
kolesaga me, te biugel bu wabo me
tagalaibawe? *

²² Genuai Bidigo tama po wali,
“Eno we bidigo homu kolesaga wiegi yai me
elalubeo.
Augwaligo ena me konebeo.
Augwali te homu kolesaga konesiawai wai pu-
luba tiwai
elalubao, te augwali umuna pai elalubao.
Augwaligo te dwai se ebo mu konea pai elaluali,
tialima augwaligo te wiegi yai kolesaga
ebo me konebeo,” wali.

Jeremaia go te nade subo nai tiwai suali

²³ Ena Jeremaia, eno te to dolai olo mu tama
elalubo
suali.
Te eno dagaluba tonono ebadi, te magi me deli
ula me
ebo subeo.
²⁴ Te eno suali, te bulu du dabe gege page mu
elama,
te augwa tobolu ugwa peyu, eda asu yalio.
²⁵ Te eno tonono bilibadi,
te bidi me deli bidibo me subeo.
Te ba dabe tigidali mu pela silai yalio.
²⁶ Eno suai, te tigidali to pedai te to ili elaluali,

* **4:21:** Te boi asobo subaso, augwa te plak ugwa ugwaba
selama, te biugel bu weyu, te we bidi dabeba po waliyu, te wi
pelama, te bomai obo elalubo taunba geme duala sigi pao wali.
Te e wali dai tigidalide te lain 5 me 6, tede te po elalubo suao.

tiali goli megi da, te olo masigi kemi tō naga
elaluali.
Te tōde tigidali elaluali taun, augwali te dolai
yalio.
Genuai Bidigo haliga sēbē umabo mu eyu,
te sē dabe pedalumainogo ilali.

27 Genuai Bidigo te tama po wai,

“Te tō tigidali te olo nai tama pedelaibao,” wali,
“tiali goli, te eno aga tigidali mu me dolo-
gobeo.

28 Te pagede naga tama, te tōgo hobede ebo tēabi
weyu,
te dagalu husuga sai pedelaibao.
Eno homu kone palama, te sē emainu yali,
te eno homu me hasegelabo homu me
egobeo.

Mu menio,” wali.

29 Ena Jeremaia dao, eno suali,
te ami bidi dabe te hosde
ene sesemoni tolalu dulalubo suali,
te tigidaligo Judaba hwiagasali.

Te we bidigo augwali asobo odolama,
te augwa taun tagalama, te wi paibao.

Me badu te bulu buside duala siyu,
me badu te masigi ola bedede duala sali.

Te taun tigidali olo elalueibao, tama te taun
dabede

te bidi menia sai mu elalueibao.

30 Jerusalem, nage dolobo sogo da,
te nago magi yaibawe?

Te wiegi yai mama ugwa muani tagalao,
te nagade digi te golgo nigai beli au yali.

Te naga gedu au ilibo tagalao.
Te tobage au ebogo nage tau me sogobeo.
Magi baso meni, te naga abagi dabego
 nage godolo homu munu ma isiama,
 te nage ela muabo homu naga yaibao,
 te po wai dao.

³¹ Eno odali, te wego wai ame nainogo
 te gela wabo tiwai odali.

Te wego hasia wai ame nabo sogo,
 te aga genuai dene yaibao.

Te taun Saiongo gela obao.

Aga homu he mu weyu, te aga nogo bomu sainu
 debalu

 te tiwai po waibao,

“Hobede mu dao, ena mu dolobao.

Te boi bidi dabego ena elama,
 ena isainu ebao,” wai dao.

5

Jerusalem tigidaligo Genuai Bidi tudiba muani

¹ Genuai Bidigo te tiwai po wali,

“Dage Jerusalem we bidi,

dage udulama, te taun sunumi dabeba,

 me te sisinibo pesageba tedela pelama,

 te doloba pai bidi meba bidibowe,

 ma meniwe, suainu tama tia.

Te dagego bidi me deli te doloba pai kolesaga
 wali peyu,

 te dolo yali kolesaga se mu bomu ebo bidi
 subaso

da,

teda eno dage Jerusalemu ebo dwai se
 tigidali

tagalaibao,” wali.

2 “Te dagego homo yai po me deli dāṭ weyu, po
wabo
sogo,
dagego Genuai Bidi, eno nogide mu po obao
po
wabo dao.

Tiali goli, dagego tibo po naga weyu,
te odolali po wabo dao,” wali.

3 Genuai Bidi, nago godolo ebo homugo te tigidali
bidigo te dolo yai kolesaga mu wali pomai
homu ebao.

Nago te we bidi dabe elebadi goli,
tialima augwali te dene ebo gę nabeo.

Nago augwali elaluali,
tiali goli te augwali nago dodolomainu me
ebeo.

Augwa tobolu te masigi dila pai mu tiwai elalu,
te augwa haliga begelibo hagela mu yali.

4 Tialima, eno te homu yali,
‘Te hani dabe, augwali te bidi mu dwai dabe naga
tama,
te augwa homu kolesaga konesiāyu ebao.

Augwa te tobage kolesaga me bomai po,
God Genuai Bidigo te augwa homude wali
pomainu
ebo te augwaligo konesiāyu ebo dao.

5 Tialima, eno te genuai bidi dabe sugi pelama,
te augwali dali po miaibao.

Augwa te tobage kolesaga me homo yai po,
God, Genuai Bidigo homugo augwa wali
peyu,
konemainu ebao.’
Eno te homu yali.

Tiali goli, te genuai bidi dabe tigidaligo me te

Genuai

Bidigo po sela şanama,

te agai homu kolesaga wali me pabeo.

⁶ Tialima, te laion dabe te genuai buside bidali

tagalama asu,

te augwali ela muagasaibao,

te uni yowi dabe te wa pai bulu pesagede

bidali

taga soyu,

te augwali dolagasaibao.

Te genuai uni pusi dabe te aselama,

te Juda dabe augwa taun paba tonaluaga-
saibao.

Te bidi me we me deli te taun tomode bidali
tagalama,

buluba teda soabode, te uni pusi agaba

pasuga sigi

pelama,

te aga tigi pepeda tueibao.

Te şe augwaliba pedelaibao, magi baso meni,

te augwa dwai şe hauwa eyu,

te hauwa sogo augwaligo

te Genuai Bidi tudiba mubo dao.

⁷ Genuai Bidigo po Jerusalemdede elalu te tiwai
po wali,

“Eno nago dwai şe sela şagobeo, magi baso meni,

te nago we bidi dabego ena tudiba munama,

tama te mu nai aş isawai tibo god wali pai.

Tama augwaligo te tibo godigo nogide bomai po

dau

wai dao.

Eno te we bidi dabeba nai hauwa mani,
tiali goli, augwaligo ena tagalama,
te tibo god wali pobao,
te bidigo aga we tagalama,
te penani ebo wego beba pabo tiwai ebo dao.

⁸ Te bidi dabego haliga te gasa bidigo wede
hogodobao,
te bomai hos kibu omaigo te so kibu hos
sulama,
haliga hogodobo tiwai ebao.

⁹ Ena Genuai Bidi, eno dolo po obao,
mu tama eno te we bidi dabeba dwai dene
mawaibao,
augwa te yali dwai kolesaga wei ponoyu
tiaibao,”
wali.

¹⁰ “Dage Israel dabego boi bidi dabe,
dage te to kantri Israelgo wain gidu aselayu,
te gi dabe doliqo.

Tiali goli, dagego mu siligio.

Te wain nologo dabe naga sela sayao,
magi baso meni, te nologo dabe te eno nai
menio.

¹¹ Te Israelgo Juda dabego ena tudiba mu muai.
Ena Genuai Bidigo eno te po wai dao,” wali.

*Genuai Bidigo te boi bidi dabe tagala palama,
te Israel dolomainu yali*

¹² Te Israel dabego Genuai Bidi tibo wali peyu,
augwa te tama po wali,
“Genuai Bidigo magi se me egobeo.
Agai te dwai nai daba me tagala palomainu me
iligobeo.

Te boi bidi dabego me hwiagasisayu,

te genuai nasi me pedalugobe dao,” te po wai.

13 Mu tamao, te profet dabego te tobage po pusali, tialima te augwa digi poli po pusali.

Genuai Bidigo augwaliba po me masiawai.

Tialima, te aga digi augwali dolaibao.

14 Dagego te tobage po weyu, te dagego Godigo po odobao, Genuai Bidi te Tigidali Bomo Elalubo dao. Agai enaba te tiwai po wali,

“Te eno nageba menama pusabo po da,
te sia tiwai pedelaibao.

Tama te we bidi dabe te nogobo sia tiwai elalubao,

tama te siago augwali ulama daibao.

15 Ena Genuai Bidi, eno dage Israel

we bidiba te tama po obao,

eno te digibulu bidi hani bage selama,

odasa aselama,

te dage dali boi hwimainu yaibao.

Augwali te bomai hani bidi te augwa to kantride

polobadu mu bidali.

Dagego te augwaligo wabo po page me kone-gobeo,

magi baso meni,

dagego augwaligo po konebe dao.

16 Augwa ami bidi dabe te hwibo bomai bidi dabe,

te augwaligo ene enebo mu konea pelama,

te bidi hauwa ela mubo dao,” te po wali.

17 “Te augwaligo dagego gide elalubo nai,

me bede elalubo nai sia saibao.
Te augwaligo dagego wai puluba tigidali ela
mubadi,
te sipsip hani tigidali me, te dagego bul-
makau me
ela muaibao.
Tama te augwaligo dagego wain du ni,
me ni fik kaya, te dolaibao.
Dagego homugo te dage bomai obo taun
tomode bugagia bidaiba homu ebao,
tiali goli, te menio.
Te boi bidi dabego hwiagasiyu,
te taun dabe dola silaibao,” wali.

¹⁸ Tialima, Genuai Bidigo te tiwai po enabolo
ma weyu, te po wai, “Te boi bidi dabe aselabo
sogo, te eno dage Israel tigidali silimainogo me
egobeo,” te po wai. ¹⁹ “Tama nosali, te we
bidi dabego nageba te tiwai po hanalu waibao,
‘Magi baso Genuai Bidi dago Godigo te sę dabe
dabolo yali dawē?’ Tama Jeremaia, nago eno
te po augwaliba pusa mao, ‘Dagego ena tudiba
munama, te duga tōde digi dagego te gasa hani
dabego god dologoba pali. Tialima, dage te
gasā hani dabego tōba bidigi pelama, tama te
hani bage dabe dologode bidagameo,’ te po pusa
mao,” Genuai Bidigo te po wai dao.

*Genuai Bidigo bomai po te we bidi dabeba
mawai*

²⁰ Genuai Bidigo te tiwai po wali,

“Te Jekopgo hani te Judade bidibo bageba te po
mao,”

wali.

21 “Dage we bidi dabe te wiegi yai homu kolesaga
meni yai.

Duga gedu elalubao,

tiali goli te elalubo nai dagego me susiawai.

Te dagego olo elalubao, tiali te dagego po me
odobeo.

Tiali te dagego olo eno te poba bugagia muião,*

22 Magi baso dage enade wi elama,
midigi ebo meniwe?

Eno te nambis wẹ sane muani,

te tamu ąigo ąai tiwai nigilali,

tama te nambis ąi sane te sesemane te obo
tiwai
elalubao.

Te genuai si pedalu, te bomonama bugusu obadi,
agai te ąai ilali me bogi soagobeo.*

23 Tiali goli, dage we bidi te gasagi yai mu ebao.

Dagego enaba hagoma mu eyu,

te duga homu kolesaga te mu tomaga sobao.

Tama dagego ena tudiba munama,

te tedela pabo dao.

24 Dagego ena Genuai Bidi duga God dologoba me
pisama tebao.

Dagego te homu isabao,

ena digi eno te tulubage te dagego nai wai
bulubo

sogo tagala paliyu,

te nai inabo sogo tagala palu ebao.

Te ena digi eno te nai aga inayabo sogode
inamainu eyu,

* 5:21: Ais 6:9-10; Ese 12:2; Mak 8:18 * 5:22: Jop 38:8-11

te tigidali kibu bede dagego sela tumainu
tebo dao.

25 Tialima, dagego te haniani dwai sę ebo kole-
saga

ebao,

tama duga te ebo kolesagago te wiegi yai

nai

sabo te paliama,

te dagego sabe dao,” wali.

26 “Te meba eno we bidi dabe,

augwaligo te dwai kolesaga ebao.

Augwaligo te gasa we bidi dabeba dwai sę yainu

tonalueibao,

te bidigo umben wa muai madi te ba tomoba

soabo

tonalubo tiwai ebo dao.

27 Augwaligo te tibo kolesaga elama,

te gasa bidigo nai hauwa sainu tiaibao,

te bidigo ba hauwa selama,

te aga basket wa paęabo tiwai yaibao.

Te kolesagade augwali bomai mu pedelama,

te augwa doado bage me mone hauwa

elalubo dao.

28 Augwali te nai hauwa tulama,

te tabi buai bidi pedelali.

Augwaligo te tobage dwai kolesaga ebo gagamu

yabo

homu me egobeo.

Augwaligo te doloba pai kolesaga te augwa aya

isai

bidigo wai pulubade me egobeo.

Te doado bage meni yai bidi dabego sęę elalubo

sogo,

augwaligo te augwali tau selama,

te seḡe silimainu ebo meni.”

29 “Ena Genuai Bidi, eno dolo yai po obao.

Mu tamao, eno te bidi dabeba dwai dene mabo
se yaibao,

te augwa ebo kolesaga wei ponoyu, tama
tiaibao.

30 Dwai nai mu te tōba pedelai dao.

31 Te profet dabego augwade digi pusali pogo digi
te

we bidi dabe tibo po ola mani.

Te pris dabego te we bidi tonaluali sogo,

te pris dabego te profet dabego po wali pali.

Tama eno we bidi dabego te kolesaga godolo mu
yali.

Tialima, eno dwai dene mabo se dageba ebaso,

tama duga te dwai kolesaga silaibao.

Tama te sogo dagego magi yaibawe?” wali.

6

Te boi bidi dabego te Jerusalemba hwiagasali

¹ Genuai Bidigo te po wai,

“Dage Benjamingo hani we bidi, dagego te

Jerusalem tagalama wi pao.

Tiyu dage dolabuo.

Dagego te Tekoa taunde te bu wabo nai biugel bu
weyu,

te plak te bulu Bet Hakeremde ugwaba siḡo,

te bidi dabego te biugel bu wabo odoyu,

te walobo plak sulama,

te augwali wi pao omainao.

Magi baso meni, te dwai nai mu te not badu
tagalama

asiyu,
te dage mu dolainu ebao.

² Taun Saion te tigi dene ilibo sę munu me isawai
sawi
yai we mu me deli tiwai te homu wali
sesemane
piduali.

Tialima, Genuai Bidigo te taun mu dolaibao.

³ Te king dabe augwa ami bidi dabe dali aselama,
te Jerusalemba hwiagasainu ebao.

Augwaligo te taun bobegela sagaselama,
te augwa bidabo pesage nigaibao.

Te ami bidi dabe umabo mu te genuai sipsip hani
tiwai
dao.

Tama te ofisa dabego augwali tonaluyu,
deli deligo augwa sę yabo madi elaluaibao.

⁴ Te ofisa dabego te tiwai po waibao,

‘Dago te boi hwiibo kolesaga sisi ela sinao.

Awe, te hwiibode naga homu kone paluyu, tama
tinao.

Tegoba, da te giliga tomode mu te belo wabode
hogodama, augwaliba hwiigi paibao.’

Te nosali augwa te tama po waibao,

‘Hobede ya, te dago sisi isabadi te be
hulibao,’ po

waibao.

⁵ ‘Tagalao. Augwaligo augwa digi seselalumain-
ogo eyu,

augwaligo te masigigo nigai boma pai genuai
be

dabe elaluali goli, dago hulide pelama,
te be dabe dolinao,’ te po waibao,” wali.

⁶ Tigidali Bomo Elalubo Genuai Bidi, agai te po wai,

“Dage ami dabe, te Jerusalem pade ni dabe togolama,
te to dabe dali te bobobage obo pade pesage holao,
te daide dolalu, te taunba hwiagameo.

Te taun aga dwai dene umabo somainao,
magi baso meni, te taunde we bidi dabego te augwaligo abagi dabe dolobo se mu ebo dao.

⁷ Dwai kolesaga sesemane te Jerusalemde pedalubao,
te ulu we sesemane sogo pedalubo tiwai ebo dao.

Tama augwaligo te taunde doado bage dolama,
te gasa we bidi dabe eliyu ebao,
te eno suali, te bage hobedagia te keni eyu gasi me
elalubo dao.

⁸ Jerusalem, nago po odao.

Te meni baso da, te eno nage tudiba muaibao.
Te eno nage te olo bulu pesage tiwai pedalumainu ilama,
te nagede bidi deli me bidibo usu egobeo,”
wali.

Israel dabego hagoma mu yalio

⁹ Tigidali Bomo Elalubo Genuai Bidi, agai enabolo e tama po wali,

“Te boi bidi dabego te Israel hani me badu elaluali
te mu silaibao,” wali,

“te bidi dabego te wain giba pelama,
te hasia tagalali wain du tigidali sabo tiwai
yaibao,”
wali.

“Te hasia nage bolo pelama,
te po Jerusalemba pusugi pao,
te bidi wain giba pelama,
te wain du deli deli elalua pali te gegegi pabo
tiwai
yao.

Te bidi deli deligo nago po odomainu homu yao.”

¹⁰ Tialima, eno tama po wei ponani,

“Genuai Bidi, eno te nago po deba pu-
saibawe?

Tama dego eno po odogowe?

Augwaligo olo te mu palia sali.

Augwali tego Godigo po odisabo hani bage tiwai
elama,

te nago po odo bo hagela homu ebao.

Augwaligo homu nago po te augwali hale ilibo
po dao,

nago po te olo bage te dwai nai tiwai ebao.

Augwaligo tede wiegi yai homu pemene me ebeo.

¹¹ Tiali goli, Genuai Bidi,

nago augwaliba dene mabo haliga sebe
enade me

paganalubao,

tama eno homude te dene mabo haliga sebe
te palia

saiba homu ebaso, usu egobeo.”

Tialima, Genuai Bidigo enabolo e tama po
wai,

“Eno te haliga seḅe ebo eno te sunumi dabe
bidalubo

wai puluba dabeba gea paliyu,
te gesi bidi dabe sisinaluboba me tiao.
Te bidi dabe augwa we dabe dali, me te monu
dabeba

me, eno te haliga seḅe gea palao,” wai dao.

12 “Eno te tḡ kantride bidibo we bidi dabeba

te dwai dene sabo seḡe mawaibao,
tama eno te gasa hanigo te be dabe,
me tḡ, me we dabe somainogo yaibao,”

Genuai Bidigo te po wai.

13 “Tigidali we bidigo te dwai kolesaga haniani
eyu,

te mone hauwa sabo homu eyu tama tiali.
Te olo bidi dabe me, genuai bidi dabego me
te kolesaga naga wali pali.

Te pris dabego me, te profet dabego me
te we bidi tibo po ola mayu yalio.

14 Eno we bidi dabe te genuai keni elaluali,
tiali goli te pris dabe me profetgo te keni
sulama,

te olo nai tiwai sula tagaliyu,
te augwaligo bugagia marasin me mubeo.
Augwaligo te tama po te we bidi dabeba weyu,
‘Dagego moni homu me igio.

Da bugagia bidibao.’ Tialima, menio.

Augwa te bugagia me bidibeo.” *

15 “Te Israel dabe augwa te kugumini yai kole-
saga

ebode te hale me yaliwe? Mu menio.

Augwa hale dwasianu me ebeo.

* 6:14: Ese 13:10

Augwa te tobage dwai se ebo kolesagade ge neyu,
hale me ebeo.
Tama tibaso, te eno augwaliba dwai dene mayu,
te augwali mu dolaibao,
te gasa hani dabe dolo tiwai yaibao.
Ena Genuai Bidi, eno te po wai dao,” wali.*

Te Israel dabego Genuai Bidigo po wali pabo homu hagela yali

¹⁶ Genuai Bidigo aga we bidi dabeba e tama po wai,

“Te dagego mena sunumi wali pabo homu ebaso da,

te bugagia homu kone palao.

Dagego te duga wai noq dabego wali te wiegi yai sunumi gegao.

Te dagego me te sunumi wali pobaso,
tama te nai dabego dageba sege masiayu,
te duga haliga te toma nomainu ilao,” wali.

Tialima, te Israel dabego te po wai,

“Dago te sunumi wali me pogobeo,” wali. *

¹⁷ Tama Genuai Bidigo te po wai,

“Eno te dage tau sabo tonalubo bidi nigilai dao.

Tama eno te po wali,

te sege pedelainu ebo sogo augwaligo te bu wabo

nai biugel bu wai da obaso da,
teda dagego bugagia odaluiqo.”

Tialima, augwa te po wali,

* 6:15: Jer 8:10-12 * 6:16: Mat 11:29

“Dago te tonalubo bidi dabego po me
odogobeo,”
po wai dao.

18 Tialima, Genuai Bidigo te po wali,
“Dage gasa hani we bidigo, odiào.

Dage sisinagasobaso,
te eno dagebolo eno te Israel dabeba yabo sę
dabe
po walaibao,” te po wali.

19 “Tq, nago me odao.

Eno ena te we bidi dabe dolainu ebao,
te augwa yali dwai sę wei ponainogo ebao.

Magi baso meni, augwaligo eno po sela sayu,
te augwaligo eno bomo yai po wali me
pabeo.

20 Augwali te Sabea hani bidi dabeba pelama,
te wiegi yai denami ebo hano yabo pauda
abeligi pali.

Tama augwa te tobage awi te wiegi yai denami
ebo nai
abelali,
te digibulu bidi dabede abelai.

Augwaligo homugo te nai dabego te augwa lotu
wabo
te wiegi yai eno gedude pedelaibao homu
eyu tiali.

Tialima, menio.

Tama me, eno te augwaligo siaba ulama
tigidali domainu ebo ofa,
me te gasa ofa dabe augwaligo enabolo
ebaso,
te eno wiegi yai homu pemene ebo menio.

21 Tialima, ena Genuai Bidi eno te po obao,

eno te we bidi dabe tulalumainu yaibao.
Te augwali mu dolaibao.
Te aya dabe augwa wai puluba dali isaibao,
tama te we bidi dabe te augwa hai namu
dabe dali
isiyu,
te augwa abagi dabe dali isaibao,” wali.

*Te boi bidi dabego not badu bidali tagalama,
asaibao*

²² Genuai Bidigo te tama po wai,

“Suao. Te ami bidi dabego te not badu pedai
tagalama,
asaibao.
Augwali te bomai hani mu te augwali digibulu
mu bidai.
Tialima, megì da, augwa te hwìbo doado bage sisi
ebo
sè ebo dao.

²³ Augwali te gasa bidide homu dene eyu,
olo tau saibao homu ebo bidi dabe me
menio.

Augwaligo te gasa bidi dabe dolobo godolo homu
ebo
bidi dabe elalubao.

Augwaligo te enesigi me ene tolalubao.

Augwa te hosde dugulasa asaibao,
tama te hos dabego sàgà bada genuai wabo
te
nambisde genuai tamu àì gisigi asobo tiwai
yaibao.

Augwa te lainde wasilama,
te nage, Jerusalemba hwìabo sisi elalueibao.
Hobede ya!” wali.

24 Te Jerusalem we bidi dabego te tiwai po wali,
“Dago te boi bidi asabo po sabilibo po
odolama,
te da wi eyu, te dago nogo saḡa dili kimi meni
ebao.

Da hobede mu elama, dwai dene mu ebao,
tewego aga wai ame nainu ebo sogo
te genuai tigi dene ebo tiwai gilama ebo dao.

25 Te boi bidi te dwai bidi dabe mu,
tama augwali te tigidali habu usu nama
bidiyu,
te da dali hwiainu sisi elalu, te da wi ilibao.
Tialima, da te gi dabeba munu me piṣama, te
sunumi
dabeba me biligi pigio,” wali.

26 Tialima, Genuai Bidigo te po wai,
“Dage eno we bidi dabe,
dagego te homu dene ebo ugwa dabe gudu-
lama,
te sia kelide pila mudu bebegeliduao.

Dagego genuai gela weyu, hobede ebo teḡabi wao,
te aya ida wai deli naga elaluali,
augwa te wai isibo sogo homu dene ebo tiwai
yao.

Magi baso meni,
te polo mu tama te boi bidi dabe dageba
pedeliyu,
te dage dolaibao,” wali.

Te we bidi dabe dwai silva tiwai dao

27 Genuai Bidigo te tama po enabolo wali,

“Jeremaia, eno nage te wiegi yai kapa silva
dagalabo bidi

tiwai nigilai dao.

Tama eno we bidi da, te silva tiwai dao.

Te eno nagebolo sê mani, te eno we bidi usu
selama,

te augwa kolesaga dagalomainogo yali,

te bidigo silva te siaba ulubo tiwai elama,

te usu selama koneainu yai,

te silva mu yaliwe koneainu tebo dao,”
wali.

28 Tialima, eno e tama po wei ponani,

“Augwali te hagoma elama, po sela sâbo we bidi,

te augwa abagi dabeba posobo po wabo dao.

Augwaligo kolesaga tigidali te dwai naga elaluali.

Augwali te ain hogomu pobebe bage pedalubo

tiwai,

te sê bidi dabego te silva siaba ulama,

usu sabo sogo te hogomu pedalubo tiwai ebo

dao. *

29 Masingo te sia ponobo sê ebadi,

te sia posolo umagia mu pedalu, te silva

ulama,

tede daganalubo ain hogomu sela sâwainu

tiaibao.

Tialima, te sê bidi dabe odolali sê dene yaibao.

Siago te ain hogomu daganalubo me sela

sâgobeo.

Te tiwai te dwai kolesaga ebo bidi sela sâbo

sunumi

meni yaibao,

* **6:28:** Te bidi mebago homude te lain 28-30 tede wali pode te Genuai Bidigo te Jeremaibolo lain 27de pusali pode te po dage wadoasa pusali homu ebo dao.

te nago we bidi dabe te wiegi yai ma ped-
alumainu ebaso
usu egobeo.

³⁰ Augwali te dwai tagalabo silva tiwai naga
elaluali,
magi baso meni, nage Genuai Bidigo,
nago augwali tudiba muai dao,” eno te po
wali.

7

*Genuai Bidigo be tego te Juda hani we bidi
wiegi yai bidimainogo ebo usu egobeo*

¹ Genuai Bidigo Jeremaiabolo te tiwai po wali,
² “Nage pelama, ena Genuai Bidigo tempel be
sunumiba doligi pelama, tama eno po te enaba
lotu wagi soyu tomoba soabo te Juda dabeba
pusao. Nago augwaliba te po weyu, ena Genuai
Bidigo poba olo bugagia muao po wao. Eno
po e tiwai dao. ³ Ena duga Israelgo God dao,
ena te Tigidali Bomo Elalubo Genuai Bidi, eno
po obao, dagego duga bilibo, me duga kolesaga
dolasa elalubaso da, teda eno dage te duga bulu
tode bugagia bidimainu yaibao. ⁴ Sesemane sogo
augwaligo te tiwai po dageba obao, ‘Te da, te
Genuai Bidigo be dao. E da, te Genuai Bidigo
be da. Te e be da, Genuai Bidigo be dao,’ po
wabo dao. Tialima, dage te homu igimio, te bego
dage wiegi yai bugagia ilama bidaibao homu igio.

Tiyu, duga digi duga tibo po ola mabo dao. *

⁵ Dagego bilibo me ebo kolesaga bugagia dola sao. Te dagego duga abagi dabeba doloba pai kolesaga yao. ⁶ Dagego te gasa tō kantri bidi dabe duga dali bidibo te aiyaba elalugio, te wai dabe, augwa aya isai, te wilawe we dabe, te augwaliba tama kolesaga igio. Tama te duga tō kantri te we bidi dabe odolali me ela mugio. Te dagego tibo godiba lotu weyu, te duga digi dolamu dao. ⁷ Te dagego eno te tobage po tigidali wali pobaso da, teda dage eno te duga wai nōu dabeba mani tōde bugagia bidimainu ilama, te augwa hani dabego tō sesemane elalua pomainu yaibao,” te po wai.

⁸ “Dagego te tibo poba homu dāu wabo dao. Tialima, te pogo dage tau me sogobeo. ⁹ Te dagego nai wi siyu, te bidi dabe ela muyu, te penani sē ebo kolesaga te bidi dabe me bidigo sai we dali eyu yali. Te dagego bomai po dāu wabo sogo te tibo po obao. Te dagego wiegi yai denami hano ebo ofa te tibo god Balba ebao, te dagego polobadu lotu me wasiawai tibo god dabeba lotu wabo dao. ¹⁰ Dagego te tama kolesaga dabe ela selama, tama dagego te enaba lotu omainu, te dāi ilali be tomoba dage asobao. Te dage ena pageba asiyu, dagego te po obao, ‘Da bugagia bidibao,’ wali. Tialima, te nosali dagego eno be tagalama,

* **7:4:** Tede wali po tiwai tobage po te Tib 132:13-14, tede me te we bidigo te po elalubo homu ebao, te augwa homugo te Genuai Bidigo be te Jerusalemde elalubao homu yali, tama tialima, sesemane sogo Genuai Bidigo te Jerusalem tonalubo da homu yai. Agai te dwai nai dabe te Jerusalembe, me tede bidibo te we bidi dabeba dali, me pedalumainu iligobe da homu yali.

te dage peyu, te kugumini yai kolesaga umabo igi pobao. Dagego homugo te wiegi yai kolesaga da homu eba, agawe? ¹¹ Eno te be sa muyu, daj ilali, te dagego enaba lotu omainu yali. Tialima, dagego homugo te nai wi sabo bidi geme dula sigi soabo pesage da homu eba, agawe? Ena Genuai Bidi, eno po dolo obao, eno te dagego ebo kolesaga tigidali subo dao.” *

¹² “Dage te Siloba pelama, eno te taunde yali se suao. Hasia eno te Silo daj ilali, te enaba lotu wabo pesage elalumainu yali, tiali goli, nosali eno suali, te Israel dabego dwai kolesaga ebaso, eno te taun dolai dao. † ¹³ Te megı me, dagego te tobage dwai kolesaga ebaso. Hauwa sogo eno dagebolo te dwai kolesaga tagalao po wali, tiali goli dagego te po odobo hagela yali. Te eno dageba i wabo sogo, dagego eno i wabo wei ponobeo. ¹⁴ Mu dao, eno te tempel be daj ilali, te dagego enaba lotu weyu, te dagego konealubo homugo te bego dage tau selama, bugagia bidimainu homu yali. Tialima, ena, Genuai Bidi, eno po dolo dagebolo obao, eno te be dolaibao, eno te Silode ena te be dolali tobage kolesaga tiwai yaibao. Tama me, te eno duga waj nqu dabeba mani tq me dolaibao. *

* **7:11:** Mat 21:13; Mak 11:17; Luk 19:46 † **7:12:** Te Josua bidibo side, te Israel dabego Genuai Bidigo ugwa be te taun Silode seani (Te Jos 18:1 tede suao). Te ugwa be te Silo taunde te pris Eli bidali sogo elaluali (Te 1 Sml Daj 1-3 tede suao). Tialima, te sogo te Filistia dabego te Israel dabe aiyaba elaluali (Te 1 Sml 4 tede suao), tama augwaligo te taun Silo dolali homu subo tiwai ebaso, tama nosali te taun te olo naga mu tama elaluai dao. * **7:14:** Jos 18:1; Tib 78:60; Jer 26:6

15 Tama eno dage sela saʔaibao, eno te Israel dabe sela saʔani tiwai yaibao, te duga deli hani dao. Te dagego ena tagaliyu, te eno dage munu ma sugobeo,” wali.

Israel dabego Genuai Bidigo po sela saʔai

16 Genuai Bidigo po ma weyu, te tiwai po wali, “Jeremaia, nago gedu haluasa po enaba me wagio, te we bidi dabe tau somainu. Nage te gela weyu, te enaba bomonama i me wagio. Magi baso meni, eno nago te gedu haluasa po wabo me odogobeo. 17 Te nago te kolesaga augwaligo te Juda dabego taunde ebo, me te Jerusalem sunumi dabede ebo susaʔu eba, agawe? 18 Te wai pulubago nogabo sia sisinibaso, tama te aya dabego sia nogoyu, tama ida dabego te bisket nigabo plaua begelaibao, tama augwa te bisket dabe te nogi ebo tibo god weba ofa ebao, te nogi Dagalude Kwin dao wali. Tama me, augwa te haniani godiba wain gelebo se me ebo dao. Te tama tebo dwai kolesagade augwaligo te ena sebe ilainu ebo dao. 19 Tialima, ena Genuai Bidigo, eno te po obao, augwaligo te dwai se enabolo me ebo. Te augwa digi dwai se ebao, augwa te ebo kolesagade augwa hale dwai mu saibao. 20 Te ena God Genuai Bidi, eno te tama po obao. Eno haliga sebe dwai mu eyu, te to kantriba me, te we bidiba me, te tubo kibu hasa me, te ni dabeba me, te naiba me dwai se mu yaibao. Eno haliga sebe te genuai sia dabo tiwai eyu, te bidi mego sula saʔabo usu me egobeo,” te po wai.

21 “Ena dage Israelگو God, ena da Te Tigidali Bomo Elalubo Genuai Bidi, eno te tiwai po obao. Te dagego te tigidali siaba ulama domainu ebo ofa enabolo mobadi goli, te tagalao. Te duga digi te ofa ebo nai mi tubao, te dagego gasa ofa ebo kibu mi tubo tiwai dao. 22 Te eno duga wai nq̄ dabe te Isip bulu tagalama, odasa asali sogo, eno te tama po augwaliba weyu, te siago tigidali domainu ebo ofa yao po naga me wasiawai, te tobage gasa ofa dabe me yao po naga me wabeo. Menio. 23 Eno augwaliba te tiwai po me wali, ‘Dagego eno po wali asobaso da, te ena dagego God bidiyu, te dage eno hani we bidi bidaibao. Te eno dagebolo te wali pao po wabo kolesaga tigidali, te dagego wali piāo, tama te dage bugagia bidaibao.’ 24 Eno te tama po wali, tiali goli, augwaligo te po odama, te augwaligo wali me pabeo. Augwa te dwai kolesaga naga yabo homu elalu, te augwa hagoma eyu, te augwa homugo digi ebo s̄ wali piduali. Tama te ebogo augwali tau me sabeo. Menio. Augwa digi augwa aiyaba elalubo s̄ yali. 25 Te duga wai nq̄ dabego te Isip tagalama asali sogo, tede gagalasa, te meḡi e sogoba usu nagasobao, eno sesemane sogo ena s̄ bidi dabe tagala palobo s̄ idubao, te profet dabe, te augwali aselama, te po dageba pusagasobao 26 Tialima, dagego hani dabego eno po odolama, wali me pabeo. Menio. Augwa te dwai hagoma naga eyu, te dwai kolesaga hauwa eyu, te wai nq̄ dabego yali dwai kolesaga aiyaba elalubo dao.”

27 “Tialima, Jeremaia, nago te po tigidali te Israel dabeba pusao, tiali goli, augwaligo te po

me odogobeo. Nago augwaliba i udao, tiali goli, augwaligo nago i wabo wei me ponogobeo. ²⁸ Te nago augwaliba te tiwai po wao, “Te dage hanigo te Genuai Bidi, duga Godigo po wali me pişayu, te Godigo augwali dodolomainu me ebeo. Augwaligo te mu po wabo kolesagadu munu me wali pabeo. Augwaligo te kolesaga mu tagalobo dao.’ Te po wao,” wali.

Te bulu odogo Hinomde bidibo we bidi augwaligo dwai kolesaga yali

²⁹ Jerusalem, nago naga tobolu nisi togola şayu, te nago hobede ebo ola mao. Te nage bulu duba holama, te hobede ebo teşabi wao, magi baso meni, te nago we bidi dabego te Genuai Bidi haliga şeşę dwai mu ilibao. Tama tialima, Genuai Bidigo te hani we bidi dabe homu godolo munu me isişama, te augwali tudiba muai dao. ³⁰ Genuai Bidigo te tama wai, “Te Juda dabego dwai kolesaga hauwa eno gedude yali dao. Augwaligo te kugumini yai tibo god noma piksa dabe te augwaligo enaba lotu omainogo eno sa muani be tomode te tibo god piksa noma dodolama lotu wali. Te tama tebo kolesagade te be eno gedude meda ilibao. ³¹ Augwaligo te lotu wabo pesage nigali nogi Tofet poali, te Hinom Odogo Bulude nigali. Te augwaligo augwa wai puluba dabe digi te isiba ulali, te tibo godiba ofa tiwai yali. Tialima, eno augwaliba te kolesaga yao po me wabeo. Tama me, te eno te tobage bomai po dageba maiabo homu munu me ebeo.

* ³² Tama tibaso, ena Genuai Bidi, eno te po obao,

* **7:31:** Prs 18:21; 2 Kin 23:10; Jer 32:35

nosali te augwaligo te bulu nogi munu ma nogi isayū, te Tofet ma Odogo Bulu Hinom wagobeo. Menio. Te augwaligo te tiwai nogi yaibao, te bidi hauwa ela muai pesage dao waibao. Magi baso meni, te boi bidi dabego te Juda we bidi hauwa ela muaibao. Tama te Tofet te Juda dabego ġu page bulu pedelaibao, tama augwaligo tigi te pesagede paġanalueibao. ³³ Te tigi hauwa tqde olo munalua pobadi, te ba sibigo me hasa sibi aselama, mi tuagasaibao. Tama te ba dabe me hasa dabe aselama tubadi, te sela sayabo bidi meni yaibao. ³⁴ Te Judago taun dabede te we bidi dabe me bidisiayū, te Jerusalem sunumide me bidigobeo. Eno te tigidali sę pedalumainogo yaibao, te bugai haliga wiegi yai homu pemene ebo kolesaga, me te we sabo sogo genuai nai daa tubo dabe me, te dabe tigidali silaibao. Tama te tq kantri tigidali pedai badu dolama, olo elalueibao,” wali. *

8

¹ “Te ena Genuai Bidi, eno po te tiwai ma obao. Te tama side te boi bidi dabe te isali bidi dabe pubulali ġu pageba pelama, te Juda dabe king dabe me tobolu bidi dabe, te augwaligo dili dabe hodaibao, te pris dabego dili, me profet dabego dili, me te tigidali Jerusalem we bidigo dili te hodaibao. ² Te Juda dabego te giliga, me polua, me hq dabe, te godolo homu mu yalio. Tama augwa te nai dabeba kidu sugunama, gedu haluasa po augwaliba weyu, te augwali tau somainu augwaliba hanalu wali. Te augwaligo te

* **7:34:** Jer 16:9; 25:10; Ped 18:23

tobage kolesaga dabe augwaliba lotu weyu ebo sê dabe yali. Tama tibaso, te boi bidi dabego te Juda dabego tigi dili dabe selama, te t̃ba s̃ayu, te yowigo di tabo tiwai yaibao. Te giligago, me poluago, me h̃q dabego te tigi dili sueibao. Tama te dili dabe selama, te ma pubulabo bidi dabe meni yaibao. ³ Te dwai we bidide te Juda hani dwasianu bage naga elaluali, tama te t̃ba kantri dabeba ela gudulaibao. Tama te Juda dabego augwa bidabo wiegi yai ula te godolo homu me egobeo. Te augwali isabo homu naga yaibao. Ena Tigidali Bomo Elalubo Genuai Bidi, eno te po wai dao,” wali.

Te Juda dabego augwa dwai sê ebode hale me ebeo

⁴ Genuai Bidigo enabolo weyu, te po te we bidi augwaliba pusao po wali,

“Ena, Genuai Bidi, eno te po obao,” wali.

“Te bidi dabe augwali tula mubo sogo,
te augwali ma hodalubo meni da, agawe?

Te bidi dabe sunumidu pobadi,
te pabo sunumi geda mubo sogo,
te augwali begelama, ma geasa pabo meni
da,
agawe? Menio.

Augwa te tama tiwai ebo dao.

⁵ Tialima, te Jerusalem we bidigo ena tagalama,
te augwali ma begasa asobeo.

Augwaligo ena sesemane sogo tudiba muyu
ebao.

Te augwa tibo kolesaga wali pabo bomu eyu,

te augwali enaba ma begasa asabo homu me ebeo.

⁶ Eno augwaligo poba olo bugagia mubadi,
tiali goli eno augwaligo mu po wabo me odobeo.

Te bidi me deligo homu begeligi soyu, te po weyu,
'Tegobao, eno genuai sege mu sali,' po wabeo.
Menio.

Tigidaligo augwa homu naga wali pabo homu yali,
te ami dabe hosde dugulama,
te hwigi painogo udabo tiwai ebo dao.

⁷ Te tobage genuai ba me dwasianu bago te augwa
me badu me bidagasobo sogo koneama,
te taga pabo sogo me konebo dao.

Tiali goli, eno we bidi augwaligo te ena Genuai Bidi
eno bomai po homugo konebeo," wali.

⁸ "Magi baso dage Juda dabego te tiwai po weyu,
'Dago te wiegi yai homude koneani kolesaga elalubao,'

po weyu,
'magi baso meni, te Genuai Bidigo agai bomai po
dabolo mawai da,' obao.

Dagego te tama po wagio, magi baso meni,
te bomai po ola mabo tisa dabego te bomai po
hasegelama, te tibo po naga asebo dao.

⁹ Te kolesaga koneai bidi dabego Genuai Bidi ena tudiba mubao.

Magi baso augwa te homu eyu,

augwa koneani kolesaga genuai elaluba
homu
ebawe?
Te augwa hale dwai mu selama,
te dwai sogo gegeyu, te hasa bade tola sabo
tiwai
yaibao.

Tama augwa homu kolesaga dolaibao.”

¹⁰ “Tialima, eno te gasa bidi dabego te Juda
dabego

we me tō sagasomainogo ilaibao.

Magi baso meni, tigidali we bidigo dwai sē
haniani eyu,

te doado bage hauwa sainu yali.

Te olo bidi dabego me, te genuai bidi dabego me,
te kolesaga wali pali.

Te pris dabe me, profetgo me, te we bidi dabe
tibo po

ola mayu yai dao.

¹¹ Eno we bidi dabe genuai keni dabe elaluali,
tiali goli, te pris dabe me profet dabego te
keni dabe

sulama,

te olo nai subo tiwai yalio,

tama augwaligo bugagia sisibeo.

Augwaligo te tiwai po te we bidi dabeba weyu
yali,

‘Dage homu kone tuā pigio.

Da bugagia bidibao.’ Tiali goli, menio.

Augwali bugagia me bidibeo. *

¹² Te Israel dabe augwa yali dwai damuai kugu-
mini

* **8:11:** Ese 13:10

tiwai ebo kolesagade dwai hale yaliwe? Mu
menio.
Augwa dwasianu hale me ebeo.
Augwa te tobage kolesagade hale me ebeo.
Tama eno augwaliba dwai dene menama,
te augwali mu dolaibao,
te gasa hani dolali tiwai yaibao.
Te po ena Genuai Bidigo po dao.” *
13 “Ena Genuai Bidi, eno po dolo obao,
te eno augwali mu silimainu yaibao.
Augwali te ni wain, me ni fik, te du munu me
walisiama,
te augwa yabe sasia pabo tiwai yaibao.
Tialima, eno te boi bidi hani dabe tagala palama,
augwali aiyaba elalumainu yaibao.”
14 Te Juda dabego te tama po waibao,
“Magi baso da olo dugulalubawe?
Da sisinama, te bomai obo elalubo taun dabeba
geme
duala sigi pelainao,
tama da te taun dabede isigi pinao.
Dago te Genuai Bidi, dena Godiba dago dwai se
yali,
tama agai te po weyu, da isimainao wali.
Te agai dabolo te bidi dolabo marasin mabo tiwai
menama,
te dago tumainu yali.
15 Te da bugagia bidaibao homu dago yali,
tiali goli, te da bugagia me bidibeo.
Te da bugagia usu ma elama bidabo sogo pede-
laiba
homu yali,

* 8:12: Jer 6:12-15

tiali goli, te boi bidi dabe aselama,
da wi dwai mu ilai dao.

16 Te boi bidi dabe te Dan hanigo tō te not badu
pedelama,
te dago odali, te augwaligo hos dabe te homu
he
bomonama mu wabo odali.

Te hos dabe ga wabogo te tigidali tō pedai
mumunu
yalio.

Te boi bidi dabe asiyu, te taun Jerusalem dolama,
tede bidibo we bidi me dolainu yali,
te dago tōde elalubo tigidali nai mu dolama,
silainu yai dao.”

17 Te Genuai Bidigo te tiwai po wali,
“Odao. Te eno dwai hasamani dageba tagala
palama,
te dage gaḡ kelaibao.

Tama dagego te hasamani dabe nagamenama,
dua bidimainu eyu,
te dage tagalomainu ebaso, usu egobeo. Mu
menio,”
te Juda dabego te po wali.

*Ena Jeremaia, eno ena hani dabe hobede mu
yali*

18 Eno hobede elama, tama haliga seḡ dwai mu
elama,
tama eno homu kolesaga tigidali dolalio.

19 Hobede dao, te eno hani dabe tigidali tō
kantride
bidalu,
te augwa gela weyu, te tama i obao,

“Te Genuai Bidi te taun Saionde king munu ma
bidigobe

homu yaiba, agawe?

Magi baso agai da tau sabewe?”

Tialima, Genuai Bidigo po wei ponoyu, te tiwai
po wali,

“Magi baso eno we bidi dagego te gasa tq kantri
dabego

tibo dwai godigo piksa nigilama,

te augwaliba lotu waliwe?

Duga te tama tebo kolesagago te ena dwai haliga
sebe

ilali.”

²⁰ Te we bidi dabego te tiwai i wali,

“Wiegi yai sogo te siminama,

te augwaligo gide tau yali nai tigidali salio.

Tiali goli, Godigo da ma sisabadi dao.” Te po wali.

²¹ Ena Jeremaia, eno suali, ena hani dabe dolali,

tibasoo eno homu dwalio.

Eno haliga sege dwai mu elama,

te eno gela umagia mu wai dao.

²² Te tq Gileatde te wiegi yai marasin

me munalusiayu eba, agawe?

Te augwa dokta me menisiayu, ebawe?

Magi baso te eno we bidi hobedagia te usu ma

pedalugobewe? *

* **8:22:** Te vesde e tiwai po elalubao. Jeremaiaگو po begelama, teba wali. Te Juda dabego wiegi yai marasin te tq Gileatde sabo dao wali. Te Gag 37:25 tede suao. Tialima, Jeremaiaگو te tama koneani, te aga we bidi dabego te tobage gasi, te bidi augwa ebo dwai kolesagade pedalubao, tama te wiegi yai doktago me, te wiegi yai marasingo me, te augwali usu ma ilama pedelainu ebaso usu me egobeo, te po wai dao.

9

- ¹ Idao! Te eno tobolu te ulu wẹ me deli tiwai
elaluyu,
tama te eno gedu sidu te ą hauwa geligi da,
teda eno homu dene ąwai mu eyu,
gela wabo usu igi da.
Te eno giligade me hulide gela udigi da, magi
baso meni,
te boi bidi dabego te eno hanigo we bidi dabe
ela muai dao.
- ² Te olo masigi kemi tọde te eno bulu tolu yabe
be
me deli elalugi da, te wiegi yai igi da.
Teda ena te hani bidi digibulu taga pelama,
ena te beba bidigi pabo usu igi dao.
Magi baso meni, tigidaligo God tagalali,
te bidigo aga we tagalama,
te gasa penani we dabe wali bilibo tiwai
ebao.
Tama augwali te nai wi sabo genuai tiwai dao.
- ³ Genuai Bidigo te tiwai po wali,
“Sesemane sogo eno we bidi dabego te tibo
po wabo
sisi elalubo tiwai eyu,
te bidigo enesigide te ene nanalubo tiwai
ebao.
Te mu po wabo kolesaga te augwaligo tọ kantriba
genuai pedalubeo.
Te tibo po wabo ugwaba ela holalio.
Augwaligo te haniani ąwai kolesaga umabo
mu
ela pidubadi,
te augwa konealubo homu enaba me
mubeo.”

- 4 “Dage we bidigo te duga abagi dabede
bugagia osola suao,
tiyu augwaligo dageba posobo po wabuo.
Te duga ama dabego poba homu kęą pigio,
magi baso meni,
tigidali amago te gaga munubo sę te Jekopgo
yali
tiwai ebo dao.
- 5 Tigidali bidigo te augwa abagi dabe tibo po
ola mayu ebao,
te mena bidi me deligo te mu po me wabeo.
Te augwa tibo po wabo te konea selama,
te augwa homu me begelisiąma,
te augwa haniani dwai kolesaga ebo me
tagalogobeo.
- 6 Te we bidi nage augwali tomode bidibo bage,
augwaligo te gasa bidi aiyaba elalubo sę
bomo eyu,
te tobage tibo po wabo kolesaga eyu ebao.
Tama augwa te ena Genuai Bidiba homu kęą
pabeo,”
Genuai Bidigo digi te po wali.
- 7 “Tama ena, Tigidali Bomo Elalubo Genuai Bidi,
eno te po obao, suao, te eno ena te we bidi
usu
saibao,
te bidigo silva te siaba ulubo tiwai eyu,
te silva aga hogomu pobele bage sela
sąbo tiwai
yaibao.
Te eno we bidi hanigo dwai sęęę sabo sę ebaso,
mena gasa sę eno augwaliba yabo me
elalubawe?

Menio.

⁸ Augwaligo wabo pogo te augwa abagi dabe
dolaibao,
te bidigo bidi ela muabo ene enebo tiwai
ebao.

Augwali te tibo po wabo bidi dabe dao.

Te augwa pedauwalide te augwa abagi dabeba
dwagi yai po obao,
tiali goli, te haligade augwaligo te aug-
wali
dolabo homu ebo dao.

⁹ Mu tamao, eno te we bidiba dwai dene
mawaibao,
augwa te yali dwai se wei ponaibao.

Ena Genuai Bidi, eno te po wai dao.”

¹⁰ Tialima, ena, Jeremaia, eno te bulu du dabe,
me te kala elaluali pesage dolali,
tede homu kone ebao, tama ena dwai gela
weyu,
hobede ebo balia obao.

Te pesage badu te bidi munu me bilisiama,
te bulmakau dabe te kala pesageba te nosai
me tugi
pogobeo.

Te ba dabe me hasa dabe wi pela siliyu,
te pesage taga pai dao.

¹¹ Genuai Bidigo te po wali, “Te eno Jerusalem
dolama,
te masigi pesage holali naga elalueibao.

Tama te uni yowi dabego pesage pedelaibao.

Tama eno te Judago taun tigidali dolama,
te taun dabe olo elalu, te bidi meni yaibao.”

¹² Tialima, ena, Jeremaia, eno te po obao, “Magi baso te tō dolama, tama te olo masigi kemi pesage elalu, tama tede bidi me bidibewe? Mena wiegi yai homu kolesaga mu yai bidigo aga te sē yali page konegowe? Genuai Bidigo mena bidibolo te po pusulama, tama te bidigo te sē yali page te we bidiba pusugowe?” ¹³ Tama Genuai Bidigo te tama po wei ponani, “Te sē page e tiwai dao. Te we bidi augwaligo eno augwaliba mani bomo yai po wali pisāma, tama augwa eno po sela sāwani, tama eno augwaliba ola mani sunumidu te augwali pabeo. ¹⁴ Augwa hagoma mu elama, augwa homu wali pali. Te augwa te god Balba lotu wali, te augwa wai nōūgo ola mayu, te sē yao wali ebo sē tiwai yalio. ¹⁵ Tama ena Israelgo God, ena Tigidali Bomo Elalubo Genuai Bidi, eno po dolo obao, eno te we bidiba genuai dene mawaibao. Te eno augwaliba te ha ebo doanai te augwa pedauwaliba munama, te augwa tumainu tiwai eyu, te eno augwaliba te dwai marasin menama, te augwa tubo tiwai emainu yaibao. ¹⁶ Te eno augwali ela gudulama, te augwa gasa tō kantriba tedela pelama, bidimainu elama, te augwa wai nōū dabe me, augwali me, te polobadu pisāwai bulu tōba paibao. Te eno digi te bidi dabego augwaliba boi bidi eyu, te augwali ela mumainu yaibao, te tama tede pidubadi, te tigidali isila siliboba usu naibao,” te po wali.

Te Jerusalem dabe hobede ebo gela wali

¹⁷ Tigidali Bomo Elalubo Genuai Bidigo te tiwai po wali,

“Dagego te dugaba pedalubo te sēde homu kone
bugagia palao.

Tama duga te hobede ebode te tēabi mu koneai
we dabe i olama,
te augwali asomainao.”

¹⁸ Tialima, te we bidi dabego te tiwai po wali,
“Awe, te augwali polo asesā aselama, te daba
hobede ebo
tēabi wagasomainao, te da gela umagia
weyu,
te dago gedude gela guai tulaluyu,
te dago gesabidiba dulumainu yaibao,” te po
wali.

¹⁹ Te Saionde te we bidi gela weyu,
hobede ebo tēabi te tiwai wali,
“Hobede ya, da mu dobao.

Da hale dwai mu ebao, magi baso meni,
te boi bidi dabego dago be dabe dolalio,
tama dago dena tō dabe tagalobao,” wali.

²⁰ Dage Jerusalem we dabe,
Genuai Bidigo po enaba dageba po pusao wali,
tama dagego agai poba olo bugagia muao.
Dagego duga wegi dabeba te hobede ebo tēabi
wabo
kolesaga ola mao.

Tama dage we deli deligo te hobede ebo tēabi
wabo
kolesaga te gasa we dabeba ola mao.

²¹ Magi baso meni, isibo daba pedelalio,
te dago be sunumidu tomoba asali.
Te da genuai bidigo bedē bidibadi me,
ma te olo bidigo bedē bidibadi me, te tagalao.
Te isibogo da me ela soagobeo.
Isibogo te wai puluba sunumide gagali idubo,

me te gesi ogwa bidi te bidi sisinibo pesageba
sabolama, te isaibao.

22 Te isai bidi dabe tigi te tōde wilalua paibao,
te yowigo di tiwai elaluali,
tama te gide wit dunu pali tiwai elalua
paibao.

Te augwali sisinabo bidi meni yaibao.
Genuai Bidigo enabolo te po pusao wali.

23 Genuai Bidigo te tama po wali,

“Te po page koneai bidigo aga koneani kolesaga
wiegi yai homu pemene igio.

Tama bomai bidigo aga bomode homu pemene
igio.

Te mone bidigo aga monede wiegi yai homu
pemene
egio. Menio.

24 Te bidi aga pemene yabo homu ebaso,
aga te nai delide naga pemene yao.

Agai ena Genuai Bidi koneani da homu elama,
wiegi yai pemene yao.

Agai enade e tiwai koneao,
sesemane sogo eno tigidali tōde we bidi
homu
godolo eyu,
te eno wiegi yai doloba pai kolesaga augwal-
iba
ebo dao.

Ena Genuai Bidi, eno te tobage kolesaga ebode
wiegi yai homu pemene ebo dao,”

Genuai Bidigo te po wali. *

* 9:24: 1 Ko 1:31; 2 Ko 10:17

25 “Ena Genuai Bidi, eno te tama po obao. Te hani bidi dabe te augwa hale ebo tigiwali togobo bidi dabe eno dene ilabo sogo bodolu muai elalu, te kolesaga wali pomainu yali, tiali goli, augwa eno po wali pabeo. 26 Te e bage te Isip dabe, me Juda dabe, me Idom dabe, me Amon dabe, me Moap dabe, me te olo masigi kemi tōde bidalubo bage me, te augwa gesabi badu tobolu nisi pēwadage sugā sobao. Te hani augwali te Genuai Bidigo po odisābo bage, te Israel dabe augwaligo me te hani bagego kolesaga wali palio. Te Israel dabe me, augwa hale ebo tigiwali togosiāwai āq tiwai yai dao,” wali.

10

Genuai Bidi aga king dao, te gasa god dabe da, te olo nai tiwai naga dao

1 Dage Israel, te Genuai Bidigo poba olo bugagia muao. 2 Agai te tiwai po obao,

“Dagego te gasa tō pedai kantride bidibo hani dabego

kolesaga wali pigimio.

Augwaligo te gasagi yai nai te dagalude pedalubo sulama, te augwa wi mu yaibao.

Tialima, dage da, wi me elamuo. Menio.

3 Suao. Te hani dabego mu kolesaga me ebeo.

Augwaligo ebo kolesagago augwali tau sabo usu egobeo.

Augwa te ni me deli buside gelama,

tama te ni piksa dulubo konebo bidi dabego

te ni
selama,

- tama tego tibo god dulama, nigali.
4 Te bidi dabego te gol me silva selama,
te piksa au ilaibao.
Te nosali, augwa te hama selama,
te god me badu me te nide enaibao,
te aga tulaluidali weyu tebo dao.
5 Te god dabe te olo nai dao,
te bidi dabe piksa noma tiwai,
te gi page bidigo te ba dabe wi iliyu,
te gide muaibao.
Te god dabego po me wagobeo.
Te augwali bilibaso usu egobeo,
tiyu te bidigo augwali tolaibao.
Dage augwalide wi igio, magi baso meni,
augwaligo dwai se me deli yabo usu egobeo.
Te augwa wiegi yai kolesaga me yabo usu
egobeo,”
te po wai dao.
6 Genuai Bidi, te nage tiwai gasa me menio.
Nago genuai bomo, me genuai nogi elalubao.
Te nago naga bomo waseliyu,
te tobage se dabe ebo dao.
7 Nage te tigidali hani we bidigo king bidibao,
tiyu tigidaligo nagede wi elama,
te nage dologode bidibaso usu yaibao.
Te nago koneani wiegi yai homu kolesagago
te king dabego koneani homu kolesaga,
me te po page konea pai bidi dabego
homu kolesaga, me
te tigidali hani we bidigo kolesaga me,
te aiyaba mu elaluai dao. *

* 10:7: Ped 15:4

⁸ Te bidi dabego homu kolesaga te geda muyu,
te augwali umuna pai mu elalubao.
Magi baso meni, augwali te nigo nigali naiba
naga

pelama, te kolesaga sabo dao.

⁹ Te bidi dabego te silva te tō kantri Spende siyu,
me gol te tō kantri Ufasde sobadi elama,
tama te gol me silva sē ebo bidi dabeba
menama,
te augwa god dabe augwaligo mesegeli-
mainu tebao.

Te wiegi yai nami ugwa nigibo bidi dabego,
augwa te sisi ugwa me mama yai nigilama,
te god dabe au ilainu tiaibao.

¹⁰ Tialima, Genuai Bidi, nage God mu dao.

Nage sesemane bidibo God,
te nage sesemane sogo king bidaibao.

Te nago haliga sēbē ebo sogo da, te tō mali eyu,
te we bidi hani bugagia me bidigobeo.

¹¹ Dage Israel, dagego te Genuai Bidigo po
odisaō

bidi hani augwaliba te tiwai po wao,

“Te dagego godigo te tō me dagalu nigibeo,

tama te god dabe dolobaso da,

te munu ma tōde me dagalu dologode
me

bidigobeo,” te po wao.

Genuai Bidi aga polasa mu polalubao

(Jer 51:15-19)

¹² Te God da, aga bomogo digi te tō nigai dao.

Awe, aga wiegi yai koneani homu kolesagade
agai

te tō dodolama muai dao.

Aga homu kolesagade agai te dagalu nigiyu
elama,
diniga palali.

¹³ Agai po obaso, te dagalu pq dabego te be kulu
bomonama obao,
te pq hauwa umabo hogodama,
te gasa gasa badu asu, te deliba sisinibao.

Agai te dagalude be sele emainu elama,
te tulubage tulubao.

Agai te wali hodolama,
te aga bidibo pesage tagalama, asobo dao.

¹⁴ Bidi dabe te tiwai ebeo.

Tigidali te umuna pelama,
te koneani homu me elalubeo.
Te tibo god golgo nigibo bidi dabe dao,
te augwali hale yaibao,
te augwa nigali nai dabede.

Te god dabe te mu nai menio.

Augwa te bidibo ula me elalubeo.

¹⁵ Augwali te olo nai mu tiwai elalubao,
te bidi dabego posobo po augwaliba waibao.

Te god dabe da dolama, te mu sia saibao.

¹⁶ Tialima, Jekopgo God te tama me tegobeo.

Aga te tedali gasagi yai mu dao.

Agaduba deligo naga te tigidali nai nigali.

Tama agai te Israel dabe daj elama, sa muani,
te aga hani tiwai da wali.

Aga nogi te e dao,

Tigidali Bomo Elalubo Genuai Bidi dao.

Genuai Bidigo te Juda dabe sela sqwaibao

¹⁷ Dage Juda, te boi bidi dabego Jerusalem bagua
salio.

Tialima, dagego duga doado bage sisinama, to-
lasa piaو.

18 Magi baso meni. Genuai Bidigo te tiwai po
wali,

“Te sogo eno dage Juda tq we bidi gasaba sela
sawaibao,

bidigo te masigi du te kukulu tede belama,
te hogolama, tama sabo tiwai yaibao.

Te eno genuai sege dageba menama,
te dage dene mu ebaso, ge mu naibao.”

19 Tama te Juda dabego te tama po waibao,

“Hobede mu ebao, da dolalio.

Te dago sege genuai mu elalubao,
te genuai keni pedela sisabo tiwai ebao.

Tiali goli, tagalao, te sege daba pedelama,
te dago tolobo dao,” te po wali.

20 Jerusalem dolama, te olo mu elalubao,

te ugwa be me deli pisila pelama,
te degasa dulali tiwai elalubao.

Tama te ugwa be ma se yabo bidi me deli meni
yaibao,

magi baso meni, tigidali we bidigo
te Jerusalem tagalama, pela silai dao.

21 Te tq kantri tonalubo tobolu bidi dabego wiegi
yai

homu kolesaga elalusiayu,
augwa te Genuai Bidiba hanaluama,
te augwa homu kolesaga dodolomainu
te homu
me ebeo.

Tiyu, augwaligo te wiegi yai se me isiabaso,
te boi bidi dabe aselama,
te we bidi dabe tedela pali,

te uni yowigo te sipsip tonalubo bidigo
te sipsip bugagia tonalusabaso,
te tedela palobo tiwai yali dao.

²² Odao. Augwaligo te po sela asalio.

Te genuai po daga u wabo te not badu pedelalio,
te boi bidi dabe augwa pesage tagalama,
te Judago taunba hwiagasu asobao.

Te taun dabe te mu dolama,
te uni yowigo pesage naga pedelaibao.

*Jeremaiaگو Godiba hanaluama, te we bidi tau
somainu yai*

²³ Genuai Bidi, eno koneani,
te bidi dago dena bilibo tonalubo usu isayu,
te dena godolo homu ebo sunumi dabe wali
painu
ebaso, usu egobe dao.

²⁴ Genuai Bidi, nago da dodolao,
tiali goli, nago da selebo se igio.

Tiyu, nago da dali haliga sebe eyu, nago da mu
dolidalio.

²⁵ Te nageba lotu wasiayu,
te gedu haluasa po wasiabo we bidi hani
dabe
dene mao.

Te hani dabego te dago we bidi dabe te Jekopgo
hani
ela muai.

Augwaligo da mu silama, te dago to me be mu
dolai
dao.

11

Juda dabego te Genuai Bidigo bomai po bolali po

¹ Genuai Bidigo ena Jeremaiabolo te tiwai po wali, ² “Te eno dą wabo bomo yai poba olo bugagia muao. Tama nage pelama, te Juda me Jerusalem we bidi dabeba te tiwai po ³ wagi pao. ‘Ena Genuai Bidi, eno duga Israelgo God, eno te po obao, mena bidigo eno bomai dą wabo po me wali pisąbaso da, teda aga dolaibao. ⁴ Te dą wabo bomai po te eno duga wai ną dabe te Isipdu odasa asali sogo mawai dao. Augwaligo te Isip taga soali sogo, te sia posolo tiwai mu yali bulu, te eno augwaliba te tama po wali, “Dagego eno po tigidali wali pobaso da, teda dage eno we bidi hani bidiyu, te ena dagego God bidaibao. ⁵ Tama eno te duga wai ną dabe dali dą wali po wali peyu, usu naibao. Eno te dagego wai ną augwaliba te wiegi yai tą me deli mawaibao po wali, te ili hauwa elalubo tą da,” wali. Tama megi dage te tade bidibao.’ ” Genuai Bidigo po walio, tialima, eno te tiwai po wei ponai, “Mu tamao, Genuai Bidi, nago wabo po gilama tama tiagameo.”

⁶ Tialima, Genuai Bidigo enabolo te tama po wali, “Nage te Juda dabego taun dabeba pelama, me te Jerusalem sunumi tulumage dabeba pelama, eno te tigidali po pususu pao. Eno po e tama dao. Dage we bidi dabe, te eno dą wali bomo yai po odama, wali pią,” te po wai. ⁷ “Te eno duga wai ną dabe te Isipde selama, odasa asali sogo, eno augwaliba bomai po mayu,

te tiwai po wali, te eno po augwaligo wali pao wali. Te sesemane sogo eno te tobage deli po naga dagego hani dabeba udali, te megi e sogoba usu nagasobao. ⁸ Tiali goli, wai nq̄ dabego te po odama, wali me pabeo. Menio. Augwa te dwai homu kolesaga naga elaludu, te augwa hagoma elama, augwa homu kolesaga wali naga pali. Eno augwaliba te d̄au wali bomo yai po wali piāo wali, tiali goli, augwa hagela homu yali. Tialima, eno augwaliba te dene mabo s̄e yali, te d̄au wali bomo yai pode wali gilama te tama tiāi dao,” wali.

⁹ Te Genuai Bidigo po enaba ma weyu, te tiwai po wali, “Te Juda dabego me, Jerusalengo me, te Genuai Bidi, eno po sela sayabo po mia sai yalio. ¹⁰ Augwaligo ena tagalama, te augwa wai nq̄ dabego dwai kolesaga wali ma pobao. Te augwaligo eno po sela sayu, te augwa wai nq̄ dabego yali tiwai ebao. Te Israel hani me, Juda hanigo me, te tibo godiba lotu weyu, tama eno augwa wai nq̄ dabe dali d̄au wali bomo yai po te bolobo dao. ¹¹ Tama tibaso, ena Genuai Bidigo, eno po dolo tama obao, te eno augwali dwagilama mu dolaibao, te s̄e augwaliba ebo me ela soagobeo. Te augwaligo enaba i weyu, tau somainu yaibao, tiali goli, eno augwaligo i wabo me odogobeo. ¹² Te Jerusalem dabe me te gasa Juda bage te augwa wiegi yai denami hano holobo ofa ebo tibo godiba paibao. Tama augwa te god dabeba i waibao, tialima, te god dabego augwaliba te dwai s̄e ebo sogo ebo side tau sainu ebao, usu me egobe dao,” wali.

¹³ “Tegoba! Dage Judago, te dagego tibo godigo

namba dabe te dagego taun dabego namba tobage tiwai elalubao. Te dagego wiegi yai denami yabo ofa te Balba yabo alta hauwa nigibao, te hale ebo god dao. Te alta dabego namba te Jerusalem sunumi dabego namba tiwai si elalubao. ¹⁴ Jeremaia, te we bidi dabe te dwai sego gegebaso, te augwaligo enaba i weyu, te eno augwali tau sao po waibao. Tialima, te eno augwaligo i wabo me odogobeo. Tama te augwali tau somainu te nago gedu haluasa po enabolo me olamuo. Te nago gela me weyu, te enaba bomonama i weyu, te eno augwaligo sege silao po me olamu dao,” te po wai.

¹⁵ “Dage eno we bidi dabe, eno dage godolo homu mu ebao.

Tiali goli, duga te tobage dwai kolesaga ebao.

Tialima, magi baso dage te eno beba pabo dawo?

Dagego te kibu hasa dabe enaba ofa yainu sela

pali,

te dagego homude te ebo ofago te dage tau

siyu,

te dwai sogo ebo dagede ela somaina homu

eyu

tebao.

Tiali goli, te menio.

Te dwai sogo dageba pedelaibao.

Te dage wiegi yai pemene yaibao homu eyu eba, agawe?

¹⁶ Polobadu eno te po wali, dage Israel dabe

te wiegi yai du walobo ni oliv me deli tiwai

elalubao,

wali.

Tiali goli, megi da, eno dage dolaibao,
te dagalude bomonama kulukulu weyu,
te be sele eyu, te ni oliv doliyu, te siago dabo
tiwai elama, te nologo togwa pabo tiwai
yaibao.

¹⁷ Ena Tigidali Bomo Elalubo Genuai Bidi dao,
eno te ni bulali,
tialima, megi eno te po obao, aga dolo-
mainao.

Dage Israel hani dabe me Juda hanigo te god
Balba
lotu weyu, te wiegi yai denami ebo ofa me
ebao.

Dagego te dwai kolesagago te ena haliga sębę
dwai mu
ilibo dao,” wali.

Te bidi dabego Jeremaia ela muainu yai

¹⁸ Ena Jeremaia, eno gedu haluasa po e tiwai
wali, “Genuai Bidio, te bidi mebago enaba dwai
sę yainu ebao, te augwaligo ena dali te sę yainogo
ebaso, te enabolo nago te po pusali dao. ¹⁹ Hasia
eno te sę yabo konesiawai. Ena te sipsip wai me
deli tiwai te bidi dabego selasa pelama, ena eligi
pabo tiwai yaibao. Te bidi dabego te tiwai po mia
salio,

‘Tegobao, dago megi tama ela muinao,
te bidigo te ni du walobadi togobo tiwai
yaibao.

Dago aga mu silama, te bidi dabego aga homu
kone
ma egobeo.’

Augwaligo tama po wali,

²⁰ tiali goli, nage Tigidali Bomo Elalubo Genuai
Bidi
dao,
nago te we bidi dabego haliga me homu
kolesaga
dagalobo dao, te nago po tų dolo mu ebo
dao.
Eno te seęę nago nogoba mubao,
te eno homugo nago te bidi dabeba
dwai seę ebo dene mabo sueibao,” te po wali.

²¹ Te Anatot bidi dabego ena ela muaiba olama,
enaba te tiwai po wali, “Nago te Genuai Bidigo
nogide te profet po wagio,” wali. “Nago te tobage
po obaso da, te dago nage ela mueibao,” wali.
Tialima, Genuai Bidigo eno gedu haluasa po wali
odama, agai enabolo te tiwai po wali, ²² “Ena
Genuai Bidi Tigidali Bomo Elalubao, eno po dolo
obao, eno te Anatot hani bidi dabeba dwai seę
mu yaibao. Eno te boi bidi dabe tagala palama,
te ogwa bidi dabe ela mumainu yaibao. Tama
te sogo te Anatot dabe te nai menia selama, te
augwa wai dabe isila paibao,” te po wali. ²³ “Eno
te Anatot dabe dolabo sogo bodolu muai. Eno
te tama tebo sogo, te augwali deli me bidigobeo.
Menio. Tigidali isaibao,” te po wai dao.

12

*Jeremaiago seęę elalubaso, Genuai Bidiba
hanalu wali*

¹ Genuai Bidio, nago doloba pai kolesaga
sesemane sogo ebao,
te eno nage dali po konila eyu wabeo.

Tialima, te meba kolesaga eno koneſiawani,
tama eno te nagebolo hanalu obao.

Magi baso te dwai kolesaga ebo bidi dabe,
te augwa ſeſemane ſogo bugagia bidibo
dawe?

Magi baso te gagamu ſelibo bidi,
me tibo po wabo bidi dabe,
te augwa ebo ſe bugagia mu ela pidubo
dawe?

² Nago augwali te tŕba munama,
augwali te wiegi yai pedelali,
te bidigo bulali ni tiwai elama,
te ni ſele tŕ tomoba pelama, te ni genuai
holama,
te nai walobo tiwai ebao.

Seſemane ſogo augwaligo nago nogi nogi eyu
ebao,
tialima, te augwa homu nagede digibulu
elalubo
dao.

³ Tialima, Genuai Bidi, nago ena koneama,
te eno tigidali kolesaga me konebao.

Te nago eno homu kolesaga dagalubao,
eno nageba haliga mu mubo, te nago konebo
dao.

Te eno homugo eno boi bidi dabe nago ſela ſayao
homu ebao,
te bidi dabego ſipsip elainogo ſela pabo tiwai
ebao.

Te nago bodolu muani ſogo, nago augwali ela
muao.

⁴ Genuai Bidi, nago dago tŕba genuai ſeęe muani,
te tigidali noſai ſaſia pali.

Nisu sogo te sia selama, te tō wiegi yai ma
pedalugowe?

Te hasa me, ba dabe me, isila pobao, magi baso
meni,

te tōde we bidi dabego dwai kolesaga me
idubo sē

ebao.

Tama me, te we bidi dabego te po obao,

“Jeremaia go daba te pedalubo sē dabe me

suagasogobe dao,” po wabo dao. *

⁵ Tialima, Genuai Bidigo enabolo te tiwai po
wei ponani,

“Jeremaia, megi nago te gē nabo sēgē,

te nosali pedelabo sēgē tiwai me egobeo.

Te nage bidi dabe dali ususu si ebode te homu hē
obaso da,

teda magi elama nago te hos dabe dali udabo
ususu si

yaibawe?

Te nage dua digi te wiegi yai sogo naga tō
kantride

bidibaso da,

teda nage te Jordan wē genuai aselama,

aluasa soabo sogo, te nage magi elama,
bidaibawe?

⁶ Te sēgē dabede te me deli te tiwai elalubao.

* **12:4:** Bidi mebagō e po te tiwai begelali, “Godigo dago ebo sē
dabe me sugobeo.” Te we bidi dabego te Jeremaiabolo te tama
weyu, te augwali bidibadi agabolo isaibao, te tiwai homu yali,
ma augwa digi te aga ela mugowe te homu yai dao. (Te po te Jer
11:18-23 tede suao.)

Te naga hani dabego digi te nageba dwai se yabo
po
mia salio.
Te nage augwaligo nage pobeasa pabo tiwai
elama,
te pade nage pageabi yainu ebo tiwai yaibao.
Te augwaligo nage dali wiegi yai po obadi, te
tagalao,
nago augwaligo poba homu kea pelamu
dao,” wali.

Genuai Bidigo aga we bidiba haliga sege yali
po

⁷ “Ena Genuai Bidi, eno tama po obao.
Eno Israel tudiba muaibao,
te ena we bidi da olama, sa muai.
Eno te we bidi dabe godolo homu mu yali,
tiali goli, megi da, eno te boi bidi dabego
augwali
aiyaba elalumainu ebo dao.
⁸ Eno te we bidi dabe, augwaligo enaba boi bidi
yali.
Augwaligo ena aiyaba elaluainu i bomonama
weyu,
te laion me deligo genuai buside i wabo tiwai
yali.
Tialima, te eno augwali godolo homu munu me
egobeo.
⁹ Eno we bidi augwali te ba me deli tiwai gilama,
te ba kemodage dabego te ba bagua sagase-
lama,
te aga dolobo se yalio.
Te uni hasa dabe me i olama, te augwali me
aselama,

te ba tuagasomainao,” wali.

10 “Te gasa tō kantri polalubo bidi dabe
aselama, te eno wain gi dolaibao.

Te augwaligo eno wiegi yai gi agalama,
te gi te wa pai pesage naga ilaibao.

11 Tama te tō te bidi meniamā, olo bulu mu
elalueibao.

Tama te tō hobede yai gela wedu,

te eno agai gela odomainu tiaibao.

Te bidi mego te tōde sēgē homu kone me palo-
gobeo.

12 Te tō wa pai bulu pesagede te boi bidi hauwa
pedaliyu,
te augwaligo tigidali nai doado bage dolabo
homu
yaibao.

Magi baso meni, te eno dagego tō kantri we bidi
tigidaliba dene maiabo homu ebao.

Tama te bidi me deli bugagia bidainu ebao,
usu me egobeo.

13 Dage Israelgo te wit wai ge bulaibao,
tialima te inayani nai tau yali sabo sogo,
dagego te sesani yai bono naga elalubo
sueibao.

Dage odolali sē dene elama,

te magi nai me deli dagego me sogobeo.

Dagego te Genuai Bidi eno haliga sēbē naga
saibao.

Tama dage dwai hale mu siyāo,” wali.

*Genuai Bidigo Israel dabego boi bidiba bomai
po dāq wali*

14 Genuai Bidigo te tama po wali, “Te Israel
dabe pade bidibo hani dabe, augwalide eno po

elalubao,” wali, “augwali te dwai kolesaga ebo bidi dabe tiyu, te augwaligo eno we bidi dabeba mani tōde dwai sē ebao. Odao. Te eno te hani boi bidi dabe te augwa tōba digi ela gudulaibao. Te Juda dabe augwa tōde digi te boi bidi dabego tō tomode bidibao, tialima eno te Juda dabe me sela s̄awaibao. ¹⁵ Tiali goli, eno augwali sela s̄anama da, teda nosali eno te olo tau mabo wiegi yai kolesaga augwali hani tigidaliba ma yaibao, te eno augwali te augwa page buluba ma odasa paibao. ¹⁶ Tama te sogo te gasa hani augwaligo te eno we bidi dabego kolesaga bugagia konea sabo sē yaibao. Polobadu te hani dabego eno we bidiba te god Bal nogide mu po waiȳao wabo po ola mawai. Tiali goli, te sogode te augwa digi eno nogide mu po dao waibao, te sesemane sogo bidada pabo Genuai Bidi dao. Te kolesaga augwaligo wali pobaso da, teda augwali me eno we bidi hani pedelaibao. ¹⁷ Tiali goli, mena we bidi hani me deligo eno po odobo hagela homu ebaso da, teda eno augwali sela s̄anama, te augwali mu dolaibao. Ena Genuai Bidi, eno te po wai dao,” wali.

13

Jeremaia aga name ugwa selama, te po digi po begelama pusali

¹ Genuai Bidigo Jeremaia enabolo te tiwai po pusali, “Nage pelama, te wiegi yai name ugwa me deli abeligi pelama, tama kukulu tiwai gudao. Tama nago te ugwa te āiba munu me munamo dao,” wali. ² Tialima, ena pelama, te name ugwa

me deli abeligi pali, te Genuai Bidigo wali po gilama, te eno gudali. ³ Tialima, Genuai Bidigo enabolo e tiwai po ma wali, ⁴ “Nago te abelali name ugwa gudama, te nage hogodama, te bulu Peratba * pelama, te ugwa te masigi dedageba geme dualigi pao,” wai dao. ⁵ Tialima, eno Genuai Bidigo po wali pali, te ena pelama, te bulu Peratba te name ugwa geme dualigi pelama, tama ma aselama, eno bulude bidali. ⁶ Hauwa sogo bidama, tialima Genuai Bidig o enabolo te tiwai po ma weyu, te po wali, “Nage hogodama, te bulu Peratba ma pelama, te ugwa ma sigi pao, eno nagebolo te po obaso nago dualigi pai dao.” ⁷ Tialima, ena te Peratba pelama, eno te ugwa dualali pesagede te digawani. Tama eno te ugwa selama suali, te dolai baso, te magi se me yabo homu me ebeo.

⁸ Genuai Bidigo enabolo te tiwai po ma wali, ⁹ “Ena Genuai Bidi, eno te po obao. Te eno Juda dabe me Jerusalemgo hagoma ebo kolesaga aiyaba elalueibao, te augwa genuai nogi dolaibao, te name ugwa dolali tiwai yaibao. ¹⁰ Te dwai kolesaga ebo we bidi dabe, augwa olo pania selama, te eno po odobo hagela homu yali. Augwa hagoma eyu, augwa homu kolesaga wali pabo dao. Augwa tibo god wali peyu, te augwaliba lotu wabo dao. Te we bidi dabe dolaibao, te ugwa dolali tiwai elama, te bidi dabego agade magi se me egobeo. ¹¹ Hasia ena Genuai Bidi, eno te Israel hani me Juda

* **13:4:** Bidi mebage e tiwai homu ebo dao, te nogi wabo Perat wabo, te genuai pabo aḡ Yufretis tede wabo dao.

hani enaba bomonama keḡ pagasai elalu, te name ugwa bidigo tigide kukulu tiwai daḡ olama bealubo tiwai yali. Eno tama tiali, te augwali eno we bidi hani bidiyu, te augwa eno nogi ugwaba siyu, te ena wiegi yai pemene eyu, te enaba genuai nogi momainogo yali. Tiali goli, augwaligo eno po odoḡo hagela homu yai dao,” wali.

Te Jerusalem dabe te tḡo nigai sospen sene dolobo tiwai yaibao

¹² Genuai Bidigo po ma weyu, te tiwai po wali, “Jeremaia, nago te Genuai Bidi eno po te Jerusalem dabeba pusao. ‘Ena Genuai Bidi, Israel duga God dao, eno te tama po obao. Te bidi dabego te wain tḡo nigai sospen senede tabiaibao.’ Te Jerusalem dabego te po odama da, teda augwa te tiwai po nageba waibao, ‘Nago homugo dago te seḡ konebe da homu eyu oba, agawe?’ ¹³ Tialima, nago te po augwaliba pusao, ‘Ena Genuai Bidi, eno te tiwai po walio,’ po wao. ‘Te dage tḡde we bidi tigidaliba wain mu paḡanaibao, te dage geḡ page dwai mu yaibao. Te Devitgo king hani dabe, me te pris dabe, me profet dabe, me te Jerusalem we bidi tigidali badi, eno waingo paḡabo te tḡo nigai sospen senede paḡawai tiwai gilama yaibao. ¹⁴ Tama te we bidi dabe eno dolama, te bidigo tḡo nigali sospen sene manama elebaso, te tigidali alua paibao. Te tigidali we bidi dolaibao, te ida aya me, wai puluba dabe me, dolaibao. Eno olo mu tau sabo wiegi yai kolesaga eyu, hobede eyu, augwali gogoliyu, sula tagalama bidimainu me

egobeo. Mu menio. Eno te augwali dolaibao.’
Ena Genuai Bidi, eno te po wai dao,” wali.

*Godigo te Juda dabeba bomai se dene ilaibao
po wai*

¹⁵ Dage Juda, Genuai Bidigo po dageba walio,
te dagego agai poba bugagia olo muião.
Dagego hagoma munu me elamu dao wali.

¹⁶ Dagego Godiba genuai nogi mao,
duga Genuai Bidi dao.

Tiyu, agai dagego bulu be huli elama,
te duga bulu duba bilibo sogo,
te dage tula muna muna paibao.

Te giliga dageba nanomainao homu godolo
ebadi,
tialima, Genuai Bidigo te be posali ula
hasegelama,
te dwai be hulua sai pedelaibao.

¹⁷ Tialima, te dagego po odisama,
te dagego hagoma idubaso da,
teda te boi bidi dabego dage Genuai Bidigo we
bidi
sagaselama,
te gasa to kantriba kalabus mugi paibao.

Tama tibaso, ena Jeremaia, te enaduba bididu,
te dagede gela wedu gedubadi,
te eno gedude gela guai gealuama,
te eno gesabidiba dualibao wali.

¹⁸ Genuai Bidigo enabolo te tiwai po wali,
“Nage pelama, te king dali, aga idaba me, waligi
pao,
‘Dage sigo te duga si dugulalubo sia king tagalao,
magi baso meni, te dage sigo kingo gudali
madi

te olo nai tiwai pedelali,
te dage sigo tonalubo tō kantri dabe me
tonalugio,’
wali.

19 ‘Augwaligo te taun dabe obo sunumi paliaibao,
te tō distrik Negev te Juda pedai te saut badu
elaluai,
te augwali sunumi dayabo bidi meni yaibao.
Magi baso meni, te boi bidi dabego te tigidali
Juda
selama,
te gasa tō kantriba kalabus sē igi paibao.’ ”

20 “Taun Jerusalem, nago gedu pedama,
tama te not badu pedai tagalama,
te nageba asobo bidi hani te nago tonao.

Te nago augwaliba wiegi yai pemene eyu,
te tonalubo we bidi augwali mena bidibawe?

21 Nago te naga abagi meba pedalumainu ebo sē
dene
yali.

Tiali goli, nosali augwaligo nage aiyaba elalu-
ama,
te nage tonalubaso, tama te sogo nago magi
po
waibawe?

Te nage dene genuai saiba homu yaibao,
te wego wai ame nainu dene sabo tiwai
yaibao.

22 Te nago te magi baso te dwai sē nageba
pedalubo
te nago koneainogo homu ebaso da,
teda nago koneao,
te pedalubo te nago dwai sē yali wei ponoyu
tebao.

Te naga yali dwai sęde naga nago ugwa
augwaligo peda sęnama,
te augwaligo nageba dwai sę yali.

²³ Te husugu bidi augwa tigiwali hasegelama,
te mamamonu tigiwali hasegelaiba, agawe?

Ma, te uni husugu yai pusi te augwa tigi
dodobolo pali sela sęwaiba, agawe? Mu
menio.

Te tiwai tama, te nago naga dwai kolesaga me
hasegelama,
te wiegi yai kolesaga wali painogo ebaso,
usu me egobeo.

²⁴ Jerusalem, te eno nago we bidi dabe sela
sęwaibao,
te waligo te wa pai pesage taga soyu, te witgo
hogomu sela sęyagasobo tiwai yaibao.

²⁵ Ena Genuai Bidi, eno te sę dabe nageba
pedalumainogo dę ilali, magi baso meni,
nago enaba konealubo homu tagalama,
te nago konealubo homu te tibo god dabeba
mubo dao.

²⁶ Tialima, te ena digi nago gudalubo name ugwa
ugwaba dagala palama,
te naga gesabidi dualaibao.

Tama te bidi dabego nago ugwa olo elalu,
hale ebo sę sueibao.

²⁷ Eno nago ebo kugumini yai kolesaga sualio.
Nago te tibo god dabe wali pabo sę bomonama
eyu,

te augwaliba te bulu du dabeba lotu weyu,
me te kala pesage dabede lotu weyu ebao.

Nage te we me deli tiwai aga sali bidi mu
tagalama,

te gasa bidi dabe dali pigi pelama,
te penani sę umabo mu yali.
Tama nage te so hosgo te omai hos dabeba
bomonama
i wabo tiwai ebao.
Hobede muo, Jerusalem, nage te meda yai mu
bididu,
te nage wiegi yai meda meni yai pedelabo
homu
eboo.
Nage te tiwai tama bidada pidubadi,
te mena sogoba usu naibawe?" te po wai
dao.

14

Kantri Judade tulubage meni yai dao

¹ Genuai Bidigo te po te Jeremaia bolo tõe te
tulubage meni yani sogo te po mawai dao,

² "Juda kantri tõe te genuai sęę elalu gela udali.
Te aga hanu dabe dwai mu elalubao.
Te aga we bidi dabe tẽ bulu pila munana peyu,
te dwai gela mu udubao.

Tama te Jerusalem dabe umagia gela u waibao.

³ Te genuai bidi dabe augwa sę ebo bidi dabe
tagala
palama,
te ąi tugi pao wali.

Augwali te ulu wę dabeba pali, tiali goli ąi me
elalubao.

Tama augwa te sospen sene olo ma sela pai.

Te we bidi dabe augwa homu kone palali dwai
mu ebaso,

te augwa hale ebaso, augwa gesabidi halua
siyu yai
dao.

4 Te Juda tɔ kantride te tulubage munu me
tulisabadi,
te tɔ gebo pai tɔ pedelali.

Tama te gide nai bulubo hani dabe,
augwa haliga husugu dwai mu eyu,
te augwa gesabidi halua sali.

5 Te uni hasa dabe wai ame nani,
tiali goli, tuabo nosai meni yai.

Tibasɔ, augwa peyu, te wai dabe olo tede
elalubadi
taga pali.

6 Te uni donki dabe te bulu dude dolalu,
te augwa homu hɛ obaso,
te bomonama mobɔ ma kekali,
te uni yowi dabego ebo tiwai yai.

Augwa te tuabo nosai meni baso,
te augwali gedu kimi isalio,”
Genuai Bidigo te po wali.

7 Te we bidi dabego gedu haluasa po weyu,
te tiwai wali, “Mu tamao, Genuai Bidi,
dago nage tudiba muyu,
te nago gedude dwai sɛ hauwa yali.

Tama dena te yali dwai sɛgo dena ma po tɔ ilalio.
Tialima, Genuai Bidi, te naga genuai nogide digi
homu kone palama, te nago da hobede yao.

8 Sesemane sogo da Israelgo nageba konealubo
homu
dɔɔ weyu,
te nageba tonalu, te nago da tau somainu
yali.

Te sege me sabo sogo, nago da ma siyu yai.
Tialima, megi da, magi baso te nago da konesiabo
homu ebawe?

Magi baso nage te digibulu bidi asai bidi te da
dali deli
pilama pabo tiwai yai dawewe?

⁹ Magi baso nage te bidi tiwai, nage te homu
umuna
sai bidi tiwai ebawe?

Magi baso nage te ami bidi te aga boi bidi aiyaba
elaluabo bomoni yai tiwai elalubawe?

Tialima, menio. Genuai Bidi, nage da tomode
bidibao.

Tama nago te da naga we bidi mu da olama,
dai iliyu, sa muai.

Tama tialima, nago da me tagaligio,” wali.

¹⁰ Tialima, Genuai Bidigo te tiwai po wali,
“Te we bidi hani, augwa te wau bilabo homu
godolo
ebao.

Te augwa bilibo bugagia me tonalubeo.

Tama tibaso, ena, Genuai Bidi, eno wiegi yai
homu
pemene augwaliba me ebeo.

Megi da, eno augwa ebo dwai kolesagaba kone
palama,
te eno augwaliba te tigi dene mabo se
yaibao,” wali.

¹¹ Genuai Bidigo enabolo te tama po wali,
“Jeremaia, nago te we bidi dabe bugagia bidi-
mainu tau sao po me hanalugio,” po wali. ¹² “Te
augwaligo nai habu selama, enaba gedu haluasa
po obadi goli, te tagalao, eno augwaligo i wabo

munu me odogobeo. Te augwaligo sia ulama, tigidali dela pabo ofa ebadi goli, te tagalao, te wit ulubo ofa ebo me, eno te we bidi augwaliba wiegi yai pemene me egobeo. Menio. Te eno boi bidi dabe tagala palama, augwali elagasomainu yaibao. Te eno augwali nai menia somainu ilama, te augwali isaibao. Tama genuai gasi augwaliba pedalumainu elama, te augwali isila paibao. Tama tebo kolesagade te eno augwali silimainu yaibao,” wali. ¹³ Tialima, eno po wei ponoyu, te tiwai po wali, “Nago po te dolo obao. Tialima, God, Genuai Bidio, te profet dabego gasagi yai po te we bidi dabeba pusudu gebao. Augwaligo nago po e tiwai pusali, “Te boi bidi dabego dage me ela mugobeo. Te dage nai me menia sogobeo. Menio. Mu tama, ena Genuai Bidi, eno dage te tqde sesemane sogo bugagia bidimainogo ebo dao,’ te profet dabego te po pusali,” eno te po wai.

¹⁴ Tama Genuai Bidigo enabolo te tiwai po wai, “Te profet bidi dabego eno nogide tibo po pusubao. Eno augwali me tagala palobeo, tama eno po augwaliba me mabeo. Te po profet dabego dageba pusali po, te tibo po augwa homude digi pusali. Augwa te po wali, augwa te nade subo tiwai yali po wali, tiali goli, augwa tibo po wai. Tama augwa te nai dabe pedelaibao po wali, tiali goli, augwa te tibo po pusubao homu yai dao. ¹⁵ Tama tialima, ena, Genuai Bidi, eno po dolo tama obao. Te profet dabego po eno nogide pusali goli, tialima eno augwali me tagala palobeo. Augwa te tama po wali, ‘Hwibo me nasi ebo te tq kantriba me pedalugobeo,’

wai. Tialima, hwibo me, nasi ebo me, te profet dabe augwaba digi pedelama, te augwa mu silaibao. ¹⁶ Tama te profet dabego po odali we bidi dabe, augwali me te hwibogo me nasigo dolaibao. Tama boi bidi dabego te we bidi me wai puluba selama, te Jerusalem sunumiba şaş paibao. Tama augwali tigi pubulabo bidi meni yaibao. Te Jerusalem dwai şe mu ebo we bidi dabe, tiyu te eno augwali mu dolaibao,” wai dao.

¹⁷ “Tama Jeremaia, eno homugo te nago naga po digi te we bidi dabeba pusao. Nago te tama po wao,

‘Ena Jeremaia, te ena gela umabo mu udubadi geşyu, te eno gedudu gela guwa gealudaibao. Eno te tebo kolesaga te ulade me, hulide me, tagalogobeo, magi baso meni, te boi bidi dabego eno we bidi dabe dwagilama mu eliyu, te we bidi hobedagia mu dolali. ¹⁸ Te ena hanu bulu badu bilibadi, eno te hwınama elali bidi tigi dabe suali. Tama ena te hanu sunumi dabedu pobadi, eno te nai mu meni yai we bidi te augwa tigi dolali elalubo suali. Te pris me profet dabe olo bilibao, te augwa mena şe ebowe, te augwa me konesiawai dao,’ nago te po pusao,” wali.

Jeremaiaگو Genuai Bidiba tulubage tagala palomainu hanalu wali

¹⁹ Genuai Bidi, nago te tş kantri Juda tudiba mu muani da, agawe?

Te nago Saion hanu godolo homu mu meni ebawe?

Magi baso nago da dwagila mu elama,
te da usu ma yabo aş isabawe?

Dago homu te da bugagia bidaiba homu yali.

Tiali goli, te da bugagia me dugulalubeo.

Te dago homugo te da usu ma yabo sogo pede-
laiba

homu yali,

tiali goli, te boi bidi dabe aselama,

te wi dwai mu ilibo sę ebo dao.

20 Genuai Bidio, mu tamao, dago dali,

te dena wai nq̄ dabego me, te nago

gedude dwai sę hauwa yali dao.

21 Tialima, nago te naga genuai nogide homu
kone

palama,

te nago naga be homu koneao,

te naga wiegi yai king duabo sia sai tiwai

elalubao,

tama te boi bidi dabego te be dolomainogo

sula

tagaligio.

Tama nago te bomu yai po da dali d̄q̄ wali homu

kone

palama,

tama naga te d̄q̄ wali bomu yai po boligio.

22 Te Godigo po odis̄abo bidi dabego te dwai tibo

godigo te tulubage tulao obaso, usu yaiba,

agawe?

Ma, te dagalu aga digi te tulubage da mobaso usu

yaiba,

agawe? Mu menio.

Genuai Bidi, dena God, nagaduba deli te usu mu

ebo

dao.

Tama tibaso, nago te tobage sę dabe yaibao,

tama tiyu, dago nage tonalu,

te nago da tau somainu ebo dao.

15

Te Juda dabe dwagila mu dolaibao wali

¹ Tialima, Genuai Bidigo enabolo te tiwai po wali, “Jeremaia, odao. Te Moses de Samuel si te ena paba asama, te enaba hanalu, te we bidi dabeba te olo mu tau sabo wiegi yai kolesaga yao wagi sogo da, te tagalao, eno usu menigi da. Te we bidi dabe sela sayao! Eno augwali subo, te ena hagela homu mu ebo dao. * ² Te augwaligo nageba e tiwai hanalu, ‘Da mena pagawe?’ obaso da, teda nago te tiwai po augwaliba wei ponao,

‘Ena Genuai Bidi, eno te tiwai po obao.
Eno te bidi meba dwai gasi selama, isimainu dai ilali.
Te augwa dwai gasi sigi pomainogo yaibao.
Te bidi meba te boi hwigi pelama, isimainogo dai ilali.
Tama augwa te hwigi pelama, isimainao.
Te eno bidi meba nai sq̄ pelama, isimainu muani.
Te augwa nai sq̄ pai pomainu yaibao.
Te eno bidi meba sa muyu, te gasa tq̄ kantriba kalabus
igi paibao wali.
Tialima, augwali te kalabus igi pomainogo yaibao.’*

* **15:1:** Sai 32:11-14; Nam 14:13-19; 1 Sml 7:5-9 * **15:2:** Ped 13:10

Te po wei ponao. ³ Ena Genuai Bidigo, te eno nai me si me sigo te we bidi dabe mu silimainogo tagala palaibao. Augwali te boi bidi dabego ela mumainogo sa muaibao. Te eno yowi dabego augwali tigi mi pepedela tumainogo sa mueibao. Me te ba dabe, me uni hasa dabego te tigi mi mu tulama, silimainu sa mueibao wai dao. ⁴ Te gasa tō kantri we bidi dabego eno te sē te Juda dabeba yali po odama, te augwali wi elama, dwai noma mu saibao. Eno te dwai sē te bidi Manasego yali wei ponaibao, te Hesekeia go ogwago, te Jerusalemde te sē yali, te aga Juda king bidali sogo tama tia i dao.” *

⁵ Genuai Bidigo te tiwai po wali,
“O Jerusalem, dego nage hobede yaibawe?
Te nagede dego gela udaibawe?
Te dego nage bugagia bidibowe, te gegela suaga-sogowe?

⁶ Ena Genuai Bidi,
 eno po dolo tama obao, naga digi ena tudiba mudu,
 te ena digibulu pali.
Tama tibaso, te ena digi ena nogogo te nage elama dolobao.

Hauwa sogo eno nage hobede yali,
 tiali goli meg i ena hagela pai dao.

⁷ Eno te tigidali we bidi te taun Judade selama,
 te augwali eno ela gudulali,
 te waligo wit wali hogomu sela sãbo tiwai yai.

* 15:4: 2 Kin 21:1-16; 2 Sto 33:1-9

Eno ena we bidi dabe dolama,
te augwa wai dabe ela muani, magi baso
meni,
augwa dwai kolesaga ebo me tagalobeo.

⁸ Eno te ami bidi hauwa ela muani,
tama augwa we dabe te augwa naga olo
bidali.

Te we dabe namba umabo mu bidai,
te nambisde masigi sane aiyaba elaluali.

Te giligade digi eno te boi bidi dabe tagala
palama,
te ami bidi dabego ida dabe ela muagasali.

Deli sogo mu tama eno augwaliba te genuai dene
menama, te augwali wi dwai mu ilai dao.

⁹ Te we me deligo te wai nogo a naga olama,
me badu si te ame nai ogwa elaluali,
te tagalao, te ogwa tigidali mu isila silali.

Tama te waigo ida te dwai dene mu elama,
aga tigi kimi meni yai.

Te idago wiegi yai sogo elaluali te dwai polo sogo
pedelama,
te aga genuai hale salio.

Awe, te bubuga tomode te giliga ge polo tama
degasa
pai dao.

Te Juda meba bidalubaso da, te eno boi bidigo
augwali
ela muagasomainu ilaibao.

Ena Genuai Bidi, eno te po wai dao,” wali.

*Jeremaiaگو homude elaluali po Genuai Bidiba
pusali*

¹⁰ Ena Jeremaia, eno te po wai, hobede mu da,
magi baso idago ena ame nenama,

te eno wado ebo se,
me po konila te to kantri tigidali bidi
odubawe?

Eno gasa bidide negeli me elalusiayu,
tama te bidi dabego me enaba negeli mawai
me
elalubeo.

Tialima, tigidaligo te po weyu,
te Genuai Bidigo ena dolomainao wabo dao.

11 Tialima, Genuai Bidigo enabolo te tiwai po
wali,

“Haliga sege ebo tagalao.

Te eno nage tau siyu, te nage bugagia bidaibao.

Te eno boi bidi dabe nageba asomainu eyu,
te nago augwali sege ebo sogo, me te dwai
sogo,

augwali gegebo sogo te nago augwali tau
somainu

hanalu wagasomainogo ilaibao,” wali.

12 Genuai Bidigo te we bidi dabeba te tiwai po
weyu,

te po wai, “Mena bidigo te ain me bras
togwaibawe?

Te not badu asobo boi bidi dabego homo te ain
tiwai
dao.

13 Te eno dagego tigidali mone me wiegi yai
doado

bage tigidali te boi bidi dabeba mawaibao.

Magi baso meni, te dagego duga to kantri tigidali
habuba usu nama, te dwai se hauwa ebo
dao.

14 Eno haliga sebe te posolo yai sia dabo tiwai mu
ebao, tama te siago dage ulaibao.

Te eno dage te duga boi bidi dabego olo se ebo
bidi
pedalumainu ilama,
tama dagego me konesiawai to kantriba dage
pelama, bidigi paibao,” wali.

¹⁵ Te ena Jeremaia, eno te tiwai po obao,
“Genuai Bidi, nago eno sege koneanio.
Te nago enade homu kone palama, te nago ena
tau sao.
Tama nago ena te dolobo bidi dabeba dwai dene
sabo
wei ponao.

Tiyu, nago te boi bidi dabede dua nagame yai se
ebaso,
te augwaligo ena ela muidalio.

Nago koneani, eno nago se ebaso,
te augwaligo enaba dwai po wabo dao.

¹⁶ Nago po enabolo mobaso,
te eno sali, te bidigo nai sabo tiwai yali.
Tama nago te pogo ena pemene eyu,
wiegi yai haliga mu yai, magi baso meni,
ena nagaba elalubao,
God Genuai Bidi Tigidali Bomo Elalubo Dao.

¹⁷ Ena te bugai haliga eyu,
gisugu wabo bidi dabe dali munu me
bidibeo.
Tama eno augwali dali wiegi yai pemene munu
me ebeo.
Menio.

Enaduba naga bididuali, magi baso meni,
eno koneani, te nago bomo enade elalu,
te nago haliga sebe enade panganalubo dao.

¹⁸ Magi baso ena dene ebo silibewe?
Eno keni genuai mu elalubao.

Magi baso aga te pedelasiabewe?
Mu tamao, nago ena tau me sabeo.
Ena aï tueinu aïba pabo bidi tiwai ebao,
tiali goli, aga te wẹ sula sai subaso,
te aga aï tusiawai tiwai ebo dao.”

¹⁹ Tialima, Genuai Bidigo enabolo po wei
ponoyu te tiwai wali,

“Te nage haliga begelama, enaba ma begasa
asobaso da,
teda nage eno ma selama,
te nago eno sẹ ma yagameo.
Te nago dwai po pusubo tagalama,
te nago wiegi yai po naga pusubaso da,
teda nage eno pedauwalide po sabo bidi
bidagameo.
Tama te we bidi dabe nage wali pomainogo
yaibao,
tialima nage augwali wali me pelamu dao.

²⁰ Te eno nage te bomai obo brasgo nigai
dolalubo
tiwai eyu,
te we bidi dabego gedude tama tiaibao.
Te augwaligo nage dali boi bidi yaibao,
tiali goli te augwaligo nage aiyaba me elalu-
gobeo.

Magi baso meni, ena digi ena nage dali bidaibao.
Te eno nage tau selama, eno nage ma saibao.
Te ena Genuai Bidi, eno po dao.

²¹ Te eno nage tau siyu, nagede te dwai kolesaga
ebo
bidi dabego nogode,

me te wiegi yai homu elama,
olo tau sisabo bidi dabego nogode,
ma dobola selama,
tama augwaligo nage me dologobeo.”
Te po wai dao.

16

Jeremaia go Godigo bomai po pusubo se elalui

¹ Genuai Bidigo ena, Jeremaia bolo, te tiwai po pusali, ² “Nage te bulude bidibo sogo, nago te we selama, wai me ame neyu me igio,” wai dao. ³ “Magi baso meni. Ena Genuai Bidi, eno nagebolo te to kantride ame nai wai dabeba me te augwa aya idaba pedelabo se po wainogo ebao,” wali. ⁴ “Tigidali te isaibao. Me badu te dwai gasi selama, isaibao. Te boi bidi asama, me badu ela mueibao. Te me badu nai soq peyu, isaibao. Tama augwalide hobedai gela olama, te augwali pubulabo bidi me elalugobeo. Menio. Augwaligo tigi dabe te tode yowi di munalua pabo tiwai yaibao. Tama te ba dabego me uni hasa dabego augwali tigi tuagasaibao,” wai dao.

⁵ “Magi baso meni. Ena Genuai Bidi, eno te tama po ma obao. Jeremaia, nage te we bidi dabe bidalubo digi pelama, te isali bidi dabede gela munu me wagi pigio. Te naga digi gela weyu, hobede yai balia me olamuo, magi baso meni, eno te we bidi bugagia bidimainu me iligobeo. Te eno wiegi yai haliga augwaliba me isayu, te olo tau sabo wiegi yai homu kolesaga augwaliba me magobeo. Te Genuai Bidi eno po dao. ⁶ Te kantri tode bidali tigidali genuai bidi me, olo bidi

me, te isaibao. Te augwali pubulabo bidi menia saibao. Te augwalide homu dene eyu, gela wabo bidi meniama, te aga digi aga tigi wali tologoyu, te aga tobolu nisi poawaibao, te aga homu dene ebo ola mayu, te tama tegobeo. ⁷ Tialima, te isali bidi dabede te bidi mebago homu denede gela wagasobaso, te bidi dabeba nai me tuabo aï sela asabo bidi dabe meni yaibao, te augwali homu nagame ilabo sę yabo me tegobeo. Te augwa aya ma ida isali, te tagala, te hani dali hobede elama bidagasabo bidi meni yaibao,” te po wai.

⁸ “Tama nage te genuai nai daa tubo beba pelama, te augwali dali deliba kisalu, te nai tuyu, aï tuyu me tigio. ⁹ Magi baso meni, ena, dage Israelgo God dao, ena te Tigidali Bomo Elalubo Genuai Bidi, eno po dolo obao, te tǝde we bidi dabe me bidigobeo. Te bugai haliga ebo me, pemene homu ebo kolesaga me, te bidi dabego gesi we sabo kolesaga me, te tigidali mu silaibao. Dage megi tama bidibo we bidi hani, te dagego te sę pedalubo sueibao,” te po wai. *

¹⁰ “Jeremaia, nago te po te we bidi dabeba pusubo sogo, te augwaligo nageba te tiwai po waibao, ‘Magi baso Genuai Bidigo te dwai sę tigidali dabolo pedalumainu yaibawe? Dago mena kolesaga dwaliwe? Dago mena dwai sę te God, dena Genuai Bidiba, ebo dawew?’ Te po waibao. ¹¹ Te we bidi dabego te tama po obaso da, teda nago e po augwaliba wei ponao, ‘Ena Genuai Bidi, eno te kolesaga dagego nǝ wai dabego ena tudiba munama, te tibo god

* **16:9:** Jer 7:34; 25:10; Ped 18:23

dabe wali peyu, augwaliba lotu wali. Augwaligo ena tagalama, te eno homo yai po wali me pabeo. ¹² Tama dagego dwai kolesaga ebogo te duga wai nq dabego dwai kolesaga yali aiyaba mu elalualio. Dage tigidaligo hagoma homu elama, te duga homude dwai kolesaga wali pali. Tama dagego eno po odo bo hagela homu ebo dao. ¹³ Tama tialima, eno dage e tq kantride ela gudulama, te dage gasa tq kantriba bidigi paibao, te tq kantri te dagego me duga wai nq dabego polobadu me konesiawai. Tama te gasa tq kantride eno te wiegi yai olo mu tau sabo kolesaga dageba me egobeo. Tama te giligade me hulide te dagego gasa god dabeba lotu udaibao,’ ” te po wai dao.

Genuai Bidigo te we bidi dabe augwa page buluba ma odasa asaibao

¹⁴⁻¹⁵ “Ena Genuai Bidi, eno te tama po obao. Eno te we bidi dabe ela gudulaibao, tiali goli, nosali eno augwali te eno augwa wai nq dabeba mani tqba ma odasa asaibao. Megi da, augwa po dau wabo kolesaga te tiwai yali. Augwa te tama po wali, ‘Sesemane sogo bidada pabo Genuai Bidigo nogide eno nogo guni sisu mubao, te eno mu po obao’ wali. ‘Agai da Isipde selama, odasa asali.’ Tialima, te eno augwali ma odasa asali sogo, te kolesaga hasegelaibao weyu, augwa te tama po waibao, ‘Te sesemane sogo bidibo Genuai Bidigo nogide eno nogo guni sisu mubao, te eno mu po obao. Agai da te tq kantri not badu sela asali, me gasa kantri tqde agai da sela sanama, agai da te dena page buluba ma sela

asai dao,' augwaligo te tiwai po waibao," Genuai Bidigo te po wali.

Juda dabe Genuai Bidide geme me duala sabaso, usu me egobeo

¹⁶ "Ena Genuai Bidi, eno te tama po obao, te eno Juda dabeba boi bidi tagala palama, te we bidi dabe augwaligo saibao, te bidigo aga hagani togobo wade te sugu hauwa sabo tiwai yaibao. Tama nosali eno gasa boi bidi dabe tagala palama, te we bidi gegegi paibao, te bidigo buside hasa gegegi pabo tiwai yaibao. Tama te boi bidi dabego te we bidi dabe te geme bulu dude, me ola bedede, dulalua pobadi, te tola saibao," wai dao. ¹⁷ "Magi baso meni, eno te Juda dabe tigidaligo ebo kolesaga subao. Augwa ebo dwai kolesaga te augwaligo dualainogo ebo usu me egobeo. ¹⁸ Tama tibaso, hasia bolo eno augwa ebo dwai kolesaga wei ponoyu, te gasa ugwadu daganama, wei ponaibao. Magi baso meni, augwali te kugumini yai tibo god piksa noma hauwa nigilama, te eno augwaliba mani to tigidali badu paganobao. Te god dabego bidibo ula me elalubeo, te isai bidi dabego tigi tiwai elalubao. Tama te god dabego eno gedude te to meda ilibo dao," wali.

Tigidali hani bidigo Genuai Bidi koneaibao

¹⁹ Genuai Bidi, nago ena dau walama,
ena obogo bagualubao, te nago ena te sege
ebo sogo
tau sobao.
Te tigidali digibulu to habu we bidi hani te
nageba

asama,
augwa te tiwai po waibao,
“Te dago wai nõu dabego tibo god,
augwali te mu god menio.
Augwali te olo bage tiwai elalu,
te da tau sabo usu me ebe dao.
²⁰ Te bidi aga digi aga god nigibaso,
usu yaiba, agawe? Menio.
Te bidigo nigibo nai dabe augwali te god mu
menio.”
Augwaligo te po waibao.
²¹ Tialima, Genuai Bidigo te tiwai po wei
ponani,
“Odao. Deli sogo naga eno te tigidali hani we bidi
bugagia ola mawaibao,
tama te sogo augwaligo eno genuai bomo
bugagia
koneaibao.
Te augwaligo eno nogi te tiwai koneama,
ena Genuai Bidi dao waibao,” te po wai dao.

17

*Te Juda dabego augwa sęęę sela sqwainu
ebaso, usu egobeo*

¹ Genuai Bidigo te tama po wai,
“Dage Juda dabego duga sęęę me sela sęogobeo.
Dagego tabi haliga te masigi togwai dage tiwai
elalubao.
Te bidigo te masigi dagede po asębo nai nogi
kolsisis
selama,
te dagego yali dwai sę dabe po te masigi
dagede

togogo pelama,
elalumainu ebo tiwai yali.
Tama me te bidigo duga alta nigali gaꝓ tede te po
asebo
babaga pabo tiwai yali dao.
² Sesemane sogo dage hanigo wai pulubago me
te tibo god altaba homu kone kone eyu,
te tibo god we Asera piksaba kone palu ebao,
te dagego genuai ni dabe dologode muyu,
me te tigidali bulu du bagede mubo dao.
³ Dage te bulu du dabeba pelama, lotu wagi pabo
dao.
Tama tialima, eno te dagego mone tigidali,
me te wiegi yai doado bage dabe,
te boi bidi dabeba mawaibao.
Dagego dwai se hauwa te duga to kantri
tigidali usu nama ebao.
Tama eno te boi bidi dabego dagego
te lotu wabo pesage somainogo ilaibao wai
dao.
⁴ Duga digi duga yali dwai seꝓe
te eno dageba mani to taga paibao.
Ena digi dage te duga boi bidi dabego
olo se ebo hani pedalumainogo ilaibao.
Te dagego konesiawai to kantriba pelama, bidigi
paibao.
Eno haliga sebe te sia me deli dabo tiwai ebao,
tama dagego te sia ponama, tama te sia
sesemane
mu elaluduaibao,” wai.

Bidi sigo ebo tobage kolesaga

⁵ Genuai Bidigo e tiwai po wali,

“Te bidigo ena tudiba munama, te homu eyu,
te bidigo naga bomo elalu,
te augwaligo aga tau sobaso,
bugagia bidaiba homu eyu da,
teda te bidi dolobo dao.
⁶ Te wa pai pesage bulu me delide dwasianu
ni me
deli holai tiwai yaibao.
Te pesage bulude te ąi meniamas,
tą te tamu hauwa elalubaso,
te ni me nosai tede me hologobeo.
Te tobage bidi te bugagia dugulalubo
pesage me sogobeo,” wali.
⁷ “Tiali goli, bidigo konealubo bomai po Genuai
Bidi,
enaba elamas,
tama eno naga aga tau sabo te homu
konebaso da,
teda eno te bidiba wiegi yai sę bugagia mu
yaibao.
⁸ Aga da, te augwaligo wiegi yai ni te ąi pagede
bulali
tiwai ebao.
Te nigo bono sele te aiyaba dulamas, te ąi sigulali.
Te genuai giliga nanobo side, te nigo wi me
egobeo.
Menio.
Aga yabe te kebasi yai sesemane elalueibao.
Te tulubage menibo sogo, aga homu si me
egobeo.
Menio. Aga nai sesemane waludubo dao,”
wali.*

* 17:8: Tib 1:3

Genuai Bidigo tigidali bidigo kolesaga da-galaibao

⁹ Genuai Bidigo te tama po wali,
“Tigidali bidigo haligade tibo kolesaga
sesemane yabo homu kone kone iduaibao.
Bidigo homude dwai mu elalubo dao.
Tama dego te page mu konegowe?

¹⁰ Ena Genuai Bidi, eno te tigidali bidigo homude
me
haligade ebo kolesaga osola sueibao.
Tama eno tigidali bidi deli deligo kolesaga da-
galama,
tama eno te augwa yali kolesaga usu nama
wei
ponobo dao,” wali. *

Kolesaga dolo isabaso te mone pedalubaso, te hagawaibao

¹¹ Te bidigo kolesaga dolo isabadi,
te mone hauwa sobaso da,
te aga te ba me deligo te gasa bago ge wi
selama,
tama te gede pedelali wai dabe sabo tiwai
ebao.

Te bidigo mone tigidali te aga
monu dabe isabadi hagawaibao.
Tama nosali, te bidi dabego koneaibao,
aga te homu kolesaga meni yai bidi tiwai
yalio.

Te Israel dabego Genuai Bidigo augwali tau sabo tonaluai

* **17:10:** Tib 62:12; Ped 2:23

12 Dena Godigo be da, te God aga dugulalubo sia
king
tiwai elama,
te wiegi yai mu elalubao.

Polobadu mu aga genuai nogi elaluai,
tama tiwai me elalubo dao.

13 Genuai Bidio, sesemane sogo da Israelgo
konealubo
po nageba daꝝ olama,
te nago da tau sabo tonalubao.

Te bidi dabego nage tudiba muani,
augwali hale dwai mu yaibao.

Polo tama te bidi dabego augwali homu kone
palubo
tagalu,
te nogi me deli homu kone gegeda pabo tiwai
eyu,
bidigo te tꝝ hogomude aseai po polo hola
pabo
tiwai yaibao.

Genuai Bidi, nage te aꝝ ulu tiwai dabolo ula mabo
tiwai
aꝝ elalubao.

Tiali goli, te bidi dabego nage tagalobo dao.

*Jeremaiago Genuai Bidiba hanaluama, aga tau
somainogo yali*

14 Genuai Bidi, eno homugo nago ena gasi usu
ilama,
te ena wiegi yai ma pedelaio.

Nago ena me selama, te ena bugagia bidainogo
yao.

Eno nageba naga genuai nogi mabo dao.

15 Te Israel dabego enaba posobo po te tiwai odu gebao,

“Magi baso te dwai sę dabe te Genuai Bidigo yabo po

wabo da, agawe?

Te sę agai yabo homu ebaso da, teda aga megі tama

ebaso usu dao,” wabo.

16 Genuai Bidi, nago enabolo naga te we bidi hani tonalubo sę mawai,

tama eno te sę me tagalobeo.

Te nago koneai, eno te dwai sę te we bidi dabeba tagala

palao po olama, me wabeo.

Eno pusubo po tigidali nago bugagia konebo dao.

17 Nago ena wi dwai mu me iligio. Menio.

Te dwai sogo nage te ena geme bugagia dula sabo pesage tiwai ebo dao.

18 Tama megі eno homugo nago te enaba dwai posobo

po sę ebo bidi dabeba hale ilama,

te augwa homu dolomainao.

Tialima, nago ena homu dolobo sę me isayū,

te ena hale me iligio.

Eno homugo nago te dwai sę ebo sogo augwaliba pedalumainogo ilao,

te nago augwali dwagila augwali mu doloyu da yao,

ena Jeremaiaگو te po wai.

Juda dabego te Sabat side bomai po wali piqo wali

19 Genuai Bidigo enabolo te tama po wai, “Jeremaiao, nage pelama, te taun obo bagulali

pabo genuai sunumiba doligi pao, augwa nogi eyu te We Bidi Dabego Sunumi dao wali. Te Juda king dabe te sunumidu tomoba soyu, bulu teda soyu ebo, te sunumi te taun bagulali genuai obo te badu elalubao. Tama me te Jerusalem gasa genuai sunumi deli deliba nage pelama, doligi pao. ²⁰ Tama nago te tiwai po pusao, 'Dage Juda king dabe, me dage tigidali Juda, me Jerusalem, dage tigidali te sunumidu eda asu, iba soyu ebo we bidi dabe, dagego Genuai Bidi eno poba bugagia olo muyao. ²¹ Ena Genuai Bidi, eno te tiwai po obao, te dage bugagia bidabo homu ebaso da, teda dage te Sabat side walu me tolisama, te dagego walu tolama, te side Jerusalem tomoba me aselamu dao. * ²² Tama me, dagego duga bedede te doado bage dabe selama, te Sabat side te gasa tolasa peyu me igimio. Te side te dagego te se ebo habu mu selibao. Dagego te Sabat sogo te eno side da olama, dai ilao, te eno duga wai nou dabeba te tiwai tama po wai dao. *

²³ Tialima, duga wai nou dabego eno po me odama, wali me pabeo. Menio. Augwa hagoma naga eyu, tama augwa te eno wiegi yai kolesaga ola mabo hagela homu yai dao. ²⁴ Tiali goli, dagego da, Genuai Bidi eno po wali peyu, tama dagego walu dabe te Jerusalem tomoba te Sabat side me sela asigimio. Menio. Te Sabat sogo dagego eno side da olama, dai ilao, tama te side se ebo habu mu sao. Te dagego eno po wali pobaso da, ²⁵ teda sesemane sogo te king hani te Devitgo hanide naga pedelama, te augwali

* **17:21:** Neh 13:15-22 * **17:22:** Sai 20:8-10; Bom 5:12-14

Jerusalemde king bidaibao. Tama te king dali, te ofisa bage dali, augwali te hos dabede dualama, te karisde dolalua peyu, te Jerusalem sunumidu eda asu, iba soyu iduaibao. Te sesemane sogo Jerusalemde te we bidi bidaluyu, te Juda me Jerusalem dabe te sunumidu eda iba soyu iduaibao. ²⁶ Te we bidi dabego te tigidali tq kantri pedai taga soyu, te Genuai Bidi, eno beba ofa sela asaibao. Te Juda taun we bidi dabego, me te Jerusalem pade, me te Benjamin hani tq bage me, te bulu du bagede bidibo bage me, te giliga degasa dulubo pedai dwasianu bulu du badu bidibo bage me, te Juda te saut pedai badu bidibo bage me, tigidali te enaba asaibao. Tama augwa te siaba tigidali domainogo ulubo ofa, me te gasa ofa dabe kibu hasa, me te wit ulubo ofa dabe, me te wiegi yai denami holomainogo ulubo ofa, me te enaba usu da wabo, te tama ofa dabe sesaibao. ²⁷ Tialima, dagego eno po wali me pisama, te dagego Sabat side te eno side da olama, bodolu te side munama, tama dagego te Jerusalem tomoba te Sabat side da wali sogo te walu doado bage sesebaso da, teda eno te sunumi siago domainogo ilama, tama te sia genuai domainogo elama, te Jerusalemde elalubo genuai bomai be dabe domainogo yaibao. Tama te isi dabo polo sula sogobeo,” te po wai dao.

18

God te tqgo sospen sene nigibo bidi tiwai dao

¹ Genuai Bidigo ena, Jeremaiabolo, te tama po walio, ² “Nage hogodama, te tōgo sene nigibo bidigo beba pobaso, te eno po nagebolo mawaibao.” ³ Genuai Bidigo te tama obaso da, teda ena te tōgo sene nigibo bidigo beba dulama, tama eno te bidigo sene me deli nigidu sualio. ⁴ Tialima, te sene wiegi yai me pedalubeo. Tama te bidigo te sene mu dolama, te agai nigali tōgo digi te gasa sene aga homugo digi me nigalio.

⁵ Tialima, Genuai Bidigo enabolo te po mawai, ⁶ “Ena Genuai Bidi, eno dage Israel we bidi dabe dali po elalubao. Te eno dageba te sene nigibo tōde yali sē tiwai egobe da homu eba, agawe? Dage Israel dabeo, dage eno nogode elalubao, te tō te sene nigibo bidigo nogode elaluali tiwai elalubo dao. ⁷ Me sogo eno te we bidi hani me deliba hanilama weyu, ma te tō kantri we bidi augwali me te eno ela gudulama, te aiyaba elaluyu, te dolabo po hanilama, augwaliba wabo dao. ⁸ Tialima, te hani we bidigo augwa te dwai kolesaga ebo tagalobaso da, teda eno homu me hasegelama, tama eno te dwai kolesaga augwaliba yaibao wali te sē eno me ebo meni dao. ⁹ Me ma, te me sogo eno te we bidi hani me deliba po hanilama weyu, ma te tō kantri me deli eno te augwali dāu waliyu, bomo mayu, tama augwali bugagia bidaibao po hanilama wabo dao. ¹⁰ Tialima, te augwaligo eno gedude dwai kolesaga idu, te eno po odisābaso da, teda eno homu hasegeliyu, te eno wiegi yai sē augwaliba yaibao po wali sē, te eno ebo meni dao,” wali.

¹¹ “Tama tiyu, Jeremaia, nago te Juda dabe

me Jerusalemba te tama po walao, ‘Ena Genuai Bidi, eno te po obao, odiào. Eno te dageba dwai sê yabo sisi ela mubao, awe, tede eno homu kone palobao. Tama tiyu, dage deli deligo te duga dwai kolesaga ebo tagalama, te wiegi yai kolesaga naga wali pao,’ te po wao. ¹² Tialima, Jeremaia, te we bidi dabego nago po wei ponoyu, te tama po waibao, ‘Tagalao, da hagela ebuo. Dago dena homu kolesaga digi wali paibao. Da deli deligo hagoma eyu, te dena dwai homu naga wali piduaibao,’ augwaligo te po waibao,” wali.

Te we bidi dabego Genuai Bidi homu kone ebo tagalali

¹³ Tama tibaso, Genuai Bidigo po ma weyu, te tama po wai,

“Ena Genuai Bidi, eno po dolo obao.
Te gasa we bidi dabeba hanalu wagi pao.
Te augwaligo te we bidi mebago dwai kolesaga
mu yali
po odali,
te Israel dabego yali tiwai eba, agawe?
Eno te Israel hani mu sai dao,
bidigo te bidi dali pagela pisawai
gesi we sabo tiwai yali.

Tiali goli, augwaligo dwai sê mu yali.

¹⁴ Te me sogo te bobobage masigi bulu du pesage
te Lebanonde ais menibo homu eba, agawe?
Te bulu dude kedau yai wê sula sabo homu eba,
agawe?

Mu menio.

¹⁵ Tialima, ena we bidi augwaligo ena homu kone
me

isama tagalali.

Tama augwa te wiegi yai denami ilibo hano ebo
ofa te
tibo godiba ebao.

Tama tebo kolesagade augwali tulaluama,
te polobadu wiegi yai sunumi wali pabo
tagalali.

Te megida, augwa te dwai sunumi wali pabo
dao.

¹⁶ Tialima, te augwa to dolama,
te olo pesage bulu tiwai pedelaibao.

Tama te gasa hani we bidi te badu asobo sogo,
augwa sulama, dwai midigi siyu,
te wi umagi ebo dao.

¹⁷ Tama te boi bidi dabego eno we bidi dabeba
hwiagasobo sogo da,
teda eno augwali te boi bidi dabede wi
pomainogo
ilaibao,
te wali giliga asobo badu asiyu,
te nai dabe sesela sabo tiwai yaibao.

Te augwali eno tudiba munama,
tama te augwali dolainogo ebo sogo
eno tau me sogobe dao,” te po wali.

*Te we bidi dabego Jeremaibolo dwai se yabo
homu yali*

¹⁸ Te we bidi dabego te tama po wali, “Tegobao,
dago te Jeremaibolo magi se yabo sunumi
gegeinao. Agai po te mu po me wabeo. Te pris
dabego augwa bomo yai po dabolo pusubo se
me tagalogobeo. Te wiegi yai homu kolesaga
me koneai bidi dabe, augwa wiegi yai po me
tagalogobeo. Tama te profet dabego me, te

augwa profet po pusubo se me tagalogobeo.
Tama tialima, dago te Jeremaia go poba olo me
mugobeo. Menio. Dago aga po tu naga inao,” te
po wali.

19 Tialima, ena, Jeremaia,
eno gedu haluasa po te tiwai wali,
“Genuai Bidi, eno gedu haluasa po odao.
Eno homugo nago eno boi bidi dabego enaba
wabo pode
homu kone palomainogo ebo dao.

20 Te wiegi yai kolesaga ebo bidiba,
te bidi dabego dwai kolesaga agaba wei
ponobaso
usu da, agawe? Menio.

Tialima, te boi bidi dabego ena dolainogo ebao,
augwali te to dedage dogobo bidi tiwai ebao,
te hasa dabe teba tulalumainogo tiaibao.

Nago te eno polobadu yali kolesaga homu kone
palao.

Te ena nage paba aselama, te nageba hanalu,
te nago haliga sebe tagalama,
te bidi dabeba wiegi yai se bugagia yao po
wai dao.

21 Tialima, megì da,
eno homugo nago te augwaligo wai dabe te
nai soa
pelama,
nasi eyu, isimainogo ilao homu ebao.

Tama te boi bidi tagala palomainogo elama,
te bidi dabego meba ela mumainogo ilao.

Tama te bidi meba dwai gasi selama, isimainogo
yao.

Tama te gesi ogwa bidi dabe da,
te boi hwiigi pabode isimainu yao.
Tama te augwa we dabe sibi te wai meniamana,
te bidi me meni yaibao.
²² Te polo tama mu nago te boi hwiibo bidi dabe
te hwiigasomainu tagala palama,
te augwali dolomainogo ilao,
te augwa wi mu genuai eyu,
te dwai gela mu omainao.
Te eno boi bidi dabego ena pageabi elama,
ena dolainogo ebao.
Augwali te bidigo hasa tulalumainogo te to
dedage
nigibo tiwai ebao,
te bidigo sugu sabo wa munama,
te hasa tumainogo ebo tiwai ebo dao.
²³ Tiali goli, Genuai Bidi, nago koneai,
augwaligo ena ela muabo po mia salio.
Tama tiyu, nago te sege me sela sayu,
te augwaligo yali dwai se sela sagio. Menio.
Nago augwalide haliga sebe elama,
te gasa bidi dabego augwali aiyaba
elalumainu yao,” te po wai dao.

19

*Te Juda dabe te togo nigai sospen sene alua
pabo tiwai yaibao wali*

¹ Genuai Bidigo enabolo te tama po wai, “Jeremaia, nago te togo nigai sospen sene me deli abeligi pao. Nago abela selama da, teda nago te sospen sene selama, te nage pelama, te we bidi dabe augwa tobolu bidiba wagi peyu, tama

te pris dabe nage dali pomainogo tama tiao,” wali. ² “Tama dage te Odogo Bulu Pesage te Hinomba * dulao, te Jerusalem moni obo sunumi pade augwa te nogi e tiwai waibao, te Sospen Sene Dabe Alua Pai Sunumi Dao wali. Tama nago eno po e tama pusao, * ³ ‘Dage te Juda king dabe, me dage Jerusalem we bidi dabe, dagego eno po odiao. Ena dage Israelgo God dao, ena te Tigidali Bomo Elalubo Genuai Bidi, eno po dolo tama obao, te eno dwai nai mu te pesagede pedalumainogo yaibao. Tama tigidali bidigo te se pedelali po odolama, augwa te dwai noma mu saibao,’ wali. ⁴ ‘Eno te tiwai yaibao, magi baso meni, te eno we bidi dabego ena tudiba munama, tama augwa te gasa tibo god dabeba te wiegi yai denami ilibo hano ebo ofa ebao. Te we bidi augwa digi, me te augwa wai nou dabego me, te Juda king dabego me, te god polobadu me konebeo. Tiali goli, megii augwaligo te god dabeba lotu weyu ebao, tama tebo kolesagade augwaligo te pesage dwai meda mu eno gedude ilibao. Tama me, te augwaligo magi sege meni yai bidi hauwa ela muyu, tama augwaligo kaneme te pesagede gea sabo dao. ⁵ Augwaligo te tibo god Balba lotu wabo pesage dabe nigilama, tama augwa wai dabe digi te siaba ulali, te Balba ofa ebo tiwai yali. Tialima, eno augwalibolo te kolesaga yao po me wabeo. Te eno bomo yai pode me tebeo, tama me te eno te tobage bomo yai po maiabo homu me isawai

* **19:2:** Te Jer 7:30-33, tede elalubo po suao.
23:10; Jer 7:30-32; 32:34-35

* **19:2:** 2 Kin

dao. * ⁶ Tama tialima, ena Genuai Bidi, eno te po obao, nosali munu me augwaligo te bulu pesage nogi ma wagobeo, Tofet, ma Odogo Bulu Hinom me wagobeo. Menio. Augwa te tiwai nogi yaibao, te bidi hauwa ela muai bulu dao, po waibao.’ ”

⁷ “Te Juda dabe me Jerusalemggo te haniani sę te bulu pesagede yabo homu elaluali, tiali goli eno te sunumi paliama, tama augwaligo te sę me egobeo. Te eno boi bidi dabe tagala palama, augwali ela mueibao. Tama eno te ba dabe, me hasa dabe aselama, te augwali tigi tuagasomainogo yaibao wai dao. ⁸ Tama te Jerusalem dolaibao, te gasa badu bidi hani dabe teba asiyu subo sogo, te augwa te dwai sę Jerusalemdede pedelali sulama, te augwa dwai midigi mu selama, nogo hogwayu, te wi umabo mu yaibao. ⁹ Te boi bidi dabe Jerusalemba boi hwiagasobo sogo da, te augwaligo hanu bagua sagasaibao. Te tama tebogo te Jerusalemba genuai sęę mayu, te augwali nai mu sę paibao. Tama tialima, te we bidi dabego augwa wai dabe digi ma ela tueibao. Te we bidi dabego augwa abagi hasi ma elama, tueibao,’ wai dao.” †

¹⁰ “Jeremaia, nago te po pusulama da, teda te bidi dabego nage subaso, nago te tolaluali tōgo nigai sospen sene alua sęyao. ¹¹ Tama nago eno po augwaliba te tama po pusao, ‘Ena

* **19:5:** Prs 18:21 † **19:9:** Tede wali po page kuna mu konebeo. Te we bidigo augwa hasi ela tueibao po wali homu ebao, te 2 Kin 6:26-29 tede elalubo po tiwai, ma augwa hasigo gasa hani dabego tigi tueibao po wali homu yali, te tiwai po te Gel 2:20 me Daj 4:10 te tiwai po tede elalubo suao.

Tigidali Bomo Elalubo Genuai Bidi, eno te po obao, te eno Juda we bidi dabe dolama, te eno taun Jerusalem dolaibao, te tōgo nigali sospen sene dolali tiwai elama, te bidigo ma dodolabo usu me egobeo. Tama te bulu Tofet te Juda dabego gu page pedelaibao, tama augwali tigi dabe te pesagede paḡana sai elalueibao. ¹²⁻¹³ Ena Genuai Bidi, eno po dolo obao, te kolesaga eno te tōde eyu, tama te bidalubo we bidide me yaibao. Tama te Jerusalem taun eno gedude meda yai mu pedalama, te dwai bulu Tofet yali tiwai yaibao. Te Juda king dabego be me, Jerusalem be dabe tigidali me, te eno gedude meda yai pedelaibao. Magi baso meni, te Jerusalem dabe te be peduba holama, te wiegi yai denami ebo hano holobo ofa dabe te hō dabeba elama eyu, te wain ofa te gasa tibo god dabeba ebo dao.’ Nago te po augwaliba pusao,” Genuai Bidigo te po wai.

¹⁴ Tialima, ena Jeremaia, eno te Genuai Bidigo po wali pelama, tama ena te bulu Tofetba pelama, tama agai te po pusali. Te nosali, eno te bulu Tofet tagalama, ena Jerusalem hanu tomoba pelama, te Genuai Bidigo beba peyu, tama ena te bidi sisinibo genuai pesageba doligi palio. Tama eno te tigidali we bidiba te tama po pusalio, ¹⁵ “Da Israelgo God, aga te Tigidali Bomo Elalubo Genuai Bidi, agai te tama po walio, ‘Bugagia odiāo. Dage Jerusalem we bidi, me te Jerusalem paḡe bidibo we bidi, dage tigidaligo te hagoma eyu, te dagego eno po odoḡo hagela homu yali. Tama tialima, eno te dwai sē tigidali dageba pedalumainogo yaibao, eno te tiwai sē yaibao,’ po wai dao,” eno te po wali.

20

Jeremaiaگو bomai po te pris Pasurba mawai

¹ Jeremaiaگو te po pusali sogo, pris me deligo odai. Te pris nogi, te Pasur. Pasur aga te Imergo ogwa, tama aga te Genuai Bidigo be tonalubo bidi hanide te polalubo ofisa bidi dao.

² Tama Pasurgo po obaso, te augwaligo keloago te Jeremaia elama, te augwaligo aga te Genuai Bidigo be obo sunumi pade aga kalabus ilali, augwa te nogi poali, te Benjamingo Sunumi Ugwaba Dao wali.

³ Te do kigamu Pasurgo te Jeremaia kalabusiba muani tagala palobo si, te Jeremaiaگو agabolo te tiwai po wali, “Genuai Bidigo nage nogi Pasur wagobeo. Menio. Agai nago nogi te tiwai nogi yaibao, te Tigidali Badu Bidi Wi Ilibo Nai Dao, waibao.

⁴ Tama Genuai Bidigo nage dali te tiwai po elalueibao, “Te eno dwai se nageba pedalumainogo ilama, tama nage dali, te naga abagi dabe dali, te wi dwai mu yaibao. Te nago naga abagi dabe te boi bidi dabe aselama, elagasobo sueibao. Te eno Juda dabe tigidali te Babilon kingo nogoba mueibao. Te agai meba ela muyu, te meba sela pelama, te Babilonba kalabus igi paibao.

⁵ Tama eno te boi bidi dabego te taunde tigidali mone somainogo ilaibao, te we bidi dabego wiegi wiegi yai tigidali doado bage, me te Juda king dabego mone doado bage saibao. Te boi bidi dabego hwibo bomo elama, te tigidali nai gigilama, te Babilonba selasa paibao.

⁶ Tama Pasur, odao. Nage dali, naga bedo bidibo hani me, dage te Babilonba kalabus igi paibao. Nago te tibo profet po te

naga abagi dabebolo pusubao, te nage me, nage
te abagi dabe dali, te Babilonde isaibao. Tama
augwaligo dage te to kantride pubulaibao.’” Te
po wali.

*Jeremaia haliga sege ebaso, te Genuai Bidiba
hanilibo po wai*

⁷ Genuai Bidio, nago ena homu bega siyu,
te nago se emainogo yali,
tama eno nago te homu bega sabo po odali.
Nago bomu mu ebaso, te eno nago po
aiyaba elaluabo usu meni yai.
Tama megida, te tigidali we bidigo enabolo
posobo po
weyu,
te augwaligo ena sesemane sogo gisugu
mabo dao.

⁸ Tigidali sogo eno nago po pusubaso,
nago enabolo te genuai po daga weyu, te
tiwai i
omainogo yaibao,
“Hwibo pedelaibao. Dage dolaibao.”

Te bidi dabego te po odolama,
te augwaligo ena hale ilibo dwai po sese-
mane sogo
udubo dao.

⁹ Te ena digi eno te nageba homu kone me egobe
weyu,
tama eno nago nogide po me pusugobe
obaso da,
teda eno koneani, te nago po te genuai isi
tiwai
eno haligade elalu, te eno dili dogwai tomode
te isi
bogoli edubo tiwai ebao.

Eno nago po paliabo se ebadi goli,
tiali te eno usu meni ebo dao.

10 Eno odali, te bidi hauwa augwa hasi pomu po
dua
digi mia siyu, te tiwai po obao,
“Jeremaia aga te po wabo bidi,
‘Te bidi dabe wi ilibo se eyu,
te tigidali badu bidaibao.’

Tegoba, dago aga po tu ilaibao.

Te megii tama po tu ilinao,” augwaligo te po wabo.

Te eno hai namu tigidaligo homu te dwai se
enaba
pedelama,
te ena aiyaba elalumainao homu ebao.

Tama augwa te tiwai po wali,

“Te dago aga gaga munama,
te dago aga aiyaba elaluama,
te agai yali dwai kolesaga wei ponaibao,” te
po wai.

11 Tialima, Genuai Bidi, nage te bomai ami bidi
me
deli tiwai elalu,
te nago ena tialu tau sainu elalubao.

Tama te bidi dabego enaba dwai se pedalumain-
ogo yali,
te dwai sego augwa aiyaba ma elaluama,
te augwaligo ena aiyaba elalueinogo ebaso,
usu me egobeo. Mu menio.

Te augwa dwai hale mu eyu,
tama augwa te hale te tigidali sogo
elaludubadi,
te me siligobeo.

12 Te Tigidali Bomo Elalubo Genuai Bidi,

nago te doloba pai we bidi bidi dabe osola
subo
dao,
tama nago te dago homu dali homu kolesaga
dagalobo dao,
te nago po tu dolasa ebo elalubao.
Tialima, eno te sege nago nogoba mubao,
tama nago te we bidi dabeba dwai dene
mayu
dolobo se eno sueibao homu ebo dao.
¹³ Te Genuai Bidiba balia po weyu,
agai nogi ugwaba saibao.
Magi baso meni, agai te walu doado bage meni
yai bidi
dabe tau siyu,
tama te dwai se ebo bidi dabego aga aiyaba
me
elalugobeo.
¹⁴ Te ena idago ena ame nani sogo,
te sogode eno megi dwai homu mu ebao.
Eno homu te wiegi yai se me deli te sogo
pedalobeo,
te dwai bubuga me deli dao. *
¹⁵ Te side bidi me deligo eno ayabolo po selasa
pelama,
agabolo te tiwai po waligi pai,
“Nago wego ogwa ame nanio.”
Ayago odama, aga wiegi yai homu pemene mu
yalio.
Tialima, eno ayaba po sela pali bidiba te Godigo
dwai se emainao homu ebao.
¹⁶ Eno homugo te bidi dolomaina homu yali,

* **20:14:** Jop 3:1-19

te Genuai Bidigo te taun dabe dolali tiwai
gilama
emainogo yai.
Genuai Bidigo te taun dabeba te olo mu tau mabo
wiegi
yai kolesaga me elamu da homu yalio. Me-
nio.
Te kigamu mu te we bidi dabego te boi bidi
sulama,
te augwali dwai gela mu wali.
Tama te giliga tomo yagasobode,
te boi bidi dabe te taun tomoba aselama,
te i bomonama weyu, hwiṇao wali.
Eno homugo te bidi te yali deli kolesagago
dolomainogo homu yali.
¹⁷ Magi baso meni, agai ena te idago haligade ela
mubeo.
Te agai te tama tigi sogo da,
teda idago haliga te eno gu page tiwai
pedaligi da,
te idago haliga me elalu digi dao.
¹⁸ Magi baso ena te idago haliga tagalaligo te
tobage
dwai se me sege enade elalu,
te sesemane sogo ena hale ebo se idubo
dawe?
Ena Jeremaia eno te homu ebao.

21

*Genuai Bidigo te king Sedekaiago po me
odobeo*

¹ Genuai Bidigo po Jeremaiabolo mawai, te
king Sedekaiago bidi si agaba tagala palali sogo.

Te bidi si nogi e tiwai, Pasur, aga te Malkiago ogwa, te pris Sefanaia, aga te Maseago ogwa. Augwali sigo Jeremaibolo e tiwai po walio,
² “Nebukatnesar, te Babilon kingo, te da dali hwibo sę ebao. Tama tialima, dago homugo te nago Genuai Bidiba hanaluama, te da tau somainogo yao. Te Genuai Bidigo bomai sę te da tau siyu emainogo homu yaibao, te agai dago hani dabeba polobadu yali sę tiwai emainao. Tama tibaso, te Nebukatnesargo da tagalama pomainogo yaibao,” augwali sigo te po wai dao.
*

³ Tialima, Jeremiaigo augwali sigo po wei ponoyu, te tama po wali, “Dage sigo te po Sedekaiabolo magi pao,” wali. ⁴ “Genuai Bidi, dena Israel hanigo God, agai te tiwai po wali po wao, ‘Megi da, te Babilon kingo aga ami dabe dali te Jerusalem bagulubo sę ebao. Tama dage Israel ami dabe te obo buluba dinam, te augwaliba hwibao. Tialima, eno te Babilon dabe, te Kaldia dabego, te dage Israel aiyaba elalumainogo elama, te eno dagegoami bidi dabe te hwibo nai dabe tolama, te taun tomobasomainogo yaibao. ⁵ Ena digi eno wado eyu, te haligasebę dwai mu dageba eyu, te eno dageba hwibo bomomu elama, te dage mu dolobo sę yaibao. ⁶ Eno te webidi dabe me te taunde hasa sibi dolaibao. Te eno dwaigasi augwaliba pedalumainogo ilama, tama augwaliisila paibao. ⁷ Te ena Genuai Bidi, eno te tiwai po maobao. Hauwa we bidi te gasigo isiyu, me te hwibode,

* **21:2:** 2 Kin 25:1-11; 2 Sto 36:17-21

me te nai menia siyu me isaibao. Tama nosali te enoking Nebukatnesar me aga ami bidi dabego dali, te king Sedekaia dali, aga ami ofisa dabe me, te bidaluali webidi dali, sela paibao. Te boi bidi dabego dage elainogotonalubao. Te Nebukatnesargo po obaso, te augwaligodage te bainat hwągo ela mueibao. Te agai dage homudene me isąyu, te olo tau sabo kolesaga yaiba homume egobeo. Te agai dage me deli bidimaina olama mesula tagalogobeo.’ ”

⁸ Tama Genuai Bidigo te tama po ma wai, “Jeremaia, nago eno te po me te we bidi dabeba mao. Ena Genuai Bidi, eno te tama po obao, megi eno dagebolo te sunumisi ola mobao. Me gasa sunumi te bidabo ula elaluabosunumi, me sunumi te isabo sunumi dao. ⁹ Te tauntomode bidaiba homu ebo we bidi dabe, te augwalii-saibao. Te boi bidi dabego augwali ela muyu, ma augwalite nai sąą pelama isaibao, ma te dwai gasigo augwalidolama, isiyu yaibao. Te augwali bidabo ula elalueibahomu ebo we bidi da, augwali te taun tagalama, te taunbagua sagasobo Babilon bageba pabo usu dao. Tamaaugwali te Babilon dabego nogo pageabi emainu yao, tiyu da, te augwali me isigobeo. ¹⁰ Ena Genuai Bidi, eno po dolo obao, eno te Jerusalem bugagia elalumainaohomu me egobeo. Menio. Eno te taun dolabo homu ebao. Eno te Babilon kingo te taun somainogo yaibao, te agaiaga ami dabebolo te taun isigo ula olama, tama te tauntigidali mu dolaibao,” te po wai dao.

Genuai Bidigo te kingo haniba dwai dene mu

mawaibao

¹¹⁻¹² Genuai Bidigo po ma weyu, te tama po wali, “Jeremaia, nago te Juda kingo aga deli kanemeba te tamapo pusao. Dage te king Devitgo hani dabeo, dagego ena Genuai Bidigo po odao. Eno e tama po obao.

Tigidali kigamude te po tu ebo sogo,
dagego po tu dolo mu yao.
Te bidi me deligo gasa bidigo nai wi selama,
agaba sege mawai yaibaso da,
teda dagego hobedai bidi aga tau selama, te sege
silao.

Dagego te tisabaso da,
teda ena dagego te dwai kolesagade haliga sebe mu
elama,
te eno dageba dwai dene umabo mawaibao.
Eno haliga sebe te genuai isi dabo tiwai eyu,
te bidi mego sula sayabo usu me egobe dao.”

¹³ “Jerusalem, ena Genuai Bidi,
eno po dolo nageba obao, eno nageba boi
bidi ebao.

Nage ugwadu bidu, nago te bulu odogoba aiyaba
tononobo dao.

Nage te daide ugwadu mu elalubo genuai masigi
tiwai
elalubao.

Te dage Jerusalem we bidi, dagego te po obao,
‘Dego daba hwiagasaibawe?’,
tama ‘De te dago taun tomoba asaibawe?’

¹⁴ Ena Genuai Bidi, eno po dolo obao,
te eno dwai dene dageba mawaibao,

te duga yali dwai kolesaga wei ponaibao.
Te eno te Jerusalem taunde sia pedalumainu
ilaibao,
te moni bulu tomode isi dabo tiwai eyu,
tama te isigo kingo be deyu,
te Jerusalem tigidali be daibao,” te po wai
dao.

22

*Jeremaia go po te king dali te we bidi dabe ba
pusali*

¹ Genuai Bidigo te tiwai po wali, “Jeremaia,
nage te Juda kingo beba dulama, te po pusao,”
wali. ² “Nago te tama po wao, ‘Nage te Juda
king, nage te king Devitgo duayali sia kingde
dulalubao, nago te Genuai Bidigo po odao. Nage,
te naga ofisa dabe dali, te nago we bidi dabe
dali, dage tigidaligo te po odao. ³ Genuai Bidigo
e tama po walio. Dagego te wiegi yai doloba
pai kolesaga naga iyao. Te bidi me deligo gasa
bidigo nai wi selama, agabolo sege mawai yai
baso da, teda dagego aga tau selama, agai te sege
silimainao. Dagego te tiana wai dabe ba dwai
se igimio, te wilawe we dabe ba dwai se igio, te
dage dali bidibo gasa to kantri we bidiba me te
dwai se igio. Tama dagego te bulu we bidi dabe
odolali me ela munamu dao. ⁴ Te dagego eno
po wali pobaso da, teda sesemane sogo te king
dabe Devitgo hanide pedaludaibao. Tama te king
dabe te hosde me karisde dugulama, te kingo be
oboba iba soyu, eda asiyu yaibao, te augwa se
eyu tiaibao. Te ofisa dabe me te we bidi dabe te
king dali bilaibao. ⁵ Tialima, dagego eno po wali

pisabaso da, teda ena Genuai Bidi, eno mu po ena nogide digi obao, teda eno te nago genuai wiegi yai be mu dolaibao,' te po te Juda king bidibolo pusao," te po wai dao.

⁶ "Ena Genuai Bidi, eno te Juda kingo bedede po elalubao.

Be, eno suali, te wiegi yai mu yai,
te distrik Gileat me te bulu du pesage
Lebanon tiwai
elalubao.

Tiali goli, eno nage te olo tq pedalubo tiwai yaibao,
te tq wa pai pesage, me te bidi mu meni yai taun
tiwai elalueibao.

⁷ Te eno bidi dabe tagala palama,
te nage dolagasomainogo yaibao.

Augwaligo te sigi hwa dabe seselama,
te nago wiegi yai ni nami sida gelama,
tama te ni nami dabe te siaba sawaibao,"
wali.

⁸ "Tama nosali, te gasa tq kantri we bidi dabe hauwa te badu bilagasaibao. Tama augwaligo te Jerusalem sulama, augwa haside hanalua peyu, te tiwai po waibao, 'Magi baso Genuai Bidigo te tobage kolesaga te genuai taunba yaliwe?'

⁹ Te augwade digi po wei ponoyu, te tiwai po waibao, 'Te page e tama elalubao. Te hanigo te Genuai Bidi augwa Godigo daw walali bomo yai po tudiba munama, tama augwa te gasa god dabe wali pelama, augwaliba lotu obaso, te tiwai se yai dao.' Augwaligo te po waibao."

*Te we bidi dabego te king Joahasba gela usu
ma wai*

¹⁰ Dage Juda, te king Josaia isalio,
tiali goli dagego agade hobede ebo gela
wagimio.

Te dagego aga ogwa Joahasde dwai gela obaso,
te usu yaibao.

Magi baso meni, Joahasgo da tagalalio,
te aga page buluba ma begasa me asogobe
dao. *

¹¹ Joahasgo gasa nogi Salum, agai te Josaiago
pesage hasegelali, te aga aya, tama te Juda
king pedelali. Tialima, Joahasgo te Jerusalem
taga soalio. Genuai Bidigo Joahasde homu kone
palama, te tiwai po wali, “Te bidi ma begasa
asogobeo. * ¹² Te boi bidi dabego aga te gasa
tq kantriba sela palio. Te agai aga tq kantri me
sugobeo. Menio. Te aga te gasa tq kantride
isaibao,” te po wali.

*Jeremaiago te king Jehoiakimba po pusali po
wai*

¹³ Genuai Bidigo po ma weyu, te tama po wali,
“Te aga wiegi yai genuai be se yabo homu ebo
bidi
agaba te Genuai Bidigo sege pedalumainogo
yaibao,
magi baso meni, agai dwai kolesaga te
we bidi
dabeba yali.

* **22:10:** Tede elalubo po tiwai te 2 Kin 23:28-34 tede me elalubo
suao. * **22:11:** 2 Kin 23:31-34; 2 Sto 36:1-4

Aga be te genuai mu, tama te be habu ugwadu
elalubao.

Te aga abagi dabego agai te se yali.

Tiali goli, agai mone augwalibolo me mabeo.
Menio.

Augwaligo se olo naga yai dao.

¹⁴ Agai te tama po waibao, 'Eno te be moni bage
se
yaibao.

Tama te bedede te genuai be habu ugwadu
elalueibao.'

Agai te be windo genuai nigilama,
te agai te wiegi yai ni nami sida dabe selama,
te be daga badu payali.

Tama aga te wiegi yai mama yai pengo au ilibo
dao."

¹⁵ "King, nago te ni nami sida hauwa elalu,
tama tego nage te wiegi yai king pedelaiba
homu
eba, agawe?

Nago aya aga te nai me ai tuyu, pemene yali.

Tialima, agai doloba pai kolesaga te we bidi
dabe
yalio.

Tama tibaso, aga bidali wiegi yai yai dao.

¹⁶ Te doado bage meni yai bidi,
me te doado bage sa pali bidi dabe,
te sogo augwali te po tuba pedalubaso,
agai augwaligo po te doloba pai kolesagade
dagalali.

Tama te tigidali we bidi te bugagia dugulaluali.

Ena Genuai Bidi, eno po dolo obao,
te ena konea pali bidigo ebo kolesaga
mu te tama dao.

17 Tialima, nagade digi, naga homu elama,
te nago sesemane sogo te tobage nai dabe
pesa
elama,
tama nago te nai dabe sainogo tibo kolesaga
ebao.
Tama nago te magi dwai se isawai bidi dabe
odolali
elibao.
Tama nago te we bidi elaluama,
te augwaliba dwai se ebo dao,” wali.

18 Te pagede naga tama Genuai Bidigo homude
te Jehoiakim kone palali, te Josaiago ogwa, te
Juda king bidai. Tama Genuai Bidigo te tama po
wali,

“Te Jehoiakim isibaso da,
teda te we bidi dabego agade te homu dene
ebo gela
me wagobeo,
te po weyu, ‘Hobede mu ebao, eno amao,’
te ‘Hobede mu ebao, eno abeo,’ te wagobeo.
Te augwa homu dene ebo gela weyu, te po me
wagobeo,
‘Te eno genuai bidi hobede mu ebao,’
‘Te dago king homu dene mu ebao,’
po me wagobeo. *

19 Menio. Te augwaligo agai tigi te bidi dabego te
isai donki tigi sela sabo tiwai yaibao.
Te augwaligo aga kekasa pelama,

* 22:18: 2 Kin 23:36–24:6; 2 Sto 36:5-7

aga te Jerusalem genuai obo bulu badu olo
sagi
paibao,” wai dao.

Genuai Bidigo bomai po te Jerusalemde elaluali

²⁰ Genuai Bidigo te tiwai po wali,
“Jerusalem, nage te Lebanon genuai bulu du
dabea
holobadi,
te bulu Basanba, me te bulu du Abarimba
me
holama,
te bomonama i weyu, hobedai gela wao.
Magi baso meni, te nago abagi da wali bidi
tigidali,
te augwali dolali dao.

²¹ Te nage bugagia bidibo sogo,
te nago doado bage hauwa elalubo sogo,
eno po nagebolo mobadi, tialima, nago te
tama po
wai,

‘Eno nago po odobo hagela ebao,’ wali.
Sesemane sogo nago eno po sela sawani.
Nago kolesaga te tiwai, te nage gesi ogwa bidide
dai
elasa,
te meg i e sogoba usu nagasali dao.

²² Te boi bidi dabe te bomai wali asobo tiwai
elama,
te nago tobolu bidi dabe sela paibao.
Tama te boi bidi dabego nago abagi dabe selama,
te digibulu buluba kalabus igi paibao.
Te tama tebo sogo, te naga yali dwai kolesagade
hale
dwai mu yaibao.

23 Augwaligo nago be te wiegi yai Lebanon ni
sidago
se yai,
tama nage bugagia dugulaluali.
Tialima, hobede ya, te nago dene te wego wai
ame
nainogo dene ebo tiwai ebaso,
te nage dwai gela mu waibao,” wali.

Genuai Bidigo po te king Jehoiakinba pusali

24 “Ena sesemane sogo bididubo Genuai Bidi,
eno po dolo nage Jehoiakinba † obao, te Je-
hoiakimo ogwa, te Juda king dao. Te nage
eno dolo nogode mubo ring me deli tiwai te
eno nage godolo mu igi da, tagala, te eno nage
sela sagi da. * 25 Tama nage dolabo bidi
dabeba nage mawaibao, te nago augwalide wi
ebo bidi dabeba mawaibao. Te Babilon king
Nebukatnesar me, aga ami bidi daliba maiabo
po obao. 26 Eno te nage naga ida dali selama, te
dage si gasa tq kantriba sawaibao. Te tq kantri
te dage sigo page bulu mu meni ebadi, tialima,
dage si tede bididubadi, te dage si isiboba usu
naibao. 27 Dagego te duga page buluba asabo
homu godolo mu yaibao, tialima, dage usu munu
ma egobe dao,” wali.

28 Jeremaiaگو te tiwai po wai,
“Magi basowe? Te bidi Jehoiakin te tqgo nigai
dwai
tagalai sopen sene alua pai tiwai te bidigo
godolo

† 22:24: Te Jehoiakingo gasa nogi me e tiwai elalui, te Konia
dao. * 22:24: 2 Kin 24:8-15; 2 Sto 36:9-10

isābo homu ebo aq eba, agawe?
Magi baso Genuai Bidigo aga,
te aga wai puluba dabe dali,
te augwaligo konesiawai tō kantri me deliba
sāwaibawe?

²⁹ Israel tō, Israel tō, nago Genuai Bidigo po odao.

³⁰ Genuai Bidigo te tama po wali,
‘Te bidide po te tiwai aṣao.

Te bidi te wai meni yai bidi tiwai elaluali.
Tigidali ṣe agai ebo te wiegi yai me pedalugobeo.
Magi baso meni, te aga wai hani dabe me deligo
te aga
ṣe yali pesage selama,
te Devitgo sia kingde dulalu, te tō kantri Juda
tonalugobeo,’ ” wai.

23

Wiegi yai kingo mu te Israel dabe tonalueibao

¹ Genuai Bidigo te tiwai po wali, “Genuai
ṣeṣe te eno we bidi dolobo tobolu bidi dabeba
pedelaibao. Augwali te dwai tonalubo bidigo te
sipsip dabe dolama, te augwali subigila tedela
palobo tiwai ebao. ² Tama tibaso, ena Genuai
Bidi, ena duga Israelgo God, eno po dolo te
dage eno bidi tonalubo ṣe ebo bidi dabeba obao.
Dagego eno sipsip dabe ela gudulama, te augwali
pobelama, besela palio. Dagego augwali bugagia
me tonalubeo. Tibaso, ena Genuai Bidi, eno po
dolo obao, te dage eno bugagia tonalu, te dagego
yali dwai kolesaga wei ponainogo tebo dao.
³ Tama ena digi eno te dwasianu elalubo sipsip
hani te eno augwali sela sāwani tō kantride

sisinaibao. Tama eno te augwali te augwa obo tomoba ma odasa asaibao. Tama augwaligo te wai hauwa ame nenama, te umabo hauwa pedelaibao. ⁴ Te ena Genuai Bidi, te eno gesi noma tonalubo bidi nigilama, tama augwaligo te sipsip dabe bugagia tonalueibao. Tama te sipsip dabego magi nai me delide wi me egobeo. Tama te sipsip deli me hagagobe dao,” wali.

⁵ “Ena Genuai Bidi, eno te po obao.

Eno te wiegi yai bidi mu me deli te Devitgo hanide
pedelabo sogo bodolu mueibao,
te ni nologode gesi ni kulubi holobo tiwai yaibao.

Te bidi te king bidiyu, agai te wiegi yai
doloba pai homu kolesaga wali paibao.

Tama agai te tōde we bidi tigidaliba doloba pai kolesaga
mu yaibao.

⁶ Te aga king bidibo sogo, te Juda dabe me Israel dabede te seḡe mu meni yaibao.

Te eno augwali ma selama, te augwali bugagia bidaibao.

Tama augwa te king nogi te tiwai waibao,
Genuai Bidi aga te dago doloba pai kolesaga ebo

page bidi da, waibao,” te po wai dao. *

⁷⁻⁸ “Ena Genuai Bidi, eno te tiwai po obao.

Eno te we bidi dabe sela saʷani, tialima, te eno augwali te augwa tōba ma odasa asabo sogo bodolu muani elalubao, te augwa bugagia bidaibao. Megi augwa po daḡ walobo kolesaga e

* 23:6: Jer 33:14-16

tiwai ebao. Augwaligo te po wali, ‘Te sesemane sogo bidada pabo Genuai Bidigo nogide eno nogo guni sisu mobao, te eno mu po obao,’ wali. ‘Agai da te Isipde selama, odasa asalio.’ Tialima, te eno augwali odasa asali sogo, te kolesaga hasegelaibao weyu, augwa te tama po waibao, ‘Te sesemane sogo bididubo Genuai Bidigo nogide eno nogo guni sisu mubao, te eno mu po obao. Agai da Israel hani dabe te t̄q kantri not pedai badu, me gasa t̄q kantri badu selama, agai da te badu sela s̄anama, tama agai da te dena page buluba ma selasa asai dao.’ Augwaligo te tobage po waibao,” Genuai Bidigo te po wali.

Jeremaiaگو te tibo profet dabede po pusalio

⁹ Jeremaiaگو te tiwai po wali,

“Eno te Genuai Bidigo wiegi yai doloba pai po eno koneai,
tama eno te profet dabede homu kone palobo sogo,
eno homu doloyu, te ena wi elama,
te eno dili dabe didibili mu ebo dao.
Ena te bomai ̄āi wain hauwa tuai bidi tiwai pedelama,
te ḡēq elama, te wabo pabo tiwai ebo dao.

¹⁰ Te t̄q kantri we bidi dabego te Genuai Bidi tagalama,
te we sai bidigo me bidigo sai wego te subigila
penani ela bilibo tiwai dao.

Te we bidi dabego dwai kolesaga ebaso,
te Genuai Bidigo aga po wali peyu, te t̄q dolai dao.

Tigidali kala t̄q bulu wa pai yaibaso,

te tōgo hobedai gela obao.
Sesemane sogo te me profet dabego dwai sunumi
wali
peyu,
tama augwa te dolo isāwai kolesaga ebo sē
bomo
ebo dao,” wali.

11 Genuai Bidigo te po wai,
“Te profet dabego me, pris dabego me,
te Genuai Bidigo po konesiāwai bidi dabe
ebo
kolesaga tiwai yali.

Te eno be tomode digi dwai sē ebadi,
te tagalao, augwa te dwai kolesaga ebo
me geana
sogobeo.

12 Tama tibaso, te eno augwaligo sunumi te mu
kikila
palama,
te hulua sabogo augwali mesegalueibao.

Te eno augwali bomonama pogwa palama,
te augwali tula mueibao.

Ena Genuai Bidi, eno te augwali dolabo sogo
bodolu
muai elalubao,
tama te sogo eno dwai dene augwaliba
mawaibao,”
wali.

13 “Polobadu eno te Samaria profet dabego te
tiwai
dwai kolesaga ebo suali.

Augwaligo te tibo god Balgo nogide profet po
pusulama,

tama augwaligo eno we bidi dabe te dwai
sunumiba
odasa pali. *

14 Tialima, megi eno subo,
te Jerusalem profet dabego dwai kugumini
yai
kolesaga mu ebao.

Augwaligo te we sabo kolesaga doloyu,
te tibo po wabo kolesaga me ebao.

Augwaligo te dwai kolesaga ebo bidi daꝝ
walaibao.

Tama tiyu, te mena bidi mego te tobage kolesaga
tudiba
me mubeo.

Eno suali, tigidali Jerusalem we bidi te dwai mu,
te Sodom dabe me Gomora dabe tiwai mu
elalubo
dao.” *

15 “Tama tialima, ena, Tigidali Bomo Elalubo
Genuai Bidi, eno te profet dabeba homu kone
palama, te po obao,

Te eno genuai dene augwaliba mawaibao.

Te eno ha ebo marasin augwaliba menama,
te augwaligo tumainogo ebo tiwai yaibao,
tama eno te bidi dolobo dwai wꝝ mabo aꝝ
yaibao.

Magi baso meni, te Jerusalemde bidali profet te
haiden
kolesaga wali pelama,

* **23:13:** Samaria te kantri Israelgo genuai taun tiwai te tꝝ
pedai not badu elaluai. Te Jeremaia pedalisiꝝbadi, te sogo te boi
bidi dabego te Samaria taun dolama, te agai we bidi augwali te
kalabus sela pai dao. * **23:14:** Gag 18:20

megi da, te kolesagago te tɔ tigidali usu nubo
dao,”
te po wali.

¹⁶ Te Tigidali Bomo Elalubo Genuai Bidigo te
Jerusalem dabeba te tiwai po wali,
“Dagego te profet dabego dageba pusubo po me
odogio.

Augwaligo dage tibo po ola mayu,
dage bugagia bidaibao po obao.
Augwaligo te augwa homude digi te na yali po
pusaibao.

Eno augwaliba te po me mabeo.

¹⁷ Te we bidi augwaligo eno po sela sɔbaso,
te profet dabego augwaliba te tiwai po
waibao,
‘Te dage bugagia bidaibao.’

Te hagoma elama, augwa homu wali pabo we
bidiba,
te profet dabego augwaliba te tiwai po
waibao,

‘Te dwai nai dageba me pedalogobeo.’ ”

¹⁸ Tama Jeremaiago te tiwai po wali, “Te profet
dabe me deli te Genuai Bidigo po sisinama
mibo pesagede bidama, te po me sagasobeo. Te
augwali me deligo te Genuai Bidigo poba bugagia
olo me mubeo. ¹⁹ Odao. Genuai Bidigo haliga
sɛbɛ te dwai bidi dabeba pedalubo, te bomai wali
me tulubage polo asobo tiwai yaibao, tama te
poboge ebo genuai waligo te augwali tobolude
agabo tiwai yaibao,” wali. ²⁰ “Genuai Bidigo
haliga sɛbɛ elaludu, te agai homude yaibao wali
tigidali sɛ ela siliyu, usu naibao. Te bodolu

muani sogo asobo side, dage we bidigo te se dabe
page bugagia koneaibao,” wali.

21 Genuai Bidigo te po wali, “Eno te profet dabe
me

tagala palobeo,

tiali goli, augwaligo po asesa pusugi pobao.

Eno po augwaliba me mabeo,

tiali goli, augwaligo te profet po pusubo dao.

22 Te augwali eno sisinama po mibode bidigi sogo
da,

te augwaligo eno we bidiba te mu po dolo
pusugi

pobao homu igi da.

Tama te pogo te we bidi dabe dwai sunumi bilali
tagalu,

te augwa yali dwai kolesaga tagaligi da homu
ebo

dao.”

23 “Ena Genuai Bidigo, eno dageba te tiwai
hanalu

wabo homu ebao,

dagego homugo ena te pedai badu God naga
da

homu eba, agawe? Menio.

Ena te tigidali badu God elalubao.

Ena pade bidiyu, te ena digibulu me bidiyu ebo
dao.

24 Te bidi me deli gasa badu me dula sigi pobaso,
te ena Genuai Bidigo, eno aga sugobe homu
ebawe?

Te eno aga sueibao, magi baso meni,

ena Genuai Bidi, ena te tigidali badu te
dagalude me

tode bidibo dao,” wali.

²⁵ “Te profet dabego eno nogide te tibo po pusubo eno odalio. Augwaligo te tiwai po wabo dao, ‘Eno na yalio! Eno na yai dao!’ te po wabo dao. ²⁶ Nisu sogo mu te profet dabe augwa digi te tibo po te we bidi dabeba pusubo kolesaga tagalaibawe? ²⁷ Augwaligo te augwaba digi te na yali po pusuyu, te augwaligo homugo te tebogo te eno we bidigo te enaba homu kone ebo kegeda paloba homu ebao, te polobadu augwa wai nõu dabego te tibo god Balba lotu weyu, te enaba homu konesiawai tiwai yaibao homu ebo dao. ²⁸ Ena Genuai Bidi, eno po dolo obao, te profetgo odolali na yali da, agai te na yali po miaibao. Tialima, eno te bidi me deliba po mawai ebao da, teda agai eno te po dolo pusao. Eno po da, te wiegi yai nai wit ge wai tiwai elalubao, tama te profet dabego po wit aga bo ma wali tiwai olo nai dao. ²⁹ Ena Genuai Bidi, eno po dolo obao, eno po te isi tiwai elalu, tama te genuai hamago te masigi dabe haluama, te kakali pedalubo tiwai ebo dao.”

³⁰ “Tama tialima, odao. Ena Genuai Bidigo, eno po dolo obao. Te augwa deli se ebo profet dabede po wi selama, te po enade sai dao wabo profet dabe dali eno boi bidi yabo homu ebo dao. ³¹ Mu tama, ena Genuai Bidi, eno te tiwai po odolali wabo profet dabeba boi bidi yaibao, ‘Te e po Genuai Bidigo po da,’ wabo dao. ³² Ena Genuai Bidi, eno te profet dabego augwa tibo na yali po selama, te augwaligo te we bidi dabeba pusa mayu, te eno augwaliba mawai po da wabo, te profet dabeba eno boi bidi yabo homu ebao. Augwaligo te haniani tibo po pusulama, te tama

tebogo te we bidi digibulu kegasa pabo dao. Eno augwali me tagala palisama, te eno se augwaliba me mabeo. Tama te we bidi augwaligo tau me dwasianu me sisawai. Mu menio. Ena Genuai Bidigo, eno te po wai dao,” wali.

Juda dabego sege Genuai Bidiba mawai

³³ Genuai Bidigo Jeremaiabolo te tiwai po walali, “Te we bidi dabego, ma profet me deligo, ma te pris me deli, te aselama, nageba te tiwai po hanalu waibao, ‘Genuai Bidigo sege yai po meba elalubo, † ma meniwe?’ obaso da, teda nago eno te po agabolo pusao, ‘Ena Genuai Bidigo, eno po dagede elalubao. Dagego enabolo sege mawai. Tialima, te eno dage sela sawaibao.’ Nago eno te po agabolo pusao. ³⁴ Te profet me deligo, ma te pris me deligo me, ma te olo bidi me deligo te po weyu, ‘Genuai Bidigo po sege mu elalubao,’ obaso da, teda eno te bidiba me, te aga haniba dali, dwai dene mawaibao. Tama te tobage po wagio. Menio. ³⁵ Te dagego duga abagi dabe dali, me duga ama dabe dali, po mibo sogo da, teda duga te tama po wao, ‘Genuai Bidigo mena po wei ponaniwe?’, ma ‘Genuai Bidigo mena po pusaliwe?’ te po wao. ³⁶ Tialima, dagego te tama po ma wagimio, ‘Genuai Bidigo po sege mu elalubao,’ wagio. Menio. Duga pogo digi duga sege mobao. Te duga digi eno po selama, tama po yalelebo po wabo se ebao, ena sesemane sogo

† **23:33:** Te Hibru pogo, augwa e tiwai nogi yali “Po” me “Sege” te nogi delide naga wali. Te Jerusalem dabego tede homu kone palama, te gagali po te tiwai wali, “Genuai Bidigo po te sege mu dao,” wai.

bidibo God, ena Tigidali Bomo Elalubo Genuai Bidi, ena duga God dao. ³⁷ Te bidi me deligo te profet me deliba hanalu wainu eyu da, teda agai te tiwai po wao, ‘Genuai Bidigo magi po nageba wei ponaniwe?’, ma ‘Genuai Bidigo mena po pusaliwe?’ ³⁸ Tialima, dagego te po weyu, ‘Genuai Bidigo po te sege mu elalubo,’ obaso da, teda ena Genuai Bidi, eno po dolo dagebolo obao. Eno dageba te tobage po pusubo habu selali, tiali goli, dagego eno po sela sanama, dagego te po ma weyu, ‘Genuai Bidigo po sege mu ebao,’ wabo dao. ³⁹ Tama tialima, mu tamao, te dage eno selama, te enade digi sagi paibao. Eno dageba tama tilama, te eno dagego wai nou dabeba mani to taun me te dageba digi te eno digibulu tagala palaibao. ⁴⁰ Eno dage te hale dwai mu ilama, tama te hale sesemane sogo elalua paibao, tama dagego tede homu kone palobo te ma tagalogobe dao,” wali.

24

Ena Jeremaia, eno te ni fik wai du dabe suali

¹ Te Babilon king Nebukatnesargo te Jerusalem aiyaba elalubo si da, teda agai te Juda dabe Babilonba odasa palio. Agai te king Jehoiakimgo ogwa sali, aga te king Jehoiakin, aga gasa nogi me Jekonia. Tama agai te Juda genuai bidi dabe me, te tobage wiegi yai nai nigibo koneai bidi dabe me, sela pali. Tialima, te tudi badu nosali, Genuai Bidigo ena Jeremaibolo ola mawai, te nade nai me deli ola mabo tiwai yali, tama te nade eno te basket wa side te ni kaya fik wai

du dabe elalubo suali. Te basket wa si te Genuai Bidigo be sunumi pađe elalualio. * ² Me basketde te ni kaya fik du wai wiegi yai mu elaluali, te ni fik du te gide polasa inawai elalubo tiwai yali. Te gasa basket wa mede te ni kaya fik du wai te dwai mu elaluali, te bidigo tuabo aq isawai dao. ³ Tama Genuai Bidigo enabolo te tiwai po wali, “Jeremaia, nago magi nai sualiwe?” Tama eno te tiwai po wei ponani, “Eno te ni kaya fik du wai sualio. Te wiegi yai fik du te wiegi yai mu elalubao, te kaya fik du dolali te mu dwalio, te bidigo tuabo usu egobeo,” wali.

⁴ Tialima, Genuai Bidigo po e dali enabolo manio. Te po e tiwai, ⁵ “Ena Genuai Bidi, ena duga Israelgo God, eno po obao, eno te Juda meba sela sanama, augwali te Babilon to kantriba pali, tialima, eno homugo augwali te wiegi yai ni kayago du tiwai dao. ⁶ Te eno augwali bugagia tonalu, te augwaliba wiegi yai se yaibao. Tama augwali eno te e toba ma odasa asaibao. Te eno augwali dau walama, te eno augwali aiyaba me elalugobeo. Te eno augwali bulama, te eno augwali me digagobeo. ⁷ Te eno augwaliba homu kolesaga mobaso, augwa te tiwai koneaibao, ena digi ena Genuai Bidi bidibao. Te augwali enaba ma asiyu, te enaba homu kea peyu bidaibao. Te augwali eno hani we bidi mu pedalaibao, te ena augwa God bidaibao,” wali.

⁸ “Te ena Genuai Bidi, te eno Juda king Sedekaia dali, te aga ofisa dabebe me dwai se

* **24:1:** 2 Kin 24:12-16; 2 Sto 36:10

eyu, te Jerusalem augwa page bulude bidalubo we bidi dabeba me, ma te Isipba pali hani bidiba dwai sę yaibao. Te hani dabeba eno dwai sę ilaibao, te bidigo ni kaya fikbolo dwai sę ilama, te bidigo tusabo dwai mu ilali tiwai yaibao. ⁹⁻¹⁰ Te gasa bulu tọ kantri tigidali we bidigo te sę eno te Juda dabeba yali po odolama, te augwali wi elama, nogo hogwayu, te dwai noma saibao. Tama eno te boi bidi dabe tagala palama, te augwali ela muagasaibao, te augwali nasigo isiyu, me te dwai gasigo augwali dolama isaibao. Tama eno augwali meba te tọ kantri dabeba tedela palaibao. Te tama tebo kolesagago te eno augwaliba me te augwa wai nọ dabeba mani tode bidibadi mu silaibao. Tama eno te Juda dabe sela sabo te tọ kantri we bidi dabego, te augwali Juda dabeba dolama posobo po waibao. Me te gagali po wabo tiwai yaibao. Tama te we bidi dabego te augwa boi bidiba digi i ola mabo po wabo sogo, te augwa te tiwai po waibao, 'Dage te Juda dabe dolali tiwai gilama dolomainao,' te po waibao," wali.

25

King Nebukatnesargo te Juda dolaiba po wali

¹ Genuai Bidigo po te Juda tigidalide elalubaso, tama agai te po Jeremaiabolo mawai, te Josaiago ogwa Jehoiakim te kibu be me si me side te Juda king bidali. Te sogo te Nebukatnesar te Babilonde te kibu be delide mu te king bidibo sogo dao. * ² Profet Jeremaiago te po te tigidali

* **25:1:** 2 Kin 24:1; 2 Sto 36:5-7; Dan 1:1-2

Juda me Jerusalem we bidiba pusali. Agai te tiwai po augwaliba wai dao. ³ “Josaiago kibu be nogo si olama, sagago selade gagalama, te Emongo ogwa, te Juda king bidali, tama megi e sogoba usu nagasu, te kibu be bidi sese deli olama, sela elalubao. Tama te kibu be dabede ena Jeremaia, eno te Genuai Bidigo enabolo mani po pusudu geali. Tialima, dagego odobo hagela yai dao. ⁴ Hauwa sogo polobadu Genuai Bidigo profet dabe, te aga se bidi dabe, dageba tagala paludu geai, tialima, dagego hagoma eyu, te augwaligo poba olo sagana mubeo. ⁵ Te profet dabego te tiwai po wali, ‘Dage deli deligo homu begelama, te dagego dwai sunumi wali pabo tagalama, te dagego dwai kolesaga ebo me tagalao. Dagego te kolesaga tagalobaso da, teda Genuai Bidigo duga waj nq dabeba te polobadu mu mani tqde bugagia bidimainogo ilaibao, te tq te dage Israelgo tq sesemane sogo elaludaibao, te po wai dao. ⁶ Dagego te gasa god wali me pisama, te augwaliba lotu weyu, te augwaliba se me elamuo. Tama dagego te tibo god dabe piksa me nigiyu, te ena haliga sebe ilibo se me igio. Te dagego eno po wali peyu da, teda eno dwai se dageba me egobeo.’ ⁷ Te profet dabego eno te po pusali, tialima, ena Genuai Bidi, eno po dolo dagebolo obao, dagego eno po me odobeo. Menio. Dagego te tibo godigo piksa dabe nigiyu, te dagego ena haliga sebe ilai dao. Tama tebo kolesagade, te duga digi duga dolobo se ebo dao,” wali.

⁸ “Tama tibaso, ena Tigidali Bomo Elalubo Genuai Bidi, eno te po obao, dagego eno po wali

me pabeo. ⁹ Tama tialima, odao. Ena Genuai Bidi, eno te not badu bidibo Israel hani isawai bage hani tigidali i waibao. Tama me, te eno ena se bidi i waibao, te king Nebukatnesar, te Babilon bidi dao. Tama eno te hani dabe odasa aselama, te e Juda dabego to dolama, te to pade bidalubo gasa we bidi hani dabe me dolaibao. Eno te not badu hani dabego augwali mu dola silimainogo elama, tama augwali sesemane sogo doludaibao. Te gasa hani we bidi dabego subo sogo da, te augwali dwai noma mu siyu, wi umabo mu yaibao. ¹⁰ Tama eno te bugai haliga ebo me, pemene homu ebo kolesaga me, te bidi dabego we sabo kolesaga me mu silimainogo yaibao. Tama te wit halulu pabo se ebo me meniam, te wit halubo masigi dabe kidagalo wali mu meni yaibao. Tama te pesagede te lam sole ula me egobeo. * ¹¹ Te to tigidali dolama, te dwai olo pesage naga elalueibao. Tama te hani we bidi dabe te kingo se olo ebo bidi tiwai te Babilonde bidaludubadi, te kibu be bidi sese sela olama, ngo si, te 70 yia bidaibao,” wali. *

¹² “Te bidi sese sela olama, ngo si kibu be, te 70 yia silibo si da, teda ena Genuai Bidi, te eno te Babilon kingba me te aga we bidi dabe dwai dene mawaibao, te augwaligo yali dwai kolesaga wei ponaibao. Tama eno te Babilon to kantri dolaibao, te to Kaldia dao, tama te Babilon to sesemane olo mu elalua paibao. ¹³ Jeremaiaگو te eno Babilonba yabo se po tigidali pusali, te augwaliba dwai dene mawaibao wali. Te se

* **25:10:** Jer 7:34; 16:9; Ped 18:22-23 * **25:11:** 2 Sto 36:21; Jer 29:10; Dan 9:2

dabe yabo po te Jeremaia bukude elalui. Te eno tigidali tɔ kantriba yabo po te bukude wai elalubo dao. ¹⁴ Te eno Babilon dabeba dwai dene mawaibao, te augwa yali dwai kolesaga wei ponaibao. Te tɔ kantri hauwa bomai kingo te augwali aiyaba elaluama, te augwalibolo kalabus sɛ mawaibao,” Genuai Bidigo te po wali.

Godigo te tigidali hani we bidiba dwai dene mabo sɛ yaibao

¹⁵ Genuai Bidi, Israelgo God, agai enabolo te tamapo wali, “Jeremaia, te eno tolalubo kap waingo, te enohaliga sɛbɛ usu sai elalubao. Te kap selama, te nageeno te tigidali tɔde bidibo we bidi hani hauwaba tagalapalama, nago augwali te kapde ɛi tumainogo ilageameo. ¹⁶ Augwa tubo si da, teda augwali te wabo pabo bidi tiwaipedalama, te dwagila mu bilaibao. Magi baso meni, enote boi bidi tagala palama, augwaliba hwɛagasomainogoelama, augwali dolaibao,” wali.

¹⁷ Tialima, eno te kap wain Genuai Bidigo nogodeselama, ena te haniani we bidi hani dabeba pelama, teaugwaligo tumainogo yai dao.

* ¹⁸ Hasia bolo ena te Jerusalemba pelama, te Juda tigidali taunba me peyu, teking dabeba me tobolu bidi dabe dali pali, te augwaligoɛi tumainogo yali, te tɔ kantri Juda mu dolama, te tɔolo mu tama elalumainogo yaibao. Te

* **25:17:** Te Jeremaia go te we bidi augwalibolo te kapde ɛi tuageameo wali po, agai po te tiwai begelama wai, agai te po hanilama weyu, Godigo te augwa yali kolesagade augwaliba dwai dene wei ponabo po wai dao. Te Jer Dɛi 46-51 tede me te po elalubo suao.

gasa Israel haniisawai we bidigo te kantri tō juda sulama, te augwalidwai midigi mu selama, te wi umabo yaibao. Tama te webidi dabego augwa boi dabeba dwai i ola mabo po wabosogo, augwa te tama po waibao, “Dage te Juda dabe dolalitiwai yagameo,” te sē dabe pedelai dao. ¹⁹ Tama enote kap te Isip kingba me mayu, te aga sē bidi dabeba, me te aga ofisa dabeba mayu, te aga we bidi dabebamawaibao, ²⁰ tama te Isip tomode bidali gasa hani webidi tigidaliba mawaibao. Tama eno te tō kantri Us kingtigidaliba me mayu, te tō kantri Filistia king tigidalibamawaibao. Filistiade te tama tō pedai distrik elalubao, Askelon, me Gasa, me Ekron, me tō pedai distrik Asdottede me bidali we bidibolo mawaibao. ²¹ Tama eno tekap wain aī te tō kantri Idom, me tō kantri Moap, mete Amon we bidi dabe me, tama mawaibao, ²² tamame te tigidali Tair kingba, te Saidon king, me te tamuāī u badu pedai badu bidibo hani dabebolo mawaibao, wali. ²³ Tama eno te Dedan dabeba mayu, me te Temadabeba, me te Bus dabebolo me mayu, tama te tobolunisi duasabo we bidi dabeba mayu yaibao. ²⁴ Tamaeno te tigidali Arebia king hani dabe mayu, te hanianiking dabeba, me te olo tō masigide bidibo we bidi dabemawaibao, ²⁵ te tigidali Simri king dabeba, me te tōkantri Elam, me kantri Midia dabeba mobadi, ²⁶ tama tetigidali not badu bidibo tō kantri king dabeba me mobadiyaibao, te augwali digibulu bidibo, ma te pāde bidibome, te tagalao. Eno te tigidali king te tigidali tō kantribamenama, te augwali tumainogo yaibao. Tama nosali, te Babilon kingo

me tumainogo yaibao.

²⁷ Tialima, Genuai Bidigo enabolo te tiwai po wali, “Jeremaia, nago te we bidi hani dabeba te po mao. Ena Israelgo God, ena Te Tigidali Bomo Elalubo Genuai Bidigo eno te tama po dagebolo obao, ‘Dagegotuiyao. Te umabo hauwa tulama, te dage geqelama, buguyu, te tqba tulaluama, te dage munu mahodalugobeo. Magi baso meni, eno te boi bidi dabedageba hwimainogo tagala palama, te dage dolaibao,’ wali. ²⁸ Tialima, Jeremaia, te augwaligo te kap nago nogodesisabaso da, teda nago te tiwai po augwaliba wao, ‘Ena Tigidali Bomo Elalubo Genuai Bidi eno te po obao, dagegoselama, tuiyao. ²⁹ Eno te tigidali tqde we bidiba dwaidene mabo se yaibao. Tama eno te se te Jerusalemdegagalaibao, te eno taun elalubao. Tama dage Jerusalembage, dagego homugo te eno dage ela soaibao homueba, agawe? Mu menio. Ena Tigidali Bomo Elalubo Genuai Bidigo eno te po obao, eno te boi bidi tagalapalama, te tq hani we bidi tigidaliba boi hwigi pomainogoyaibao.’ Nago te po augwalibolo pusao,” Genuai Bidigoenabolo te po wai.

³⁰ “Jeremaia, nago eno nagebolo te mani po tigidali pusao. Nago te we bidi dabeba te tama po walao,

‘Genuai Bidi aga bulu dagalude digi bidama,
tama aga we bidi dabeba genuai po daga mu
waibao.

Awe, aga gasagi yai tedali bulude bidiyu,
tama agai i wabogo dogoni te be kulukulu
wabo
tiwai yaibao.

Agai te tigidali tɔde we bidi i bomonama weyu,
te bidigo te wain wai agawaide i wabo tiwai
yaibao.

³¹ Agai te i wabo te tigidali tɔ habu mu usu
naibao.

Te i wabo page e tiwai dao.

Genuai Bidigo te tɔde we bidi tigidali po tɔ
ilaibao.

Agai te boi bidi dabe tagala palama,
te dwai kolesaga ebo we bidi dabe ela
muagasaibao.

Te Genuai Bidigo po dao.’ ”

³² Tigidali Bomo Elalubo Genuai Bidigo po ma
weyu, te po wai,

“Odao, tigidali tɔ kantri dolaibao.

Te sɛ te tɔ kantri me delide galasa,
pidubadi genama,

te tigidali tɔ kantri mu usu naibao.

Te dolobo sɛ te wali moni bage tiwai,
me te tulubage tiwai digibulu bulude hogo-
dama,
te tigidali tɔ pedai habu usu nama bilaibao,”
wali.

³³ Tama te sogo Genuai Bidigo te we bidi hauwa
ela munama, tama augwa tigi dabe te tigidali tɔ
badu munalua paibao. Tama augwalide hobede
elama gela wabo bidi meni eyu, te augwali tigi
pubulabo bidi me bidigobeo. Menio. Te tigi dabe
te tɔde yowi di munalua pabo tiwai yaibao.

- 34 Dage tobolu bidi dabe, me we bidi tonalubo
bidi
dabe,
dage gela weyu, hobede dwai mu yao.
Te dage ṭba degasa dulama, hogogobe paibao.
Magi baso meni, meḡi da, te boi bidi dabe
aselama,
te dage ela munama, te bidalubo we bidi
dabe
sela s̄abo sogo elalubao.
Te dage tulaluama doloyu,
te wiegi yai t̄go nigai sospen t̄ba tulaluama
dolobo
tiwai yaibao.
- 35 Tama dage tonalubo bidi dabe, te dage wi
pelama,
geme dula sigi pabo pesage meni yaibao,
te dolobo s̄e dageba ela somainogo
te tama tebo usu me egobe dao.
- 36 Megi da, te sipsip tonalubo bidi dabe gela
weyu,
homu dene dwai mu yaibao.
Magi baso meni,
Genuai Bidigo te augwa sipsip dabe nosai tubo
pesage
dolai baso.
- 37 Genuai Bidi te haliga s̄b̄e umagia elama,
te sipsip dabe dua tegaluama bidibo te wiegi
yai
kala koliai pesage dolaibao wali.
- 38 Genuai Bidi hogodasa asali,
te laion aga geme dulaluama asobo tiwai
yali.
Genuai Bidi te haliga s̄b̄e mu elama,

te boi bidi Juda dabeba hwiagasomainogo
yaibao.
Tama tialima, te to kantri mu dolama,
te dwai olo pesage pedelaibao.

Genuai bidi dabe me we bidi augwaligo te Jeremaia go po sela sawai

26

(Dai 26–36)

*Te we bidi augwaligo Jeremaia ela muabo
homu yali*

¹ Te Jehoiakim, te Josaiago ogwa, te Juda king
pedelali sogo, Genuai Bidigo Jeremaia bolo te
tiwai po wali, * ² “Ena Genuai Bidi, eno po obao,
nage te eno be mesalo obo tomoba pelama, te
bidi sisinibo pesageba doligi pelama, te Juda taun
we bidi dabe tigidaliba po pusao, augwali te eno
be tomoba lotu wainogo asaibao. Eno nagebolo
mani po tigidali, te nago augwaliba pusao. Nago
po deli me tagalamu dao. ³ Te nago eno po
tigidali bugagia pusubaso da, teda te we bidi
deli deligo nago poba olo bugagia munama, te
homu begelama, te augwa ebo dwai kolesaga
tagalaibawe, te dago sueibao. Augwaligo tama
tiyu da, teda eno homu hasegelama, te eno
augwaliba yainogo yali se tagalaibao, te augwa
yali dwai kolesaga wei ponainu tiaibao. ⁴ Nago
te po augwaliba mao, ‘Genuai Bidigo dagede te
tiwai po elalubao. Dagego Genuai Bidi eno po

* **26:1:** 2 Kin 23:36–24:6; 2 Sto 36:5–7

odama, tama eno dageba mani bomo yai po wali pao,' wali. ⁵ 'Te eno se bidi, te eno profet dabego, dagebolo mabo po tigidali te wali pao. Hauwa sogo eno te profet dabe tagala palama, te dageba po pusagasali, tiali goli, dagego augwaligo po wali me pabeo. ⁶ Te dagego eno po wali pisabaso da, teda eno te eno e be dolaibao, te eno polobadu te Silo taun be dolali tiwai yaibao. Tama te gasa to kantri we bidi dabego augwa boi bidi dabeba dwai po wabo sogo, augwa te tiwai po waibao, "Dage dolobaso, te Jerusalem dolali tiwai yao." Augwaligo te po waibao.' Nago te po te Juda we bidibolo pusao," Genuai Bidigo Jeremaibolo wali. *

⁷⁻⁸ Tialima, Jeremaia hogodama, te Genuai Bidigo beba pelama, tama Genuai Bidigo agai te we bidi dabeba pusumainogo yali po tigidali pusali. Tama te pris dabe, me profet, me te we bidi dabego te po odali. Tama Jeremaia go te po ola silibo si da, tigidaligo aga pageabi yagaselama, te po walio, "Nage isaibao," wali. ⁹ "Magi baso nago te dwai po te Genuai Bidigo nogide pusubawe? Te Silo dolali tiwai gilama, te be dolaibao po nago me wagio. Te taun dolama, tama tede bidi me bidigobeo, te po me nago obao, te tiwai po nago me wagio," wali. Te Genuai Bidigo bedede bidali we bidi tigidali, augwaliaselama, te Jeremaia bobegela sagasalio.

¹⁰ Te sogo Juda tobolu bidi dabe te kingo bedede bidalu, te se yali po odalio. Tialima, augwali hogodasa pelama, te Genuai Bidigo beba ugwa

* **26:6:** Jos 18:1; Tib 78:60; Jer 7:12-14

holali. Tama augwali te augwa bulu pesagede dugawali, te nogi Gesi Sunumi da wabo sunumi pade elaluai dao. ¹¹ Tialima, te pris dabego me, profet dabego me, te po te tobolu bidiba, me te we bidi dabe tigidaliba te tiwai po wali, “Te bidi isimainao, magi baso meni, agai te po wai, te taun dolaibao. Duga digi agai te profet po wali odai dao,” wali.

¹² Tialima, Jeremaiaگو te tobolu bidi dabe me te tigidali we bidi dabego po wei ponoyu, te po wali, “Genuai Bidigo digi ena tagala palama, eno dagego te odali profet po pusagasali. Aga digi po weyu, te be me te taun dolaiba po wai dao.

¹³ Tama tialima, megı da, dagego te duga bilibo kolesaga dodolao. Tama dagego te Genuai Bidigo po wali pao, te dena God dao. Te dagego tama tibaso da, teda Genuai Bidigo homu hasegelama, tama agai dage dolabo se me egobeo, te agai po weyu, te se yaibao po wali. ¹⁴ Tialima, ena da, te duga nogode bidibao. Tama dagego enade magi se me deli yainogo, tama dagego homugo te kole-saga wiegi yai doloba pai da homu ebaso da, teda dagego te se eyu naga yao. ¹⁵ Tialima, eno homu dagego te tiwai konemainogo ebao. Mu tamao, Genuai Bidigo digi ena tagala palobaso, te ena aselama, te eno pusali po dageba pusagasalio. Tama te ena dagego ela mubaso da, dagede te magi dwai se deli me isawai bidi odolali elali, te sege elalueibao. Tama te dwai se yali te taunde elalu, te tigidali taun we bidi dabede te sege elalueibao,” Jeremaiaگو te po wai. ¹⁶ Jeremaiaگو po ola silibo si da, teda te tobolu bidigo, me te tigidali we bidigo te pris dabeba me te profetba

te tiwai po wali, “Te bidigo te dago God Genuai Bidigo nogide te po pusalio. Agai dwai sê me elalubeo, tama tialima, dago aga me ela mugobe dao,” te po wai.

¹⁷ Tialima, te Juda genuai bidi meba dolugulama, te we bidi augwaliba te tiwai po walio, ¹⁸ “Polobadu, te Hesehia Juda king bidali sogo, te profet Maika te taun Moreset bidigo te Juda dabeba te tiwai po pusai, ‘Tigidali Bomo Elalubo Genuai Bidigo te po wai, te Jerusalem nai tigidali dolama, te pobeke bage du holobo tiwai pedelaibao,’ wai dao. ‘Te Saion olo tō bulu pedelama, te bidi dabego tede gi bulaibao. Tama te bulu dude ni dulu pedelaibao, te Genuai Bidigo be elaluali madi te tama tiaibao.’ * ¹⁹ Maikago te tiwai po obaso, te Hesekiago me tigidali Judago aga ela muai da, agawe? Mu menio. Hesehia wi elama, te Genuai Bidi dologoba pelama, te Genuai Bidiba hanaluama, te agaba te olo mu tau sabo wiegi yai kolesaga emainogo yali. Tama Genuai Bidigo homu hasegelama, te agai augwaliba yaiba po wali sê te ebeo. Tialima, megî dago te Jeremaïabolo yainogo ebo kolesagago da, te daba digi genuai sêgê sesaibao,” te tama po wai.

²⁰ Nosali bidi me deli, aga nogi Uriago, te Genuai Bidigo nogide po pusali. Uria aga te Semaïago ogwa, aga te taun Kiriath Jearim bidi da. Agai te po weyu, te Jerusalem me Juda dolaibao po wali, te Jeremaïago wali po tiwai wai dao. ²¹ Tama te king Jehoiakim dali, te tobolu bidi dabe me, aga ami bidi dabego dali Uriago

* **26:18:** Mai 3:12

te po odolama, tialima, te kingo aga ela muabo sunumi gegali. Tialima, Uriago kingo te se yabo po odolama, te aga wi ebaso, te Isipba wi pai dao. ²² Tialima, king Jehoiakingo Elnatan tagala palali, te Akborgo ogwa, te bidi meba dali, Isipba palio. ²³ Augwaligo te Uria selama, aga te king Jehoiakimba odasa asai. Tama kingo po obaso, te bidi dabego Uria te bainat hwago elama, tama augwaligo aga tigi te olo bidi dabego gu pageba sawai dao.

²⁴ Tialima, te we bidi augwaligo te Jeremaia ela muainogo yali sogo, Ahikam, te Sefango ogwago, te Jeremaia tau selama, te augwaligo agade dwai se me ebeo.

27

Tigidali to kantri te king Nebukatnesar dologode elalueibao wali

¹ Te Sedekaia, te Josaiago ogwa, te Juda king pedelama bidali sogo, Genuai Bidigo ena Jeremaibolo * ² te tama po wali, “Te ni nami pedai selama, te kukulu delage sobadi elama, tama te nigilama, te bidi dabego te se ebo bulmakau mageba mubo tiwai yao, tama te nai dabe te naga magede digi domao. ³ Tama nago te po te Idom kingba toliyu, me te Moap kingba, me Amon kingba, me Tair kingba, me Saidon king dabe me po ola tolao. Te king dabe augwa ofisa bidi dabe te Jerusalemba aselama, te Sedekaia dali po miagasaibao. Tama te sogo nago te eno po augwaliba pusao, tama augwaligo te augwa

* **27:1:** 2 Kin 24:18-20; 2 Sto 36:11-13

kingba wagi paibao. ⁴ Te bidi dabeba te po walao. Ena te Israel Godigo obao, ena Tigidali Bomo Elalubo Genuai Bidigo eno e tama po dagego genuai bidi dabe dali elalubao, ⁵ ena digi eno e t̄q ena genuai bomogo nigali, tama me te eno te we bidi dabe nigali, me te t̄qde bidalubo hasa sibi nigali. Eno digi ena homu wali peyu, eno te bidi dabe augwaliba t̄q dobabo dao. ⁶ Megi da, eno te dagego t̄q kantri dabe te ena s̄ bidi mawaibao, te Babilon king Nebukatnesarbolo mobao. Tama me te eno tigidali bulu uni hasa sibi me agaba menama, te aga dologode bidaibao. ⁷ Tigidali hani we bidi te aga dologode elaluama, te nosali augwali aga ogwa dologode bidama, te agai waigo w̄ai n̄q̄ dabe dologode me bidaibao. Augwali te Babilon dologode bidada pedubadi, te eno Babilon dolabo bodolu muani sogoba usu naibao. Tama te sogo te tigidali t̄q kantri bomai king dabego te Babilon aiyaba elaluama, te augwa olo s̄ ebo bidi dabe tiwai mu pedelaibao,” te po wai dao.

⁸ “Tialima, te t̄q kantri we bidi me deligo te king Nebukatnesargo augwali tonalubo hagela homu eyu, te bidigo bulmakau tonalu, te ni nami pedai aga mageba munama, te aga s̄ emainogo ilibo hagela ebaso da, teda t̄q kantriba eno dwai dene umagia mu mawaibao. Te Genuai Bidi eno te boi bidi tagala palama, augwaliba hw̄iagasomainogo yaibao. Te augwa nai s̄q̄ pelama, te augwali dwai gasi me saibao. Te tama kolesagade eno te king Nebukatnesargo te augwali te t̄q kantri we bidi mu silimainogo ilaibao. ⁹ Tama tialima, dage king dabego te profet dabego poba me te

osola subo bidigo po, me te na yali po page pusubo bidigo poba, me te mada bidigo poba me olo munama igio. Te bidi dabego te tiwai po weyu, dage te Babilon king dologode bidigobeo waibao. ¹⁰ Tiali goli, augwaligo dage tibo po ola mobao, tama dagego augwaligo po homu daų obaso da, teda eno dage te duga page bulu mude digibulu sela saųwaibao. Tama dage mu dolaibao. ¹¹ Tialima, te tq kantri bidi hani dabe me deligo te Babilon kingo augwali tonalumainogo eyu, te bulmakau te bidigo aga magede te ni nami pedai munama, te aga se ebo tonalumainogo ebo tiwai ebaso da, teda eno te we bidi dabe te augwa tqde bugagia bidimainogo eyu, augwa gi se emainogo yaibao. Ena Genuai Bidigo eno te po wai dao.”

¹² Tama ena Jeremaiaگو, eno te tobage deli po naga te Juda king Sedekaiabolo me pusali. Eno agabolo te tiwai po wai, “Dage Juda te dagego mage te ni nami pedaiba mubo tiwai elama, te king Nebukatnesar, me aga we bidi dabe, augwaligo dage tonalumainogo ilao. Te dagego te tiwai eyu da, te dage bugagia bidaibao,” wali.

¹³ “Genuai Bidigo te po walio, te we bidi hani me deli te Babilon king dologode bidibo hagela homu ebaso da, teda te boi bidi dabego augwali ela muagasomainogo yaibao, tama augwali te nai meniamana, isibadi, te dwai gasi selama isiyu yaibao. Tiyu, nage te naga we bidi dabe dali hagoma ebaso, tama te se dabego dage dolobo dao. ¹⁴ Tama tialima, dagego te dage Babilon king dologode bidigobeo po wabo profet dabego po me odogio. Augwaligo dage tibo po naga ola mabo dao. ¹⁵ Ena Genuai Bidigo, eno po

dolo obao, eno augwali me tagala palobeo, tiali goli, augwaligo eno nogide tibo po pusubao. Te dagego augwaligo po wali pobaso da, teda eno dage te duga tq kantride sela şanama, te dage mu dolaibao. Tama dagebolo te profet po pusali bage, augwali me dolaibao,” eno te po te king Sedekaiabolo wali.

¹⁶ Tama eno te Genuai Bidigo po te pris dabeba, me te tigidali we bidiba, te tiwai pusali, “Ena Genuai Bidi, eno po dolo obao, dagego te tama tiwai po wabo profet dabego poba olo me mugio, ‘Te pade tama augwaligo te Genuai Bidigo bede tigidali nai sela pali, te Babilonde munolubo nai dabe, tamadi tama augwaligo te Jerusalemba ma selasa asaibao.’ Te profet dabego dage tibo po naga ola mobao. ¹⁷ Dagego augwaligo po me odogio. Tiyu, te taun tigidali mu dolabuo. Te dage Babilon king dologode bugagia bidibaso da, te dage bugagia bidaibao. ¹⁸ Te augwali profet mu tama te Genuai Bidigo po augwaliba mabo da wida, teda augwaligo te Tigidali Bomo Elalubo Genuai Bidiba hanalu, agai te boi bidi dabego te Genuai Bidigo bede me munalubo doado bage, me te kingo bede munalubo doado bage dabe, me te Jerusalem tigidali pedai habu badu elaluali doado bage selama, te Babilonba me sela pigio po wao,” eno te po wali.

¹⁹⁻²¹ “Magi baso meni. King Nebukatnesar te Jerusalemba aselama, te king Jehoiakin sali, te Jehoiakimgo ogwa, tama agai te Juda tobolu bidi dabe me, te Jerusalem tobolu bidi dabe me selama, tama agai augwali Babilonba kalabus igi peyu odasa pali. Tialima, agai te wiegi yai

nai meba te Jerusalemde elalumainu yalio. Agai te brasgo nigali genuai pos dabe sabeo, tama augwa te brasgo nigai tang ʔi tubo genuai nai me sabe, tama augwa te brasgo nigai te dwasianu ʔi tubo tang dabe gasaba bilabo nai dabe, te me sabeo. Tama me agai te eno bedede gasa nai dabe me sabeo, te kingo bedede me, te tigidali Jerusalem pedai badu elaluali nai me sabeo. Tialima, ena God, dage Israelgo Genuai Bidi, ena Tigidali Bomo Elalubo Genuai Bidigo, eno te tiwai po dageba wabo dao. ²² ‘Te boi bidi dabego te nai dabe doado bage selama, te Babilonba selama paibao. Tama te nai te doado bage te Babilonde munalubadi, tama eno augwaliba homu kone ma palobo sogo me deli teba ma yagasaibao. Tama tebo sogo te eno augwali ma sela aselama, te augwali Jerusalemde ma munalueibao,’ te po Genuai Bidigo wai dao,” wali.

28

Hananiago te we bidi dabe tibo po ola mawai

¹ Te kibu be me si me si wabo te Sedekaia te Juda king bidali, tama te kibu be te polua a naga wabode, te taun Gibeon bidi me deli, aga te profet Hanania, te Asurgo ogwa, aga te Genuai Bidigo beba asama, tama po me deli te Jeremaibolo me, te pris dabeba me te we bidi dabego gedude pusalio. Agai te tiwai tama po wai, ^{*} ² “Da Israelgo God, aga Tigidali Bomo Elalubo Genuai Bidigo, agai te tiwai po walio, ‘Te Babilon kingo dage tonalubo, te bidigo ni

* **28:1:** 2 Kin 24:18-20; 2 Sto 36:11-13

nami pedai te bulmakau mageba munama, te bulmakau tonalubo tiwai ebao. Tialima, eno te ni nami pedai dage magade munalubo togola sawaibao, te agai dage mu ma tonalugobeo. ³ Te kibu be si silisabadi, tama te eno bedede tigidali nai te eno ma saibao, te Nebukatnesargo Babilonba sela pali nai dabe selama, tama eno te Jerusalemba ma sesaibao. ⁴ Tama me eno te king Jehoiakin saibao, te Jehoiakingo ogwa, te gasa Juda dabe te Babilonba kalabus igi pali bage me selama, tama eno augwali ma odasa asaibao. Magi baso meni, eno te Babilon kingo dage mageba muani ni nami pedai togwa sawaibao. Ena Genuai Bidi, eno te po wai dao,'” te bidi Hananiago te po wali.

⁵ Tialima, profet Jeremaïago te profet Hananiago po te pris dabego gedu, me te Genuai Bidigo be pade dolalubo we bidi dabego gedude, te agai po wei ponai dao. ⁶ Jeremaïago te tiwai po wali, “Mu tamao, eno homugo Genuai Bidigo nago wabo po tiwai emainu yali. Genuai Bidigo te profet po wabo mu pedalumainogo homu yalio. Tama aga bedede nai dabe te somainogo, tama te Babilonde bidibo we bidi dabe ma odasa asaiba homu ebo dao. ⁷ Tialima, megida, nago me te tigidali we bidigo te eno gasa po wabo odao. ⁸ Te polobadu digi gagalasa, te megida e sogoba usu nagasobao, te da i badu elalubadi, te polasa pedelali profet dabe, augwaligo te tiwai po wai, te hwinama dolobo se genuai me, dwai gasi me, te we bidi hani hauwaba pedelama, te genuai to kantri dabeba me pedelaibao wali. ⁹ Tialima, te profet me deligo te we

bidi bugagia dugulalueibao po obaso da, teda te mu po wabowe, ma meniwe, te dago konebeo. Tialima, te nosali, te po mu pedalubaso da, teda dago koneaibao, mu tamao, Genuai Bidigo po te profetba menama, te aga tagala palobaso asai yali homu ebo dao,” wali.

¹⁰ Jeremaiaگو te po obaso, tialima, Hananiago te ni nami pedai, te Jeremaiaگو magede domoalubadi digi te peda salio. Tama Hananiago te magede domoaluali ni nai pedai pepeda sawai dao. ¹¹ Tama aga te we bidi dabego gedude dolugulama, te po walio, “Genuai Bidigo te tiwai po walio, ‘Te tama deli kolesagade naga te Nebukatnesargo, te we bidi dabeba me te tigidali tq kantriba domonani ni nami pedai te eno alua sawaibao. Te kibu be si silisabadi, eno te tiwai yaibao,’ Genuai Bidigo te po wai,” Hananiago wali. Jeremaiaگو te po odolama, aga palio.

¹² Te profet Hananiago te ni nami pedai te profet Jeremaiaگو magede domoaluali te alua sawani te sogo me badu bidama gana nosali, Genuai Bidigo Jeremaiabolo te tiwai po mawai, ¹³ “Nage pelama, te po Hananiabolo pusugi pao, ‘Genuai Bidigo te tiwai po walio, “Nago te augwaligo ni nami pedaigo nigali ni nami alua sawani. Tiali goli, te tobage nai augwaligo aingo nigilama, te nago aluali ni nami hasegelama, elalueibao. ¹⁴ Ena te Israel God, ena Tigidali Bomo Elalubo Genuai Bidi, eno te tiwai po obao. Ena digi eno augwaligo aingo nigai domabo nai selama, eno te we bidi dabeba, me te tq kantri dabeba, muna muna paibao, te augwali Babilon king Nebukatnesargo olo se ebo bidi bidalueibao.

Tama eno te bulu uni hasa sibi tigidali me agaba mani, te augwali me aga dologode bidaibao,” Genuai Bidigo te po wai.’ Nago te po Hanani-abolo pusigi pao,” Genuai Bidigo Jeremaiabolo wali. ¹⁵ Jeremaia go te po pusulama da, tama agai Hananiaba te po ma wali, “Hanania, nago odao. Genuai Bidigo nage me tagala palobeo. Tialima, nago te we bidi dabe tibo po ola mobaso, te augwaligo nago po homude daŋ wali. ¹⁶ Tama tialima, Genuai Bidigo te tiwai po wali, ‘Mu tamao, te eno nage te tode mu silaibao. Te kibu bede naga nage isaibao, magi baso meni, nago pogo te we bidi dabe kekebaso, te eno po sela sawainogo ebo dao.’ ” Te po wali. ¹⁷ Te kibu bede digi te polua a naga olama, me badu si wabo side, te profet Hanania isai dao.

29

Te Babilonde bidibo Juda dabeba Jeremaia go pas asena tolali

¹ Jeremaia te Jerusalemde bidingu, agai te pas asenama, te Babilonba kalabus igi pelama bidalubo te Jerusalem tobolu bidi dabeba me, pris dabebolo me. te profet dabeba me, te Babilonde bidibo gasa we bidi dabeba me tolali. King Nebukatnesargo te we bidi dabe te Jerusalemde selama, te Babilonba kalabus igi pai dao. ² Jeremaia go te pas asena tolali sogo, te Babilon dabe te Jerusalembe aselama, te king Jehoiakin dali, te genuai we bidi hani dabe, te augwali Babilonba odasa pali sogo te pas asai. Augwaligo te king me aga ida dali sobadi, te

aga bede bidali ofisa dabe, me te Juda tobolu bidi dabe, me te Jerusalem tobolu bidi, me te tobage wiegi yai nai dabe nigibo koneai bidi dabe, te selasa pai dao. * ³ Te sogo te Juda king Sedekaiago te Elasa tagala palali, te Safango ogwa, dali Gemia, Hilkiago ogwa, te Babilon king Nebukatnesarba sela pali. Jeremaiaگو agai te asani pas te bidi sibolo mawai, te augwali sigo te Babilonde bidalubo hani dabeba sela paibao. Te pasde te tiwai po wai dao, ⁴ “Ena dage Israelgo God, ena Tigidali Bomo Elalubo Genuai Bidigo, eno te po obao. Dage Juda dabego, odao. Eno dage te Jerusalemde sela sanama, te Babilonba tagala palai dao. ⁵ Dagego duga be dabe sanama, te gi dabe bulama, te gide nai sela tuyu, bidao. ⁶ Te dagego we selama, te wai dabe ame nao. Tama nosali, dagego wai dabego we selama, te augwade digi wai pedalumainao. Dage te genuai hani pedelao. Dagego duga digi te dwasianu hani pedalumainogo ilamu dao. ⁷ Eno dage te megidi bidibo buluba odasa pali. Tama dagego te bulu tau sabo se eyu, bugagia bidao. Tama dagego Genuai Bidi enaba gedu haluasa po waiyo, te eno te bulu wiegi yai ilaibao. Magi baso meni, te bulu bugagia elalubaso da, teda dage me bugagia bidaibao,” te po wai. ⁸ “Ena dage Israelgo God, ena Tigidali Bomo Elalubo Genuai Bidi, eno po dolo obao, dagego te duga profet, me te osabo bidi dabego dage tibo po ola momainu igio. Te bidi dabeba waliyu, te dagego naa elama, te naa page dabolo pusao po wabo tagalao. ⁹ Te profet

* **29:2:** 2 Kin 24:12-16; 2 Sto 36:10

po augwaligo eno nogide pusaibao, te tibo po naga obao. Ena Genuai Bidi, eno po dolo obao, eno po augwaliba me mabeo,” wali.

¹⁰ “Ena Genuai Bidi, eno dageba mani po page e tiwai elalubao. Eno te 70 yia, te bidi sese sela olama, nogo si kibu bedede te dage Babilonde bugagia bidaibao, te tama daj ilali. Tama te tуди badu nosali, te Babilon dolaibao. Te sogo te eno homugo dage koneama, te dage eno Jerusalemba ma odasa paibao, te eno daj wali tau sabo poba usu naibao. * ¹¹ Ena Genuai Bidigo, eno te dageba tau sabo se te homude konea pali. Eno dageba wiegi yai bugagia ilaibao. Eno dageba dwai se ebo hagela homu ebao. Dagego te eno yabo se homu koneama, tama dagego te se pedelabo tonalua. ¹² Te sogo te dage ena paba aselama, te enaba i weyu, enaba gedu haluasa po waibao, te eno dagego gedu haluasa po odaibao. ¹³ Te sogo te dagego homu kolesaga sesego, me dagego kolesagago te ena gegebo se bomu mu eyu da, teda te dage ena pageba asobo usu yaibao. * ¹⁴ Ena Genuai Bidi, eno po dolo obao, te dage ena paba asomainogo ilaibao. Te eno dage bugagia wiegi yai ma bidimainogo yaibao. Tama eno dage tigidali habu badu te dage eno sela sanama, bidada pali to kantri usu nama, sesa bilaibao. Tama eno dage ma oda selama, te duga polobadu bidali buluba odasa asaibao,” wali.

¹⁵ “Dagego te po obao, Genuai Bidigo te profet dabe dage te Babilonde bidibo sogo mani po

* **29:10:** 2 Sto 36:21; Jer 25:11; Dan 9:2 * **29:13:** Bom 4:29

wabo dao. * 16 Tialima, Genuai Bidigo megi te tō kantri Juda tonalu. te Devitgo sia kingde dugulaluabo kingde homu kone palama, te agai duga abagi hani dabe, te dage dali kalabus pisawani hani dabede homu kone palama, tama Genuai Bidigo te tiwai po walio, 17 ‘Ena Genuai Bidigo, Tigidali Bomo Elalubo, eno te po obao, eno te Juda tō kantride bidalubo hani bidi dabeba boi bidi tagala palama, hwiagasaibao. Tama eno te nai dage menia sobadi elama, te dwai gasi saibao. Tama augwali te dwai ni kaya fik du walama, te bidigo tusa yabo tiwai yaibao. 18 Tama te gasa tō kantri we bidi dabego eno te dwai se te Juda dabeba yali po odolama, te augwali wi elama, dwai noma mu saibao. Tama eno te Juda dabe te gasa tō kantriba tedela palaibao. Tama te bulu kantri we bidi dabego te Juda dabe augwaliba dolobo se eyu, posobo po waibao. Tama te we bidi dabego augwa boi bidi dabeba dwai po wabo sogo, augwa te tiwai po waibao, “Dage te Juda dabe dolali tiwai gilama dolaibao,” waibao. 19 Ena Genuai Bidi, eno te se augwaliba yaibao, magi baso meni, augwaligo eno po sela sawani. Hauwa sogo eno te profet dabe tagala palama, te eno se bidi dabe, dage Israelba tagala palali, tiali goli, dagego augwaligo po me odobeo.’”

20 “Dage tigidali we bidi eno Jerusalemde sela sawama te Babilonba tagala palali, dagego ena Genuai Bidigo po bugagia odao. 21 Ena

* 29:15: Genuai Bidigo po augwali siba ma mu weyu, te profet hani dabeba wali po te ves 20-23 tede elalubao.

dage Israelگو God, ena te Tigidali Bomo Elalubo Genuai Bidi dao, eno homu te tibo profet si, me te Ahap, te Kolaiago ogwa, me te Sedekaia, te Maseago ogwa, te eno te tiwai po obao. Augwali sigo te eno nogide tibo po dageba pusubao. Tama tibaso, eno te augwali si te Babilon king Nebukatnesar nogoba mueibao. Tama agai te po waibao, te augwaligo te bidi si te augwa gedude digi ela mueibao. ²² Tama te dage Babilonde bidibo Juda dabe, te dagego abagi me deliba te dwai po wabo homu eyu da, dagego te tiwai po waibao, ‘Genuai Bidigo nage dolomainao, te agai Sedekaia de Ahap dali siba yali tiwai elama, te Babilon kingo augwali si te isiba ulai dao.’ ²³ Eno augwali si dolaibao, magi baso meni, augwali sigo te dwai kolesaga mu dage Israel tomode yalio. Augwali sigo te augwa abagi dabego we dabe dali pagela pilama, tama augwali sigo tibo po eno nogide pusali. Eno augwaliba te po me mabeo. Ena Genuai Bidi, eno augwali sigo kolesaga koneama, tama eno tede po pusubo dao. Eno po tama dao,” wali.

Jeremaiaگو bomai po te Semaibolo mawai

²⁴ Genuai Bidigo te tiwai po wali, “Jeremaia, nago te po te Semaia te Nehelam bidiba pusao. ²⁵ Ena Israelگو God, ena te Tigidali Bomo Elalubo Genuai Bidi, eno te po obao. Semaia, nago te pas dabe asenama, te Jerusalemba toloyu, te pris Sefanaibolo me tolali, te Maseago ogwa, te tigidali gasa pris dabeba me tolali. Nago asenani pasde te tiwai po wali, ²⁶ ‘Sefania, Genuai Bidigo nage daji ilama, nago te pris Jehoiada

hasegelama, te Genuai Bidigo be tonalua. Tama tialima, te esela pabo bidi me deligo te profet po pusubaso da, teda nago aga kalabus yabo se elalubao, te aga nogo saḡa dunama, te ain me deli aga dogonide domonao. ²⁷ Tama tialima, magi baso nago Jeremaia te Anatot bulu bidi hage yai meniwe? Te bidi agai dage tomode te po me pusubo dao. ²⁸ Agai da te Babilonde bidalubo bidi dabeba pas tolama, agai te tiwai po wali, “Dage te bobage sogo kalabus bidaibao, te dagego be senama, te duga gi dabe bulama, tama te gide nai sela tuao.” ’

²⁹ Pris Sefanaia go te Semaia go pas sali, tialima, aga te Jeremaia ba pelama, te pas nedali. ³⁰ Agai nedela silalio, tialima, Genuai Bidigo po Jeremaia bolo mayu, te tiwai po wali, ³¹ “Jeremaia, nago te tigidali Juda dabe te Babilonde kalabus bidibo haniba te pas tolao. Augwaliba te tiwai po wao, Genuai Bidigo te Semaia te Nehelam bidide homu kone palama, te po wali, eno te Semaia dageba me tagala palobeo, tialima, agai te profet po dageba pusubaso, dagego te tibo po homuba daḡ omainogo yai. ³² Ena Genuai Bidi, eno po dolo obao, Semaia te Nehelam bidigo dage kekelama, eno po sela sawainogo ebao. Tama tialima, eno te dali aga haniba me te dwai dene mabo se mu ilaibao. Te eno wiegi yai se te ena we bidi dabeba pedalumainogo ebo sogo da, te aga hani bidi deli me bidigobeo, te se dabe sumainu tiaibao. Ena Genuai Bidi, eno te po wai dao,” wali.

30

Genuai Bidigo wiegi yai sę aga we bidi dabeba yaibao wali

¹ Genuai Bidigo Jeremaiabolo po mayu, te tama po wali, ² “Ena Genuai Bidi, ena Israelgo God, eno te po obao, nago te buku me deli selama, te eno nagebolo mani po tigidali așao. ³ Ena Genuai Bidi, eno te ena we bidiba yabo sę dą ilali sogo elalubao, te Israel dabe me Juda te bugagia ma bidaibao. Te eno augwali te tų te augwa wų nų dabeba polobadu mani tųba ma odasa aselama, te augwa tų mu ma pedelaibao,” wali.

⁴ Genuai Bidigo te Israel dabe me Judade homu elama, agai te tiwai po wali,

⁵ “Ena Genuai Bidi, eno te po obao,
te we bidi dabe haliga dua tegaluama
bidibeo.

Menio.

Augwali wi umagia mu elama,
te augwali dwai gela mu wai dao.

⁶ Magi basowe? Te bidi dabego wai ame nabo dawe?

Tialima, magi baso eno suali tigidali bidigo
augwa

haligaba nogo mubawe?

Augwaligo te tama tebo te wego wai ame nainogo
dene

genuai ebaso ebo tiwai ebao.

Magi baso augwaligo gesabidi te gasagi yai tedali
dwai

mu pedaliyu,

te bidigo wi umabo ebo tiwai ebawe?

⁷ Homu dene mu ebao,

te dwai sogo mu me deli pedelaibao.
Te dwai sogogo te gasa dwai sogo ebo tigidali
aiyaba
elalueibao.

Eno we bidi dabe, te Israel dabe,
augwali te sogo genuai sege elalueibao.

Tiali digi, te eno augwali ma saibao.

⁸ Ena Tigidali Bomo Elalubo Genuai Bidigo, eno
te po obao,

te eno te boi bidi dabego te Israel dabe
mageba

domonani ni nami pedai alua sanama,
te eno augwali kalabus elaluali silimainogo
yaibao.

Tama augwali te gasa hani dabego olo se ebo bidi
bidali

tiwai munu ma me bidigobeo. Menio.

⁹ Te augwali ena Genuai Bidi,
augwa God dologode bidaibao.

Me eno te Devitgo hani bidi me deli augwaligo
king

nigilama,

tama augwali aga dologode me bidaibao,” te
po wai.

¹⁰ Genuai Bidigo te tiwai po wali,
“Dage Israel, dage Jekopgo hani dabe,
dage eno se bidi me se ebo we,
dage wi me elama, midigi igio.

Mu tama, eno dage digibulu bulude
te kalabuside bidibadi ma saibao.

Tama dage te duga toba digi ma aselama,
te bugagia dugulaluagameo.

Te niwai hani me deligo dage wi me iligobeo.

¹¹ Ena Genuai Bidi, ena dage dali bidibao,
te dage tau saibao.

Dagego te dwai se yali dao.

Tama eno dage dodolobo se igi menigi da,
te dolo menigi da.

Tama tibaso, eno dage e tode sela sawaibao.

Te eno dage augwali tomoba te tagala palobaso
bidigi pali to pedai kantri dabe te mu
silaibao.

Tialima, te dage eno me silimainogo egobeo.

Mu tama, te eno dwai dene dagebolo mawaibao,
tialima, eno te doloba pai kolesaga naga wali
peyu,

te eno dage dodolaibao,” wali. *

¹² Genuai Bidigo te tiwai po wali,

“Israel, te augwaligo nage dwagilama mu elama,
te nago genuai keni pedela sabeo.

¹³ Te nage tau somainogo enaba gedu haluasa po
wabo
bidi meni yai.

Te nage tigi usu ma ilabo marasin te menia sai
dao.

¹⁴ Te nago polobadu abagi wali bidi hani dabe,
augwaligo nage homu kegeda palama,
te homu godolo me ebeo.

Nago te dwai se hauwa yali te genuai sege
elalubao.

Tama nage eno dolama,
te sesena pai bidigo aga boi bidi dali ebo
kolesaga

* **30:11:** Jer 46:27-28

tiwai yali.

15 Nago te keni halubaso, te gela hauwa wabo tagalao.

Te keni me pedela sogobeo.

Nago dwai se hauwa yali, tama nago sege genuai elalubao.

Tama tiyu eno te kolesaga nageba ebo dao.

16 Tialima, mu tama, te hani dabego nage dolobo se ebao,

te augwa digi dolaibao.

Te nago boi bidi dabe augwali te digibulu buluba kalabus paibao.

Te nageba dwai se eyu,

te nago doado bage tigidali wi sali hani dabe,
te boi bidi dabego dwai se augwaliba elama,
te augwa doado bage dabe wi saibao.

17 Te nago boi bidi augwaligo te tiwai po waibao,
'Saion te olo nai tiwai elama, te mu dwaibao.
Te bidigo agade homu me egobeo,' te po waibao.
Tialima, ena Genuai Bidi, eno te tiwai po obao,
eno digi nago tigi usu ma ilama,
te nago keni pedela somainogo yaibao," wali.

18 Genuai Bidigo te tiwai po wali,
"Eno te olo mu tau sabo wiegi yai kolesaga te
Jekopgo
haniba elama,
augwali tau saibao.

Te augwaligo augwa bidabo be dabe senama,
te augwa tode bugagia ma bidaibao.

Tama augwa te Jerusalem taun ma dodolama,

te polobadu elaluali pesagede ma nigaibao.
Tama augwa te kingo be aga elaluali pesagede
ma sę
yaibao.

19 Tama te Israel dabego enaba buba hwi wabo
teębi
po waibao.

Te augwa teębi weyu, wiegi yai pemene yaibao.
Te eno augwali hani genuai pedalumainogo
elama,
te augwali dwasianu hani me bidigobeo.
Tama te gasa we bidigo augwali haniba te genuai
nogi
momainogo elama,
tama te hani dabego augwali nogi aiyaba
elalumainogo me egobe dao.

20 Te Israel dabe augwali te bomai hani elalu,
te polobadu bidali tiwai yaibao.
Te eno augwali tau selama,
te augwali te augwa tęde bugagia bidaibao.
Te eno augwaliba dwai sę yainogo ebo
hani dabeba dwai dene mawaibao.

21 Te augwa bidi dabe digi me deli te augwa
tobolu
bidi pedelama,
te augwa tonalueibao.

Ena Genuai Bidi, eno te po obao,
te ena digi eno te bidi ena pageba oda saibao.
Magi baso meni, te bidi dabe augwa homugo digi
te ena pęba asobo usu egobeo.

22 Tama dage Israel te eno we bidi hani mu
pedelama,
te ena dagego God bidaibao,” te po wai dao.

²³ Odao. Genuai Bidigo haliga sębę te dwai sę ebo
bidi dabeba pedelainogo ebo,
te bomai wali me tulubage te augwaliba
pedalubo
tiwai yaibao,
tama te poboge ebo bomai waligo te augwali
tobolu
aiyaba agabo tiwai yaibao wali.

²⁴ Genuai Bidigo haliga sębę me elaludu,
te agai yaiba homu yali sę tigidali ela siligi
paboba
usu naibao.

Te nosali dagego te sę page koneaibao wai dao.

31

*Te Israel dabe ma aselama, te augwa tqde digi
bugagia bidaibao*

¹ Genuai Bidigo te tama po wai, “Te eno bodolu
muani sogo yagasobode, teda ena te Israel hani
tigidali augwa God bidaibao, te augwali eno we
bidi hani mu pedelaibao. ² Ena Genuai Bidigo,
eno te po obao, te Israel dabe te boi bidide wi
pelama, te masigi tq kemi bulude bidali. Tialima,
eno augwali godolo elama, te eno augwaliba

wiegi yai se ebaso, te augwali toma nabo buluba soaibao,” wali. *

³ Genuai Bidi te digibulu buludu aselama,
te ena, Jeremaia ba pedelama, te tama po wali,
“Dage Israel, eno dage sesemane sogo godolo elama,

te eno wiegi yai kolesaga dageba ebaso,
te dage ena pageba asomainogo tebo dao.

⁴ Dage Israel, eno gedude dage te bidi dali pagela pisawai gesi we tiwai dao.

Tama te eno dage bomai hani we bidi ma pedalumainu yaibao.

Te gesi ogwa wego pemene elama, habidi eleyu,
te teabi wabo hani dabe dali pemene ebo tiwai dagego yaibao.

⁵ Tama dagego gesi wain gi te Samaria bulu du bagede

* **31:2:** Te ves 1 tedu galalasa pelama, te ves 22 te tomode elalubo po dabe te Israel we bidi augwalide wali po polobadu te kantri Israel te not badu te kantri Judade bidali. Te hani augwaligo dwai kolesaga ebaso, te Godigo augwali te boi bidi dabego te augwa to kantri bulu sela pelama, bidigi pomainogo yai, “te bulu kantri not badu dao.” (ves 8) Augwali te bulu kantride bobage sogo bidalio, tama megi da, Godigo te augwali ma odasa aselama, te tigidali Israel deli hani pedelama, te Godologode bugagia bidimainogo yalio. Samaria taun te (ves 5 tede wali) Israelde genuai taun elaluai. Te Efraim hanigo po ves 6; 9; 18; 20, tede elalubao, te Israel hani dabede aga te genuai hani mu me deli elaluai, te Godigo Efraim nogi ebo sogo, agai te to not badu bidali Israel hani tigidalide po olama te po walio.

nigaibao.

Tama duga digi te wain dabego ge du saibao.

⁶ Te sogo te Efraim hanigo bulu dude bidibo tonalubo

bidi dabego, augwa te tama i waibao,

‘Tegoba, da te Saion bulu duba pinao.

Da Genuai Bidiba pobao, dena God dao.’ ”

⁷ Genuai Bidigo te tiwai po ma wali,

“Te Jekopgo haniba wiegi yai pemene ebo tɛɛbi po wao,

te hanigo te tigidali gasa hani dabe edelama, polalubo mu dao.

Te enabolo genuai nogi mabo tɛɛbi weyu,

te tiwai po wao,

‘Genuai Bidi, naga we bidi dabe ma sao,

te me badu bidali hani Israel pedai dao,’ te po wao.

⁸ Mu tama, ena Genuai Bidigo eno te ena we bidi dabe

te tɔ kantri not badu,

me tigidali tɔ pedai badu selama,

te augwali ma odasa asaibao.

Te gedu widai dabe, me sɔɔɔ dwai, me te haliga elalubo

we dabe,

me te wai tega painogo ebo we dabe,

augwali me asaibao.

Te Israel genuai hani mu pedelama,

te augwali augwa tɔba digi ma asaibao.

⁹ Te eno augwali odasa asobo sogo, augwa gela weyu,

enaba gedu haluasa po weyu, tama asaibao.

Te eno augwali dodolo asu,

te augwali eno wiegi yai wẹ elalubo pe-
sageba
pedelama,
te eno augwali doloba pai sunumidu odasa
asu,
te augwali me tula mugobeo.
Eno te tama tiwai yaibao, magi baso meni, ena
te Israel
hani dabego Aya bidibao,
tama Efraim te eno gomunai wai tiwai dao,”
wali.
10 “Dage te me badu tọ kantri hani we bidi dabe,
dagego ena Genuai Bidigo poba bugagia olo
muao.
Tama dagego eno te po te digibulu bidibo we
bidiba
pusao,
te tamu ąi u badu bidibao.
Dagego te tiwai po augwaliba wao,
‘Genuai Bidigo te Israel dabe sela şanama,
tedela
palali,
tiali goli, agai augwali ma odasa asaibao.
Te agai augwali bugagia mu tonalu,
te tonalubo bidigo aga sipsip dabe
tonalubo tiwai ebo dao.’ Te po wao.
11 Ena Genuai Bidi, eno augwali te Jekopgo hani
dabe
ma saibao.
Awe, te boi bidi dabego bomogo augwaligo bomo
edelai
goli,
eno augwali te bomai boi bidi dabego
nogode

ma dobola saibao.

¹² Tama augwali te Saion bulu duba dolugulama,
te augwali wiegi yai pemene mu elama,
te i umabo mu udaibao.

Te ena Genuai Bidigo augwaliba te wiegi yai nai
mu
mobaso,
te augwali wiegi yai pemene yaibao.

Te augwaligo wiegi yai pemene ebo te nai witba,
me wain, me oliv wel, me te kibu sipsip
dabeba,
me eno mabo bulmakau dabeba te aug-
waligo homu
pemene yaibao.

Te wiegi yai mu pedalama,
te gi wē usu elalubo gi tiwai dao.

Te augwali dwai munu ma bidibeo.

¹³ Te sogo te wegi ogwa we wiegi yai homu
pemene
elama,
te tēabi po weyu, te gesi bidi me, monu dabe
me,
pemene yaibao.

Eno augwali homu dene ebo silama,
te augwali bugagia haliga tegalumainogo
yaibao.

Te eno augwali haliga nagame elama, dua digi
bidiyu,
pemene emainogo yaibao.

¹⁴ Te we bidi dabego ofa hauwa enaba selasa
asaibao.

Tama tibaso, te pris dabe augwa nai hauwa
elalueibao.

Tama eno te wiegi yai nai hauwa te eno we bidi
dabeba
mawaibao.
Ena Genuai Bidi, eno te po wai dao,” wali.

*Genuai Bidigo olo tau mabo wiegi yai kolesaga
te Israel dabeba yaibao*

¹⁵ Genuai Bidigo te tiwai po wali,
“Genuai gela wabo me, te hobede ebo po me,
te Rama taunde pedelaibao.
Te we Reselgo aga wai dabe isaide te hobedai gela
waibao. †
Te aga te we bidi dabego wiegi yai haliga penebo
aga
hagela homu yali,
magi baso meni, aga wai dabe tigidali te
munu
me bidibeo. *
¹⁶ Tialima, ena Genuai Bidi, eno po obao,
Resel, nage gela munu ma wagio.
Nago gedude gela ʻai hola sayao.
Nago gela odolali me wabeo. Menio.
Te nago hani wai dabe augwaligo boi bidi dabego
tq
kantri tagalama,
nageba ma asaibao.

¹⁷ Ena Genuai Bidigo eno te po obao,

† **31:15:** Resel te Jekopgo we, tama te Israel augwaligo homugo
te augwa auwa mosi da homu yali. Te Resel pubulali gū page
te taun Ramade elaluai. Tibaso, te hanigo po begelama weyu, te
tiwai po wai, Resel te taun Ramade bidiyu, te aga hani wai nq
wai puluba dabe hagawalio homu idubao, te agai homu dene ebo
gela umabo wabo dao. Te po wai. * **31:15:** Gag 35:16-19; Mat
2:18

nago homu te pedelainogo ebo naiba kone
palama,
tama te naga te hani wai dabe te augwa page
buluba ma asobo sogo tonaluagameo.

18 Te Efraim hani dabego gela wabo eno mu
odalio.

Augwa gela weyu, te tiwai po wali,
'Genuai Bidi, nago da keloago elali, te nago da
dodolali,
te bidigo te hagoma ebo ogwa bidi bulmakau
eliḃo
tiwai yai.

Genuai Bidi, nage naga dago God,
te da nageba ma asabo homu ebao.

Tama tialima, nago da odasa asao.

19 Dago nage tagalali, tiali goli, megi da,
dago haliga begelalio.

Te dago dena yali dwai se koneama, da hale mu
elama,
dago tobolu basi gulali.

Polobadu dago hani dabe augwali te gesi we bidi
tiwai
bidalu,
te dwai kolesaga hauwa yali.

Tialima, megi da,
da dena te dwai kolesaga yalide hale dwai
mu ebo
dao.'

Te Efraim hani bagego te po wabo eno odali.

20 Ena Genuai Bidi, eno te po obao,
eno Efraim te godolo mu yali, aga eno ogwa
dao.

Tigidali sogo eno aga nogi wedu,
eno agade homu kone yai.

Eno haliga agaba mu mudubadi ebaو.
Tialima, eno olo tau sabو wiegi yai kolesaga
agaba yai
dao.”

21 “Dage Israel, eno gedude dage te bidi dali
pagela
pisawai dwagi yai gesi we tiwai dao.

Tama dageگو te duga page bulu tagalabo sogo,
te dageگو wali pabo sunumi bugagia koneao,
tede te daji dabe ilao.

Magi basو meni, nosali te dage ma asobo sogo
dageگو
te duga sunumide muani daji sulama,
te sunumi bugagia wali pomainogo tama
yao.

Dage Israel, megى da, dage te duga taunba ma
asao.

22 Dage te ena wegi wai tiwai,
tiali goli, dageگو ena tudiba muani.

Mena sogo te dageگو haliga si ebo tagalama,
te enaba ma asaibawe?

Ena Genuai Bidi, eno gesى noma kolesaga te tqde
yaibao.

Te kolesaga e tama dao.

Wego digى te bidi pageabi elama, te agaba hanalu,
te aga godolo eba waibao,” wali.

*Genuai Bidigo we bidi augwali bugagia dugu-
lalueibao*

23 Israel hanigo God, aga Tigidali Bomo Elalubo
Genuai Bidi, agai te tiwai po wali, “Nosali eno
te kantri Juda bugagia elalumainogo yaibao, te
Juda dabe augwatq te augwa taunde bidaibao.
Te augwa te po waibao, ‘Nage Genuai Bidigo

bulu du, Genuai Bidi nagede bidiyu, te wiegi yai doloba pai kolesaga mu ebao. Genuai Bidigo nageba wiegi yai se bugagia mu emainao,' te po waibao. ²⁴ Te gide se ebo bidi dabe, me te sipsip tonalubo bidi dabe me, augwali te Juda dabego tode bidiyu, te taun dabede me bidaibao. ²⁵ Te bidi me deligo tigi bomo silibaso da, teda eno aga dau walaibao. Tama te bidi aga haliga sege elalubaso, te eno agai haliga usu naibao," wali.

²⁶ Tialima, ena, Jeremaia, ena hodaluama, tononobilibadi, te ena bugagia godege piali homu ebo dao. ‡

²⁷ "Ena Genuai Bidi, eno te tiwai po wai, eno tebodolu me deli munama elalubo, tama te sogo eno te webidi dabe, me te hasa sibi hauwa, te Juda tode me Israeltode pedalumainogo ilaibao, te bidigo gide se elama, nai hauwa pedalubo tiwai yaibao. ²⁸ Polobadu augwali enotonaluali, te gudumainu, me augwali alumainogo eyu, mea augwali aiyaba elalumainogo eyu, augwali dolomainuelama, te dwai se augwaliba emainogo yai. Tialima, megida, ena Genuai Bidi, eno te po obao, te augwali enotonalu, te augwali nigilama, te augwali bulama, te augwalibugagia bidaibao wai dao. ²⁹ Tama te sogo da, dagewe bidi dabego te tiwai po begelama, munu me wagobeo, 'Te aya idago te wain du tau isawai tuali. Tialima, te augwa wai puluba pedauwalide ha yalio,' me wagobeo. * ³⁰ Menio. Te sogo da, te bidigo dwai se me ebaso da, te aga digi naga

‡ **31:26:** Te po page bugagia mu konebeo, tama me te dego te po pusali homu ebao. Te Jeremaia aga digi, ma gasa bidigowe?

* **31:29:** Ese 18:2

isaibao, te aga wai dabe tede isigobeo. Te bidigo te tau isawai wain du tuali tiwai ebaso, te aga pedauwalide digi naga ha yaibao,” wali.

³¹ Genuai Bidigo po ma weyu, te tiwai po wai, “Odao, eno te sogo bodolu me deli muai, tama eno gesi noma daw wabo po te Israel hani dali, me Juda dabe dali daw waibao.*

³² Te daw wabo bomo yai po te polobadu eno duga wai nq dabe dali yali tobage tiwai meni, te eno augwali te Isipde selama, te augwali nogo tolasa odasa asai.

Augwali te eno we tiwai bidibaso, te ena, Genuai Bidi, ena te augwa bidi tiwai bidali.

Tiali goli, augwaligo te polasa daw wai elaluali bomoya i po te bolai dao.

³³ Tialima, eno te Israel we bidi dali daw wainu ebo bomoya po e tiwai elalubao.

Te eno bomoya po augwaligo homude munama, te augwaligo haligade te bomoya po asqbo tiwai yaibao.

Te ena augwaligo God bidiyu, te augwali eno we bidi hani dabe bidalueibao.*

³⁴ Te ena Genuai Bidi, eno po dolo obao,

* **31:31:** Mat 26:28; Mak 14:24; Luk 22:20; 1 Ko 11:25; 2 Ko 3:6

* **31:33:** Hib 10:16

te sogo te bidi dabego te augwa abagi dabe,
me augwa ama dede, te po ola mabo po
weyu,
te tiwai po weyu, 'Dagego Genuai Bidi
koneiao,'
po me wagobeo. Menio.

Te nogi meni yai bidi, me nogi elalubo dabe,
tigidaligo ena koneaibao.
Magi baso meni, te eno augwa sege tagalama,
te eno augwaligo yali dwai se homu kone
munu me
egobeo," wali. *

³⁵ Genuai Bidigo giliga muani te ula momainogo
yali,
tama agai polua me ho dabe dai ilali,
te hulide ula momainogo muani.
Agai te tamu ai hodolobaso, te genuai ai dini
pedalu,
te genuai u wabo.

Aga nogi e tiwai, Tigidali Bomo Elalubo Genuai
Bidi dao.

Agai te tama po wai,

³⁶ "Ena Genuai Bidigo, eno po dolo obao,
te Israel hani dabe sesemane bidada paibao,
te giliga, me polua, me ho dabe elalubo tiwai
yaibao.

Tama te giliga, me polua, me ho dabe,
te augwaligo eno augwaliba mani se isabaso
da,
teda te sogo naga te Israel hani dabe sia sigi
dao.

³⁷ Ena Genuai Bidigo, eno te po obao,

* **31:34:** Hib 8:8-12; 10:17

te bidigo dagalu tigidali badu habu usu
sobaso,
usu yaibao weyu,
te bidi mego te t̄q bulali pageba mu aiya
dulama,
te tigidali habu badu subaso, usu yaiba
obaso da,
teda te sogo naga tama eno te Israel we bidi
tigidali
tudiba mueibao,
te augwa yali dwai kolesaga wei ponoyu,
tiaibao.

Ena Genuai Bidigo, eno te po wai dao,” wali.

³⁸ Genuai Bidigo po ma weyu, te po wai, “Eno te bodolu muani sogo, te augwaligo Jerusalem ma nigaibao, te eno taun dao. Te Jerusalem genuai obo d̄ai te not badu, te Hananel te Tauade gagalama, te Dagebadu Sunumiba usu nigi paibao. ³⁹ Tama d̄ai ebo te giliga dega sigilubo badu, te dwasianu bulu du Garep teba usu nigi pelama, te begelama, te bulu Goaba pedelaibao wali. ⁴⁰ Tama te t̄q bogo me saut badu, te bulu odogode te ḡu page me elalu, te keli s̄abo pesage me elaluali, te taun d̄ai yali tomode elalueibao. Te giliga pedalubo badu, te tigidali t̄q pedai te odogo bulu te ̄ai Kidron sesegeba usu nigi paibao, te me te taun tomode elalueibao. Te d̄ai pabo te Hos Dabego Sunumi te not badu usu naibao. Tama te taun tomode t̄q tigidali te gasagi yai tedali t̄q dao, te ena Genuai Bidigo t̄q elalueibao. Te boi bidi dabe aselama, te taun dolama, te aluama, te doado bage me

sagasogobeo. Menio. Te taun te sesemane sogo bugagia elalueibao,” Genuai Bidigo te po wali.

32

Jeremaiago tq abelai

¹ Te kibu be nogo si te Sedekaia Juda king bidali side, Genuai Bidigo Jeremaiabolo po mawai. Te sogo te Nebukatnesar te Babilon king bidali, te 18 yia bidai elalubo sogo dao. * ² Te sogo te Babilon kingo ami bidi dabego te Jerusalem taun bagulubo se yali, tama profet Jeremaia te ami dabe badu kalabus elama bidibadi, te Juda kingo genuai obo tomode bidai dao. ³⁻⁵ Jeremaiago profet po te tiwai pusai, “Genuai Bidigo te tama po walio, ‘Mu tamao, te eno te Babilon kingo te taun somainogo yaibao,’ wali. ‘Te Sedekaia te Kaldia dabede, te Babilon ami dabede wi me pogobeo. Menio. Ena Genuai Bidi, te eno te Babilon kingo aga pageabi emainu elama, tama Sedekaia te Nebukatnesargo gesabidiba doligi pelama, tama Nebukatnesargo hanalubo po dabe dolo ponaibao. Tama Nebukatnesargo te Sedekaia Babilonba sela pelama, tama Sedekaia te bulude bididubadi, te eno aga homu kone ma palabo sogo dai ilaliba usu naibao. Te dagego Babilon dabeba hwiyu da, teda dagego augwali aiyaba me elalugobeo. Ena Genuai Bidigo, eno te po wai dao.’ Agai te po wali,” Jeremaiago te po wali. King Sedekaiago te po odolama, agai te Jeremaia dali wado eyu, te tiwai po wali, “Dego nagebolo obaso, nago te tobage profet

* 32:1: 2 Kin 25:1-7

po pusaliwe?” Tama Sedekaiago Jeremaia te kalabusiba muai dao.

⁶ Te Jeremaia aga po digi obao. Te ena, Jeremaia, te kalabuside bidali sogo, Genuai Bidigo enabolo te tama po wali, ⁷ “Odao. Hananel, te nago aya aga ama Salumgo ogwa, aga nageba asaibao. Te agai nagebolo hanalu, te agai Anatot taunde elalubo t̃q abela waibao. Magi baso meni, nage da te aga p̃ade mu elalubo ama dao, tama nage te t̃q abelibo polalubo bidi dao,” te po wai. * ⁸ Tialima, nosali Hananel te ena kalabus bidibo pesageba asali, te ami dabe bidibo madi aselama, ena suagasali, te Genuai Bidigo po wali gilama yai. Te Hananelgo enaba te tiwai hanalu wali, “Eno homugo nago eno t̃q te Anatot taunde elalubo abelao, te Benjamin hanigo t̃qde elalubao, magi baso meni, nage eno ama, tama nage te t̃q abelibo polalubo bidi. Nago abelama, te naga t̃q elaluagameo,” wali.

Hananel aga digi dao te po ola silibaso, eno koneai, Genuai Bidigo homugo eno te Hananelgo wabo po tiwai gilama emainogo homu yai dao.

* ⁹⁻¹⁰ Tama te t̃q eno abelali. Eno te t̃q abelibo bomo yai po kontrak as̃enama, te eno haluama, tama tede eno d̃aj̃ ilali, te bidi mebage gedude muai. Tama eno te silva bidi sese nogo si 200 gram sẽgẽ yai silva usu nama, tedali dagalama, eno te Hananelbolo mawai, te t̃q pedai mone usu nama mawai dao. ¹¹ Eno te pepa si as̃eai, te t̃q abelali bomo yai po, me da sigo d̃aj̃ wali

* **32:7:** Te ede wali po page tiwai po te Prs 25:25 tede me te po mu elalubo suo. * **32:8:** 2 Kin 25:1-11; 2 Sto 36:17-21

po me, te pepa side elalui. Pepa me deli te eno bebelali, te gasa pepa me eno bebelibeo. ¹² Tama eno te pepa si selama, te bidi Barukbolo mawai, te Neriago ogwa, te wai te Maseago wai nq̄. Tama bidi hauwago eno te t̄q̄ abeliyu ebo s̄ suali. Eno ama, Hananel, tama augwa te bomoyai pode nogi as̄ani bidi dabe me, tede dulaluali, te gasa Juda dabego me, tigidaligo eno te s̄ ebo suai dao. ¹³ Te bidi dabego tononalubadi, eno te Barukbolo te tiwai po walio, ¹⁴ “Israelgo God, aga Tigidali Bomo Elalubo Genuai Bidigo, agai te tiwai po wali, ‘Baruk, nago te bomoyai po as̄ani pepa si selama, te si te sospen sene me deliba muao, te si dali si sesabi elama, bugagia munalumainao,’ wali. ¹⁵ Magi baso meni, Israel God, aga te Tigidali Bomo Elalubo Genuai Bidi, agai te po wali, nosali te bidi dabego te be, me t̄q̄, me wain gi dabe te abelibo s̄ ma gagalaibao, e t̄q̄ kantride,’ agai te po wai,” eno te po Barukbolo wali.

¹⁶ Baruk, te Neriago ogwago, te as̄ani bomoyai po sali dao, tialima, eno Genuai Bidiba te tiwai gedu haluasa po wai dao, ¹⁷ “O God, Genuai Bidi, te nago genuai bomogo nago te dagalu me t̄q̄ nigai dao. Te nago is̄a yabo s̄ deli me elalube dao. ¹⁸ Sesemane sogo nago olo tau sabo wiegi yai kolesaga te umabo tausen we bidiba ebao. Tialima, te bidi me deligo dwai s̄ ebaso da, teda nago dwai dene mabo s̄ agabolo eyu, te aga wai dabeba yaibao, te aga yali dwai s̄ wei ponoyu tebao. God, nage polalubao, te nago bomoyai umabo elalubao, nago nogi e tiwai, Tigidali Bomo Elalubo Genuai Bidi dao. ¹⁹ Nago te wiegi

yai sę dabe yabo homu kolesaga elalubao. Nago bomo elalu, te nago genuai sę dabe ebao. Nago te tigidali we bidigo ebo sę subo dao. Nago te bidi tigidali deli deligo ebo kolesaga dagalama, te augwa yali kolesagade usu nama, wei ponobo dao. ²⁰ Polobadu nago genuai bomai sę dabe te tų kantri Isipde yai. Tama nago te tobage deli kolesaga naga te da Israel tomode idubadi, te gasa hani we bidi tigidaliba me ebao. Tama tigidali hanigo nagebolo genuai nogi mabo dao. ²¹ Nago genuai bomogo, nago bomai sę elama, te tobage genuai sę hauwa te Isip dabe wi iliyu yalio. Tama te kolesagade nago da Israel dabe sai, te naga hani dabe, te Isipde selama, da odasa asai dao. ²² Tama nago te tų dabolo mani, te nago dago wų nų bomai po dų wali gilama yali. Te tų ili hauwa elalubaso, te nai dabe wiegi yai bugagia mu holai dao. ²³ Da hani dabego te tų selama, tede bidali. Tialima, te nago augwaliba mani tigidali po, me bomo yai po, te augwaligo wali me pabeo. Menio. Augwaligo nago po sela sayu, te nago bomo yai po bolalio. Tama tibaso, nago te dene mabo sę dabe da haniba yai dao.”

²⁴ “Tibaso, te Babilon dabego te Jerusalem bagua sagaselama, te da dali hwıbo sę yai. Augwaligo te taun obo pade tų du holama, te augwa tede dolalu boi hwınama, te taun sainu yai. Te boi bidi dabe da dali hwıbaso, te da nai sq pelama, te dwai gasi daba pedelali. Tialima, te Babilon dabego te Jerusalem saibao. Te nago po wali sę dabe, te pedelalio, te megi nago subao. ²⁵ Mu tama, te Babilon dabego te taun sainogo yali. Tialima, God, Genuai Bidi, naga digi te

tq abelao obaso, eno abelali, tama te bidi dabe seselama, augwa te daq wabo bomo yai pode nogi asẽmainogo yai dao.” Ena Jeremaia eno te gedu haluasa po wai dao.

²⁶ Tialima, Genuai Bidigo te tiwai po Jeremaiabolo wali, ²⁷ “Ena digi ena Genuai Bidi, ena te tqde we bidi hani tigidaligo God dao. Eno tigidali sẽ ebo usu dao. ²⁸ Tama ena Genuai Bidi, eno te taun Jerusalem te Nebukatnesarba mayu, te Babilon ami dabe dali mawaibao, te augwali Kaldia dabe dali mawaibao, te augwali Kaldia dabe augwaligo te taun selama, ²⁹ te augwaligo isi nogolama, te taun siago tigidali ulaibao. Tama te isigo te we bidi ugwaba holama, augwa be pedude te wiegi yai denami ilibo ofa te tibo god Balba iduali alta isigo daibao, te gasa god dabeba te wain ofa geludali. Tama te kolesaga idualigo te we bidi augwaligo ena haliga sẽbẽ dwai mu iliduai dao,” wali.

³⁰ “Te Israel me Juda augwali te gesi hani elalubo sogo gagalama, te megi e sogoba usu nagasobao, te eno suali, augwaligo dwai kolesaga naga iduali. Ena Genuai Bidi, eno po dolo obao, sesemane sogo augwaligo te tibo god nigibo kolesagago ena haliga sẽbẽ iliduai dao. ³¹ Te augwaligo Jerusalem nigali sogo gagalasa, megi e sogoba usu nagasu, te Jerusalem augwaligo ena dwai haliga sẽbẽ ilalio. Tama eno te taun dolabo homu elama, te eno munu me sugobe dao. ³² Te tigidali Israel me Juda we bidigo ena dwai haliga sẽbẽ umagia mu ilama, te augwaligo dwai kolesaga haniani yali. Tigidali olo we bidigo me, te king dabego me, tobolu bidi dabe

me, pris dabe me, profet dabego me, tigidali Juda we bidi me, Jerusalemgو me, te dwai kolesaga ebo dao. ³³ Augwaligo ena tudiba naga munama, te augwali ena pageba me asobeo. Eno hauwa sogo augwali ola mani, tiali goli, augwaligo eno po odisayu, ma eno augwali ola momainogo ebeo. ³⁴ Augwaligo te kugumini yai tibo god piksa te bede ugwaba dodolali, te Israel dabego enaba digi lotu omainogo yai be dao. Tama te kolesagade augwaligo te be eno gedude meda mu ilibo dao. * ³⁵ Tama augwaligo te tibo god Balba lotu wabo pesage te odogo bulu Hinomde nigai. Tama augwa wai dabe digi te tibo god Molekba ofa ilali. Tiali goli, eno augwalibolo te kolesaga yao po me wabeo. Tama me eno te tobage homo yai po augwaliba maiabo homu munu me ebeo. Eno homugo augwaligo te kugumini yai kolesagago te Juda dabe hodolama, te dwai se emainogo ilibo te eno hagela homu ebo dao,” wali. *

Genuai Bidigo aga we bidi dabeba dwagi yai se yaibao po wai

³⁶ Genuai Bidigo te tiwai po wali, “Te we bidi augwaligo te po waibao, ‘Te boi bidi dabego daba hwiagaselama, te da nai sq palio. Tama dwai gasigo da dolobao. Tama tebo kolesagade te Genuai Bidigo te Babilon kingo te taun somainu ilalio.’ Augwaligo te po waibao. Tialima, ena Genuai Bidi, ena dage Israelgo God, eno te taunde homu koneama, eno te gasa po me elalubao.

* **32:34:** 2 Kin 23:10; Jer 7:30-31; 19:1-6 * **32:35:** Prs 18:21; 2 Kin 23:10; Jer 7:31

³⁷ Mu tama, eno augwalide dwai haliga sębę mu elama, wado genuaigia mu elama, eno te we bidi dabe te tigidali tų kantriba sela sęwaibao. Tama eno augwali e tųba ma odasa aselama, te augwali ede bugagia bidimainogo yaibao. ³⁸ Tama augwali eno we bidi hani dabe bidiyu, te ena augwaligo God bidaibao. ³⁹ Te eno augwaliba deli homu kolesaga naga mobaso, te augwaligo deli sunumi naga wali paibao. Te augwali ena dologode sesemane sogo bidibaso, te eno wiegi yai sę augwaliba eyu, tama augwa hani wai dabe me bugagia bidaibao. ⁴⁰ Te eno gesi noma dę wabo bomu yai po te augwaliba yaibao. Tama te dę wali bomu yai po sesemane elalueibao. Eno te augwali wiegi yai bugagia ilibo kolesaga me tagalogobe po dę walaibao. Te eno wiegi yai homu kolesaga augwaliba menama, te augwali ena dologode bidiyu, te augwaligo ena munu ma tagalogobeo. ⁴¹ Tama eno me te homu kolesaga deli naga elalu, te eno augwalide wiegi yai pemene elama, te augwaliba wiegi yai sę eyu, tama eno augwali te tųde bugagia bidimainogo ilaibao,” wali.

⁴² “Ena Genuai Bidi, eno po ma te tiwai po obao. Hasia te eno dwai sę hauwa augwaliba pedalumainogo ilama, te augwali dolali. Tiali goli, nosali da, te eno wiegi yai sę augwaliba pedalumainogo ilama, te augwali bugagia mu tegaluama bidiyu, te eno augwaliba bomu yai po dę wali tiwai gilama yaibao. ⁴³ Te we bidi augwaligo te po wali, “Te tų dolama, tama tede te bidi me hasa sibi me bidisięwai, magi basu meni, Genuai Bidigo te tų te Babilon dabeba mawai.’

Augwaligo te po wali. Tialima, ena Genuai Bidi, eno te po obao, nosali te Juda dabe te augwa tōba ma bidagaselama, te augwa abeliyu, te tō bidibolo menama abelebo mone ma siyu yaibao. ⁴⁴ Te bidi dabego tō abelama, te tō abelali dāu wabo bomo yai po asēaibao. Tama te bidi mebago gedude te augwa dāu wali po bebelama, te augwa dāi te mueibao. Te bidi dabego tō abelama, bidibolo mayu ebo te Benjamin hanigo tō me, te Jerusalem pade tō me, Juda gasa taun dabe badu me, te bulu dude me, te Juda pedai saut badu me, te giliga degasa dulubo dwasianu bulu badu me, te tō abelama bidibolo mabo sē eyu yaibao. Te tama te sogo eno te Juda tō kantri bugagia ma bidimainu yaibao. Ena Genuai Bidigo, eno te po wai dao,” wali.

33

Genuai Bidigo aga dāu wali po usu naibao wali

¹ Jeremaia kalabus elalu, te ami dabe pedai badu, te kingo genuai obo tomode bidibadi, tama Genuai Bidigo gasa po me mayu, te agabolo te tiwai po wali, ² “Ena Genuai Bidi, te eno te tō nigilama, tama dodolama, aga elalubo madide dāu walai dao. Genuai Bidi wabo te eno nogi dao, te eno te tiwai po obao. ³ Te nago enaba i wao, tama eno nago te gedu haluasa po wabo wei ponaibao. Te geme dualalubo genuai nai dabe, te nago konesiawani nai dabe po te nagebolo pusaibao. ⁴ Magi baso meni, ena Genuai Bidi, ena dage Israelgo God dao, eno te Jerusalem be dabe, me te Juda kingo be dabe me homu

kone palobao. Te boi bidi dabego Jerusalem bagua sagaselama, tō du holali, te augwa tede dolalugulama, te taunba aiya hwiainogo tialio. Te Jerusalem dabego augwa be dabego digi alu-ama, te masigi me ni nami selama, taun genuai obo aluali madi mugi pali, te obo dāu waliyu tiai dao. ⁵ Tama augwa te Babilon dabe dali hwiigi pali. Tiali goli, eno wado po umagia mu weyu, te eno haliga sēbē dwai mu te Jerusalem augwaligo ebo dwai kolesagade ebaso, te eno augwali tau sabo hagela yali. Tama tialima, te boi bidi dabego augwali ela munama, tama te isai bidigo tigi dabego te taunde be dabe paḡana saibao,” wali.

⁶ “Tialima, nosali eno te taun tau selama, tama te taun dali, te we bidi dabe me, wiegi yai ma pedelaibao. Te eno wiegi yai sogo mu augwaliba menama, te augwali bugagia mu bidiyu, tama te boi bidi dabego augwaliba me hwiagasogobeo. ⁷ Te sogode, eno te Juda hani dabe me, Israel dabe me, bugagia ma bidimainogo yaibao. Tama eno augwali bomai hani pedalumainogo elama, te polobadu tiwai yaibao. ⁸ Augwaligo enade hagoma elama, dwai sē yali. Tialima, eno augwaligo te dwai sē sela s̄nana, te augwali eno gedude wiegi yai ma pedelaibao. ⁹ Tama tigidali tōde we bidi hanigo eno te wiegi yai sē tigidali te Jerusalembe ebo sulama, tama tebogo te hani dabe wiegi yai pemene elama, enaba bugai haliga eyu, enabolo genuai nogi mawaibao. Te hani dabego te Jerusalem bugagia dugulalubo sulama, te eno wiegi wiegi yai nai dabe te Jerusalembe mobaso, te augwali dwai noma mu selama, midigi umabo yaibao,” wali.

¹⁰ Tama nosali Genuai Bidigo te tiwai po wali, “Megi da, te we bidi dabego te po obao, “Te taun dolama, te bidi me hasa te meni yalubao. Te Judago taun dabe, me te Jerusalem sunumi dabe olo elalubao, te bidi me hasa tede me elalubeo.’ We bidigo te po obao. Tialima, ena Genuai Bidi, eno po obao, nosali te we bidi dabe te bulu pesagede ma bidaibao, ¹¹ tama augwa bugai haliga elama, pemene eyu, tama augwa te we bidi we sabode nai ulubo sogo te nai tuyu, wiegi yai homu pemene yaibao. Tama te we bidi dabego buba hwi wabo ofa selama, te Genuai Bidi, eno beba sesaibao. Tama augwa te ofa nai sela asobo sogo da, teda augwa tẹ̃bi po e tiwai waibao,

‘Dago buba hwi te Tigidali Bomo

Elalubo Genuai Bidiba wainao.

Agai dabolo wiegi yai sẹ̃ mu ebo dao.

Sesemane sesemane sogo agai da godolo mu ebo dao.’

Augwaligo te tobage balia po te sogo waibao. Magi baso meni, te sogo ena Genuai Bidi, te eno te t̃q te polobadu elaluali tiwai wiegi yai ma elalueibao,” te po wai dao. *

¹² “Ena Tigidali Bomo Elalubo Genuai Bidigo enote po obao. Megi da, te t̃q me taun dabe dolali elalubao, tama bidi me hasa dabe tede me bidibeo. Tialima, nosalite we bidi dabe te bulude ma bidaibao. Te wiegi yai nosaima pedelama, te sipsip tonalubo bidi dabe te tigidalit̃q kantride te sẹ̃ ma ela paibao. Augwa te sipsip dabete

* **33:11:** 1 Sto 16:34; 2 Sto 5:13; 7:3; Esr 3:11; Tib 100:5; 106:1; 107:1; 118:1; 136:1

wiegi yai nosai elalubo madi odasa pelama, tomanomainogo yaibao. ¹³ Tama augwa sipsip nedaibao. Tesę te bulu dude elalubo taun dabede, me te dwasianu buludu dabede, me te tų pedai Negev te saut Juda badu eyu, tama augwa te sę Benjamin hanigo tųde, me te Jerusalempade elalubo bulude, me te tigidali Juda taunde, te sęyaibao. Te ena, Genuai Bidigo po dao,” wali.

¹⁴ Genuai Bidigo te tiwai po wai, “Eno te sogo medeli dąi elama, eno te Israel me Juda we bidi dabe dalidąų wali po usu naibao. ¹⁵ Te sogo eno te wiegi yai bidime deli te Devitgo hanide pedelaibao, te ni nologode gesini hogodo holobo tiwai yaibao. Tama te bidigo wiegi yaidoloba pai kolesaga mu te tųde we bidi tigidaliba yaibao. ¹⁶ Tama te sogo Juda dabe me Jerusalemdede me sęęemeni yaibao. Te augwali bugagia dugulalueibao. Tamaaugwa Jerusalem nogi te tiwai waibao, ‘Genuai Bidi agate dago doloba pai kolesaga page bidi dao.’ * ¹⁷ Ena Genuai Bidi, eno te po obao, sesemane sogo te Israel hani dabede te king bidi te Devitgo hanide nagapedaludaibao. * ¹⁸ Tama sesemane sogo te Livai hanide te pris dabe elalu, te tobage ofa dabe enaba yaibao, te siaba tigidali uluboofa, me te wit ulubo ofa, me te gasa ofa dabe ebo sęyaibao,” wali. *

¹⁹ Genuai Bidigo Jeremaiabolo te tiwai po wali, ²⁰ “Ena Genuai Bidi, eno po dolo obao, eno bomo yai podąų wali po te giligade me hulide dali yali,

* **33:16:** Jer 23:5-6 * **33:17:** 2 Sml 7:12-16; 1 Kin 2:4; 1 Sto 17:11-14 * **33:18:** Nam 3:5-10

te augwa sisesemane sogo eno augwa siba ځاي ilali sogo pedaluyuyaibao. Tama eno te ځاي wali bomo yai po bidi medeligo me hasegelabo usu egobeo. ²¹ Te tiwai naga, te niwai bidi me deligo te eno bomo yai po ena se bidi Devit dali ځاي wali po me togogobeo, te king dabe agaihanide sesemane pedaludaibao. Tama me te Livai hani tepris dabe dali ځاي wali bomo yai po, te niwai bidi megotogologobeo, te eno se bidi dabe dao. ²² Te bidi dabegote ho dabe me nambisde masigi sani nedainu ebaso, usumu me egobeo. Te tiwai naga, te eno se bidi Devitgo hanidali, te Livai hani dabe me, te hauwa umabo pedelama, te bidigo nedabo usu egobeo,” wali.

²³ Genuai Bidigo te tiwai po Jeremaiabolo wali, ²⁴ “Te we bidi augwaligo te po wabo dao, ‘Polobadu Genuai Bidigo te Israel hani me Juda hani, te hani si teaga hani da olama, ځاي ilama elaluai. Tialima, megi da, agai augwali tudiba muanio.’ Te we bidi augwa te tobagepo weyu, te augwaligo eno we bidi dabe dolama, tamaaugwa homugo te eno hani we bidi hagawali homu ebodao. ²⁵ Tialima, ena Genuai Bidi, eno po dolo obao. Eno ځاي walali bomo yai po te giligade dali, hulide meeno bomو yai po tigidali te dagalude me tode muai dao. ²⁶ Mu tamao, eno te ځاي walali bomai po te eno togogisogo da, teda eno te Jekopgo hani me, te eno se bidi Devitgo hani me, tudiba mugi da. Tiali goli, te kolesagamu egobeo. Menio. Te eno king te Devitgo hanidepedalumainogo elama, te Abraham, me Aisak, me Jekop, te hani dabe tonalumainogo yaibao. Te eno olo tau sabo

wiegi yai kolesaga te hani dabeba eyu, te augwali bugagia ma bidimainogo yaibao,” wai dao.

34

Genuai Bidigo king Sedekaiade po elaluai

¹ Genuai Bidigo po Jeremaiabolo mani, te Babilon king Nebukatnesar aga ami dabe daligo te Jerusalemba me Judago taun dabe hwiagasali. Nebukatnesargo amigo te tigidali to kantri bidi dabe dali, te tigidali we bidi dabe dali, te king Nebukatnesargo tonaluai. Tialima, Genuai Bidigo Jeremaiabolo te tiwai po wali, * ² “Ena Genuai Bidi, ena dage Israelgo God, eno te po obao, nage te king Sedekaiaba pelama, agabolo te tiwai po wao. Ena Genuai Bidi, eno te taun te Babilon kingba menama, siago ulumainogo yaibao. ³ Sedekaia, te nage agade wi me pogobeo. Menio. Te augwaligo nage pageabi elama, te nage agaba sela pelama, te duga si dolalu, po miaibao. Tama augwaligo nage te Babilonba odasa paibao. ⁴ Tialima, Juda king Sedekaia, te Genuai Bidi eno gasa po bugagia odao. Eno e tiwai po nagede elalubao. Augwaligo nage me ela mugobeo. ⁵ Menio. Te nage bugagia bidama, te nage isaibao. Te nage isali sogo da, te augwaligo wiegi yai denami ilibo hano holobo pauda te nageba genuai nogi mayu ulaibao, te polobadu nago wai no dabe te Juda king bidali sogo yali tiwai nageba yaibao. Te augwa hobedai gela weyu, te po waibao, ‘Dago genuai bidi, hobede mu ebao,’ tama waibao. Ena Genuai

* **34:1:** 2 Kin 25:1-11; 2 Sto 36:17-21

Bidigo, eno te bomo yai po दाु wali tiwai gilama tiwai pedelaibao,” wali.

⁶ King Sedekaia te Jerusalemde bidibadi, tama profet Jeremaiaگو te po tigidalı agabolo pusugi pali. ⁷ Te sogo te Babilon kingo ami bidi dabego te Jerusalemba hwiagasobo se elama, te taun Lakis me Aseka taun side hwiiani. Te boi bidi dabego te to kantri Judade te tigidalı gasa taun te bomai obo elaluali te salio, tama te taun sela naga elalui dao, te Jerusalem, me Lakis, me Aseka, te taun dabe.

Te Juda dabego te olo se ebo bidi dabeba dwai se yalio

⁸ Te king Sedekaia dali, te Jerusalem we bidigo dali, te bomo yai po दाु weyu, te augwalide olo se ebo bidi dabe, olo se ebo we dabe tagala palama, olo pomainao po wai dao. ⁹ Augwa te tama po दाु wai. Te Israel dabe me deli augwa abagide olo se ebo bidi me olo se ebo we bidibaso da, teda aga tonalubo bidigo aga olo pomainogo tagala palao. Te Juda dabego te augwa abagi dabe te olo se ebo bidi me olo se ebo we bidimainogo me elamu dao. ¹⁰ Te tobolu bidi hauwago me, te gasa we bidi hauwago me, te दाु wali po te usu da wali, tama tigidalı दाु weyu, augwa te olo se ebo bidi me, olo se ebo we me tolalugobeo wali. Augwa po mia selama da, teda augwa olo pomainu tagala palai. ¹¹ Tialima, nosali augwa homu hasegelama, te bidi dabe me we dabe ma selama, tama augwali te olo se ebo bidi me, olo se ebo we pedalubo se ma yalio.

¹² Tialima, te sogo Genuai Bidigo po Jerema-iabolo te tiwai wali, ¹³ “Ena Genuai Bidi, ena te Israelgo God dao, eno bomo yai po dagego wai nõu dabe dali däu wali. Eno augwali te Isipde sali, te kalabus sê yali bulude, tama eno augwali odasa aselama, tama nosali eno te bomo yai po augwali dali däu wali. Te däu wali bomo yai pode te tiwai po wali, ¹⁴ “Te a naga olama, me badu si te kibu be tigidalide, dagego te duga abagi dabe te olo sê ebo bidi me we dabe te tagala palama, te augwa olo pomainao. Te abagi dabe dagego olo sê ebo bidi, me olo sê ebo we dabe, te dagede olo sê ebaso da, teda augwaligo dagego sê ebo te kibu be a naga me badu delide naga sê emainao, tama nosali dagego augwali olo tagala palao.’ Te dagego wai dabego te po koneani, tiali goli, augwaligo eno po odama, te augwaligo wali pabeo,” wali.*

¹⁵ “Hasia dagego me te po wali me pisawai. Tialima, te sesabi elama gana bidisiabadi, te dagego haliga begelama, te doloba pai kolesaga eno gedude yalio. Te dage deli deligo te abagi dabeba weyu, augwali munu me te olo sê ebo bidi me sê ebo we bidigio wali. Tama me, dage te eno bedede dolalu, te eno gedude bomo yai po däu wali, te abagi dabe augwali olo pomainao olama, tagala palai dao. ¹⁶ Tialima, megì da, dagego homu ma hasegelama, tama te we bidi dabe augwa homu wali pelama, te olo bilali, dagego augwali ma selama, te augwali dagego olo sê ebo bidi me sê ebo we ma pedelali. Te

* **34:14:** Sai 21:2; Bom 15:12

kolesaga yaligo te dagego eno genuai nogi aiyaba elaluali tiwai yali dao,” wali.

¹⁷ “Te pagede, ena Genuai Bidi, eno te tama po obao. Dagego eno po wali me pisama, te dagego te ama dabe, me abagi dabe, augwaligo dage tagalama, pomainao po wabeo. Tama tialima, odao. Ena Genuai Bidi, eno dagebolo weyu, te eno dage tagala palaiba po odubao. Awe, te dage tagala palama, isigi pagameo. Te boi bidi dabego dage ela mueibao, te dage dwai gasi selama isaibao, te dage nai me sqa pelama, nasigo isaibao. Tama te gasa tq kantri we bidi dabego eno te se dageba yali po odolama, te augwali wi elama, nogo hogwayu, midigi dwai mu yaibao. ¹⁸ Dagego te bombo yai po eno gedude dau wali sogo, dagego te bombo yai po dau wabo kolesaga wali pelama, tama dagego te bulmakau me deli elama, te pedali asegai si pedelai. Tama dage te bulmakau pedali asegai si badu tomode bilali. Tialima, nosali dage we bidi hauwago te dau wali bombo yai po bolali. Tama tialima, eno augwali dagego te elali bulmakau yali tiwai pedelaibao. ¹⁹ Eno te bulmakau pedai asegai si tomode bidali we bidi tigidalide te tiwai se yaibao. Te Juda me Jerusalem tobolu bidi dabe, me te kingo bedo bidibo ofisa bidi dabe, me pris dabe, me te gasa we bidi dabe tigidali dao. ²⁰ Te augwali eno te boi bidi dabego nogoba munama, te boi bidi dabego augwali ela mueibao, tama te ba dabe me hasa dabego te augwaligo tigi tuagasaibao.

²¹ Tama me, eno te king Sedekaia dali, te aga ofisa dabe dali, te augwali ela muabo boi bidi

nogoba mueibao, te Babilon kingo ami dabe nogoba mueibao. Mu tamao, te Babilon dabego dage tagalama palio, * ²² tialima, ena Genuai Bidi, te eno po obaso, te augwali ma aselama, te Jerusalemba hwiinama, te taun saibao. Tama augwaligo te taun siago ulaibao. Tama eno te Juda taun tigidali dolama, tama te taun dabe olo elalu, tama bidi tede me bidigobe dao,” wali.

35

Rekap dabe augwaligo te augwa wai nõu dabego po bugagia wali pali

¹ Te Jehoiakim, te Josaiago king ogwa, te Juda king bidali sogo, Genuai Bidigo ena Jeremaiabolo te tiwai po wali, * ² “Nage pelama, te Rekap hani bidi sugi pelama, te augwali dali po minama, te augwali ena Genuai Bidi, eno be habu me deliba odasa asao. Tama nago te wain augwaliba menama, te augwaligo tumainogo yao,” te po wali. ³ Genuai Bidigo po obaso da, teda ena pelama, te Rekap hani me deli sugi pali, aga nogi te Jasaniaso. Aga da, te gasa bidi Jeremaiago ogwa, te Habasiniago wai nõu. Te eno aga dali, aga ama dabe me, aga ogwa dabe me sobadi, te gasa Rekapgo hani bidi tigidali me selama, ⁴ tama eno augwali te Genuai Bidigo beba odasa pali. Tama eno augwali te Hanango hanigo be habuba odasa pali, te Ikdaliago ogwa dao.

* **34:21:** Te buku Jeremaiade elalubo po dabe te se dabe pedelali sogo te wali bugagia me pabeo. Jeremaiago te po pusali sogo, te pedelali se dabe, te Jer 37:5 me 37:11, tede te po elalubao.

* **35:1:** 2 Kin 23:36; 24:6; 2 Sto 36:5-7

Hanan te Godigo po wali pabo bidi me deli bidai. Te be habu te Genuai Bidigo bedede bidibo ofisa bidi dabego be habu pade elaluali, te Maseago be habu ugwadu daide elaluali, te Salum ogwa. Masea te Genuai Bidigo bedede te polalubo ofisa bidi me deli dao. ⁵ Tialima, eno te kap wain selama, te Rekapgo hani dabeba mani, tama eno te tiwai po augwaliba wali, “Tegoba, dage tuião,” te po wai.

⁶ Tialima, augwaligo po wei ponoyu, te tiwai po wali, “Hobede yao, dago te wain tugobeo. Magi baso meni, dago wai nõ Jonadap, te Rekapgo ogwa, agai bomo yai po me deli dabolo menama, tama dabolo dali te dago haniba habu selama, dago te wain ai tugio wai dao. ⁷ Tama me agai te po weyu, dago te be me se igio olama, te gi dabe bulugio wali, te dago wain gi dabe me bulugobeo. Menio. Sesemane sogo da te ugwa bedede naga bidalueibao. Dago te po wali pobaso da, teda da polo me isigobeo. Menio. Te da bobobage sogo sesabi elama, te tõe bidaibao. ⁸ Tama sesemane sogo dago te po tigidali wali paibao, dena wai nõ Jonadapgo dabolo mawai. Dago dali, te we wai dabego me, dago te wain tubo menio. ⁹ Tama dago te be me se isama, tama dago te wain gi dabe me, gasa gi dabe me, elalubeo. Menio. ¹⁰ Da te ugwa bedede bidalu, tama tebo kolesagade dago te Jonadapgo dabolo mani po tigidali wali pabo dao. ¹¹ Tiali goli, Nebukatnesar, Babilon kingo, te tõe kantriba hwiagasali sogo, da te Kaldia me Siria ami dabede wi elama, tama dena po mia selama, te Jerusalemba bidagasaibao wali. Tialima, megida te Jerusalemdede bidibo dao,” te po wali.

¹² Augwa po ola silibo si da, teda Genuai Bidigo Jeremaiabolo te tiwai po wai dao, ¹³ “Ena Israelgo God, Tigidali Bomo Elalubo Genuai Bidi, eno po obao, nage pelama, te Juda dabeba me Jerusalemba te tama po wagi pao. ‘Ena Genuai Bidi, eno dagebolo te eno po wali pabo kolesaga ola mawainogo ebo dao. ¹⁴ Polobadu Jonadap, te Rekapgo ogwago, aga hani dabeba te po weyu, augwaligo te wain tulumuo wali. Te megı tama me, te Rekap dabego te augwa wai nıgo wali po bugagia wali pelama, tama augwa te wain me tubeo. Tiali goli, eno dageba hauwa sogo po madu geai, te dagego eno po me odobo menio. ¹⁵ Hauwa sogo eno se bidi, te profet dabe, te dageba tagala palidu geai. Tama augwa te po wali, dage deli deligo te duga homu begelama, dwai kolesaga tagalama, te duga kolesaga dodolao. Te dagego tibo godiba tibo po ola mayu, te augwaliba lotu me wagimio. Dagego eno te po wali pobaso da, teda dage te eno duga wai nı dabeba me dugaba me mani tıde bugagia bidaibao. Te profet dabego te tobage po pusali, tiali goli, dagego eno po me odisayı, te wali me pabeo. ¹⁶ Te Jonadap hani, te Rekapgo ogwa te bage, augwaligo te augwa wıgo po bugagia wali pali. Tiali goli, dage we bidi dabego eno po wali me pabeo. ¹⁷ Tama tialima, ena Genuai Bidi, ena Tigidali Bomo Elalubo God, ena Israelgo God, eno te po obao. Dage Juda me Israel we bidigo, odao. Polobadu eno po dageba pusali, tiali goli dagego te poba olo me mubeo. Eno dage i wali, tiali goli dagego eno i wali wei me ponobeo. Tama tibaso, eno te dwai dene mabo

sę tigidali dageba pedalumainogo ebao, eno te sę yaibao po wai dao,' te po te Jerusalem bage dali te Juda bagebolo pusigi pao," Genuai Bidigo Jeremaibolo wali.

¹⁸ Tialima, nosali Jeremaiago te Rekap dabeba te tiwai po wali, "Tigidali Bomo Elalubo Genuai Bidi, te Israelgo God, agai te po wali, 'Dagego te duga wai Jonadapgo po odama, tama dagego agai po tigidali wali peyu, tama dagego te agai dagebolo yao po wali sę tigidali ebo dao. ¹⁹ Tama tialima, ena, Tigidali Bomo Elalubo Genuai Bidi, eno te po obao, sesemane sogo Jonadapgo hani, Rekapgo ogwade, te eno sę yabo bidi dabe augwali hanide elalueibao,' Genuai Bidigo te po dagede wali," Jeremaiago te po wai dao.

36

Jeremaiago Barukba hanaluama, te we bidiba te po nedemainogo yali

¹ Te Jehoiakimgo kibu be me si me si elalubadi, te Josaiago ogwa, te Juda king bidali sogo, Genuai Bidigo Jeremaibolo mayu te tiwai po walio, *

² "Te buku me deli selama, te eno nagebolo mabo po tigidali aseao, te sę dabe te Israel, me Juda, me gasa bulu to kantri dabeba pedelaibao. Nago te po tigidali aseao, te hasia sogode mu gagalama, te eno nagebolo mawai, te king Josaiade gagalasa, te megı e sogoba usu nagasobao. ³ Te tigidali Judago eno te dwai sę augwaliba yaiba po wabo odobaso da, teda augwa homu begelama, te bidi deli deli augwa dwai kolesaga tagalomainao.

* **36:1:** 2 Kin 24:1; 2 Sto 36:5-7; Dan 1:1-2

Tama tiyu da, eno te augwa yali dwai sę yali sęę elaluali sela sęwaibao,” po wai dao.

⁴ Tialima, Jeremaia te Neriago ogwa, Baruk i olama, asali. Tama Jeremaia te Genuai Bidigo agabolo mani po tigidali pusama, tama Barukgo te po buku me delide asęai dao. ⁵ Tama nosali Jeremaia Barukbolo te tama po wali, “Ena digi ena te Genuai Bidigo beba me pogobeo. *

⁶ Tialima, eno homugo eno nagebolo te asęao wali buku nago selama, tama te Genuai Bidigo beba nage pelama, tama Genuai Bidigo te po te we bidi dabeba nedao. Nage te nai habu selebo genuai side me deli pagameo, magi baso meni, te Juda taun we bidi dabe Genuai Bidigo beba te side pelama bidibadi, tama augwaligo me te po odomainao. ⁷ Genuai Bidigo wado eyu, haliga sębę umabo mu te we bidi dabeba ebao, tama agai dene mabo sę augwaliba yaiba wali. Tialima, te we bidi deli deli augwa te dwai sę ebo kolesaga tagalaiba homu eyu, te Genuai Bidiba gedu haluasa po obaso da, teda agai augwaligo gedu haluasa po wabo odaibao,” wali.

⁸⁻⁹ Tialima, te polua 9 wabode, te kibu be a nagade te Jehoiakim te Juda king bidali sogo, te we bidi dabe augwa te nai gisilama, te Genuai Bidiba lotu weyu bidabo sogo dę me deli ilali. Tama tigidali Jerusalem we bidi me, te Juda taun we bidi dabe me, te Genuai Bidigo beba

* **36:5:** Dago konebe, magi baso te Jeremaia Genuai Bidigo beba me pogobeo wai. Te gegunai bidi dabego aga me pigio olama, habu selibaso, te aga pogobe homu yali, ma aga wi homu eyu, tiyu augwaligo aga dolidali homu eyu yali, ma aga gasi elalubaso, te aga pogobe wali homu yai dao.

sisinagasali. Te side Barukgo te Jeremiaigo agabolo wali po gilama tigidali sę yali. Agai te Genuai Bidigo po elalubo buku selama, aga te Genuai Bidigo beba palio. ¹⁰ Aga te Genuai Bidigo be tomoba doligi pelama, tama Jeremiaigo po te bukude elalubo po tigidali nedelama, te tigidali we bidigo odali. Barukgo te buku nedebo sogo, aga te be habu sunumi me deliba doligi pali, te Gemariago be habu, te Safango ogwa. Polobadu Safan te kingo kuskus sę ebo bidi bidali. Te be habu te sisinibo pesage ugwađu elaluali, te Genuai Bidigo be sunumi pade, augwa nogi eyu Gesi Sunumi Dao wai.

Barukgo buku te kingo ofisa dabeba nedali

¹¹ Mikaia, te Gemariago ogwa, te Safango bulali wai, aga te Genuai Bidigo bedede bidai, tama Barukgo Genuai Bidigo po te bukude nedebo odalio. ¹² Tialima, aga te kingo beba aiya dulali. Tama aga te kingo kuskusgo be habu tomoba pali, te tigidali kingo tobolu bidi ofisa dali, te kuskus Elisama te sisinama, po mibo be habu elaluali. Te ofisa dabego nogi e tiwai dao, Delaia, te Semaiago ogwa, Elnatan, te Akborgo ogwa, me Gemaria, Safango ogwa, me Sedekaia, Hananiago ogwa dao. Te gasa ofisa tigidali me bidalio. ¹³ Tama Mikaiago te Barukgo te we bidi augwaliba te po nedebadi, agai odali po te augwaliba pusali.

¹⁴ Te ofisa dabego te Mikaiago po odama, tialima augwaligo te bidi me deli tagala palama, te Baruk sigi pai. Te bidi aga nogi Jehudi, te Netaniago ogwa, te Selemiago bulali wai da.

Tama Selemia te Kusigo ogwa. Tialima, Jehudigo Barukba te tiwai po wagi pali, “Nago te we bidiba nedali buku selama asao.” Tialima, Barukgo te buku selama, te ofisa dabeba sesalio. ¹⁵ Aga sabalobo si da, teda te ofisa dabego agabolo te tiwai po wai, “Nage duagulama, te buku nedama, dago odaibao,” wali. Tama Barukgo te bukude po augwaliba nedalio. ¹⁶ Augwaligo te bukude nedali po tigidali odama, te augwali wi elama, te midigi dwai mu siyu, te augwa hasiba digi tonono palio. Tama augwaligo Barukbolo te tama po wali, “Mu tama dao, dago kingba te se yabo po dabe pusugi paibao,” wali. ¹⁷ Tama augwaligo Barukba te tiwai po hanalu wali, “Nago dabolo wao. Magi elama nago te po aseai dawo? Te Jeremaiaگو po odubadi, nago aseai dawo?” ¹⁸ Tama Barukgo te po wai, “Te dolo dao. Jeremaiaگو enabolo te tigidali po mobaso, tama eno te asebo nai medabu selama, te eno agai po te bukude aseai dao,” wali ¹⁹ Tialima, ofisa dabego Barukbolo te tiwai po wali, “Nage pelama, Jeremaia selama, dage si geme dula sigi pao, tiyu genuai bidi dabego te po odama, te dage si dali wado yabuo. Te dage si dula sigi pabo pesage te bidi me deligo konemainogo me elamu dao,” wali.

Te bidi me deligo te bukude po kingba nedali

²⁰ Tialima, te ofisa dabego Barukgo nogode te buku selama, te Elisamago be habuba muani, te kingo kuskus dao. Tama augwali hodasa pelama, king te bidi sisinibo pesageba sugi pelama, tama augwaligo agabolo te se pedelali po pusalio.

²¹ Kingo te po odama da, teda agai te Jehudi tagala palama, te buku sigi pali. Jehudigo te buku te Elisamago be habude selama, te kingba dali, te king pade dolaluali ofisa dabeba me nedalio.

²² Te polua 9 wabode te se dabe pedelali, te kedau sogo ebadi. Te sogo te king aga te kedau sogo bidibo bedede bidibadi dao. Aga te isi pade dugulalu, te aga tigi posolo iliyu, isi gogo neduai.

²³ Jehudigo te buku nedebo ebadi, te agai po meba nedela silibo si da, teda kingo te dwasianu hwa ge selama, tama te Jehudigo nedela silali pepa pedai te hwa gego tologolama, te isiba sawai, kingo te tama se ela pidu pidu genama, te buku tigidali ula silai dao. ²⁴ King dali, aga ofisa dabego me, te bukude po tigidali odali, tiali goli augwa te wi dwasianu me isama, te augwa ugwa dabe pisilama, te augwa yali kolesaga homu dene ebo me ola mabeo. ²⁵ Elnatan, me Delaia, me Gemaria, te bidi selago te buku isiba ulugio po bomu yali, tiali goli kingo augwaligo po me odobeo. ²⁶ Tama kingo aga ogwa, Jeremelbolo bomu yai po muani, me te Seraia, te Asrielgo ogwa, me Selemia, te Apdelgo ogwa, te augwali pelama, te profet Jeremaia, me kuskus Baruk, te augwali si pageabi igi pomainogo tagala palali. Tiali goli, Genuai Bidigo augwali si geme du-

alama, tama augwaligo te bidi si me subeo.

Genuai Bidigo Jeremaibolo te gasa buku aseao po wai

²⁷ Kingo te Barukgo aseani buku siaba ulali tudi badu nosali, Genuai Bidigo Jeremaibolo te tiwai po wali, ²⁸ “Gasa buku me selama, te

king Jehoiakimgo isiba ulali bukude aseani po tobage tiwai naga ma aseao,” wali. ²⁹ “Tama me, nago kingba te tiwai po aseao, ‘Ena Genuai Bidi, eno te po obao, king Jehoiakim, naga digi te buku isiba uluyu, nago te tiwai po wali, “Dego te Jeremaibolo obaso, te Babilon king te aselama, te tq kantri dolama, te tigidali we bidi ela muyu, te hasa sibi me ela mueiba po aseai dawe?”

³⁰ King Jehoiakim nago te tobage po wali, tama ena Genuai Bidigo, eno nageba homu koneama, eno te po obao, te nago hani bidi me deli te king pedelama, te Devitgo sia kingde me dugulalugobeo. Te Jehoiakim nage isibo si da, teda augwaligo nago tigi te tqba sanama, te giligago posolo ilama, te hulide ais agaba tulalueibao.

³¹ Te eno nagebolo me, te nago wai dabeba me, te nago ofisa dabeba me, te dwai dene mu ilama, te dagego dwai kolesaga yali wei ponaibao. Te eno dwai dene me sege mabo se te Jerusalem me Juda we bidi dabeba yaibao, te eno yaibao po wali gilama te se yaibao. Eno te bukude aseani po augwaliba mani, tiali goli augwaligo me odobeo,’ te po te king Jehoiakimbolo aseao” Genuai Bidigo Jeremaibolo wali.

³² Tialima, Jeremiaigo gesi buku selama, te kuskus Barukbolo mawai. Tama Jeremiaigo te king Jehoiakimgo isiba ulali bukude elaluali po tigidali ma pusai. Tama me agai te gasa po te po tobage tiwai naga pusali. Tama Barukgo te

tigidali po te gesi bukude aṣai dao. †

Godigo dwai dene te Juda dabeba me Jerusalemba mani, te Jeremaiaġo po wali gilama yali

37

(Daj 37:1–40:6)

Genuai Bidigo te king Sedekaiade po elalui

¹ Te Babilon king Nebukatnesargo te Sedekaia daj ilali, te Josaiago ogwa, te Juda king ped-alumainogo yali, te Jehoiakingo ogwa hasegelimainogo yai, te Jehoiakin, agai gasa nogi me Konia dao. * ² Jeremaiaġo Genuai Bidigo agabolo mani po pusali, tiali goli, Sedekaia dali, aga ofisa dabego me, te tigidali we bidi me, te poba bugagia olo me mubeo. ³ Me sogo deli sogo king Sedekaiago Jehukal tagala palali, te Selemiago ogwa, te pris Safanaia dali, te Maseago ogwa, te profet Jeremaia sugi pelama, agabolo te tiwai po wali, “Kingo homugo nago te Godiba gedu haluasa po omainogo yali, te dago Genuai Bidi dao, te agabolo hanaluama, te da tigidali bugagia bidainogo obao,” wali. ⁴ Te sogo te Jeremaia augwaligo kalabus isabadi, te aga homugo ugwa

† **36:32:** Te kolesaga koneani bidi hauwago homugo te gesi bukude po dabe te megi elalubo me polasa elaluali po te buku profet Jeremaiaġo po megi nago nedebao homu yali. Tiali goli, te me badu pedai mu augwali e sogo aṣani te dago mu konebeo, te mena badu pedai augwaligo te nosali wadolama yali homu ebao. Te e po page me te Daj 37:1 tede suo, me te 2 Kin 24:17; 2 Sto 36:10, tede me te po page elalubao. * **37:1:** 2 Kin 24:17; 2 Sto 36:10

peyu, eda asu yai dao. ⁵ Tama me, te sogo te Babilon ami dabego te Jerusalem taga palio, magi baso meni, augwaligo te tiwai po odali, te Isip kingo ami dabe te Isip tagalama, te Jerusalemba asobo sunumidu asobao wali.

⁶ Tialima, Genuai Bidigo po Jeremaiabolo menama, tama Jeremaia go Jehukal me Sefana-iabolo pusali. Genuai Bidigo po te e tiwai dao, ⁷ “Ena Genuai Bidi, ena dage Israelgo God, eno te po obao, te Juda kingo dage si enaba tagala palama, te eno dage tau sogowe, ma meniwe, koneainogo yai. Tialima, nago kingba te tiwai po walao. Te Isip kingo dage tau sainogo te Isip ami dabe asali. Tiali goli, augwali dageba me pedalugobego. Menio. Augwali te sunumide begelama, augwa page buluba ma paibao. ⁸ Tama te Babilon dabe ma aselama, te Jerusalemba hwinama, te taun saibao. Tama augwa taun te isigo ulaibao. ⁹ Ena Genuai Bidi, eno po dolo obao, duga digi duga tibo po ola mayu, te po waggio, ‘Te Babilon dabe Jerusalemba me asogobego, augwali gasaba mu soaibao’ te tobage tibo homu me igimio. Augwali geasa ma asaibao. ¹⁰ Te dagego Babilon dabe dali hwinama, te augwaligo ami tigidali aiyaba elaluama, te dagego augwali ami bidi dabe hauwa ela mugi sogo da, teda tagalao, te hwinama tigi dabe dolali ami dabe te augwa ugwa bedeg bidaluama, tialima, te bagego digi hogodama asiyu, te taun isigo ulubo usigi da,” te po wai dao.

Augwaligo Jeremaia kalabus yali

¹¹ Te Babilon ami dabego te Isip kingo ami bidi dabe asobo po odali. Tama tibaso, te Babilon dabego Jerusalem tagalama, augwali dali hwiigi pai dao. ¹² Tama te sogo Jeremaiaگو te Jerusalem tagalainu yali, te Benjamingo hanigo tqba pelama, te aga deli hani dabede tq me deli sigi pabo homu yali. ¹³ Aga pelama, te Jerusalem genuai obo sunumiba sabaligi pali, augwa nogi eyu Benjamingo Sunumi da wali. Tama ami augwa tobolu bidi ofisa me deligo te we bidi ugwa peyu, eda asu ebo sunumide tonaluali. Te ofisa bidi nogi, Iriya, te Selemiago ogwa, te Hananiago bulali wai. Tialima, Iriyago Jeremaia pageabi elama, te po wai, “Eno koneani, nage wi pelama, te Babilon dabe dali bidigi painogo ebao,” te po wai. ¹⁴ Tialima, Jeremaiaگو po wei ponoyu, te po wali, “Nago tibo po obao. Ena te Babilon dabeba pabo menio.” Tiali goli, Iriyago agai poba homu mubeo. Tialima, agai te Jeremaia pageabi elama, aga te tobolu bidi dabeba selasa pai dao. ¹⁵ Te tobolu bidi dabego Iriyago po odama, te augwaligo Jeremaia dali wado po dwai mu wali. Te augwaligo aga keloago elama, te aga kalabus ilama, te kuskus Jonatango beba muani, magi baso meni, te Jonatango be augwaligo te kalabus be tiwai pedelama elaluai dao. ¹⁶ Te bedede te kalabus be tq dologode elaluali, tama augwaligo Jeremaia te habuba munama, te aga sesabi sogo elama, tede bidai dao.

¹⁷ Tama nosali, Sedekaiago augwaliba walama, te Jeremaia odasa aselama, te kingo beba sua-gasao wali. Tialima, Sedekaiago agai yali se augwaligo sumainogo me ebeo. Augwaduba si

naga bididu, te Sedekaiago Jeremaiabolo te tiwai po hanalu wali, “Genuai Bidigo nagebolo po me deli maniwe, ma meniwe?” Tama Jeremaiaگو te po wali, “Awe, Genuai Bidigo po me deli mawai. Te po e tiwai dao. Augwaligo nage te Babilon kingo nogoba mueibao.” ¹⁸ Tama Jeremaiaگو Sedekaiabolo te tiwai po hanalu wai, “Eno nageba dwai sege yai se ebaso, te dagego ena kalabusiba muai dawewe? ¹⁹ Nago profet dabego te profet po te tiwai pusali, ‘Te Babilon kingo nageba me, te to kantriba me, hwiagasogobeo,’ wali. Tialima, megi da, te profet dabe mena bidibawe? ²⁰ Tiali goli, genuai bidi, eno te nai me deli nagebolo hanalu obao. Eno homugo nago olo tau sabo wiegi yai kolesaga enaba elama, te nago ena te kuskus Jonatango beba ma tagala palamuo. Tiyu, ena agai bede bidu da, te ena isaibao,” wai. ²¹ Jeremaiaگو po ola silibaso da, teda king Sedekaiago daw wabo po olama, te augwaligo Jeremaia kalabus elama, te ami dabe badu te kingo be mesalo obo tomode bidali. Te kingo me te po wali, te tigidali sogo augwaligo te bret deli te bret nigibo bede selama, te Jeremaiabolo magasu yali. Te tigidali bret te taunde silibaso, te tama me tegobeo. Tama Jeremaia kalabus elama, te ami dabe pedai badu bidai dao.

38

Augwaligo Jeremaia te to dedage me deliba muai

¹⁻³ Jeremaiaگو te tiwai po te we bidi dabeba pusali, “Genuai Bidigo te po wai, te taun tomode

bidibo we bidi dabe, te augwali isaibao. Te boi bidi dabego augwali ela munama isiyu, ma augwali te nai sqa pelama isiyu, ma te dwai gasigo augwali dolama isiyu yaibao. Te augwali bidibo ula dali bidabo homu eyu da, augwali te taun tagalama, te Babilon ami dabeba pao. Augwali te Babilon dabego tola somainogo elama, te augwali isidali weyu tiao. Tama me, Genuai Bidigo te tiwai po wali, ‘Eno te Babilon kingo ami bidi dabego te taun somainogo yaibao,’ te po wai,” Jeremaiaگو wali.

Tama kingo ofisa bidi mebago Jeremaiaگو te po wabo odali. Augwali nogi e dao, Sefatia, te Matango ogwa, te Gedalia, te Pasurgo ogwa, me Jehukal, te Selemiago ogwa, te gasa Pasur, te Malkiago ogwa dao. ⁴ Te kingo ofisa dabe mebago kingba te tiwai po waligi pali, “Jeremaia isimainao,” wali, “magi baso meni, agai pogo te taunde bidalubo ami bidi dabe me, we bidi dabe dali, bomo kimi tamunai. Te bidigo augwali bugagia bidimainogo me ebeo. Menio. Agai augwali dolomainogo ebo dao,” wali. ⁵ Tialima, king Sedekaiago augwaliba te tiwai po wei ponani, “Te dage nogode bidibao. Eno dage me paligobeo,” wali. ⁶ Tialima, te ofisa dabego Jeremaia te aī ulu me deliba sela pali. Tama augwaligo aga nogode te baklain bono gebelama, tama te baklain bono te dedage pageba tatagalo dulali. Tialima, te dedagede wē meni yai elalui, tō pu naga elaluali. Tama Jeremaia te dedagede dolaluali sogo, agai saḡa te tō tomoba pali. Te Malkiago dedage, te kingo ogwa, te ami dabe pedai badu te kingo obo tomode elalui.

⁷ Ebetmelek, te tɔ kantri Sudan bidi, aga te kingo bedede ofisa bidi me deli da, agai odali, augwaligo Jeremaia te dedageba muani po wali. Te sogo king aga te moni obo sunumi me delide bidali, augwaligo te Benjamingo sunumi wabo, aga tede dugulalu, te we bidi dabego po tɔ odolubadi dao. ⁸ Tama Ebetmelek te kingo be tagalama, te kingba po waligi peyu, te tiwai po walio, ⁹ “Edao, genuai bidi, te bidi dabego dwai kolesaga mu Jeremaibolo yalio. Augwaligo aga te dedage me deliba sawanio. Tama aga te dedagede bididubaso da, teda aga nai menia selama, te aga isaibao. Nago koneani, te taunde nai mu soa pai dao,” wali. ¹⁰ Kingo te po odama, te agai Ebetmelekbolo te tiwai po wali, “Nago te ena dali bidibo bidi dabe bidi sese deli olama, nogo si bidi selama, te dagego Jeremaia te tɔ dagede ugwaba kekegi pao. Tiyu, aga isiamu dao,” wali. ¹¹ Tialima, Ebetmelekgo te bidi dabe te kingo beba sela pelama, tama augwali te kingo mone mubo be habu me deli te dologode elaluali teba pali. Tama augwa te poloba badi ugwa selama, tama augwa te Jeremaia bidibo tɔ dedageba pali. Ebetmelekgo te ugwa nami dabe te baklain bonode kenama, te Jeremaia bidibo madi aiyaba tagalaluali. ¹² Tama aga Jeremaibolo te tiwai po wali, “Te ugwa nami dabe nago nogo auguli dologoba munama, te baklain bono nago tigiba keka sao. Te dago nage ugwaba kekebo sogo, te baklaingo nage tigi togoidali weyu obao,” wali. Tama Jeremaia Ebetmelekgo wali po tiwai yalio. ¹³ Tialima, augwaligo Jeremaia ugwaba kekalio. Tialima,

augwaligo Jeremaia te ami dabe badu kalabus bidimainogo yai dao.

Sedekaiago Jeremaia dali po ma miai

¹⁴ Tama nosali, Sedekaiago te bidi dabe tagala palama, te profet Jeremaia sigi pomainogo elama, te augwaligo aga odasa aselama, tama agai king te Genuai Bidigo be te sela wali sunumide deliba gesabidi ununani. Augwaduba si naga tede bididu, kingo te tiwai po Jeremaiabolo wali, “Eno nagebolo te nai me deli hanalu wabo homu ebao. Te nago dolo ponao. Nago po geme me dualigio,” wali. ¹⁵ Tama Jeremaiaگو te tiwai po wei ponani, “Te eno po nagebolo pusubaso da, te mu tamao, te nago ena ela mueibao. Te eno wiegi yai homu kolesaga ebo po nageba mobaso da, teda nago eno po me odogobeo,” wali. ¹⁶ Tialima, king Sedekaiago e tiwai bomo yai po me deli dāu walali, “Mu tama, te Sesemane Sogo Bidibo Genuai Bidigo nogide obao, aga te bidi da bidibo ula page bidi, eno nage me ela musiāma, te eno nage te dolainogo ebo bidi dabego nogoba me mugobeo,” wali.

¹⁷ Tialima, Jeremaiaگو Sedekaiabolo te tiwai po walali, “Genuai Bidi, aga te Tigidali Bomo Elalubo God dao, aga te da Israelgo God, agai te tama po wali, te nago hwībo tagalama, te Babilon king ofisa dabego nage somainogo eyu da, teda augwaligo nage ela musiāma, te taun me augwaligo isigo ulugobeo. Te nage dali, naga we wai me, bugagia bidaibao. ¹⁸ Tialima, te Babilon dabego nage somainogo isābaso da, teda Genuai Bidigo augwaligo te taun somainogo

ilama, te augwaligo isigo ulaibao. Tama nage digi te augwalide wi pabo usu egobeo,” wali. ¹⁹ Tama Sedekaiago Jeremaiabolo te tiwai po wali, “Ena te Babilonba wi pelama, bidigi pali Juda dabe mebade wi ebao. Tiyu, te Babilon dabego ena te Juda dabe nogoba munama, te augwaligo enaba dwai se idalio,” wali.

²⁰ Tialima, Jeremaiaگو te po wai, “Augwaligo nage te Juda dabego nogoba me mugobeo. Menio. Nago te Genuai Bidigo nageba mayu, eno pedauwalide wabo po tigidali wali pali da, teda nage bugagia bidiyu, te augwaligo nage me ela mugobe dao. ²¹ Tialima, te Babilon dabego nage somainogo isawani da, te dwai nai dabe nageba pedelaibao. Genuai Bidigo enabolo te ola mani te nade ola mabo se me deli ebo tiwai yai dao. ²² Te nade eno suali, te Babilon dabego te nago bede bidali we dabe selama, tama augwali te Babilon kingo ofisa dabeba odaya pali. Tama eno odali, te we dabego te tiwai po wai, ‘King Sedekaia, nago naga abagi dabego poba homu begi pali, tialima, augwaligo nage tibo po olama, nage aiyaba elalualio. Megi da, te dwai sego nage gegelama, te nago saqa te pu to tomoba bida sigulai tiwai yalio. Tama te abagi dabego nage tagalali dao,’ te po wai. ²³ Eno te na subaso, te eno koneani, mu tama, te Babilon dabego nago we wai tigidali sela paibao. Te nage me augwalide wi pabo me usu egobeo. Menio. Te Babilon kingo nage pageabi yaibao. Nago te Genuai Bidigo po sela sabaso da, teda Babilon dabego te taun siago ulaibao,” Jeremaiaگو te po wai dao.

24 Tialima, Sedekaiago Jeremaiago po wei ponoyu, te tiwai po wali, “Da sigo te po miani po te gasa bidiba me olamuo. Nago te po hanilama pusali da, te nage isaibao. ²⁵ Da si po miani po, te ofisa dabego te po odama, te augwaligo nageba te tiwai hanalu waga saibao, ‘Nago magi po te kingba waliwe? Te kingo nageba magi po waliwe? Nago dabolo walao. Nago te po geme me dualigio. Tiyyu, dago nage ela muabuo.’ Te tobage po augwaligo obaso da, ²⁶ teda nago te tiwai po augwaliba wei ponao, ‘Menio. Eno king dali po miani, te agabolo hanalu wali, te agai ena te Jonatango beba kalabus ma tagala paligio, te po wali. Tiyyu, ena te beba pobaso da, te ena isidalio wali.’ Nago te po augwalibolo wao,” Sedekaiago te po wai.

²⁷ Tama nosali, te ofisa tigidali te Jeremaiaba aselama, hanalu wai. Tama agai augwaliba po wei ponoyu, te kingo agaba wali po tiwai wali. Te king Jeremaia dali wali po te bidi deli mego me odobeo. Tama te ofisa dabego sunumi menia sobaso, te augwaligo Jeremaia tagalama, palio. ²⁸ Tialima, Jeremaia te ami dabe badu kalabus elaludubadi, te boi bidi dabego te Jerusalem sagasobo sogoba usu nai dao. *

39

*Babilon augwaligo Jerusalem sai
(Jer 52:1-11)*

* 38:28: Ese 33:21

¹ Te nogo si polua, te kibu be 9 te Sedekaia Juda king bidali sogo, te Babilon king Nebukatnesargo aga ami tigidali selama, te augwali aselama, Jerusalem bagulama, te taun sainogo boi hwianio. ² Augwaligo hwinama, hwinama, te waiya si me deli, te polua a naga me deli bidali, tama te kibu be 11 te Sedekaia king bidali, te polua me si me si, te polua dei te 9 wabode, augwaligo te masigigo nigai moni obo pedai me badu deli aluama, te Jerusalem tomoba pai dao. ³ Tialima, nosali te Babilon kingo ofisa tigidali te taun tomoba pai. Tama augwali obo genuai sunumiba pali, augwa te nogi Tomo Sunumi dao, augwali teba duagi pelama, te taun tonaluai. Te ami dabe augwa polalubo ofisa bidi dabego nogi e tiwai dao, Nergal Sareser, me Sangar Nebo, me Sarsekim, me gasa sabi Nergal Sareser. * ⁴ King Sedekaia dali te tigidali ami dabego te Babilon dabe asobo sulama, te augwali wi pai. Te hulide augwali te kingo gi badu pelama, tama augwa te moni obo si ununani te sunumidu te wi pai. Tama augwa te Jordan wę odogo pesagedu pabo sunumi wali pali. ⁵ Tiali goli, te Babilon ami dabego te augwali pobeasa pelama, te malu tų pesage dolo te Jeriko taun pade Sedekaia pabo madi pedelai. Te augwaligo aga pageabi elama, te king Nebukatnesarbolu odasa pali.

Te sogo king Nebukatnesar te taun Riplade bidai, te tų pedai Hamat tų tomode bidalio. Tama Nebukatnesargo Sedekaia sulama, te po walio,

* **39:3:** Te ofisa dabego nogi me augwaligo ebo sę te kuna mu konebeo. Te po me Jer 38:28; Ese 33:21, te side te tiwai elalubo suao.

Sedekaiia te aga yali dwai sēde dwai dene saibao wali. ⁶ Te Babilon dabego te Sedekaiago ogwa dabe me te Juda tobolu bidi dabe selama, tama augwaligo augwali te Ripla teba odasa asali. Tama te bulude Nebukatnesargo te po obaso, te Sedekaiago ogwa dabe te Sedekaiago gedude augwaligo ela muai. Tama te Juda tobolu bidi dabe me augwaligo ela muai dao. ⁷ Te kingo po obaso, te augwaligo Sedekaiago gedu si gudama, te augwaligo aga nogo sąą te brasgo nigai sengo kęanio, te augwaligo aga te Babilonba sela painogo tiaı dao.

⁸ Tama Jerusalemde te Babilon ami bidi dabego te kingo be me, we bidi dabego be me, isigo ulalio. Tama augwa te Jerusalem bagulali genuai masigigo nigai obo me pebe delama, sąwai dao.

⁹ Te Nebusaradan, aga te Babilon ami dabego polalubo ofisa bidi te Jerusalemde bidali, agai te Jerusalemde bidaluali we bidi tigidali selama, te augwali Babilonba kalabus igi painu odasa pali. Te Jerusalem tagalama, agaba polobadu wi asali Juda dabe me selama, te agai augwali me te Babilonba kalabus igi peyu, odasa pai dao.

¹⁰ Tama agai te doado bage meni yai bidi dabe naga te Juda tōde bidimainogo yalio. Te tō mu meni yai we bidi dabe, me agai wain gi dabe, me te gasa gi dabe te augwaliba mawai dao.

Kingo po obaso, Jeremaia te kalabuside bidali tagalai

¹¹ King Nebukatnesargo Jeremaia homu kone palama, te Jerusalemba te aga polalubo ofisa bidi Nebusaradanba po ola tolali. Nebukatnesargo

po te tiwai wali, ¹² “Nago Jeremaia sigi pelama, bugagia tonalua. Nago agaba dwai sê me igio. Te agai magi sê me yainogo nageba hanalu obaso, te nago agai homu wali pao,” wali. ¹³ Tama tialima, Nebusaradan dali te polalubo ofisa si aga dologoba pali, te Nebusasban, me Nergal Sareser, te gasa Babilon ofisa dabego me te tiwai homu deliba munama, ¹⁴ augwaligo te bidi dabe te ami dabe pedai badu tagala palama, te Jeremaia sigi pali. Tama augwa Jeremaia te Gedaliago nogoba muani, te Ahikamgo ogwa, te Safango bulai wai dao. Tama augwaligo Gedaliabolo po walama, te Jeremaia agai beba sela pao wali. Tama tialima, Jeremaia Juda tõe te we bidi dali bidalio.

Genuai Bidigo Ebetmelekbolo po mawai

¹⁵ Te Jeremaia ami dabe badu kalabus bidibadi, te Genuai Bidigo agabolo te tiwai po mawai, ¹⁶ “Nage te Ebetmelekbao pao, te Sudan bidi dao, agabolo e tiwai po wao, ‘Tigidali Bomo Elalubo Genuai Bidi, aga Israelgo God, agai te tiwai po wai. Polobadu eno te taun dolaibao po wali, te megia da, eno te po usu naibao. Eno te taun wiegi yai bugagia me iligobeo. Tama naga digi nago eno te sê ebo sueibao. ¹⁷ Tialima, ena Genuai Bidi, eno te po obao, eno te sê dabe ebo sogo da, teda eno nage tau saibao, te augwaligo nage te nago wi ebo bidi dabe nogoba me mugobeo. ¹⁸ Eno nage bugagia tonalubaso, te nage augwaligo me eligobeo. Nago homu enaba daw obaso, te nage me isigobeo. Ena Genuai Bidi eno te po wai dao,’ ” wali.

40

Nebusaradango Jeremaia dali po miai

¹ Nebusaradango Jeremaia olo pomainogo tagala palama, te tуди badu nosali Genuai Bidigo Jeremaiabolo po mawai. Te Babilon dabego te Jeremaia dali, te Juda we bidi dabe me, Jerusalem me selama, augwali te sengo keṇani, te augwali Babilonba kalabus odasa painogo tialio. Tialima, augwali te Rama taunba sabalobo sogo, te polalubo ami tobolu bidi ofisa Nebusaradango Jeremaia te augwali dali bidibo suali, te agai aga te olo tagala palu pao wali. ² Tama te sogo Nebusaradango Jeremaiabolo te tiwai po wali, “God, nago Genuai Bidigo, te po hanilama weyu, te dwai nai te tḡ kantriba pedelaibao wali. ³ Tama megi da, Genuai Bidigo po wali gilama te se pedalubao. Dage Israelgo te Genuai Bidigo po sela saṇama, te agai gedude dwai se yalio. Te pagede naga tama, te se dabe dageba pedalubo dao. ⁴ Tialima, odao. Megi da, te eno augwaligo nage nogode keṇani sen pisigina saḅao, te nage olo bidagameo. Te nage ena dali Babilonba asabo homu ebaso da, teda nage asao, te eno nage bugagia tonalueibao. Tialima, te nago hagela homu ebaso da, te usu da, nage bidao. Te tḡ kantri pedai mena badu te nage pabo homu yali da, te nage peyu naga yagameo,” wali.

⁵ Jeremaiaġo te po odali, tiali digi agai te Nebusaradan taga piṣabadi, tama Nebusaradango Jeremaiabolo po ma weyu, te tiwai po wali, “Te meni baso da, teda nage te Gedalia bidibo madi pao, aga te Ahikamgo ogwa, te Safango bulai

wai dao. Te Babilon kingo aga dai ilama, te Judago taun dabe tonalumainogo yali. Aga ede te we bidi dabe dali bidaibao, tama nage aga dali bidao. Te nago homugo te nage menaba pabo homu eyu da, te nage pagameo,” wali. Tama Nebusaradango te Jeremaia wiegi yai homu pemene ilibo wiegi yai nai me deli olo mobadi, te nai me menama, te Jeremaia pomainogo yai dao. ⁶ Tialima, Jeremaia te Gedalia bidibo madi te taun Mispa teba pai. Tama Jeremaia aga dali te we bidi hani tomode te Juda tade bidalio.

Augwaligo Jeremaia te Isipha odasa palio

(Dai 40:7–45:5)

*Gedalia polalubo gavman te Judade bidali
(2 Kin 25:22-24)*

⁷ Te Juda ami bidi meba dali, te augwa ofisa dabe me, augwali te to kantri pedai mebade bidali. Augwaligo te tiwai po odali, Babilon kingo Gedalia te Juda tade polalubo gavman dai ilama, bidibao wali, tama agai te magi walu doado bage meni yai bidi dabe, te Babilonba kalabus sela pisawani bidi dabe tonalubo se ebo dao wai.

⁸ Tialima, te ofisa dabe augwa ami bidi dabe selama, tama augwaligo Gedalia te Mispa teba sugi pali. Te ofisa nogi dabe e tiwai, Ismael, Netaniago ogwa, te Johanan me Jonatan, te Kareago ogwa si, te Seraia, te Tanhumetgo ogwa, te Netofa bulu bidi Efaigo ogwa dabe me, te Jesania, te Maka to bidi dao. ⁹ Gedaliago augwali sulama, augwaliba te tiwai po wali, “Nogo guni sisu weyu, eno mu po obao, dage te Babilon dabe

dologode bidibo wi me igimio. Menio. Dage te tōde bidalu, te Babilon king dologode bidali da, te dage bugagia mu bidaibao. * 10 Ena digi ena te Mispade bidaibao. Te Babilongo da suagasobo sogo da, te ena dago Judade po pusubo bidi tiwai bidaibao. Tialima, dage te duga sali taun dabeba ma begasa pelama, te dagego ni du wai dabe selama, te wain me, wel me nigilama, te nosali sogo tuabo munalumainao,” wali. 11 Te sogo te Juda dabe me badu te tō pedai Moap, me Amon, me Idom, me gasa tō kantri badu bidaluali. Augwaligo te tiwai po odali, te Babilon kingo te dwasianu hani we bidi te Juda tōde bidimainogo elama, te kingo Gedalia dāi ilama, augwali tonaluao po wai. 12 Tialima, te Juda dabego te boi bidigo augwali sela sawani tō kantri tagalama, te augwali Judaba ma asalio. Tama augwaligo Mispas teba Gedalia sugi pali. Tama nosali, augwaligo te gide haniani nai sali, te augwaligo wain me wiegi yai nai hauwa elaluai.

Ismaelgo Gedalia ela muani
(2 Kin 25:25-26)

13 Me sogo deli Johanan, te Kareago ogwa, te Juda ami bidi te gasa ofisa dabe, augwali te Gedalia bidibo madi te Mispa teba asali. 14 Tama augwaligo agabolo te tama po wali, “Te tō kantri Amon king Balisgo te Ismael tagala palali, te Netaniago ogwa, aselama, nage ela muagasaibao. Nago te koneaniwe, ma meniwe?” wali. Tialima, Gedaliago te augwaligo poba homu muyu, te mu

* 40:9: 2 Kin 25:22-24

po da wabeo. ¹⁵ Tama te Johanano dali Gedalia augwa si bidudali sogo, Johanango Gedaliabolo te tiwai po walio, “Te nago enabolo te Ismael eligi pao po obaso, te usu egowe, ma meniwe? Te sę ebo te mena bidigo me konegobeo. Tiye, nago aga gogolobaso, te agai nage ela muabuo, te megi nage dali sisinagasali Juda dabe, te augwali tedela palama, tama dago dwasianu hani te mu dolaibao,” wali. ¹⁶ Tialima, Gedaliago Johanamba te tiwai po wei ponanio, “Nago te tiwai kolesaga me elamuo. Nago Ismaelbolo te wabo po mu po me wabeo,” wali.

41

¹⁻² Ismael te Netaniago ogwa, te Elisamago bulai wai, tama aga Juda king dabede hani bidi me deli dao. Aga te kingo polalubo ofisa bidi me deli tiwai bidali. Babilon kingo Gedalia te Juda gavman polalubo bidi pedalumainu dai ilali, te polua a naga olama, me badu si te kibu bede digi, Ismaelgo nogo si bidi selama, te Gedalia Mispa teba suagasali. Tama augwali Gedalia dali dugulama, nai tudali sogo, Ismael dali te nogo si bidi hodasa holama, te augwa bainat hwa selama, te Gedalia ela muai dao. ³ Tama Ismaelgo te Mispade te Gedalia dali bidali Juda hani me elali, te agai Babilon ami dabe Mispade te sogo bidali, te me ela muai dao. *

⁴ Te nosali side, te bidi dabego te Gedalia isali konesiawani sogo, ⁵ te bidi sese me si me si te taun Sekem, me Silo, me Samaria, te bulu bidi dabe te sunumidu aselama, te Mispa

* 41:3: 2 Kin 25:25

paba yagasali. Augwaligo te nai wit meba badi, te wiegi yai denami ebo pauda me selama, augwali te Genuai Bidigo be te Jerusalemba selama aselama, te ofa yainogo yali. Te bidi dabe augwa penani nisi poalama, te augwa ugwa pisilama, te augwa tigi tologolama, te augwa polobadu yali dwai sède homu dene ola mayu tiaï dao. ⁶ Ismaelgo augwali asobo sulama, aga te Mispa tagalama, te sunumidu pai. Te bidi dabe augwaliba homu dene eyu, gela oba homu emainogo te aga gela wali, te aga augwali dali gesabidi deliba yali. Te agai augwaliba te tiwai wali, “Gedaliago dage suagasomainogo homu ebao,” wali. ⁷ Tialima, augwali te taun tomoba pelama, te Ismael aga hani dabe daligo te genuai hani bidi ela munama, te augwali tigi dabe te aï ge doso nigilai dedageba tudulai dao. ⁸ Tialima, te genuai hanide nogo si bidigo Ismaelbolo te tiwai po wali, “Nago da me ela mugio. Dago nage nai hauwa mawaibao, te kala bulu du pesagede geme dualama elalubao. Dago te nai wit, me rais bali, me oliv wel, me pusu nai hani me elalubao,” wali. Ismaelgo augwaligo po odama, agai te nogo si bidi me ela mubeo. ⁹ Te wê gebo dabo dedage, polobadu te Juda king Asago nigai, te Israel king Basago augwaliba hwî yagasali sogo. Te Basago te taun bagua selama, te Mispa dabe aï sqa pidali weyu nigilali. Tialima, Ismaelgo hanigo te augwaligo Gedalia ela muani sogo elali bidi dabe tigi selama, tama augwaligo te wê dâu wali dedageba tudulama, te dedage pağawai dao.

¹⁰ Tama nosali, Ismaelgo te Mispade bidali gasa we bidi tigidali selama, te aga dali odasa pai.

Augwali te Mispa tagalama, augwali te Amon tō kantriba pabo sunumidu pali. Te we bidi dabe te Nebusaradan hani dabego, te Babilon ami polalubo ofisa bidigo, te Gedaliago Mispade tonalumainogo taga pali we bidi dabe dao. Tama te Juda kingo wegi dabe augwali dali bidai dao.

¹¹ Johanan, Kareago ogwa, te gasa ofisa dabe me Juda ami daligo, te Ismaelgo dwai kolesaga tigidali yali po odalio. ¹² Tama tialima, augwa ami hani dabe selama, te augwaligo Ismael wali pobelama, aga dali hwiainu yali. Tama augwali agaba sabolali, te taun Gibeon te genuai sigi ąi pąde elalubo madi pedaligi palio. ¹³ Tialima, Ismaelgo te Mispade selama aga dali odasa asali we bidi dabe, augwaligo Johanan dali gasa ofisa dabe me sulama, te augwali wiegi yai homu pemene yalio. ¹⁴ Tama augwa te Ismael tagalama, te Johananba uda walio. ¹⁵ Tama Johanango hanigo te Ismael tola sainogo yali, tialima, aga te nogo a naga olama, sela bidi dali wi pelama, te augwali te tō kantri Amonba pai dao.

¹⁶ Tama nosali, Johanan dali, gasa ofisa dabe me, augwaligo te Mispa we bidi dabe te Ismaelgo nogode ma selama, te augwa Gibeon taga palio. Te ami dabe, me te gasa bidi dabe, me te we wai, me te se bidi, me te kingo hani bage, augwali me te hanide elaluai dao. ¹⁷⁻¹⁸ Johanango augwali te Isipba odasa painogo yali, magi baso meni, te Ismaelgo Gedalia ela muani augwaligo homu koneani, te bidi Babilon kingo dąi ilama, te Juda tō tonalumainogo yai. Te augwa wi eyu, te homu yali, tiyu te Babilon dabego te se homu yali,

tiyu te Babilon dabego te se pedelali po odama, augwali dolagasidalio. Tialima, augwali te Isipba pabo sunumidu pali. Te augwali te bulu Gerut Kimham, te Betlehem taun pade, teba pedelama, augwali tede osogo bidai dao.

42

Te we bidi dabego Jeremaiabolo hanaluama, Genuai Bidiba gedu haluasa po omainu yali

¹ Tama nosali, Johanan, me Jesania, te Hosaiago ogwa, te gasa ami ofisa dabe me, tigidali we bidi me, te genuai bidi dabe me, olo bidi dabe me, augwali hogodama, ² te Jeremaia bidibo madiba pali. Te augwaligo agabolo te tiwai po wali, “Edao, te nago Genuai Bidi Godiba nago gedu haluasa po weyu, te agabolo hanalu, te da dwasianu hani we bidi tau somainogo yao. Polobadu da hauwa elaluali, tiali goli megi nago suali, da dwasianu hani naga bidibao,” wali. ³ “Dago homugo te Genuai Bidi nago God te dago mena sunumi wali pelama, te mena se dago yabo po dabolo omainao,” wali. ⁴ Tama profet Jeremaiaگو augwaliba te tiwai po wali, “Te dagego wabo pode eno usu da po obao. Te dagego enabolo hanalu wali po wali gilama, te dagego Genuai Bidi Godiba gedu haluasa po weyu, hanalu waibao. Te Genuai Bidigo enaba mena po wei ponobaso da, te eno dagebolo pusaibao. Eno te po me deli dagede geme dualugobeo,” wali. ⁵ Tialima, te we bidi augwaligo Jeremaiabolo te po wali, “Mu dao, te Genuai Bidi nago Godigo dabolo mabo po, tigidali

dago wali paibao. Genuai Bidigo mu kolesaga eyu, sesemane sogo doloba pai elalubao, te dago agai po wali pisabaso da, teda agai da po tu ilimainogo yaibao. ⁶ Genuai Bidigo te wei ponobo pogo da pemene ebaso, ma meni ebaso me tagalao, te dago hanalu wali pode te agai nagebolo mani po tigidali dago wali paibao. Dago Genuai Bidi dena Godigo po wali paibao, tama tiyu, da bugagia bidaibao,” te we bidigo te po wai.

Genuai Bidigo Jeremaiago gedu haluasa po wali wei ponani

⁷ Te nogo si sogo bidama, nosali Jeremaiago gedu haluasa po gagalama wali, Genuai Bidigo po agabolo mawai dao. ⁸ Tama Jeremaiago Johanan, me te gasa ami ofisa tigidali, me te tigidali we bidi me i wali, te gegunai bidi dabe me, olo bidi dabe me i olama, te augwali asai dao. ⁹ Te agai augwaliba te tiwai po wali, “Dagego enabolo hanalu, te Genuai Bidiba gedu haluasa po omainogo yali, da Israelgo God dao. Tialima, Genuai Bidigo te tiwai po wali, ¹⁰ ‘Dage te Judago tode bidibaso da, teda ena, Genuai Bidi, te eno dage dau walama, te dage eno aiyaba me elalugobeo, magi baso meni, eno te dene mabo se dageba yali, tego ena haliga sege mu ilai dao. ¹¹ Dage te Babilon kingde wi ebao, tialima, ena Genuai Bidi, eno po dolo obao, dagego agade wi ma elamu dao, magi baso meni, ena dage dali bidibao. Te eno dage tau selama, te dage agai nogode ma saibao. ¹² Eno olo mu tau sabo wiegi yai homu kolesaga dageba eyu, te eno digi agai

me dageba te olo tau sabo wiegi yai homu ebo kolesaga emainogo yaibao. Tama agai dage te duga page buluba pomainogo tagala palaibao,' Genuai Bidigo te po wai," Jeremaiaگو te po wai.

¹³ "Tialima, dagego Genuai Bidi eno po sela saگو, duga Godigo po sela sayu, te po olamu dao, "Da te Juda tode me bidigobeo. ¹⁴ Menio. Da Isipba paibao. Da te Isipde naga bidibadi, te boi bidi dabego da dali me hwiagasogobeo. Te bidi dabego hwiگو painogo biugel bu weyu da, i me wagobeo. Te nai me da me saگو pogobeo." ¹⁵ Te tobage po dagego obaso da, teda ena Genuai Bidi, eno dage te dwasianu Juda hani we bidide po elalubao. Ena Tigidali Bomo Elalubo Genuai Bidi, ena Israelgo God, eno te po obao, te dage Isipba bidigi pabo bomu mu ebaso da, ¹⁶ teda dagego wi ebo se dage te Isipde dageba pedelaibao. Te boi bidi dabego dage ela munama, te dage nai saگو peyu, isaibao. ¹⁷ Te Isipba bidigi painogo bomu ebo bidi tigidali, te augwali isaibao. Te boi bidi dabego augwali ela muyu, te augwali nai saگو pelama isiyu, me dwai gasi selama, te augwali isaibao. Eno te dene mabo se dage augwaliba pedalumainogo elama, te augwali hani mu silaibao, te deli me bidigobeo.' "

¹⁸ "Ena Tigidali Bomo Elalubo Genuai Bidi, ena Israelgo God, eno po dolo obao, polobadu eno haliga sebe umabo mu te Jerusalemba elama, te eno augwali mu dolai dao. Te tiwai naga, te dage Isipba pobaso da, teda eno haliga sebe umabo mu elama, te dage dolaibao. Te gasa bulu hani we bidi augwaligo eno te dwai

sę dageba yali po odolama, te augwali wi elama, nogo hogwabo tiwai eyu, midigi dwai mu yaibao. Te augwaligo dage dolama, posobo po waibao. Te augwa boi bidi dabeba dwai po wabo homu ebo sogo da, augwa te tiwai po waibao, “Dage te Juda dabe dolali tiwai dolagameo,” te po waibao. Tama dagego duga te tō ma sugobeo,’ Genuai Bidigo te po wai,” Jeremaiago te po te Juda we bidi dabebolo wali.

¹⁹ Jeremaiago te Genuai Bidigo po pusula silibo si da, teda agai te tiwai po wali, “Dage dwasianu Juda hanigo, odao. Genuai Bidigo dage te Isipba pigio wali. Tama tialima, eno dageba te mani bomai po bugagia homu kone palao. ²⁰ Dagego enabolo te Genuai Bidiba gedu haluasa po omainogo hanalu wagasali, dena God, te enabolo dagego e tiwai po wali, ‘Jeremaia, Genuai Bidiba gedu haluasa po wao, dago God, te agai po dabolo momainogo hanalu wao. Te agai mena po nagebolo mobaso da, teda nago dabolo olama, te dago wali paibao,’ dagego tama wali. Tiali goli, megi dagego gasa kolesaga yainu ebao, te kolesaga mu geda mubao, te tama tebogo dage dolaibao. ²¹ Megi naga te Genuai Bidi dagego Godigo pusali po tigidali, eno te po dageba mao walio. Tialima, dagego te po wali me pabe dao. ²² Tialima, dagego e tiwai tama dolo koneao, dage te bidigi painogo ebo badu, te boi bidi dabego dage ela mueibao, te dage nai sq̄ pelama, nasigo isaibao, te dwai gasi dageba pedelama, te dage isaibao,” Jeremaiago te po wai dao.

43

Augwaligo Jeremaia te we bidi dabe dali Isipba odasa pali

¹ Jeremaia go te tigidali po God Genuai Bidigo agabolo weyu, te we bidi dabeba mao wali pusalo. Agai po ola silibo si da, ² tialima, Asaria, te Hosaiago ogwa, me Johanan, Kareago ogwa dali, te gasa hagoma ebo bidi dabe dali, augwaligo Jeremaiabolo e tiwai po wali, “Nago tibo po obao. God, dago Genuai Bidigo dabolo te po wagasu, te da Isipba me pigio olama, te nage me tagala palobeo. Mu menio. ³ Te Baruk, Neriago ogwa naga te nago homu hodolobaso, te da aiyaba elalumainu ebao. Nago homugo te Babilon dabego da selama, da ela muyu, ma da Babilonba kalabus igi pomainogo odasa pomainogo ebo dao,” wali. ⁴ Augwaligo te tama po olama, te Johanan, me gasa ofisa dabego, me te tigidali we bidigo te Genuai Bidigo po sela sanama, augwali te Juda tode bidibeo. Menio. ⁵⁻⁶ Johanan dali te ofisa dabego te Judade bidali we bidi tigidali selama, te augwali palio. Augwaligo te bidi, me we, me wai dabe, te polobadu te boi bidi dabego gasa to kantriba ela gudulai, te augwali Juda toba ma bidagasai. Tama me, augwaligo te Juda kingo wegi dabe dali, te gasa we bidi dabe me, te Nebusaradan, te Babilon amigo polalubo ofisa bidigo, te Gedalia dai ilama, augwali tonalumainogo yali. Tialima, Johanan me, gasa ofisa dabego dali, te tigidali Juda, me profet Jeremaia, me Baruk te Neriago ogwa dali selama, ⁷ tama augwa tigidali te Isipba odasa

pali. Te tama tiali kolesagade augwaligo te Genuai Bidigo po sela sawai. Tialima, augwali pelama, te taun Tapanesba sabolali, te tō kantri Isip dao. *

⁸ Augwali te Tapanesde bidibadi, te Genuai Bidigo Jeremaiabolo te tiwai po walio, ⁹ “Isip kingo be te taunde elalubao. Te Juda dabe mebage nage subo sogo, nago te genuai masigi dabe sigi pelama, tama augwali te tōde elalubo brik dabe pagede pubulao, * te mama tōde, te Isip dabego kingo be sunumi pade tama tiao. ¹⁰ Tama te Juda dabeba nago te tiwai po wao, “Tigidali Bomo Elalubo Genuai Bidi, aga te Israelgo God, agai te tama po wai, “Ena Genuai Bidi dao, te eno ena se bidi, te Babilon king Nebukatnesar i waibao, tama aga te buluba asaibao. Tama aga duabo sia king te pubulali masigi dabe daide mueibao. Te agai ugwa be pasugulama, te masigi munalubo tō pedai badu mesegelaibao. ¹¹ Agai te Isip tō kantri dolagasaibao. Eno te dwai gasi selama, isabo bidi meba dāi ilaibao. Tama te sogo augwali dwai gasi saibao. Te gasa tō kantriba kalabus igi pabo bidi meba eno dāi ilaibao. Te sogo augwali kalabus yaibao. Te boi hwiği pelama isabo bidi meba eno dāi ilaibao. Tama te dāi yali side hwiği pobaso, te augwali isaibao. ¹² Te eno Isip dabego lotu be siago ulaibao. Te lotu be dabede te Isipgo tibo god piksa dabe elalubao. Te Nebukatnesargo te piksa meba siaba ulama, te meba aga tō

* **43:7:** 2 Kin 25:26 * **43:9:** Te tiwai po me te Dāi 43:5-7; 2 Kin 25:26, te po tiwai me tede elalubao.

kantriba sela paibao. Te agai Isip kantride nai tigidali sela sawaibao, te sipsip tonalubo bidigo aga gudali ugwade te kibu tugunu sela sãbo tiwai yaibao. Te agai Isip dabe mu elalueibao. Tama aga te t̃q kantri tagalama, paibao. ¹³ Aga te Isipde bidibo sogo, agai te we bidi dabego bedede te giliga augwa god dao olama, lotu udali bobage masigi pos aluaibao. Tama agai te Isip dabe tibo godigo lotu be dabe tigidali siago ulaibao,” Israelgo God Genuai Bidigo te po wali,’ te po te Juda dabeba pusao,” Genuai Bidigo te po wai.

44

Te Isipde bidibo Juda dabebolo Genuai Bidigo po mawai

¹ Genuai Bidigo po Jeremaïabolo mawai, te agai Isipde bidibo Juda dabeba pusumainogo yai. Augwali te taun Mikdol, me Tapanes, me Memfis, tede bidali, te saut Isip badu me bidai. Jeremaïago te tiwai po wai, ² “Tigidali Bomo Elalubo Genuai Bidi, aga da Israelgo God, agai te tiwai po wali, ‘Duga digi te tigidali dene mabo s̃e ena Genuai Bidigo te Jerusalemba me te tigidali Juda taunba yali s̃e suai dao. Megi augwali dolama elalubao, tede bidi me bidibe dao. ³ Eno augwali dolali, magi baso meni, te Juda dabego dwai kolesaga hauwa yali, te tama tialigo te eno augwaliba haliga s̃eb̃e yabo s̃e ilali. Augwaligo te gasa godiba lotu weyu, te augwaliba wiegi yai denami ilibo hano ebo ofa yali. Augwaligo te god dabe polobadu me konesiawai. Te dage ede bidibo Juda dabe, te dagego w̃ai ñq̃ dabego

me te god dabe polobadu me konebeo. ⁴ Hauwa sogo eno ena sę bidi dabe, te profet dabe, te dage Juda dabeba tagala palai. Te augwaligo eno po e tiwai pusali, “Dagego eno homu godolo isąbo te kugumini yai kolesaga dabe igimio,” wali. ⁵ Tialima, te Juda dabego te poba olo musiąma, te augwaligo wali me pabeo. Te augwa dwai kolesaga ebo me tagaliąma, te augwa tibo godiba lotu wabo me tagalobeo. ⁶ Te eno haliga sębę umabo mu augwalide elama, te eno Juda taun dabeba, me Jerusalem sunumi dabeba me dolobo sę eyu, te augwali eno dwagila mu dolali. Te augwali doludubadi geąi dao,’ da Israelgo Godigo te po wai,” Jeremaiaگو te po wali.

⁷ “Tialima, ena God, Tigidali Bomo Elalubo Genuai Bidi, ena Israelgo God dao, megi eno te tiwai po obao. Magi baso dagego te duga digi dolabo homu ebawe? Te kolesaga dagego ebaso da, teda dage Juda bidi, me we, me wai puluba dolama, te dage deli me bidigobeo. ⁸ Dage Isipba bidagaselama, dagego te tibo god dabegopiksa nigilama, te wiegi yai denami ebo ofa te god dabebaebo dao. Dagego te tebo kolesagade ena haliga sębę dwaimu ilibao. Tibaso, te dage dolaibao. Te gasa tq kantribulu we bidi dabego dageba dwai posobo po waibao. Te augwa boi bidi dabeba dwai po wabo sogo da, tedaaugwaligo te po waibao, ‘Dage te Juda dabe dolali tiwaigilama yagameo,’ te po waibao. ⁹ Te duga wai nųdabego me, te king dabego me, te kingo we dabego medwai kolesaga yali. Te dage me, duga we dabe dali, tedwai kolesaga ebao. Dage tigidaligo te kolesaga te Judatq

pedai tigidali badu eyu, te Jerusalem sunumi dabledeme yali. Dagego te homu kone gegeda palai da, agawe? ¹⁰ Megiba usu nagasu, te duga ebo dwai kolesagadehale elama, te dage ena dologoba me asobeo, te dagegoeno bomu yai po, me eno po te dagebolo me duga wainqu dabebolo mani po, te wali me pabe dao,' Godigote po wai," wali.

¹¹ " "Tibaso ena, Tigidali Bomu Elalubo Genuai Bidi, ena Israelgo God, eno te po obao, eno dage Judadabeba boi bidi homu elama, dage dolabo homu elalubao. Te dage deli me bidigobeo.

¹² Eno dage te Isipbabidagasainogo bomu yali dwasianu Juda hani te musilaibao. Te dage te Isipde bidibo sogo, dage isaibao. Teboi bidi dabego dage ela munama isibadi, te nai soq peyu, nasigo isibadi yaibao. Dage tigidali isaibao, te gegunaibidi dabe me, olo bidi dabe dali isaibao. Te gasa bulu webidi dabego eno dagede te yali se po odama, te augwaliwi mu elama, midigi saibao. Te dage dolama, posobo powaibao. Te augwa boi bidi dabeba posobo po wabosogo da, augwa te tiwai po waibao, "Dage te Judadabe dolali tiwai gilama yagameo," waibao. ¹³ Enodagebolo dene mabo se te Jerusalem dali yali se tiwaiyaibao. Te dage boi bidigo ela muyu, te dage nai soqapelama isibadi, te dwai gasi selama, isibadi yaibao.

¹⁴ Dage megis Isipde bidibo dwasianu Juda hani, dagego te Juda toba ma pabo homu godolo ebao. Tiali goli, te dageme deli te dolabo sego geda munama, te duga toba mepogobeo. Dage tigidali dolaibao, te deli deli bidi naga wipeyu, ma paibao,' Genuai Bidigo te po wali." Jeremaia go

Isip tōde bidali Juda dabebolo te po pusali.

¹⁵ Genuai Juda hani sisinagasai elalubadi, tama Jeremaiaگو te po pusali. Te tigidali Juda te Isip saut badu bidibo Juda dabe, augwali me bidali. Te sisinibo madi asali bidi tigidaligo, augwa te tama koneani, augwa we dabego te wiegi yai denami ebo ofa te gasa god dabeba ebo da homu yali. Tialima, te bidi dabe augwa we dabe daligo Jeremaiaگو po wei ponama, te tama po wali, ¹⁶ “Nago te Genuai Bidigo nogide dabolo po pusali. Tiali goli, dago te po me odogobeo. Menio. ¹⁷ Dago te dena yaibao olama, po dāu wali sē tigidali yaibao. Dago te wiegi yai denami ebo ofa te god weba idu geaibao, augwa te tama nogi yali, Te Dagalude Kwin We dao wali. Te dago agaba te wain ofa gelidu geaibao. Polobadu dena digi me, dago wāi me, king dabego me, te tobolu bidigo me, dago te tobage ofa Te Dagalu Kwin Webā yali. Dago te ofa te Juda taunde, me Jerusalem sunumi dabede yalio. Te dago tama tiali sogo, te dago nai hauwa elalu, te da bugagia bidiyu, te dwai me deli dabolo me pedalubeo,” te po wali. ¹⁸ “Te dago Dagalū Kwin Webā ofa ebo tagalali tede gagalasa, te megī sogoba usu nagasu, te da tigidali nai mu sōā pelama, te boi bidi dabego da ela muyu, te nai sōā pelama, nasigo isiyu ebo dao,” Juda dabego te po walio. ¹⁹ Te we dabe sibigo po wadolama weyu, te po wali, “Dago te Dagalū Kwin Webā ofa ebo sogo, te dago bisketgo aga piksa tiwai nigali, dago te wain ofa agaba gelali, te dena bidi dabego te dago te kolesaga ebo koneani. Nago te konebe, agawe?” Te we dabe sibigo te po wali.

²⁰ Jeremaiaگو te po odama, tama agai te we bidi tigidaliba te tiwai po wei ponani, ²¹ “Te dage, me duga wai nõu dabe, me king dabe, me tobolu bidi dabe, te Juda tõde tigidali we bidi te Juda taun dabede bidali, me Jerusalem sunumi dabede bidali, te wiegi yai denami ebo ofa yali, te Genuai Bidigo dagego te yali kolesagade homu kone isawai da, agawe? Menio. Agai bugagia homu kone palai dao. ²² Dagego te dwai kugumini yai kolesaga ebaso, tama nosali Genuai Bidi dagego te kolesagade hagela mu yai. Tama agai te tama se elama, te dagego tõ dolama olo elalubadi, te bidi bidisiabadi, te megì e sogoba usu nagasobao. Te gasa tõ kantri we bidi dabego te augwa boi bidi dabeba dwai po wabo sogo, augwa te tiwai po waibao, ‘Dage te Juda tõ dolali tiwai gilama dolagameo,’ wabo dao. ²³ Dagego te tibo godiba te wiegi yai denami ebo hanoilibo ofa mobaso, te dagego Genuai Bidi gedude segesobao. Te dagego agai bomai po sela sanama, te agaite tobage bomai po dabe wali me pabeo. Tama tibaso, dageba te dwai se pedalumainu elama, te megì tama meelalubo dao,” Jeremaiaگو wali.

²⁴ Tialima, Jeremaiaگو po meba te tigidali Judabolo pusali. Agai po te we dabeba kisilama wainogo, te tiwai po wali, “Dage Isipde bidalubo tigidali Judago, te Genuai Bidigo poba bugagia olo muao. ²⁵ Tigidali Bomo Elalubo Genuai Bidi, aga da Israelgo God dao, agai te po wali, ‘Te dage bidi dabe te duga we dabe daligo te dagego day wali po usu nainogo ebaso. Dage te tama po day wali, “Dago te wiegi yai denami ebo ofa eyu,

te wain gelibo ofa te Dagalu Kwin Weba yabo po daų wali, mu tama dago te daų wali po usu naibao.” Tialima, tegoba, dagego te po daų weyu, te yaibao wali se dagego iyao,’ Genuai Bidigo dagebolo te po wali,” Jeremaiaگو wali.

²⁶ “Te Genuai Bidigo te me me wali, ‘Tialima, dage te Isipde bidalubo tigidali Judago, dagego Genuai Bidi eno poba bugagia olo muao. Eno mu po ena genuai nogide obao, te dage Isipde bidibo Juda dabe me deligo eno nogide bomai po daų obaso, usu egobeo. Te dagego te tiwai po munu ma wagobeo, “Te sesemane sogo bidibo Genuai Bidi Godigo nogide mu dao,” munu me wagobeo. ²⁷ Ena Genuai Bidi, eno po dolo obao, eno dage bugagia wiegi yai me iligobeo. Menio. Eno dage dolainogo tonalubao. Te eno boi bidi tagala palama, te dage Isipde bidibo Juda dabe ela muagasaibao. Te dage nai menia siyu, isaibao. Te dage tigidali mu silaibao. ²⁸ Dage bidi deli deli naga te hwibode me dologobeo, te augwa Isip tagalama, te Juda toba ma paibao. Te sogo dage Isipba bidagasali dwasianu Juda hani dabe, te dagego te dego pogo bomu mu elalubo koneaibao, eno pogo, ma dagego po, te sogo koneaibao.’ God Genuai Bidigo te po wai,” wali.

²⁹ “ ‘Ena Genuai Bidi, eno po dolo obao, te eno dagebolo te nai me delide te tiwai ola mawaibao, te eno dene mabo se dage te bulude bidibo sogo yaibao. Te se ebo dagego suyu da, teda duga koneaibao, eno me geda mugobeo. Menio. Te eno po wali gilama, eno te dene mabo se dageba yaibao. ³⁰ Te se te ena Genuai Bidi, eno yabo

homu ebao, te e tiwai dao. Eno te Isip king Hofra te aga ela muabo boi bidigo nogoba mawaiibao, te eno Juda king Sedekaiade yali tobage kolesaga tiwai yaibao. Te Babilon king Nebukatnesargo te Sedekaiade boi bidi elama, ela muainogo ebaso, te eno Nebukatnesar aga nogoba muai dao.’ Te po da, te Genuai Bidigo po dao,” Jeremaiaġo te po wali. * *

45

Jeremaiaġo Genuai Bidigo po te Barukba mawai

¹ Jeremaiaġo po Barukbolo mawai, te Neriago ogwa, te kibu be me si me si te Jehoiakim, te Josaiago ogwa, te Juda king bidali. Jeremaiaġo te Genuai Bidigo agabolo mani po pusubo se ebadi, tama Barukgo buku me delide aseani. Tama augwali si te se idubo sogo, Jeremaiaġo Barukbolo te tiwai po walali, * ²⁻⁴ “Baruk, odao. Nago te tama po wai, ‘Hobede dao, enade sege hauwa me dene elalubao, tama Genuai Bidigo eno sege didigili pabo se mu ebao. Ena gela wabo se ebogo te ena hagela mu ebao. Eno sege sia siyu me ebeo. Te me tama elaludu gebo dao,’ nago te po wai. Tialima, Baruk, odao. Genuai Bidi da Israelgo God, te eno nagebolo te

* **44:30:** Te aga Isip to kantride bidali sogo, Jeremaia agai po pususu asali, te buku Jer Dai 44 teba silagasai. Te sogo Jeremaia monu dabe yalio, tama te kolesaga koneai bidi dabego te homu yai, Jeremaia te to kantri Isipde bididubadi, te aga isibo sogoba usu nai da homu yai dao. * **44:30:** 2 Kin 25:1-7 * **45:1:** 2 Kin 24:1; 2 Sto 36:5-7; Dan 1:1-2

po pusa mao wali, ‘Ena Genuai Bidi, eno po dolo obao. Megi eno te ena nigali nai dabe alubo sę yaibao. Te ena bulali nai dabe gudaibao. Te nai dabe eno aluama, guda sabo sę ebo, te tigidali tų habu pedaiba usu nama, te tama sę yaibao.
⁵ Tama tialima, nago homugo te wiegi yai nai naga nageba pedalumaina homu ebawe? Nago te tama homu kolesaga ebo tagalao, magi baso meni, ena Genuai Bidigo eno te tigidali tųde we bidi dabebolo dwai dene mabo sę ebao. Tiali goli, te eno nage tau saibao, te nage menaba pobaso te tagalao, te nage augwaligo me ela mugobeo,’ agai te po nagebolo pusa mao wali,” Jeremaiaġo te po wai.

Genuai Bidigo po te haniani kantri dabede elaluai

46

(Dqı 46–51)

Te hwınama, boi bidi dabego Isip dabe aiyaba elaluai

¹ Genuai Bidigo po te haniani tų kantri dabede elalubaso, tama agai te po Jeremaiabolo mawai dao. *

² Po me deli Isipba palio. Te po te Isip king Neko tego ami dabeba po ola tolali. Te ami dabe te taun Karkemisba sabolali, te wę Yufretis pade

* **46:1:** Te Jeremaiaġo Godigo po te Jerusalemdo pusali sogo, me sogo Godigo te gasa bulu kantri dabego po agabolo mawai. Augwaligo te po dabe deliba sisinama, munama, te profet Jeremaiaġo bukude asęna siligi pai dao.

dao. Te kibu be me si me si wabode te Jehoiakim,
te Josaiago ogwa, te Juda king bidibo sogo, te
Babilon king Nebukatnesargo ami dabego te Isip
ami dabe dali boi hwiagaselama, tama te hanu
Karkemisinde augwali aiyaba elaluali. Te Isip ami
tobolu bidiba pusabo po e tiwai dao,

³ “Dage Isip dabe, dagego te awa sabele dabe
selama,

te boi hwiabo sisi yao,” te po wai.

⁴ “Dagego kibu hos dabe dodolao.

Te dage hosde dugulama, hwiabo ami dabe,
dage te duga hos dabede dugayao.

Dagego duga kapago nigai madi munama,
te lainde wasilama, te hwiabo sisilalua.

Te duga ene dabe dodolama,
te dage deli deligo te kapa holobo ugwa
gudama,
bidao,” wali.

⁵ “Tialima, megi da, magi ebawe?

Ena Genuai Bidi, eno suali, te Isip dabe wi mu
elama,

te edaba wi ma begasa asobao.

Te boi bidi dabego augwaligo bomai ami bidi
dabe

aiyaba mu elalubaso,

te Isip dabego boi hwiiani tagalama,

te umagia mu ma begasa asobao.

Augwaligo begelama, tudiba me tonobeo.

Magi baso meni, te bidi dabe wi ilibo nai dabe te
augwali tigidali badu elalua pabo dao.

⁶ Te asesa polo mu udabo bidi,
ma te hwiibo bomai bidi tagalao,

augwali te boi bidi dabede wi painu ebaso,
usu me egobeo.

Menio. Augwali esela pabo bidi tiwai umuna
palama,

te wę Yufretis pąba tulalueibao,
te not badu tama tiaibao,” wali.

⁷ Mena hani dabe te wę Nail tiwai te tų kantri
Isipde
pedelama,
te genuai wę bomo elama, asobo tiwai
ebawe?

⁸ Te Isip hani dabe tama dao.

Augwali te genuai ąi Nail tiwai pedalama,
tama te genuai ąi bomo elama asobo tiwai
ebao.

Kantri Isipgo te tiwai po wai,
“Ena te genuai pedalama,
te tigidali tų habu mesega saibao.

Tama eno te taun dabe dali,
tede bidalubo we bidi dabe dali
dolaibao.

⁹ Dage eno hos dabe, dage udayao.

Dage eno karis dabe, dage umagia mu udayao.

Dage eno bomai ami bidi dabe,
dage te tų kantri Sudan me Libia ami dabe,
dage te hwıbo sabele tolasa pabo bidi dabe,
dage Lidia ami dabego,
dage te enesigigo enebo koneai bidi,
dage tigidali te boi hwıgi pao,” te po wai.

¹⁰ Isipgo te tama po wai, tialima,
te hwıbo sę te Godigo sę tama,
te Tigidali Bomo Elalubo Genuai Bidi dao.

Te sogo aga boi bidi dabeba dwai dene wei
ponaibao.

Te bomai boi mu hwĩnama, te bidi dabe isila
paibao.

Te bainat hwągo nasi mu ebaso, te bidi dabe tigi
tuyu,

te kaneme tueibao,
tama te bainat mu paęana paibao.

God, Genuai Bidi Tigidali Bomo Elalubo dao,
te hani dabe elama,
te aga te wę Yufretis badu paęde te ofa ebo
tiwai
yaibao, te not badu dao.

¹¹ Genuai Bidigo te tama po wali,
“Kantri Isip, nago te gesi wegi aga tigide te
keni me
deli pedelai tiwai elaluai.

Nage te Gileat badu pelama,
te wiegi yai marasin me deli gegegi pao.

Tiali goli, nage te haniani marasin sabo sę dene
odolali
yaibao.

Te marasin me deligo nago keni me deli pedela
somainogo ebaso, usu me egobeo.

¹² Te nago ami dabe wi tedela peyu,
te augwa tigide digi hudula palama,
te augwa deliba tula muaibao.

Nage te boi hwĩani tulalubaso, te nage hale mu
elama,
te gasa tų kantri dabego nage hale yali po
odaibao.

Te nago gela wali te tigidali tų pedai usu naibao,”
te po wai.

King Nebukatnesargo Isipba boi hwĩagasaibao

13 Genuai Bidigo po me deli te profet Jerema-
iabolo mawai, te Babilon king Nebukatnesargo te
Isipba hwiagasali sogo. Te po e tama wai dao, *

14 “Dagego te taun Mikdol, me Memfis, me
Tapanes,
me te gasa Isip pedai badu, teba te po
hanilama,
pusao.

Augwaliba te tiwai po wao,
‘Dage Isip te hwiabo sisilama, dolaluaao.
Magi baso meni, te boi bidi pedelama,
te dage ela mubo se yaibao.

15 Te magi elama te Apis,
te bulmakau omai tiwai tibo god me deli
dagego
nigali,
aga te wi pelama, te bomo elama, dolalube
dawe?

Te page e tiwai elalubao.

Genuai Bidigo digi te aga tula paliyu sawaibao.

16 Te Genuai Bidigo te Isip hani hauwa tulalubo
se
ilaibao.

Te gasa bulu kantri we bidi augwade digi te tama
po
waibao,

“Te bageo, dago te Isip tagalama,
te dena hani we bidi dabeba ma pelainao.

Te boi bidi dabego te bulu kantri dolobo se ebaso,
tama da dena page buluba ma pinao.” ’

17 Te augwa buluba ma sabolama,

* 46:13: Jer 43:10-13

- tama te Isip kingba te tiwai gesi nogi
mawaibao,
Odolali Po Daga Olama, Hagoma Eyu, Te Se
Yabo
Sogo Hagawai dao, te nogi poaibao.”
- 18 Tialima, te king mu bidibo kingo nogi,
te Tigidali Bomo Elalubo Genuai Bidi dao,
te agai te tiwai po wali,
“Ena Genuai Bidi, ena sesemane sogo bidada
paibao,
eno po dolo obao, bidi me deli asaibao,
tama te bidigo bomogo te gasa bidi dabego bomogo
aiyaba
elalueibao,
te bulu du Taborgo te gasa bulu du dabe
aiyaba elalubo tiwai yaibao,
tama te bulu du Karmel te tamu a nambisde
ugwadu
mu elalubo tiwai yaibao,” wali.
- 19 “Dage Isip dabe, dage gasa kantriba kalabus igi
paibao,
te duga doado bage sisi ela muao.
Te boi bidi dabego te taun Memfis dolama,
tama te taun olo elalu, bidi tede me
bidigobeo,”
te po wai.
- 20 Genuai Bidigo te tama po wai,
“Isip te sawi yai gesi so bulmakau me deli tiwai
elaluai.
Tiali goli, te dwai bolia me deligo te not badu
tagalama
asu,
te aga gaq kelagasobao.

21 Te Isip dabego te gasa hani bidi dabe te augwa
ami
bidi pedalumainogo abelali.

Te Isip dabego augwali bugagia tonalubaso,
te augwali bugagia mu bidali,
te nisai bulmakau tiwai yali.

Tialima, te boi bidi pedelabo sogo,
te bidi dabe te hwibo tagalama, wi paibao,
te gasa Isip ami dabego me te tiwai yaibao.

Augwali te bombo elama,
dolalu me hwibeo, magi baso meni, te dwai
se ebo
sogo mu augwaliba pedelama, te augwali
dolaibao.

Te sogo te augwa yali dwai kolesagade usu nama,
te augwali dwai dene mu saibao.

22 Te genuai boi bidi hani asobaso,
te Isip dabe wi elama, wi pelama,
te augwa genuai posolu me wagobeo.

Augwa te posolu wabo te hasamani wi peyu,
kili kili wabo tiwai yaibao.

Te boi bidi dabego te hwago ni dabe gelainogo
asobo
tiwai elama,
augwa sigi hwa tolasa asaibao.

23 Te Isip dabe hauwa ebaso, te bombo umabo
elaluali,
te bulu tomode ni dabe benegelama elalubo
tiwai
mu elalu,
te bidi dabe tomoba pabo usu meni yai.

Tialima, te boi bidi dabego namba te umabo mu
elalubaso,

te kuli mano genuai hani dabe aiyaba elalu-
ali.

Tibaso, ena Genuai Bidi, eno te po obao,
te boi bidi dabego te Isip dabe mu silaibao,
te bidi dabego te bulu tomode ni dabe gela
silibo
tiwai yaibao.

²⁴ Te Isip dabe eno te not badu hani bidi dabe
nogoba
mubaso,
te Isip dabe hale dwai mu yaibao,” wali.

²⁵ Tigidali Bomo Elalubo Genuai Bidi, aga te
Israelgo God, agai te tiwai po wali, “Odao. Eno
dwai dene te Emonba tamadi mawaibao, te
Tebes taunde tibo god dao, te Isip king dali, te we
bidi dabego me, te homu eyu, te kingo augwali
tau selama, bugagia bidaibao homu ebao. Eno
te dwai dene mabo se te Isip kantri we bidi dabe
dali, te augwa god dabe, me te aga kingba te dwai
dene mabo se yaibao. ²⁶ King Nebukatnesargo
aga ofisa dabe daligo te Isip dabe ela muainogo
yaibao. Tama eno te Isip dabe te Babilon dabego
nogoba mawaibao,” wali.

“Tialima, nosali da, te we bidi dabe te Isipde
polobadu bidali tiwai ma bidaibao. Ena Genuai
Bidigo, eno te po wai dao,” wali. *

Genuai Bidigo aga we bidi dabe ma saibao

²⁷ Genuai Bidigo te tama po wali, “Dage Israel,
dage Jekopgo hani, dage eno se bidi me se ebo
we dabe, dage wi me elama, dwai noma me sigio.

* **46:26:** Ais 19:1-25; Ese 29:1-32:32

Mu tama, te eno dage kalabuside bidibo digibulu bulude bidibadi, te eno dage ma saibao. Te dage duga tqba ma aselama, bugagia bidagameo. Te mena hani me deligo dage wi me iligobe dao. ²⁸ Dage Israel, dage eno hani, dage eno se bidi, me se ebo we dabe, dage wi me igimio, magi baso meni, ena Genuai Bidi, ena dage dali bidibao. Eno dage sela sanama, te augwali dali dage bidigi pali hani dabe te eno augwali mu silimainogo yaibao. Dagego te dwai se yali dao. Tama eno dage dodolobo se igi menigi da, te dolo meni da. Tama tibaso, eno dage e tqde sela sawaibao. Tiali goli, dage da, eno me siligobeo. Mu tama, eno dwai dene dagebolo mawai, tialima, te eno doloba pai kolesaga wali peyu, te eno dage dodolobo se yai dao,” te po wali. *

47

Genuai Bidigo po te Filistia dabede elalui

¹ Genuai Bidigo te kantri Filistia dali po elalui, tama agai te po te Jeremaiabolo mawai, te Isip kingo te Gasa buluba boi hwişiabadi, te Filistia dabego genuai taun me deli dao. ² Genuai Bidigo te tiwai po wali, *

“Suao. Te not badu ai genuai pedalubao. Te augwali bomonama udayu, te boma pai mu dao. Te we asobo bomo tiwaigo te tqde elalubo nai dali

* **46:28:** Jer 30:10-11 * **47:2:** Ais 14:29-31; Ese 25:15-17; Jol 3:4-8; Amo 1:6-8; Sef 2:4-7; Sek 9:5-7

tigidali mesegelaibao.
Tama agai taun dali, te taunde bidali we bidi
dabe dali,
mesega saibao.
Te tō kantri we bidi tigidali wi ebaso,
bomonama i weyu, dwai gela mu waibao.
³ Augwaligo te hos dabe udayu,
sāḡa pidi bu wabo odaibao.
Te augwaligo karis dabe bomonama kekeyu,
te wil dabego kidagalo wabo odaibao.
Tibasō, te we bidi dabe wi umabo ebaso, wi
paibao.
Te ayago te augwa wai puluba dabede homu
kone
palama,
te augwali tau siyu, me tonalugobeo.
Augwa nogo bomō kimi mu isiyu bidaibao.”
⁴ “Magi baso meni, te Filistia tigidali dolabo sogo,
te pedelalio.
Eno augwali sunumi paliama,
te augwaligo Tair me Saidon dabe tau me
sogobeo.
Polobadu mu te Filistia dabe augwa wai nōu
dabego
te ailan Krit tagalama, te genuai buluba
bidagasali.
Tialima, megi da, Genuai Bidi eno te dwasianu
bidalubo
Filistia hani dabe dolainogo homu ebo dao.
⁵ Te Gasa hanude bidibo bidi dabe augwa haliga
sēḡe
dwai mu elama,
augwa tobolu nisi pola sāwaibao.

Tama te taun Askelon mu dolaibao.
Dage te odo malu bulude bidalubo dwasianu
hani,
nisu sogo dagego homu dene ebo silama,
te dagego duga tigiwali togobo kolesaga
tagalaibawe?

⁶ Dagego e tama tiwai i wali,
'Genuai Bidigo bainat hwa,
nisu sogo nago te da dolobo se silaibawe?
Bainat, te naga bulubo be tomoba ma bula sao.
Nago te se tagalama, toma nao,' dagego te po
wali.

⁷ Tialima, ena, Genuai Bidi,
eno te se ena bainatba mawai.
Tama tibaso, bainatgo te se ebo me tagalogobeo.
Eno te hwa bainatgo te bulu Askelonba boi hwigi
pomainogo,
me te nambisba te gasa we bidiba boi
hwigi
pomainogo tagala palai dao," wali

48

Kantri Moap dolaibao

¹ Genuai Bidigo kantri Moap dali po elaluai.
Tigidali Bomo Elalubo Genuai Bidi, aga Israel
dabego God, agai te tiwai po wali. *

"Hobede mu dao, te boi bidi dabego te Nebo taun
mu
dolaibao.
Te boi bidi dabego te Kiriataim elaluama,

* **48:1:** Ais 15:1-16:14; 25:10-12; Ese 25:8-11; Amo 2:1-3; Sef
2:8-11

te bomai obo elaluali taun, te dolaibao.
Tama te taunde we bidi tigidali hale dwai mu saibao.

² Te Moapgo genuai nogi elaluali, te tulaluaibao.
Te boi bidi dabe te taun Hesbonba sabolama,
te augwa Moap dolabo kolesaga yabo po miaibao.

Augwa te tiwai po waibao,
‘Te bageo, dago te we bidi hani mu siligi paibao,
tama te kantri Moap munu ma elalugobe dao,’
waibao.”

“Dage te taun Matmen we bidi tigidali,
te boi bidi dabego dage dolama,
tama dage tigidali te gu pageba paibao.

³ Te taun Horonaimde genuai gela wabo odao.
Augwa te tiwai i waibao, ‘Tigidali nai mu dolali dao.’

⁴ Moap dolobaso, te augwaligo wai dabego gela ogolu
holobo genuai mu pedelai dao.

⁵ Te Moap dabe wi paibao.
Te augwa gela umagia mu weyu, te taun Luhitba
te
sunumidu ugwaba holiyu,
te taun Horonaimba aiya dulaibao.

Tama augwaligo gela u wabo, te genuai mu pedelai dao,
magi baso meni, augwa bulu mu dolai dao.

⁶ Augwaligo te tama po obao, ‘Polo wi pao.
Tiyu, dage dolabuo.
Dage te olo masigi kemi buluba pelama,
geme dualalugi pao,’ augwaligo te po obao.”

⁷ “Moap, nago te yali se dabede me,

mone dabe me, homu kone palobo se bomo
elalu,
te nago homugo te nai dabego nage tau
selama,
te nage bugagia bidaiba homu ebao.
Tialima, nago te homu ebo te wiegi yai menio.
Tibasoda, te boi bidi dabego te boi hwi baso,
te nage aiyaba elalueibao.
Tama nago tibo god Kemos te augwaligo selama,
te gasa bulu kantriba kalabus igibu sela
paibao,
te aga pris bidi dabe me, te Moap tobolu bidi
dabe
dali sela paibao.
8 Te boi bidi dabego tigidali taun dolagaselama,
te taun me deli te bugagia me elalugobeo.
Augwaligo te odogo malu bulu me dolobadi,
te ugwadu doloba pai bulu me dolaibao,
te ena Genuai Bidigo, eno po wali gilama
yaibao.”
9 “Te Moap aga te ba tiwai te bogo elalugi sogo
da,
te wiegi yai ebaso, te dolobo se agaba asidali
weyu,
bola pigida.
Te aga taun tigidali dolama, te olo elaluaibao.
Tama te taun dabede bidi me bidigobeo.”
10 Eno homugo Genuai Bidigo mabo se
te se ebo hagela ebo bidi dabe te Genuai
Bidigo
dolainogo yaibao.
Te agai te bidibolo weyu,
te gasa bidi bainatgo elao po wali,

te bidigo te isabaso da,
teda Genuai Bidigo aga dolaibao.

Te Moapgo taun tigidali dolaibao

- 11 Genuai Bidigo te tiwai po wali,
“Te Moap kantri gesi sogo dāi elasa,
te megi e sogoba usu nagasobao,
te mena sogo me deli te boi bidi dabe
aselama,
me dolagaselama, te we bidi dabe gasa
kantriba
kalabus me sela pisawai.
Moap te bidi dabego nigilama,
te elalumainogo yali wiegi yai wain aṭi tiwai
dao.
Te augwa te me botoldu te gasa botolba tabia
sisawai
tiwai elalui.
Te aga pusu me tama elaluali,
te aga denami wiegi yai dao.
- 12 Tiali goli, ena Genuai Bidi, eno po dolo obao,
eno te bodolu muani sogo me deli elalubao,
tama te sogo eno te bidi dabe tagala palama,
te Moap dolagasaibao, te bidi dabe te wain
tqba
gea palagaselama, te wain buali sospen
subigila
gea palama, alua sabo tiwai yaibao.
- 13 Tama te sogo te Moap dabego te god Kemosde
hale
mu yaibao,
te tibo god Betel bulude elalui Israel dabe
hale yali
tiwai,

te sogo te godigo augwali tau saiba homu yai
dao.

14 Dage Moapgo, magi baso dagego te po weyu,
dage te bomai ami dabe te dagego hwiibo mu
koneai
da wabo dawe?” Genuai Bidigo te po wai.

15 Te king, aga nogi te Tigidali Bomo Elalubo
Genuai
Bidi,
agai te tama po obao, “Te boi bidi dabego te
Moap
dolagaselama, te taun dabe saibao.
Augwaligo te Moap wiegi yai gesi ogwa bidi dabe
ela
mubo se umabo yaibao.

16 Te Moap dolabo sogo pade yalio.

Te dolabo se polo tama mu pedelaibao.

17 Dage Moap pade bidibo hani tigidali,
te dage hani tigidaligo te aga genuai nogi
koneai,
dagego aga hobede elama, te tama po
waiyo,
‘Hobede mu dao, te bulu kantrigo bomom
genuai nogi elaluali, te tulaluali dao,’ po
wao.”

18 “Dage te taun Dibon we bidi,
dagego te duga genuai nogide
homu kone elalubo tagalama,
te wa pai tade olo bidi bidibo tiwai yao.
Magi baso meni, te Moap dolobo se yabo bidi,
te dageba pedelama, te duga bomai obo
elalubo
hanu dabe dolaibao.

- 19 Dage te taun Aroer we bidi dabe,
dage te sunumi sesegeba doligi pelama,
te wi asobo we bidi augwali suao.
Te augwaliba dagego hanalu wao, 'Mena se
pedalubaso,
dage wi asobawe?'
- 20 Te augwaligo te tiwai po wei ponaibao,
'Kantri Moap dolobaso, te megì da,
aga dwai hale mu ebao.
Te dagego hobede mu elama, i olama,
te gela bomò elama wao.
Dage te we Arnon paba pelama,
te we bidi augwaliba te tama po walao,
Moap dolai dao po wao.'
- Te wi asobo we bidigo te po waibao."
- 21 "Te doloba pai bulu pesagede ugwadu elaluali
taun
dabe,
augwaliba te dwai dagalabo sogo pedelai
dao.
Te e tama taun dabe dao, Holon, me Jasa, me
Mefat,
- 22 me Dibon, me Nebo, me Bet Diplataim,
23 me Kiriataim, me Betgamul, me Betmeon dao,
24 me Kerìot, me Bosra dao.
Te Moap gasa taun dabe tigidali me dwai dene
salio,
te pade elaluali, me digibulu elaluali,
te tiwai se naga pedelalio.
- 25 Te boi bidi dabego Moapgo bomò aiyaba
elaluama,
te Moapgo aga tau sabo mena se me deli
yabo usu

meni yai.

Ena Genuai Bidigo, eno te po wai dao,” wali.

Genuai Bidigo Moap aiyaba elaluai

26 Genuai Bidigo te tiwai po wali,
“Moapgo ena dali hagoma ebaso,
te eno homugo te boi bidi dabego
aga elalumainogo homu elama,
te aga bomai ąi tulama, geę page ebo bidi
tiwai
pedalumainogo ilimainao.

Te aga bugali bogu daide pila mudu,
bebegeludubaso, te bidi dabego aga
gisugu momainogo yaibao.

27 Moap, polobadu nago posobo po olama,
te Israelba dwai gisugu mawai
Magi yaliwe?

Nago homugo Israel te nai wi sabo hani tiwai me
deli
bidibaso,
te nago agaba posobo po weyu,
te nago aga nogi aiyaba elaluai da, agawe?

28 Dage Moap, dage te masigi dedage buluba
geme
duala sigi piaę.

Dagego te ba dabego augwa be te sau dagede se
ebo
tiwai gilama tama dage me tiaę.”

29 “Da tigidaligo te Moapgo hagoma kolesaga ebo
po
odali.

Te bageo, Moapgo hagoma mu ebao.
Agai aga digi nogi ugwaba siyu,
te subigila hagoma mu yali.

Te agai te aga polalubo mu dao homu yali dao.

³⁰ Ena Genuai Bidi, eno agai hagoma kolesaga
ebo
koneani.

Tialima, agai odolali te agai yali se tigidali te
hagawaibao.

³¹ Te tigidali Moapde eno hobedai gela waibao.
Te Kirheres we bidi augwalide eno homu dene
mu ebo
dao.

³² Te taun Jaser dolobaso, ena gela obao.

Tialima, te taun Sipma, nage dolobaso da,
te ena gela wabo ogolu mu yaibao.

Sipma, te nago wain gi hauwa umabo mu
elalubao,
te sigi ai Detsi, me sigi ai Jaser,
teba usu nigi pai elalubao.

Te boi bidi dabego te wiegi yai ni wain me,
te nago gasa ni dabe me dolaibao.

³³ Te Moapgo tade wiegi yai nai hauwa ped-
alubaso,
te bidi dabego te nai siyu, wiegi yai pemene
yai.

Tiali goli, te wiegi yai pemene elama,
gisugu wabo kolesaga te silaibao.

Eno te tama tilama, te wain du agabo masigi
poude te
wain augwaligo munu ma nigigobeo.

Augwa te i olama, pemene eyu,
te wain agabo se yali me egobeo.

Mu tama, te augwa i weyu da yaibao,
tiali goli, te augwa pemene elama, i me
wagobeo.”

34 “Te Moap dabe dwai gela waibao,
te taun Hesbonde gagalasa pelama,
te taun Eleale, me taun Jahas, te notba usu
nigi
paibao,
tama te taun Soarde gagalasa pelama,
te taun Horonaim, me taun Eklát Selisia, te
sautba
usu nigi paibao.

Magi baso meni, te tama kantri tō dolaibao.
Tama me, te wē Nimrim tigidali mu sula saibao.

35 Ena Genuai Bidigo eno po dolo obao,
eno te Moap dabego te bulu duba holama,
te lotu wagilu, te wiegi yai denami yai ofa dabe
ebo
pesage,
me te augwa gasa godiba lotu wabo pesage,
tigidali dolaibao wai dao.

36 Tibaso, eno te Moap, me te taun Kirheres we
bidi,
augwaliba homu dene mu ebao.

Eno hobede ebo te bidigo genuai hobede elalu,
te ona elibo tiwai yai.

Te Moap dabego sali wiegi yai nai tigidali ha-
gawaibao.

37 Augwa homu dene mu elama,
augwa tobolu nisi me penane nisi
poawaibao.

Te augwa nogo dabe togoyu elama,
te hobede ebo ugwa gudaibao.

38 Ena Genuai Bidi, eno te kantri Moap
dolaibao, te bidigo te sē meni yai te tōgo
nigai

sospen dabe alubo tiwai yaibao.
Te Moap habu tigidali badu,
te genuai gela u wabo pedelaibao.
Te augwa bedu ugwadu bidali me,
bidi sisinibo pesagede bidali me,
tagalao, tigidali te gela wabo umabo mu
yaibao.
39 Mu tama, Moap tigidali mu togwa pelama,
te we bidi augwali dwai gela waibao.
Moap da, te dwai hale mu ebo bidigo aga
gesabidi halua
sabo tiwai gilama yaibao.
Te Moap pade bidali hani dabe
augwaligo te se dabe te Moapba pedalubo
sulama,
te augwali wi dwai mu elama,
te Moapba posobo po waibao,”
Genuai Bidigo te po wali.

Te dolobo sego Moap me geda mugobeo

- 40 Genuai Bidigo te tiwai po wali, “Suao. Te boi
bidi
dabe umagia udayu, te Moap dolainogo
ebao,
te ba kemodagego te hasa bolo elainogo ebo
tiwai
yali,
te tobolu nisi diligina pelama,
te aga bogo nisi diligina pabo tiwai ebo dao.
41 Te boi bidi dabego te taun dabe me,
te bomo elama, boi hwibo pesage me saibao,
tama te sogo te Moap ami dabe wi elama,
homu si yaibao, te we dabe augwali te wai

ame nainogo ebo sogo tigi dene ebo
tiwai yaibao.

42 Moapgo Genuai Bidi ena dali hagoma ebaso,
te Moap mu dolaibao,
te Moap hani da, te munu me bidigobeo.

43 Ena Genuai Bidi, eno po dolo obao,
te bidi wi ilibo nai dabe me,
te genuai tq dedage me,
hagani mubo wa dabe te elalubao,
te Moap we bidi dabe dage dolabo nai dabe
dao.

44 Te bidi wi ilibo naide te bidi me deli wi pobaso
da,
teda aga te genuai dedageba tulalueibao.

Te aga dedage tagalama, te buluba teda holobo
si da,

teda aga te hagani mubo wago tola saibao.
Ena Genuai Bidigo te Moap dabe dage dolabo
sogo

bodolu te tama muai,
tama tiyu, eno dage doalibao,” wali.

45 “Te Moap we bidi dabe te boi bidi dabede wi
elama,
te taun Hesbonba geme duala sigi painogo
yali.

Tiali goli, menio.

Augwaligo te Hesbon sia dabo suai,
te polobadu te king Sihon bidali sogo sia dali
tiwai
yai.

Tama augwali te taun tomoba pabo usu meni yai.
Augwaligo te mena se yabo bomu me elalubeo.
Te siago te kantride elaluali nai tigidali dela silali,
te bulu kantri dajide elalubo,

ma te hwiibo bidi dabego bulu du ugwadu
elaluali me,
te tagalao, te siago dela silai dao.”

⁴⁶ “Dage Moap, dagede hobede mu ebao.

Dage te tibo god Kemosgo we bidi,
dagego bomo te hagawalio.

Te boi bidi dabego dage pageabi elama, te dage
selama,

te gasa kantriba kalabus igi paibao.”

⁴⁷ “Tialima, te nosali sogode eno te Moap wiegi
yai

ma pedalumainu yaibao.

Ena Genuai Bidi, eno te po walio.”

Genuai Bidigo te Moap bage dagalabo po
tigidali wali, te silali dao.

49

*Genuai Bidigo te Amon dabeba dwai dene
mawaibao*

¹ Genuai Bidigo po te Amon dabede elalubao.
Agai te tiwai po wali, *

“Magi yaliwe?

Te Israel dabego ogwa dabe meni yani homu
elama,

te augwa aya dabego to dabe doado bage
sogobe

da, agawe?

Te augwali elalubadi yaibaso da,

teda magi baso te Amon dabe,

* **49:1:** Ese 21:28-32; 25:1-7; Amo 1:13-15; Sef 2:8-11

te tibo god Molekgo hani dabego,
te Gat hanigo tɔ saliwe?
Te magi baso te Amon dabe te Gat hanigo taun
dabeba
bidigi pai dawo?

² Ena Genuai Bidi, eno te po obao,
mu tama eno bodolu muani sogo me deli
elalubao,
tama te sogo eno te boi bidi dabego te taun
Raba
teba hwigi pomainogo tagala palaibao,
te kantri Amongo genuai taun dao.

Augwaligo te taun dolama,
te olo pobeke bage du holali tiwai elalueibao.
Te boi bidi dabego te genuai taun pade elalubo
bulu
dabe siago ulaibao.

Tama nosali, te Israel dabego te Amon dabego
sali tɔ
ma saibao.

Te Genuai Bidi, eno po dao.”

³ “Dage Hesbon hanu Amon hani we bidi dabe,
dagego bomonama gela wao,
magi baso meni, te taun Ai dolalio.
Dage Raba taun we bidi dabe, dagego gela
waiyao,
dagego te hobede ebo ugwa gudama,
te hobede ebo tɛabi wao.

Te dage wi painogo, me badu udayu, gelama,
gasa badu udayu yao.

Magi baso meni, te boi bidi dabego Molek saibao,
duga te tibo god, te gasa kantriba sela
pelama,
kalabus igi paibao,

te aga pris dabe dali me, dage Amon tobolu
bidi
dabe me,
te kalabus paibao,” te po wali.

⁴ “Amon, nago koneai, te nago odogo malu bulu
te mu
polalubao,
te nago sesemane sogo nago te bulude wiegi
yai nai
hauwa pedalubo po minama, te pemene
ebao.

Nage hagoma ebo we, magi baso nago
te tiwai po wabo dawē?

Nago te naga mone me doado bagede homu kone
palama te po wali,
‘Dego ena dali hwiagasaibawe?’ wali.

⁵ Tialima, odao.

Ena God, Tigidali Bomo Elalubo Genuai Bidi,
eno po dolo obao,
te nage pade bidibo hani tigidali eno
hodolama,
te augwaligo nage wi dwai mu ilagasaibao.

Te augwaligo dage Amon dabe sela sabaso,
te dage tigidali tq habuba wi tedela
pelawaibao.

Te dage ma sisinabo bidi meni yaibao,” wali.

⁶ “Tialima, nosali eno dage bidibo te wiegi yai ma
pedalumainogo yaibao.

Ena Genuai Bidi, eno te po wai dao,” wali.

*Genuai Bidigo dwai dene te Idom dabeba
mawaibao*

⁷ Genuai Bidigo te Idom kantride po elalubao.

*

Tigidali Bomo Elalubo Genuai Bidi, agai te tiwai
po wali,

“Magi yaliwe? Te Teman hanu we bidi dabego te
wiegi

yai homu kolesaga munu me elalubo homu
meni

da, agawe?

Te augwaligo wiegi yai homude koneani kolesaga
te

hagawali da, agawe?

⁸ Dage Dedan we bidi dabe, dage te taun
tagalama,

wi peyu, tama te masigi ola be dabeba geme
bugagia

duala sigi pao.

Magi baso meni.

Ena Genuai Bidigo eno te dene mabo se ebo sogo
mu te

Idomba pedelaibao,

dage Isogo hani, te dage dolaibao.

Te sogo eno te dagego dwai kolesaga yali wei
ponaibao,”

wali.

⁹ “Te bidi dabego te wain du ina yani tau yai
sagasobo

sogo,

te augwaligo tigidali me sogobeo. Menio.

Te meba augwaligo ela soaibao.

Te nai wi sabo bidi hulide asu,

te augwaligo godolo yali nai naga sabo dao.

*

49:7: Ais 34:5-17; 63:1-6; Ese 25:12-14; 35:1-15; Amo 1:11-12;
Oba 1-14; Mal 1:2-5

10 Tialima, eno te Isogo wai nqu hani dabeba
dwai
dene mabo sogo,
eno dagego nai doado bage tigidali dolaibao.
Eno dagego geme duala sabo pesage tigidali
dolama,
te dage geme ma duala sogobeo.
Te dage Idom badi, te dage pade bidibo hani
dabe,
dage tigidali dolaibao.
Tama te Idom hani tigidali mu silaibao.
11 Tialima, dage Idom dabego duga wai puluba
dabede
homu si me igio.
Te aya dage isibaso da, te ena digi eno dagego
wai puluba dabe tonalueibao.
Te dagego we dabe augwa digi ena nogoba
mumainogo
yaibao,” wali.

12 Genuai Bidigo te tama po wali, “Eno te
hauwa we bidi dabeba te dwai dene mabo se
yaibao. Te augwaligo dwai se genuai me isabadi
tagalao, te eno dene augwaliba mawaibao. Te
Idom, nago homugo eno nage ela soaiba homu
eba, agawe? Mu menio. Eno nage me ela
soagobeo. Eno nageba me te dene mawaibao.
13 Ena Genuai Bidi, te ena nogide digi eno te tiwai
mu po obao, eno te dagego polalubo taun Bosra
dwagila mu dolaibao, te aga olo bulu pesage
tiwai pedelaibao. Te gasa hani we bidi dabego
eno te se te taun Bosraba yali se po odama, te
augwa wi elama, dwai midigi saibao. Te augwa

te Bosrabelo te dwai posobo po waibao. Te hanigo te augwa boi bidi dabede dwai posobo po wabo sogo da, augwa te tiwai po waibao, 'Dage te Bosra taun dolali tiwai gilama yagameo.' Eno te t̃q kantri Idom taun tigidali dolama, te dolali te tiwai sesemane elaludaibao," wali.

¹⁴ Genuai Bidigo ena Jeremaiabolo walali, te agai te we bidi hani dabeba te po magi po omainogo te bidi me deli tagala palu, te tiwai po walio,

"Dage tigidali sisinama, te Idomba hw̃gi pao. Hogodama, te boi hw̃gi pabo sisi yao," wali.

¹⁵ Genuai Bidigo te t̃q kantri Idomba waliyu, te po wai, "Idom, odao.

Eno nage te olo nai me tama tiwai te gasa hani we bidi dabe tomode pedalumainogo ilaibao.

Te augwaligo nage begela mu dolaibao.

¹⁶ Nago te gasa hani we bidi dabe wi mu ilama, te nago nage te polalubo mu da homu yali.

Tialima, naga digi tibo po ola mawai.

Nago genuai taun te bulu du pesage daide ugwadu elaluali.

Tialima, te nago taun te ba kemodagego be daide ugwadu s̃e ebo tiwai elalubo, te tagalao, te nage eno aiyaba kekasa duleibao.

Te Genuai Bidi, eno po dao."

¹⁷ Genuai Bidigo te tiwai po wai, "Idom dolama, te bidi dabe wi ilibo nai pedelama, elalueibao.

Te gasa hani we bidi dabe te badu aselabo sogo,

te augwa Idom sulama,
te augwa midigi dwai mu selama, nogo
hogwayu,
te wi umagi mu yaibao.

18 Polobadu eno te taun si Sodom me Gomora
dolobadi,
te pade elaluali taun dabe me dolali,
tama te bulu pesage dabe olo mu tama
elaluai.

Te ena Genuai Bidi, eno te po obao,
te tobage se naga te Idomba pedelama, * tede
bidi deli me bidigobeo.

19 Te genuai uni hasa laiongo aga bulu tomo
buside te
we Jordan tagalama,
te sipsip dabe augwa te wiegi yai nosai tubo
se ebo
madi pedelaibao.

Tama pedelama, polo mu tama te laiongo te
sipsip dabe
daboa sabo dao.

Te tiwai me, deli sogo naga mu tama,
eno te Idom dabe augwa tade bidali ela
gudulaibao.

Tama eno te tq tonaluabo bidi me deli nigi-
laibao,” wali.

“Eno tama tebo sogo, mena bidigo ena dali konila
po
waibawe?

Te dego eno bomo tobage elalubawe?

Te mena tobolu bidigo enaba boi bidi yaibawe?

20 Te eno te tq pedai Teman we bidi dabeba yabo
se,

* 49:18: Gag 19:24-25

me te gasa Idom kantri pedai badu yabo sę,
te eno homu kone palai elalubo,
te bugagia olo muao.

Eno te we bidi dali, wai puluba dabe me,
tigidali sela sęwaibao,
te laiongo te sipsip tigidali ela munama,
te augwa tigi kekasa pabo tiwai yaibao.

Te Idom togo digi eno te ebo sęde dwai midigi
mu
yaibao.

²¹ Te kantri to Idom degasa dulubo sogo da,
te bugusu wabo genuai pedelama,
te to mumunu ilama, te mali ebo tiwai
ilaibao.

Tama te Idom dabego gela u wabo te genuai
pedalubo
sę eyu,
te mama yai tamu ęi Retsi wabo tamu ęi
dęiba usu
nugi paibao.

²² Te boi bidi dabe umagia aselama,
te Bosra taun dolainogo ebao,
te ba kemodage ugwaba bola holama,
te tobolu nisiba mage bula selama, aiyaba
dulama,
te aga bogo diligasa dulu,
te hasa bolo elibo tiwai yaibao.

Tama te sogo te Idom ami dabe
wi elama, homu si yaibao,
te we dabego wai ame nainogo tigi dene ebo
tiwai
yaibao,” wali.

Genuai Bidigo te kantri Damaskusba dwai dene mawaibao wali

²³ Genuai Bidigo te kantri to Damaskusde po elalubao. Agai te tiwai po wali,

“Te taun Damaskus taun si Hamat me Arpat

we
bidi augwaligo te dwai nai augwaliba pede-
labo po

odama,

te augwali midigi dwai mu yalio.

Augwali wi ebaso, te bugagia me dugulalubeo.

Augwali te tiwai te nambisde genuai ai dini asu,
te bugagia bidisabo tiwai ebo dao.*

²⁴ Te Damaskus taun we bidi dabe te bomu mu meni yani.

Augwali te we me deli wi painogo ebo tiwai yali,
tialima aga te wi dwai mu elama, te aga usu
ebeo.

Augwali te genuai dene me sege elaluali,
te wego wai tega painu dene ebo tiwai yai
dao,”
wali.

²⁵ Te taun Damaskusde bidali bidi me deligo te po
wali,

“Te taun da, genuai nogi elalubaso,
te ena wiegi yai pemene yali.

Tiali goli, te boi bidi dabe teba pedalubaso,
te magi baso te we bidi augwali te taun
tagalama, wi
pabewe?” te po wali.

²⁶ “Ena Tigidali Bomo Elalubo Genuai Bidi, eno po

* **49:23:** Ais 17:1-3; Amo 1:3-5; Sek 9:1

dolo obao,
te sogo te boi bidi dabego te Damaskus gesi
ogwa
bidi dabe ela munama,
te augwali bidi sisinama, po mibo
pesagede degasa pai munalua paibao.
Te boi bidi dabego te Damaskus ami bidi
dabe
tigidali ela muaibao.

27 Eno te taun Damaskus bagulali obo isigo
ulama,
tama te isigo te king Benhadatgo bomai be
dabe me
siago daibao,” wai dao.

*Genuai Bidigo te Kedar dabe me Hasor dabe
augwaliba dwai dene mawaibao*

28 Genuai Bidigo po te Kedar hanide me te
wa pai to pedai Hasorde elalubao. Te Babilon
king Nebukatnesargo boi hwinama, te hani dabe
aiyaba elaluai. Hasia bolo God Genuai Bidigo te
Kedargo boi bidi dabeba te po walali,

“Dage hogodama, te Kedarba boi hwigi pao.
Te giliga pedalubo pedai badu te we bidi mu
silao.

29 Te ugwa be dabe, me te augwaligo sipsip dabe,
me te ugwa bede mubo ugwa dabe,
me te augwaligo gasa nai dabe selama, te
sela pao.

Te augwaligo kamel dabe me sela pao.

Te augwaliba e tama i wao,

‘Te dage wi ilibo nai, te tigidali badu
elalubao.’

Te po augwaliba i wao,” Genuai Bidigo te po wali.

³⁰ Tama Genuai Bidigo te taun Hasor we bidi augwaliba te tiwai po wali,
“Dage wi peyu, te digibulu mu masigi ola be dabeba
geme bugagia duala sigi pao, magi baso meni,
te Babilon king Nebukatnesargo
agai dage dolabo sę yabo nai dabe
te homu konea sai elalubo dao,” wali.

³¹ Genuai Bidigo te Babilon dabeba te tiwai po wai,
“Dage hogodama peyu,
te bugagia dugulalu, te magi nai
me delide homu kone isąbo hani we bidiba boi
hwigi pao.
Augwaligo taun obo meni dao.
Te gasa hani we bidi dabe augwali pade me bidibeo.

³² Dagego augwaligo te kamel dabe,
me genuai bulmakau hani dabe,
me sipsip dabe tigidali me sagoameo.
Te augwa gebo badu tobolu nisi
pęwadage togobo bidi hani dabe eno sela sęnama, te
augwali tedela paibao.
Ena Genuai Bidigo,
eno te tų pedai tigidali badu boi bidi
pedalumainogo ilama,
tama te dene mabo sę ebo sogo mugo

te Hasor dabe gegaibao.

³³ Tama Hasor te uni yowigo bulu pesage pedelama,
te aga dolali sesemane tama elalueibao.
Tama te taun olo mu elalu, tede bidi me
bidigobeo,”
wali.

Genuai Bidigo te kantri Elamba dwai dene mabo se yaibao

³⁴ Genuai Bidigo te to kantri Elamde po elalubaso, tama agai te po te profet Jeremaia bolo mawai, te Sedekaia te Juda king bidali sogo dao.

³⁵ Tigidali Bomo Elalubo Genuai Bidi, agai e tama po wali,

“Enesigi da, te Elam dabego boma pai nai dao,
te augwaligo boi bidi dabe aiyaba elalubo bomo mu
yai.

Tiali goli, te eno augwaligo enesigi togwaibao.

³⁶ Eno te boi bidi dabe tigidali badu hodolama,
te augwaligo Elam dabeba boi hwiagasaibao,
te bomai waligo augwali dolagasobo tiwai yaibao.

Te Elam dabe eno te tigidali to pedaiba tedela pelama,
te tigidali to kantride te Elam dabe meba bidada paibao.

³⁷ Te augwali ela muabo boi bidi dabe subo sogo, eno te Elam dabe augwali wi mu ilaibao.

Ena Genuai Bidigo, eno te dwai nai mu te Elamba pedalumainu elama,
te eno haliga sebe ola mawaibao.

Te bidi dabego augwaliba boi bidi ilibo sę eyu,
augwali ela mumainogo yaibao,
te tigidali isiboba usu naibao.

38 Ena Genuai Bidi, ena dugabo sia king te
Elamba
munama,
te eno Elam king dali,
te aga ofisa dabe dali ela muaibao.

39 Tialima, te nosali sogo eno te Elam bugagia ma
dugulalubo sę pedelaibao.
Ena Genuai Bidi, eno te po wai dao,” wali.

50

Genuai Bidigo te kantri Babilonde po elalubao

¹ Genuai Bidigo te kantri Babilonde po
elalubao, te Kaldia dabego tų kantri, tama agai
te po profet Jeremaïabolo mawai. Tama Jerema-
ïago te tiwai po pusali, *

² “Tigidali we bidi haniba pelama, te po pusao.
Te ugwa plak ugwaba sao, te bidi dabego sulama,
te po odagasomainao.
Te po geme dualubo tagalao.
Augwaliba te tama po wao,
“Te boi bidi dabego Babilon salio.
Bel, te Babilon dabego tibo god,
aga hale dwai mu yaibao.
Te god Marduk me te midigi dwai mu saibao.
Te Babilon dabego dwai tibo god dabe te hale
dwai mu
elama,

* **50:1:** Ais 13:1–14:23; 47:1-15

te midigi dwai mu saibao.’ ” *

³ Babilon dolaibao, magi baso meni,
bidi hani me deli te not badu pedai tagalama,
te Babilonba hwiagasu asaibao.
Te boi bidi dabego te Babilon mu dolama,
te olo bulu pesage pedelai elalueibao,
tama tede bidi me bidigobeo.
Tigidali bidi me hasa te Babilon tagalama, te wi
paibao.

Te Israel augwa page buluba ma paibao

⁴ Genuai Bidigo te tiwai po wali,
“Te se dabe te Babilonba pedalubo sogo,
te Israel we bidi me Juda te sisinama,
gela weyu, te augwa Genuai Bidi,
God ena gegaibao.
⁵ Augwali te Saion bulu duba painogo da,
teda augwa teba pabo sunumi hanalu
waibao.
Te augwa te tiwai po waibao, “Tegoba, da pelama,
te Genuai Bidi dali po daw wagi pelainao,
te da aga hani we bidi bidaibao.
Tama te daw wali bomo yai po sesemane
elalueibao,
te bidigo agade homu kone me
gegeda palama tagalamu dao.’
Augwaligo te sogo te po waibao.”
⁶ “Eno we bidi dabe augwali te hagawai sipsip
hani
tiwai bidali.

* **50:2:** Te bidibo ula elalusiabo tibo god dabe da wali po,
tialima, te hani augwaliba te tiwai po begelama wali, augwali
hale elama, dwai midigi saibao po wai.

Te augwali tonaluali bidigo augwali te wiegi yai
sunumi

tagalomainogo ilama,
te bulu du pesagede tedela palama, bilaluali.
Augwali te bulu dude bilalu, te augwali toma
tuabo madi

te homu kone me ebeo.
7 Te subigila bidi hanigo augwali sulama,
te augwali dolali.

Tama te boi bidi dabego te tiwai po wali,
‘Te dago augwali dolabo page elalubaso, me
dolobeo.

Magi baso meni, augwa digi te Genuai Bidiba
dwai se
yali.

Genuai Bidi da, te augwali bugagia toma neyu,
bidabo pesage tiwai elalubao.

Te augwa wai nq̄ dabego konealubo homu d̄au
olama,
te agai augwali tau somainogo tonaluai.

Aga te augwaligo Genuai Bidi dao,
te boi bidi dabego te po waibao,” wali.

8 Genuai Bidigo po ma weyu, te tama po wali,
“Dage Israel me Juda, dagego te Babilon
tagalama,
wi piyao.

Dage poligibu te gasa kalabus bidi dabe tudiba
ilao,
te omai meme poligibu te gasa meme dabe
geanobo
tiwai yao. *

* 50:8: Ped 18:4

- 9 Dagego Babilon tagalao, magi baso meni, eno te
not
pedai badu te haniani tō kantride bomai bidi
hauwa hodolama, te augwali odasa ase-
lama,
te Babilonba hwiagasomainogo yaibao.
Augwali te lainde wasilama, te hwiinama,
te Babilon dabe aiyaba elalueibao.
Te boi bidi hani augwaligo te enesigigo hwiibo
mu konea pai bidi,
te augwaligo ene enebo sogo da,
te munu me geda mugobeo.
- 10 Te augwaligo te Babilonde wiegi yai nai dabe
umabo saibao.
Te deli deli bidigo te nai hauwa mu selama,
te augwa homu godolo yali te mu simi-
naibao,”
te po wai.

Babilon tigidali mu dolaibao

- 11 Genuai Bidigo e tiwai po wali,
“Dage Babilon, dagego eno tō kantri dolama,
te eno we bidi hani augwaligo doado bage
sali.
Te dage pemene umagi mu yai,
te bulmakaugo agai te wit dili ge agaga pabo
sogo
te nai meba tuyu,
aga pemene ebo tiwai yali.
Te dagego i wabo daga genuai weyu,
te omai hos dabe ga wabo tiwai yali dao.
- 12 Tialima, dage Babilongo tō kantri te hale dwai
mu
elama,
te aga genuai nogi elaluali mu tulalueibao.

Te aga tō kantri dwai mu elalu,
te gasa hani we bidi tigidali tomode nogi
elalugobeo.

Te tō wa pai bulu pesage te olo bulu pesage
elalueibao.

¹³ Ena Genuai Bidi, eno dageba haliga sēbē umagi
mu
elama,
eno te tiwai sē ilibaso,
te dagego tō kantri dolama,
tede bidi me bidigobeo.

Te gasa hani bidi dabe teba pedalubo sogo,
te augwaligo dage Babilonba pedelali dwai
sē
sulama,
te augwali midigi dwai mu elama, nogo
hogwayu,
te wi umagi mu yaibao,” te po wali.

¹⁴ Genuai Bidigo te Babilongo boi bidi dabeba e
tiwai
po wali,
“Dage te enesigigo ene enebo mu konea pai
hani
dabe,
dagego te genuai taun Babilon bagulama,
te lain wasilama, boi hw̃iao.

Dagego enesigi umagia kekelama,
te ene hauwa agaba enao.

Dagego te taunba umabo sē mu yao, magi baso
meni,
te Babilon dabego ena Genuai Bidiba
dwai sē ebo dao.

¹⁵ Te dagego agai bomai bagulali obo aluali sogo,
te agai ma hw̃iabo hagela ebaso,

te dagego aga somainogo gogola tagalali,
tialima, dagego te tigidali pedai habuba
genuai daga
olama, i waiyao.

Tialima, megi da, dagego aga mu dolao,
te agai gasa hani dabe dolali tiwai yao.
Dagego agabolo te dwai dene mabo se umagia
mu ilao,
magi baso meni, te kolesagade ena Genuai Bidi,
eno agabolo te dwai dene mabo se ilibo dao.

¹⁶ Dagego te Babilon tigidali silao,
te nai wai bulabo bidi deli me bidisama,
te inayani nai sabo bidi me meni yaibao.
Te Babilonde bidali gasa hani we bidi tigidali,
augwali te dage Babilon dolobo
se ebo bidi dabede wi mu yaibao.
Te augwa Babilon tagalama,
te augwa page buluba ma pelama,
te augwa hani we bidi dabe dali digi bidigi
paibao,”
te po wai.

*Te Israel dabe augwa tade bugagia dugulalu,
ma bidaibao*

¹⁷ Genuai Bidigo e tiwai po wai,
“Israel te sipsip me deli tiwai,
te gasa to kantri dabe te laion tiwai elama,
aga dolainogo elama, te augwaligo aga
pobeali.
Hasia te Asiria kingo aga pageabi elama, tuali.
Te nosali, te Babilon king Nebukatnesargo te agai
nogo
saga dili dabe halua tuai dao.

18 Tama tibaso, ena Tigidali Bomo Elalubo Genuai Bidi,
ena te Israelgo God dao, eno obao,
eno te Babilon kingba dwai dene mabo se
te agai bulu to kantriba yaibao,
te eno polobadu te Asiria kingba dwai dene
mani
tiwai gilama yaibao,” wali.

19 “Eno te sipsip Israel te aga page buluba ma
odasa
asaibao,
aga te bulu du Karmel, me te to pedai Basan,
me te Efraim bulu du pesage,
me te to Gileat pedai,
te bulu dabede wiegi yai nosai tumainogo
yaibao,”
wai.

20 “Te ena Genuai Bidi, eno te po obao,
te sogo eno te dwasianu hani Israelgo sege
sela sayu,
te augwali bugagia bidimainogo yaibao.

Tama me, eno te Judago yali dwai se
sese sela sawaibao.

Tama te dwai sege ma dwai se te augwalide me
elalugobeo.

Te bidi dabego augwali hani siba po kisilama
obaso da,
te usu me egobeo,” Genuai Bidigo te po wai.

*Genuai Bidigo dwai dene mu te Babilonba
mawaibao*

21 Genuai Bidigo te Babilongo boi bidi dabeba e
tama
po wali,

“Dagego te Babilon augwaliba hwĩgi pao.

Te Merataim t̃q, me Pekot t̃q,
te bulu si we bidi dabeba hwĩao.

Te augwali elibo s̃q umabo eyu,
te augwaligo nai doado bage dolao.

Dagego eno po tigidali wali pĩqo.

²² Odao! Te hwĩbo u wabo genuai
pedaluali, te t̃q kantri mu dolobao.

²³ Babilon te hama me deli tiwaiگو
te gasa t̃q kantri dabe pepeda s̃qbo tiwai yali.

Tialima, megı da, dage te Babilongo boi bidi
dabe,

dagego te Babilon pepeda s̃qnama dolao.

Te gasa t̃q pedai kantri hani we bidi augwaligo
aga subo

sogo da,

te augwali midigi dwai mu saibao,” te po wai
dao.

²⁴ Genuai Bidigo e tiwai po wali,

“Babilon, eno nage tola sabo hagani mubo
wa me

deli muani,

tialima, aga menade elalubo nago me
konebeo.

Nago ena Genuai Bidiba boi bidi yali,

tibas̃o, nago tede konesĩq̃badi te hagani
muani wago

nage polo tola saibao,” te po wai.

²⁵ Genuai Bidigo Babilonde haliga s̃q̃b̃q̃ elama,

te agai hwĩbo nai mubo be te agai sunumi
dalama,

te boi hwĩbo nai doado bage sali.

Magi bas̃o meni, God, Tigidali Bomo Elalubo
Genuai

Bidi,
agai te genuai se me deli te Babilonde yabo
elalubao.

²⁶ Dage tigidali pedai badu bidibo boi bidi dabe,
dagego te Babilonba hwiagasio.

Dagego te wit nai mubo be dabe tigidali aluao.
Tama te Babilongo nai doado bage tigidali se-
lama,
te bidigo wit dabe pesage du holobo tiwai
gilama
yao.

Tama te nai dabe dagego mu dolao.
Dagego te bidi deli me elalumainogo me sula
tagalamu
dao.

²⁷ Te Babilon bomai ami tigidali ela silao,
te bidi dabego te bulmakau omai dabe ela
wialubo
tiwai yao.

Tigidali dolomainao, magi baso meni,
te Genuai Bidigo augwaliba dwai dene mabo
sogo
te pedalubao.

²⁸ Te Israel me Juda meba te Babilon taga soyu,
te Saionba wi ma asali.
Odao! Augwa e tiwai po obao, “Genuai Bidi dena
God,
agai be dolali hani dabeba te dwai dene wei
ponama,
mabo dao,” wabo.

²⁹ Genuai Bidigo Babilon augwa boi bidi dabe e
tiwai
po walali,

“Dage te enesigigo enebo mu koneai bidi dabe,
dagego te Babilonba hwiagasao.
Dagego te Babilon bugagia odogolama, bagua sao.
Dagego te Babilon dabe me deli wi pomainu me elamuo.
Te augwaliba dwai dene mayu,
dagego ela munama, mu dolao,
te augwaligo gasa hani dabe dolali tiwai yao.
Magi baso meni, Babilongo te enaba hagoma eyu,
te hasamani tigi gagea pabo tiwai mu yali,
te Israel dabe augwa Genuai Bidi dao,
ena te magi dwai se munu me isawai
te wiegi yai doloba pai kolesaga ebo

God dao. *

³⁰ Ena Genuai Bidigo, eno po dolo obao,
te sogo dage boi bidi dabego
te Babilon gesi ogwa bidi dabe ela munama,
te bidi sisinibo bulu pesagede paganalua paibao.

Te dagego Babilon ami bidi augwali tigidali ela mueibao,” te po wai dao.

³¹ “Babilon, nage te hagoma ebo to kantri,
ena te Tigidali Bomo Elalubo Genuai Bidi,
eno po dolo nageba obao, eno nageba boi bidi ebao.

Te eno nagebolo dwai dene menama,
nage ela muyu ebo sogo, te pedelai dao.

³² Nage te hagoma ebo bulu to kantri,
te nage tula munama dolaibao,

* **50:29:** Ped 18:6

te nage ma hodolabo bidi deli me meni
yaibao.

Te eno nago taun dabe isigo ulama,
tama te siago nago doado bage tigidali
daibao,” te
po wai.

³³ Tigidali Bomo Elalubo Genuai Bidi, agai te
tama
po wai,
“Te boi bidi augwaligo te Israel me Juda
aiyaba mu
elaluai.

Te boi dabego augwali kalabus ilama,
augwali tagala palabo homu me ebeo,
tede hagela homu ebao.”

³⁴ Tialima, te augwali ma sabo bidigo,
agai bomo elaluai, agai nogi e tiwai dao,
Tigidali Bomo Elalubo Genuai Bidi dao.
Agai bomonama eyu, augwali tau selama,
te augwa boi bidi dabe aiyaba elaluaibao.
Te agai tigidali bulu tq kantri we bidi augwaliba
te bugagia homu tegaluama bidabo sogo
mawaibao,
tiali goli, te Babilon dabe me tegobeo.

Menio. Agai augwali te dwai mu tama
bididumainogo yaibao.

³⁵ Genuai Bidigo e tiwai wali,
“Te bulu tq kantri Babilon dolomainao.
Te Babilon we bidi augwali te augwa tobolu bidi
dabe
me,

kolesaga koneai bidi dabe dali,
bobobage hwągo dolomainogo yao.

³⁶ Te Babilon tibo profet bidi dabe dolama,

augwali te esela pabo bidi tiwai ped-
alumainao.
Te Babilon ami bidi dabe dolobaso,
te augwa wi dwai mu yaibao.
³⁷ Te Babilongo hos me kekebo karis dabe te
dolomainao.
Te gasa hani ami bidi dabego te Babilon tau sali,
te ami tigidali dolaibao.
Augwali te we dabe tiwai elama, bomo meni
yaibao.
Te Babilongo wiegi wiegi yai doado bage tigidali
dolao.
Te boi bidi dabego sagaselama, sela paibao.
³⁸ Te poi pibo sogo bobobage sesabi elama,
te Babilonde elaluama,
te agai wẹ tigidali sula somainao.
Magi baso meni,
te tibo god dabego piksa te tọ kantride
paḡanaluali.
Te Babilon augwaligo te tibo god dabe wali
pidubaso,
augwali te esela pelama,
wabo pabo bidi tiwai pedelaibao.
³⁹ Tama tialima, te Babilonde bidi munu me
bidisiḡbadi,
te nosali sogoba me usu nama,
tama tiwai elaludaibao.
Te uni hasa dabe, me uni yowi dabe,
me te dwai ba dabe naga bidalueibao. *
⁴⁰ Polobadu eno te taun Sodom me taun Gomora
dolali,
te taun dabe augwali paḡde elaluali me, te
megi da,

* 50:39: Ped 18:2

te bulu dabe olo pesage elalubao.
Te ena Genuai Bidi, eno obao,
te tobage deli se naga te Babilonba pede-
lama,
tama tede bidi me bidigobe dao,” te po wai.*
41 “Suao! Te ami dabego te not badu bidali
tagalama,
asainogo ebao.
Augwali te bomai hani mu te king hauwa elalu,
te digibulu mu bidibao.
Megi da, augwaligo te boi hwiabo nai sisi ebo
dao.
42 Augwali te homu dene eyu tau sabo kolesaga
me
isaabo bidi dao.
Augwaligo te gasa bidi dolabo homu godolo
yaibao.
Augwaligo te enesigi me ene tolalubao.
Augwali te hos dabede dugulasa asaibao,
tama te genuai kulukulu pedelaibao,
te nambisde genuai ai dini dabe bugusu
wabo tiwai
yaibao.
Augwali te lainde wasilama,
te dage Babilon bageba hwiainu sisi
elalueibao.
43 Babilon kingo te boi hwiabo boi bidi dabe
asobo u
wabo odama,
aga te wi mu elama,
te aga nogo sasa dili kimi meni yaibao.
Aga wi elama, te kone palobo dwai mu yaibao,
te wego wai ame nainu tigi dene ebo

* 50:40: Gag 19:24-25

tiwai mu pedelaibao,” te po wai.

44 “Te polo tama naga,

te eno Babilon dabe augwa tōde sela sayu,
te laingo sipsip dabede ebo tiwai yaibao.

Laion aga te wē Jordan busi tomode bidali
tagalama,

te sipsip dabe nosai tubo pesageba polo mu
pelama,

pobeasa bilibo tiwai yaibao.

Tama eno te tō tonaluabo bidi me deli nigilaibao.

Eno te tama tebo sogo, mena bidigo ena dali
konila po

waibawe?

Te dego eno bomo tiwai elalubawe?

Te mena tobolu bidigo ena dali boi bidi yaibawe?

45 Eno te tō kantri Babilonba yabo sē homu

kone palali elalubo,
tede elalubo po te bugagia olo muao.

Eno te tigidali we bidi me wai puluba dabe sela
sāwaibao,

te laiongo sipsip tigidali ela munama,
te augwa tigi kekasa pabo tiwai yaibao.

Te Babilon tō digi eno te ebo sēde dwai noma mu
saibao.

46 Te boi bidi dabego te Babilon sabo sogo,

te genuai u pedelama, te tō mumunu yaibao.

Tama te Babilongo gela wabo te genuai umagia
mu

pedelama,

te gasa hani we bidi augwaligo odaibao,” wai
dao.

51

Genuai Bidigo Babilonba boi bidi yali

¹ Genuai Bidigo e tiwai po wali,

“Suao! Eno te bidi hani mebago homu hodolama,
te nai hauwa dolomainogo yaibao,
augwali te bomai wali tiwai asama,
te tō kantri Babilon me aga we bidi dabeba
hw̃aibao.

² Eno te gasa badu tō kantri bidi hani dabe tagala
palama,
te Babilonba hw̃iagasama,
te augwaligo aga doado bage me sela
s̃awaibao,
te bidigo wit bo hogomu sela s̃abo tiwai
yaibao.

Tama te Babilon dolobo sogo, mu tama,
te augwali tigidali tō habu badu aselama,
aga dali hw̃iagasaibao,” te po wali.

³ “Dage Babilongo boi bidi dabe,
dage boi hw̃iabo te hagawia seselalubo nai
sisilama,
te duga enesigi kekelama,
te Babilon ami gesi bidi tigidali enao.

Dagego augwali me deli gogologobeo. Menio.
Augwali tigidali mu ela silao.

⁴ Dagego enebo enego te Babilon dabe dolama,
te augwali isama,
te Babilon hanu sunumi dabede degasa pai
munalua
paibao,” wali.

⁵ Te Israel me Juda augwa tōde bidali sogo,

augwaligo te dwai se hauwa te Israelgo God
gedude
yali,
aga magi dwai se deli munu me isawai
wiegi yai
doloba pai kolesaga elalubo God dao.
Tiali goli, God, Tigidali Bomo Elalubo Genuai
Bidi,
agai augwali tudiba mu me musiama,
te wilawe we bidibo tiwai me ebeo.
6 Dage Israel me Juda, dage te Babilon tagalama,
wi pao.
Dage deli deli te wi pobaso da, te dage dologobeo,
dage bugagia bidaibao.
Tiyu, dage te kantri Babilon dali dolabuo,
magi baso meni, megida,
Genuai Bidigo te Babilon aga yali
dwai kolesagade dwai dene mabo wei
ponobo sogo
dao.
7 Polobadu Genuai Bidigo te tigidali to kantriba
dwai
dene momainogo yali,
tama te to kantri Babilongo agai te se yalio.
Babilon te kap gol me deli tiwai Genuai Bidigo
nogode
munama,
tama Genuai Bidigo digi te gasa hani dabe te
kapde wain
tumainogo yai.
Augwali te ayoge elama,
te augwali umuna pai tiwai yai dao. *

* 51:7: Ped 17:2-4; 18:3

8 Tialima, te Babilon aga digi te tulaluama,
dolaibao.

Tibaso, dagego agade hobedai gela waiyao.

Dagego te aga keni dabe pedela sabo marasin sigi
pao.

Te aga usu ma yaibao homu ebao.

9 Te Israel me Juda augwaligo e tiwai po waibao,
“Da te kalabus bidi dabego te Babilon usu ma
ilabo

homu yali,

tialima, aga usu yai me pedalubeo.”

Nosali augwa te po wali, “Tagalao,

dago te Babilon tagalama,

da deli deli te dena page buluba ma pinao.

Magi baso meni, te Babilongo yali dwai sę genuai
mu
elalu,

te dagaluba usu nigi holali.

Tibaso, Genuai Bidigo te Babilonba dwai dene
mabo sę

umagia mu yai dao. *

10 Genuai Bidigo te Babilon dolobaso,
tama te kolesagade agai te da dali yali
kolesaga

te doloba pai kolesaga naga dao, te hania ola
mani.

Tegobao, da te Saionba pelama,

te dena Genuai Bidi, Godigo yali sę tigidali
hanilaibao,”

augwaligo te po waibao.

11 Dage Babilongo boi bidi dabe,
duga ene dabe dulama, te hwiabo sabele
dabe sao.

* 51:9: Ped 18:5

Genuai Bidigo te Babilon dabego agai be dolaliba
homu
kone palama,
te agai dwai dene augwaliba wei ponainogo
ebao.

Agai te Babilon mu dolainogo,
tama agai te bulu kantri Midia homu
hodolama,
te Babilonba hwiagasomainogo yai dao.

¹² Dage boi bidigo, dagego plak ugwa ugwanu
sagulama,
te boi bidi dabego hwiibo bomo eyu,
te Babilon genuai obo alumainao.

Te taunde tonaluabo ami bidi dabe muao,
te augwaligo se bugagia mu yao.

Te ami dabe geme duala sigi pomainogo
tagala palama,
te augwaligo Babilonba hwiibo sisi yao po
walao.

Genuai Bidigo te Babilon we bidi dabeba dwai
dene
mabo se umagia mu yaiba wali,
te megida, agai te se yainogo ebao wali.

¹³ Babilon, te nago to kantride te ai hauwa me
wiegi
wiegi yai nai hauwa elalubao.

Tialima, nage dolabo sogo te paba yagasalio.
Nage bidibo ula te ugwa hobolobo hobi tiwai
elaluali,

te megida, augwaligo togwainogo ebo dao.*

¹⁴ Tigidali Bomo Elalubo Genuai Bidi aga nogide
digi

* **51:13:** Ped 17:1

mu po weyu,
te se yaibao po wali.
Agai e tiwai po wali,
“Babilon, te eno genuai hani bidi odasa asu,
nageba hwiagaselama, te nage aiyaba
elalueibao.
Te augwaligo nago to pagana sagasaibao,
te genuai kuli mano hanigo ebo tiwai yaibao.
Te augwaligo nage aiyaba elalubo si da,
teda augwali wiegi yai pemene elama,
te bomonama i waibao,” te po wali.

*Genuai Bidi aga polalubo bidi mu bidibao
(Jer 10:12-16)*

- ¹⁵ Te aga bomogo digi Genuai Bidigo te to nigai
dao.
Awe, aga wiegi yai koneani homu kolesagade
agai te to dodolama muai dao.
Aga homu kolesagade agai te dagalu nigiyu
elama,
diniga palali.
- ¹⁶ Agai po obaso, te dagalu po dabego te be kulu
bomonama obao,
te po hauwa umabo hogodobao,
te gasa badu gasa badu asama,
deliba sisinagasobao.
Agai te be sele ula ilibaso, te tulubage aiyaba
tulubao.
Agai te wali hodolobaso,
te wali aga bidali badu tagalama, asobo dao.
- ¹⁷ Bidi augwali te tiwai ebeo.
Tigidali te umuna pelama,
te kolesaga konesiawai elaluai.

Te golgo tibo god dabe nigibo bidi augwali augwa
te
nigibo naide augwa hale yaibao.
Te god dabe augwali te god mu menio.
Augwa bidibo ula me elalube dao.

¹⁸ Augwali te olo nai tama,
te bidi dabego posobo po augwaliba waibao.
Te god dabe dolama, te mu silaibao.

¹⁹ Tialima, Jekopgo God te tiwai me tegobeo.

Aga te gasagi yai tedali mu dao.
Agaduba deligo naga te tigidali nai nigali.
Te agai Israel dabe sa munama,
te aga hani mu tiwai elaluai.

Aga nogi e dao, Tigidali Bomo Elalubo Genuai
Bidi dao.

Babilon te Genuai Bidigo egebe wabi tiwai dao.

²⁰ Genuai Bidigo e tiwai po wali,
“Babilon, nage eno egebe wabi tiwai bidibao,
te eno hwainu sabo nai tiwai dao.

Eno nage selama,
te hauwa we bidi hani dabe me te bomai
kantri to
dolai dao. *

²¹ Eno nage selama, te hwibo hos dabe
me ami bidi dabe duabo hos dabe dolai.
Eno nage siyu, te ami dabe dugulama,
boi hwibo karis dabe dali dolai dao.

²² Eno nage siyu, tigidali we me, bidi me,
te monu dabe me, wai puluba dabe me,
te gesi bidi dabe, me gesi we dabe dolai dao.

* **51:20:** Te kolesaga koneai bidi hauwago homugo te lain 20
tedu te lain 23 tede wali po, te Babilonba wali da homu yali (te
Jer 50:23 tede te tiwai po wali), tialima mebago homugo te gasa
hani bidiba wali da homu ebo dao.

23 Eno nage siyu, te sipsip dabe dali,
te sipsip tonalubo bidi dabe dali dolali.

Eno nage selama, te ain kekeyu,
te gi tō elala pabo bulmakau dabe dali,
te augwali tonalubo bidi dali dolali.

Te eno nage siyu, te gavman dabe me,
tobolu bidi dabe me dolai dao,” wali.

24 “Tialima, ena Genuai Bidi, eno te Babilon
dabe augwaliba dwai dene mawaibao po obao,
te augwaligo Saionba dwai kolesaga tigidali yali
wei ponaibao. Te dage Israel me Juda, te eno ebo
sē dagego suagameo,” te po wai.

25 “Babilon, nago bomo te genuai bulu du tiwai
elalubao,
nago te tigidali tō pedai badu dolobo sē yali.

Tialima, mu tama, ena Genuai Bidigo,
eno nageba boi bidi eyu, te eno nogo dili
bomo
selama,
te nage tola selama, nage te tōba sanama,
te isigo nage mu dela silaibao.

26 Te bidigo selama, aga be sē yabo wiegi yai
masigi
usu,
te nago bulu pesagede deli me elalugobeo.
Menio.

Te nage mu dolama, te nage tama tiwai sesemane
me elaludaibao,” wali.

Te boi bidi dabego Babilonba hwiigi pali

27 Te plak ugwaba selama,

te hauwa tq kantri we bidi hani dabe tomode
biugel
bu wao,
tama augwa te Babilonba hwagasabo sisi
emainao.
Te hani dabe augwali te Ararat,
me Mini, me Askenas, te augwali asomainu
i wao.
Te hwibo tonaluabo ofisa bidi me deli nigilao.
Te ami hani bidi dabe augwa hosde dugulama,
te genuai kuli mano hani tiwai asomainao.
28 Te tq kantri Midia king dabe, me gavman bidi
dabe,
me augwa tobolu bidi dabe me,
te tq kantri Midiago tonalubo tq kantri we
bidi hani
tigidali i wao.
Te tq kantri we bidi hani augwali hauwago te
Babilonba
boi hwagasabo sisi yao.
29 Genuai Bidigo te Babilon dolabo po mia se-
lama,
te olo tq bulu pesage elalueibao,
tama tede bidi me bidigobeo.
Genuai Bidigo te se ebaso,
te tq mali umagi mu yaibao.
30 Te Babilon ami dabe augwaligo te boi hwibo
tagalama,
te hwibo bomai be tomode bidibao.
Tama augwali te we dabe sibi tiwai pedelama,
te augwaligo bomo menia sai.
Te boi bidi augwaligo te Babilon be dabe isigo
ulama,
te aga bomai sunumi dabe elaluali,

- te aluama besela sai dao.
- 31 Te po sela pabo bidi dabe deli deli udulama,
te Babilon kingba waligibu,
te boi bidi dabego agai taun pedai tigidali
badu sai
dao,
te po pusudu gebao.
- 32 Te boi bidi dabe augwaligo te aġi noġeġo pesaġe
badu selama,
te aġi pude sigi dili dabe isi ulali.
Tama te Babilon ami bidi dabe wi dwai mu
elama,
te esela pabo bidi tiwai elama, umuna sai
dao.
Te po sela pabo baġego te se yali po te kingba
wagi
pidu gebao.
- 33 Tigidali Bomo Elalubo Genuai Bidi,
aga Israelgo God, agai e tiwai po wali,
“Te boi bidi dabego Babilon agabo
te bidigo tubo nai wit agabo tiwai yaibao.
Bidigo te tau yali nai togobo tiwai eyu,
te boi bidi dabego Babilon togolama,
dolaibao.
Tama te se yabo sogo paġa pedelalio,” wali.
- 34-35 Taun Jerusalemggo te tiwai po wali,
“Babilon king Nebukatnesargo ena tulama,
te ena mu silalio.
Aga te bulu gula mane me deli tiwaigo ena mu
dalali.
Te agai haliga eno wiegi yai naigo paġanai.
Aga te nai tula silama,
te ena te moni pou disde te nai habu deli me
munalu saġo tiwai ilali.

Nosali agai ena mu peḡ saḡwanio.
Te Babilon dabego eno tigi mu dolama,
te eno kaneme gelali.
Te augwa dwai seḡ yali dao,
te eno homugo te Genuai Bidigo
augwa te dwai seḡ yali wei ponao,” po wai
dao.

*Genuai Bidigo te Israelgo boi bidi augwaliba
dwai dene mawaibao*

³⁶ Tialima, Genuai Bidigo te tiwai po wai,
“Jerusalem,
odao.

Mu tama, te eno nage tau selama,
te Babilon dabego nageba yali dwai seḡ dabe
wei
ponaibao.

Eno te Babilonde elalubo weḡ tigidali sula somain-
ogo
yaibao.

³⁷ Eno te Babilon dolama, te masigi du holali
pesage
naga elalueibao.

Te uni yowi dabego bulu pesage dabe naga
elalueibao,
te bidi tede meni yaibao.

Te gasa hani bidi dabego subo sogo da, te
augwali

dwai noma mu selama,
te wi umabo mu yaibao.

Augwaligo te Babilonba keḡe po waibao.

³⁸ Tama te Babilon dabego i dwai mu weyu,
te gesi hasa laiongo i wabo tiwai gilama ebo
dao.

³⁹ Tialima, ena Genuai Bidi, eno po dolo obao,

- te augwaligo dwai kolesaga yabo haliga
hogodobo
sogo da,
te eno genuai nai tuabo daa me deli pedelama,
te augwa ąi hauwa tulama, geę eyu,
pemene eyu, i hae weyu yaibao.
Te nosali augwali mu godege pilama,
te augwali munu ma hodalugobeo.
- 40 Te eno augwali te ela muabo pesageba odasa
paibao,
te bidigo te omai sipsip dabe, me meme
dabe,
augwaliba ebo tiwai gilama yaibao,” po wai
dao.
- 41 Genuai Bidigo e tiwai po wai,
“Tigidali tęde we bidi hanigo Babilonba
genuai nogi
mawai,
tiali goli, te boi bidi dabego hwiągaselama,
saibao.
Te gasa hani we bidi dabego subaso da,
te augwali midigi dwai mu saibao.
- 42 Te boi bidi augwaligo Babilon halua saibao,
te tamu ąi dinigo te ąi sane mesega sabo
tiwai
yaibao.
- 43 Te agai taun dabe tigidali mu dolama,
te bulu tę kantri olo masigi kemi bulu pesage
tiwai
pedelaibao.
Tama bidi me bidalugobeo,
tama bidi augwali tede munu me biligobeo.
- 44 Eno te Babilongo tibo god,

te Belba dwai dene mabo se eyu,
te eno agai te dalali nai dabe bugulabo se
ilaibao. †
Tama te to kantri we bidi augwali agaba me
asogobeo.
Tama te Babilon bagulali genuai obo te tigidali
pepeda
paibao,” te po wai dao.
45 “Dage eno we bidi dabe,
duga te Babilon tagalama, wi pao.
Dage deli deli wi pobaso da, te dage bugagia
bidaibao.
Ena Genuai Bidigo eno haliga sebe dwai mu te
Babilon
dabebe ebao,
tama tiyu, eno dage augwali dali dolabuo.
46 Dagego haliga dwagila midigi selama,
dage te tode haniani po dabe sabilibo odama,
te dage wi me igio.
Te kibu be me delide gasa po pedalu,
te gasa kibu bede gasa po pedalu yaibao.
Te genuai boi hwibao weyu,
te king mego te gasa kingba hwibao te po
augwaligo
waibao.
47 Magi baso meni.
Eno bodolu muani sogo me deli elalubao,
tama te sogoba pedalubo si da,

† 51:44: Te Babilon augwaligo te gasa bulu to kantri dabego wiegi yai dila pai nai hauwa sali (te lain 34-35 tede suo), tama augwa godiba te ofa tiwai selasa asali. Te tibo god dabego te nai dabe tula dalabaso, te megi da, Genuai Bidigo aga ma bugulubo tiwai ebaso, te gasa hani dabego augwa nai dabe ma sobao, te homu yai dao.

- eno te tō kantri Babilongo tibo god piksa
dabego
elalubo nogi dolaibao.
Te tō kantri Babilon hale dwai mu yaibao.
Te boi bidi dabego te Babilon bidi hauwa ela
munama,
augwaligo tigi te Babilon bulu tōde munalua
paibao.
- 48 Te ena Genuai Bidi, eno obao,
te sogo dagalu dali tō sigo te augwalide
elalubo
tigidali naigo te Babilon tulalubaso,
wiegi yai pemene mu yaibao.
Te haniani nai dabe dolabo bidi,
augwali te not badu bidali tagalama asu,
te Babilonba hwiagasaibao, *
- 49 tama Babilon dolabo sē ebo te aga digi dage
Israelbolo yali,
me te gasa tō badu hani dabe yali kolesaga
tiwai si
te agabolo wei ponaibao,” te po wai dao.*
- 50 Tialima, te Babilon augwaligo dage dolisawani
Israel,
dage polo asesā Babilon tagalama, wi pao.
Mu tama, duga page bulu digibulu elaluali,
tiali goli, te dagego Genuai Bidiba homu kone
palama,
te dagego Jerusalem homu kone ebo homu
me
gegeda paligio.
- 51 Megi da, dagego e tiwai po obao,
“Da hale dwai mu yalio. Magi baso meni.

* 51:48: Ped 18:20 * 51:49: Ped 18:24

Te bulu tۛ kantri bidi dabe augwali te Genuai

Bidigo

Tedali Gasagi Yai Mu Be Habu tomoba pai.

Te augwaligo dabolo po dwai wali.

Tibasو, da hale dwai mu ebao.”

Megi dagego te tobage po obao.

⁵² Genuai Bidigo e tama po wai,

“Awe, megi te tiwai elalubao.

Tiali goli, eno bodolu muani sogo me deli
elalubao,

tama te sogo pedalubaso da,

teda te sogo eno te tۛ kantri Babilon

tibo god piksa dabego elalubo nogi dolaibao.

Te tigidali Babilon habu badu te boi hwiۛyو,

bidi hauwa dolobaso, te augwali gela
wabo

umagi mu yaibao,” te po wai dao.

⁵³ “Babilon te dagaluba ugwanu dۛi mu igulama,

te boi hwiۛbo bomai pesage nigali da, tagalao,

eno te nai dabe dolabo bidi augwali tagala
palama,

te augwaligo aga doligi dao.

Ena Genuai Bidi, eno te po wai dao,” wali.

⁵⁴ Te Babilonde genuai gela u pedelaibao.

Te boi bidi dabego te tۛ kantri mu dolama,

te genuai u wabo pedelaibao.

⁵⁵ Genuai Bidigo te Babilon mu doliۛyو,

te Babilongo genuai u wabo mu silaibao.

Te boi bidi hauwago te Babilonba hwiۛagaselama,

te kulukulu genuai mu pedelama,

te genuai tamu ۛi dini dabego

bugusu wabo tiwai yaibao.

⁵⁶ Te nai doado bage dolabo bidi dabe,

augwaligo te Babilonba boi hwiagaselama,
augwali aiyaba elaluaibao.
Tama augwaligo te Babilon ami bidi dabe kal-
abus elama,
te augwaligo enesigi dabe tologwaibao.
Magi baso meni.
Genuai Bidi aga te dwai se ebo dolo wei ponobo
God
dao.
Tama tibaso, mu tama, agai te Babilon dabego
dwai
kolesaga usu siyu,
dolo mu wei ponaibao.

57 Te king, agai nogi da Tigidali Bomo Elalubo
Genuai
Bidi dao,
agai te tama po wali,
“Eno te Babilon genuai bidi dabe geq page
ilaibao,
te ofisa bidi dabe, me kolesaga koneai bidi
dabe,
me gavman bidi dabe, me tobolu bidi dabe,
me ami bidi dabe, te kolesaga umuna palobo
se
ilaibao.

Te augwali mu godege pilama,
te munu ma hodalogobeo.

58 Ena Genuai Bidi, eno tigidali bomo elalubao,
eno obao, te boi bidi dabe augwaligo te
Babilon
bagulali obo tai nidigi pali alulama,
te deli me elalugobeo.

Tama augwaligo te taun tomoba piduali genuai

bobobage sunumi isigo ulaibao.
E tiwai dao. Tigidali hani we bidigo odolali se
dene
yali.
Te augwaligo nigali nai tigidali te isigo daibao,”
te po
wai dao.

Jeremaiaگو Babilonba po ola tolai

⁵⁹ Te kibu be me si me side te Sedekaia
Juda king bidali sogo, Jeremaiaگو po me deli
Babilonba ola tolali. Te sogo king Sedekaia
Babilonba pai hagede yali, te Seraia, aga ofisa me
deli, te aga dali painogo yali. Seraia aga te Ner-
iago ogwa, te Maseago wai nõu dao. Tama Jere-
maiaگو po Seraiabolo mawai dao. ⁶⁰ Jeremaiaگو
te dwai se tigidali Babilonba pedelabo po aseai,
te Genuai Bidigo agaba mani po dabe dao.
⁶¹ Tialima, Jeremaiaگو Seraiabolo e tiwai po wai,
“Nage te Babilonba sabalobo sogo, nago te po
tigidali te we bidiba nedao,” wali. ⁶² “Tama nago
e tiwai gedu haluasa po wao, ‘Genuai Bidio, nago
te po wai dao, nago te to kantri dolama, te bidi
me deli, ma te hasa me bidigobeo. Te sesemane
sogo te bulu olo elaludaibao, nago te po wali,’
tama wao. ⁶³ Seraia, nago te buku nedebo sogo,
te nago gedu haluasa po ola silama da, tialima,
masigi me deli te bukude tomode gebelama, te
buku te we Yufretisba sayao. ⁶⁴ Tialima, Genuai
Bidigo po nago e tiwai po pusao, ‘Babilon da, te e
buku tulaluali tiwai yai elama, te aga ugwaba ma
pedalugobeo, magi baso meni, ena Genuai Bidi,
eno aga dwagila mu dolaibao. Te Babilon we

bidi augwali mu tulaluaibao,' nago te po wao,"
Jeremaiaگو te po Seraiabolo wali.

Te Jeremaiaگو po eba silagasobao. *

Te boi bidi dabego Jerusalem dolali po wali

52

(Dq̄i 52)

*Te Babilon augwaligo Jerusalemba boi
hwinama, te taun salī*

(Jer 39:1-10)

¹ Te Sedekaia Juda king pedelali sogo, agai kibu be te 21 yia elalubadi, tama aga te Jerusalem king bidali te kibu be 11 kibu be bidai. Aga ida, te Hamutal, te gasa Jeremaiaگو wegi, aga te Lipna taun we me deli dao. ² Sedekaiaگو te king Jehoiakingo kolesaga wali pelama, tama agai Genuai Bidi gedude dwai kolesaga yai dao. ³ Te Juda dabe me Jerusalemggo dwai kolesaga ebogo te Genuai Bidigo haliga sēbē dwai mu ilali, tibaso Genuai Bidigo te we bidi dabe augwali hagela ebaso, te augwa bulu tōde sela s̄anama, digibulu pai dao.

Sedekaiaگو homu te Babilon aga tonalubo hagela mu yai, tibaso aga munu me aga dologode me bidibeo. ⁴ Tialima, te nogo si poluade te kibu be 9 te Sedekaia king bidai, tama te polua dei nogo si wabode, king Nebukatnesar te Babilondu aga ami dabe dali aselama, te Jerusalem bagua sagaselama, te taun sainogo

* **51:64:** Ped 18:21

boi hwiiani. Augwaligo te Jerusalem bagulama, tama te taun bobogelali masigigo nigai genuai obo pagede te tq selama, du holama, tama augwali tede dolalu, boi hwiainogo yai dao. *

⁵ Augwaligo te Jerusalem bagulali elaludubadi, te kibu be deli olama, polua a naga, me nogo deli tama bidai. Te kibu be 11 Sedekaia te bidai,

⁶ tama te kibu bedede digi, te polua 4 wabode, te dei 9 wabo side, te Jerusalem we bidi augwali nasigo mu salio, magi baso meni, augwaligo nai tigidali silai dao. ⁷ Tama te dei wabo side

Babilon augwaligo te masigigo nigai genuai obo habu me deli badu aluama, te Jerusalem tomoba pali. Tialima, te king Sedekaia dali, aga ami bidi dabe me, te Jerusalem tagalama, wi palio. Te hulide augwali pelayu, te kingo giba sabolama, tama augwa te obo ununani sunumidu taun taga soali. Te hauwa Babilon augwaligo te Jerusalem obo bagulali se elalubadi, te Jerusalem ami bidi dabego Jerusalem tagalama, wi pelayu, te ai Jordan odogo malu pesage buluba pabo sunumi wali pai dao. *

⁸ Tiali goli, te Babilon ami bidi dabego te king Sedekaia pobeasa pelama, te augwali agaba te malu tq bulu te Jeriko taun pageba sabolai. Te Sedekaiaگو ami bidi dabego aga tagalama, wi tedela palio.

⁹ Tialima, te Babilon dabego te Sedekaia pageabi elama, aga te Babilon kingba odasa pali. Te sogo Babilon king te taun Riplade bidali, te Hamat tq tomode dao. King Nebukatnesargo Sedekaia sulama, te po wai, Sedekaia te aga yali

* 52:4: Ese 24:2 * 52:7: Ese 33:21

dwai kolesagade dwai dene somainu yaibao, wai dao. ¹⁰ Te Babilon dabego te Sedekaiago ogwa dabe me, te Juda tobolu bidi dabe me selama, te augwaligo augwali te Riplaba odasa asai. Tama te bulude Nebukatnesargo po obaso, te augwaligo te Sedekaiago ogwa dabe te Sedekaia aga gedude ela muai. Te augwaligo Juda tobolu bidi dabe me ela muai dao. ¹¹ Te kingo po obaso, te augwaligo Sedekaiago gedu si guda sawai. Te augwaligo aga nogo sawa te bomai aligabo bono sengo dunama, te aga Babilonba sela palio. Te augwaligo aga tede kalabusiba munama, te aga kalabuside bididubadi, te aga isibo sogoba usu nai dao. *

Babilon augwaligo Jerusalem dolali
(2 Kin 25:8-17)

¹² Te Nebukatnesar te Babilonde king 19 yia bidali, te waiya side, te a naga polua, te dei nogo si wabo te deli kibu bedo naga, Nebusaradan, te Babilon king aga boi bidigo elidali weyu tonalubo bidi hani dabe augwa polalubo ofisa bidi, te Jerusalemba asali, te Babilon kingo sa tonaluagasai dao. ¹³ Tama agai te augwaligo Genuai Bidiba lotu wabo tempel be, me te Juda kingo be, me te Jerusalem gegunai bidi dabego be, tigidalisigo ula silali. Te genuai dila pai be me deli digi te Babilon dabego me ulubeo. * ¹⁴ Te Nebusaradan dali bidali hani dabe, te Babilon ami tigidaligo te masigigo nigali genuai obo alulama, dolai dao. ¹⁵ Tama Nebusaradango te Jerusalemdo bidaluali doado bage meni yai

* 52:11: Ese 12:13 * 52:13: 1 Kin 9:8

we bidi meba te augwali Babilonba kalabus igibu odasa palio. Te hwiiani sogo te Juda bage mebago Jerusalem tagalama, te Babilon dabego bidagasali pesageba wi pelama, bidigi pali. Te bage me agai te Babilonba kalabus igibu odasa pali. Tama te haniani nai dabe nigibo mu koneani kolesaga koneai bidi dabe, augwali te Jerusalemda bidalubadi, te agai augwali me sela pai dao. ¹⁶ Tialima, meba Juda te tigidali nai mu sqa paibaso, augwali bidalumainogo tagalama, te wain gi dabe me gasa gi dabe tonalumainogo yai dao.

¹⁷ Tama te Babilon dabe te Genuai Bidigo genuai tempel beba pelama, te brasgo nigai genuai bobobage pos si tologali, te bidi dabego brasgo nigai wilkar te ai ugwa du daide pobegabo nigali nai elaluali me tologolama, sali. Te genuai ai sabo nai augwaligo te brasgo nigali nai me tologali. Tama augwa te bras tigidali te Babilonba sela pai dao. ¹⁸ Tama te Babilon dabego te sospen dabe, me savol dabe, me lam sula sabo nai dabe, me te genuai pou te ofa ebo kaneme mubo dis dabe, me te wiegi yai denami emainogo ulubo pauda ulubo dis dabe, me te tigidali gasa nai te polobadu Juda dabego brasgo nigilama, te Genuai Bidigo be tomode se emainogo muani nai me, te sela pai dao. ¹⁹ Tama Nebusaradango te bidi dabego gol me silvago nigali nai dabe me sali, te dwasianu pou dis dabe, te sia sela pabo pou plet dabe, te ofa ebo nai kaneme mubo pou dis, me sospen dabe, me te ni dilide udalubo lam dabe, me te wiegi yai denami ebo pauda ulubo pou plet dabe, me te ofa ebo

wain dabe muani pou dis dabe, te tama tigidali nai sela palio.

²⁰ Polobadu te king Solomongo se bidi dabego te bras selama, te genuai bobobage pos si nigali, te genuai tang we nigilama, tama te nogo si olama, sagago si bulmakau piksa dabe nigilama, te genuai ai tang dologode elaluali te dwasianu daide ugwadu muabo nai wilkar elaluai. Te Solomongo po obaso, augwaligo te nai dabe Genuai Bidigo beba muani, polobadu mu. Tialima, megida, te Babilon dabego te nai dabe alulama, te nai nigali bras sainogo tiali. Te brasgo sege te genuai mu, te bidigo skel me egobeo. ²¹⁻²² Te bras si nigali genuai bobobage pos augwaligo te deli tigi tobage sabi si naga nigai. Te nai sigo usu sabo bobage te 8 mita, te nai ugwade eda si genuai usu sabo te 5 mita me 30 sentimita dao. Augwaligo te pos si te genuai paip bras tiwai nigali, te bras tomoba bulubaso da, te usu nama te 7 me hap sentimita tiwai. Augwa te pos tobolu brasgo nigali, te tobolu dwasianu genuai gana yai. Te tobolu ugwaba igulali, te 2 mita me 20 sentimita elaluai. Te augwaligo bras selama, te au wiegi yai wa tiwai nigali, me te pomigranet ni du wai tiwaigo au yali. Tama augwaligo te ni du pomigranet te wade mubo tiwai yai. Tama augwaligo te pos tobolu si bagulama, te au tiwai ilai dao. ²³ Te pos deli delide te pomigranet du wai bidi sese a naga 100 te aga tobolude munama, elaluai. Te 96 pomigranet du te tobolu me si me si badu bagulama te gasa pomigranet du aiyadu geana selama, dologoba bugulama

elaluai dao. *

Te Juda dabe Babilon kalabus igi pali
(2 Kin 25:18-21)

²⁴ Nebusaradan, te Babilon dabego ami polalubo ofisa bidi, agai te tobolu bidi pris Seraia sobadi, me Sefanaia sali, te Seraia tudi badu daganalu se ebo bidi, te gasa pris sela te Godigo tempel be sunumide tonalubo bidi me sela pali.

²⁵ Tama te Jerusalemde agai te Jerusalem ami bidi dabe tonalubo ofisa bidi me sali. Tama agai te Juda kingba te wiegi yai homu kolesaga mabo bidi dabe te a naga olama, me si te sobadi yai. Te hani dabe te Jerusalemde bidaludubadi, te agai augwali pageabi yai. Tama agai te ami bidi dabego polalubo ofisa bidigo se ebo kuskus bidi sali, te ami bidi pedalumainogo skul ola mabo se iduali bidi. Te agai te kuskus bidigo se ebo bidi te bidi sese sela te 60 bidi Jerusalemde bidibo sulama, tama agai te bidi dabe me sai dao. ²⁶ Tialima, Nebusaradango te bidi tigidali selama, te Babilon king bidibo madi te taun Ripla, ²⁷ te Hamat toba odasa pai. Te kingo po obaso, augwaligo te bidi dabe tede ela muai.

Te Babilon dabego tama kolesaga elama, te nosali augwaligo te gasa Juda dabe selama, tama digibulu mu pelama, te Babilonba kalabus igibu sela pai dao. ²⁸ Te Nebukatnesargo kalabus igibu sela pali we bidi namba, e tiwai dao. Te kibu be 7 aga king bidali sogo, agai te 3,023 Juda we bidi sela pai dao. ²⁹ Te aga kibu be 18 te king bidibo sogo, agai te 832 Jerusalem we bidi sela

* 52:23: 1 Kin 7:15-47

palio. ³⁰ Te kibu be 23 aga te king bidali sogode, te polalubo ofisa bidi Nebusaradango te 745 Juda we bidi selama, te augwali kalabus igibu odasa pai. Te kalabus igi pali bage dabego namba e tiwai dao, te 4,600 mu dao.

Te Babilon kingo te king Jehoiakin te kalabuside bidali tagala pali

(2 Kin 25:27-30)

³¹ Te Juda king Jehoiakin te Babilonde kalabus elaludubadi, te 37 yia bidai, tama te waiya si tomode Evil Merodak te Babilon king pedelai. Te 12 polua, te dei 25, te wabo kibu bedo, Evil Merodakgo te Jehoiakin homu dene eyu, te aga kalabus bidali tagala palai dao. ³² Evil Merodakgo agabolo wiegi yai kolesaga elama, te agaba genuai nogi menama, tama te tiali kolesagade te Jehoiakin aga dali te Babilonde kalabus bidali king dabego genuai nogi aiyaba elaluai dao. ³³ Tama tialima, te Jehoiakingo te kalabus bidi dabego mubo ugwa munu ma mubeo. Te tigidali sogo aga te Babilon king dali deli madi dugulama, nai tudu genama, te Jehoiakin aga isibo sogoba usu nigi pai dao. ³⁴ Te Babilon kingo po obaso, te augwaligo tigidali side Jehoiakinba mone maduali, te Jehoiakin aga bugagia bidimainogo tiali. Te augwaligo te tiwai se ela pidubadi, te Jehoiakin aga isibo sogoba usu nai dao.

Godigo dwagi yai po buku
The Holy Bible in the Dadibi Language of Papua New
Guinea
Buk Baibel long tok ples Dadibi long Niugini

copyright © 1987, 2001 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Dadibi

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2019-08-22

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 9 Oct 2020

f3fb5335-7c77-5120-883d-cc05478d7362